

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Analýza potřeb škol v Karlovarském kraji

Dokument Analýza potřeb škol v Karlovarském kraji vznikl jako výstup systémového projektu Podpora krajského akčního plánování, realizovaného v období 1. 3. 2016 – 31. 12. 2021. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v souladu se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje i škol. Je spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jeho realizaci zajišťuje Národní pedagogický institut ČR. Veškeré informace je nutno chápat v kontextu výstupů projektu P-KAP.

Kolektiv autorů P-KAP, 2021

Materiál je pod licencí Creative Commons CC BY SA 4.0

Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Projekt P-KAP je projektem Národního pedagogického institutu České republiky. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a akcentuje soulad se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni krajů i škol.

Obsah

1	Analýza potřeb na školách.....	6
1.1	CÍLE ANALÝZY POTŘEB NA ŠKOLÁCH A JEJÍ VÝZNAM PRO KRAJSKÉ AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ	6
1.2	POZADÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH“ A EVALUACE SBĚRU DAT ..	6
1.2.1	Charakteristika datového souboru.....	8
1.3	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH POVINNÝCH OBLASTÍ INTERVENČÍ ŠKOLAMI V KARLOVARSKÉM KRAJI	9
1.4	ROZDÍLY VE VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH POVINNÝCH OBLASTÍ INTERVENČÍ PODLE TYPU ŠKOLY (II. VLNA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ)	11
1.5	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH NEPOVINNÝCH OBLASTÍ INTERVENČÍ ŠKOLAMI V KARLOVARSKÉM KRAJI	12
2	Rozvoj kariérového poradenství v Karlovarském kraji.....	13
2.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	16
2.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	17
2.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	18
2.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	21
2.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE.....	22
2.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	23
2.5	AKTIVITY, NA KTERÝCH SE ŠKOLY PODÍLÍ V RÁMCI PREVENČE A INTERVENČE V OBLASTI PŘEDČASNÝCH ODCHODŮ	26
2.5.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	27
2.6	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	31
3	Podpora polytechnického vzdělávání v Karlovarském kraji.....	35
3.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	37
3.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	38
3.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	39
3.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	41
3.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE.....	42
3.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	44
3.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH.....	46
4	Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Karlovarském kraji.....	50
4.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	53
4.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	54
4.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	55
4.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	58
4.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE.....	59
4.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	60
4.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	63
5	Rozvoj škol jako center celoživotního učení v Karlovarském kraji	67
5.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	71
5.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	72

5.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	72
5.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	74
5.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE.....	75
5.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	76
5.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE ŠKOL JAKO CENTER CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	79
6	Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Karlovarském kraji.....	83
6.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	85
6.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	86
6.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	87
6.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	89
6.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE.....	90
6.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	92
6.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A SPOLUPRÁCE ŠKOL SE ZAMĚSTNAVATELI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	94
7	Podpora inkluzivního vzdělávání v Karlovarském kraji	98
7.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	100
7.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	101
7.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	102
7.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	105
7.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE.....	106
7.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	107
7.5	AKTIVITY, NA KTERÝCH SE ŠKOLY PODÍLÍ V RÁMCI PODPORY NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH ŽÁKŮ	109
7.5.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	111
7.6	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	113
8	Rozvoj výuky cizích jazyků v Karlovarském kraji.....	117
8.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	119
8.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	119
8.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	120
8.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	122
8.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE.....	123
8.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	124
8.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE VÝUKY CIZÍCH JAZYKŮ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	127
9	Digitální kompetence a rozvoj ICT infrastruktury v Karlovarském kraji.....	131
9.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	132
9.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	133
9.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	134
9.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	136
9.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE.....	137
9.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	139

9.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE DIGITÁLNÍCH KOMPETENCÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	141
10	Podpora čtenářské gramotnosti v Karlovarském kraji	145
10.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	147
10.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	147
10.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol</i>	148
10.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	150
10.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	151
10.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	152
10.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	154
11	Podpora rozvoje matematické gramotnosti v Karlovarském kraji	158
11.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	160
11.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	160
11.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol</i>	161
11.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	163
11.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	164
11.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	165
11.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	168

1 Analýza potřeb na školách

1.1 Cíle analýzy potřeb na školách a její význam pro krajské akční plánování

KAP (krajský akční plán) je zaměřen na intervence směřující ke zkvalitnění řízení škol a zvýšení kvality ve vzdělávání a začlenění či rozvoj dlouhodobého plánování jako nástroje ke kvalitnímu řízení škol. To je podpořeno vzděláváním vedení škol a zřizovatelů, spoluprací v území. Klíčová témata, tzv. intervence, byla vybrána s ohledem na to, že mohou být svým konkrétním zaměřením územně specifická. Projekt P-KAP pomůže krajskému projektu a školám.

Povinné intervence:

- Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě
- Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)
- Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů
- Rozvoj kariérového poradenství
- Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání
- Inkluzivní vzdělávání
- Infrastruktura SŠ a VOŠ (oblast podpory přírodovědného a technického vzdělávání, podpora center odborného vzdělávání, podpora cizích jazyků, konektivity škol a digitálních kompetencí, sociální inkluze, celoživotního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání)

Nepovinné intervence:

- Rozvoj výuky cizích jazyků
- Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury
- Čtenářská a matematická gramotnost
- Vlastní volitelné intervence v oblasti podle potřeb území

1.2 Pozadí dotazníkového šetření „analýza potřeb na školách“ a evaluace sběru dat

Priority krajů a škol v krajských akčních plánech a plánech aktivit škol se opírají o podrobné a o sběr relevantních dat opřené analýzy. Pro projekt P-KAP je zpracoval a školám a krajům poskytl projektový tým Národního pedagogického institutu České republiky.

Hlavním cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015 – leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen – prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření realizovaného v období listopad 2015 – leden 2016 v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání od období prvního dotazníkového šetření. Výstupy z jednotlivých vln dotazníkových šetření představují zpětnou vazbu pro kraje pro tvorbu regionální vzdělávací politiky a vytvářejí prostor pro sladění prioritizace potřeb krajů a jednotlivých škol.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblast ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

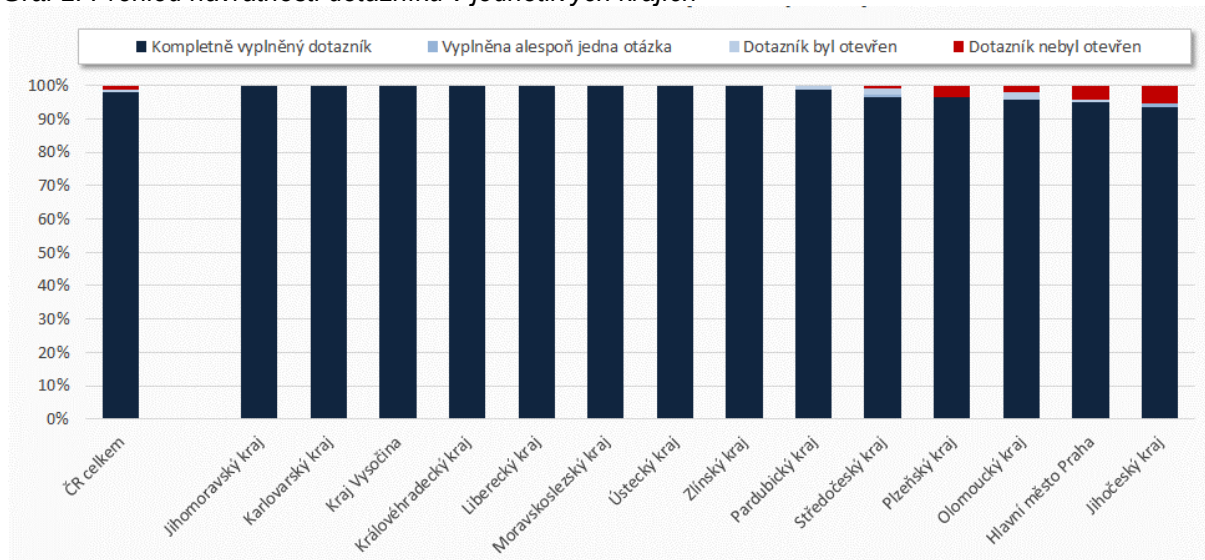
Na dotazníkové šetření zareagovalo 98 % škol.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1320 škol. Z těchto škol se Národnímu pedagogickému institutu České republiky vrátilo 1292 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 98 %. Takto vysoké návratnosti se podařilo dosáhnout díky spolupráci s odbory školství v jednotlivých krajích, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a krajskými guaranty projektu, kteří jsou členy našeho projektového týmu.

Vzhledem k povaze a rozsahu šetření lze konstatovat, že jde o unikátní datový výstup, který, vezmeme-li v úvahu dosaženou úroveň návratnosti dotazníků, pokrývá potřeby téměř všech SŠ a VOŠ v ČR.

Šetření se bude opakovat v roce 2021 jako závěrečné šetření, které bude sloužit jako podklad pro vyhodnocení účinnosti akčního plánování v jednotlivých krajích.

Graf 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

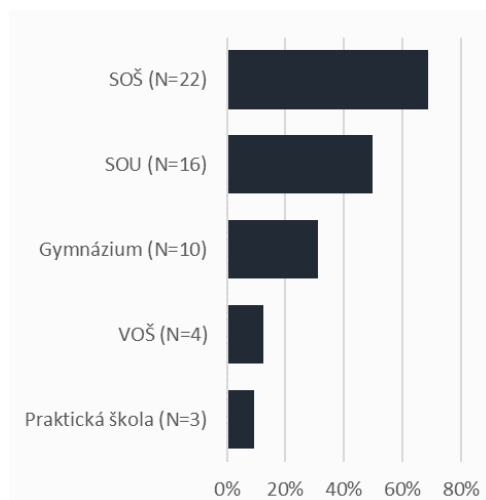
Tab. 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

	Kompletně vyplněný dotazník		Vyplněna alespoň jedna otázka		Dotazník byl otevřen		Dotazník nebyl otevřen		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jihomoravský kraj	125	100%	0	0%	0	0%	0	0%	125	100%
Karlovarský kraj	32	100%	0	0%	0	0%	0	0%	32	100%
Kraj Vysočina	67	100%	0	0%	0	0%	0	0%	67	100%
Královéhradecký kraj	70	100%	0	0%	0	0%	0	0%	70	100%
Liberecký kraj	48	100%	0	0%	0	0%	0	0%	48	100%
Moravskoslezský kraj	145	100%	0	0%	0	0%	0	0%	145	100%
Ústecký kraj	94	100%	0	0%	0	0%	0	0%	94	100%
Zlínský kraj	69	100%	0	0%	0	0%	0	0%	69	100%
Pardubický kraj	75	99%	0	0%	1	1%	0	0%	76	100%
Středočeský kraj	147	97%	1	1%	3	2%	1	1%	152	100%
Plzeňský kraj	53	96%	0	0%	0	0%	2	4%	55	100%
Olomoucký kraj	92	96%	0	0%	2	2%	2	2%	96	100%
Hlavní město Praha	188	95%	0	0%	2	1%	8	4%	198	100%
Jihočeský kraj	87	94%	1	1%	0	0%	5	5%	93	100%
ČR celkem	1292	98%	2	0%	8	1%	18	1%	1320	100%

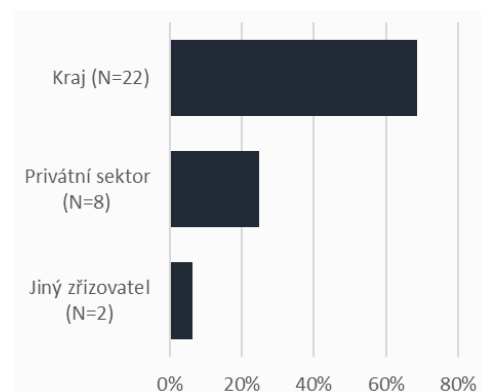
1.2.1 Charakteristika datového souboru

Ve struktuře středních a vyšších odborných škol v Karlovarském kraji jsou zastoupeny střední odborná učiliště, střední odborné školy, gymnázia, praktické školy a vyšší odborné školy. Vedle škol, které nabízejí jeden typ vzdělání (obvykle gymnázia), jsou i školy kombinované, které nabízejí více typů vzdělávání (např. SOU a SOŠ nebo SOŠ a VOŠ apod.). Nejvíce jsou zastoupeny školy, které poskytují obory středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (69 %). Následují školy s obory středního vzdělání s výučním listem (50 %), gymnázia (31 %), vyšší odborné školy (13 %) a praktické školy (9 %). Konzervatoře v Karlovarském kraji zastoupeny nejsou.

Graf 2: Zastoupení škol v datovém souboru

Graf 3: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele

Největší zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele mají kraje, a to 69 %. Podíl soukromých škol je výrazně nižší (25 %). Podíl škol, kde je zřizovatel jiný, se pohybuje kolem úrovně 6 %.

1.3 Vnímání důležitosti plánovaných povinných oblastí intervencí školami v Karlovarském kraji

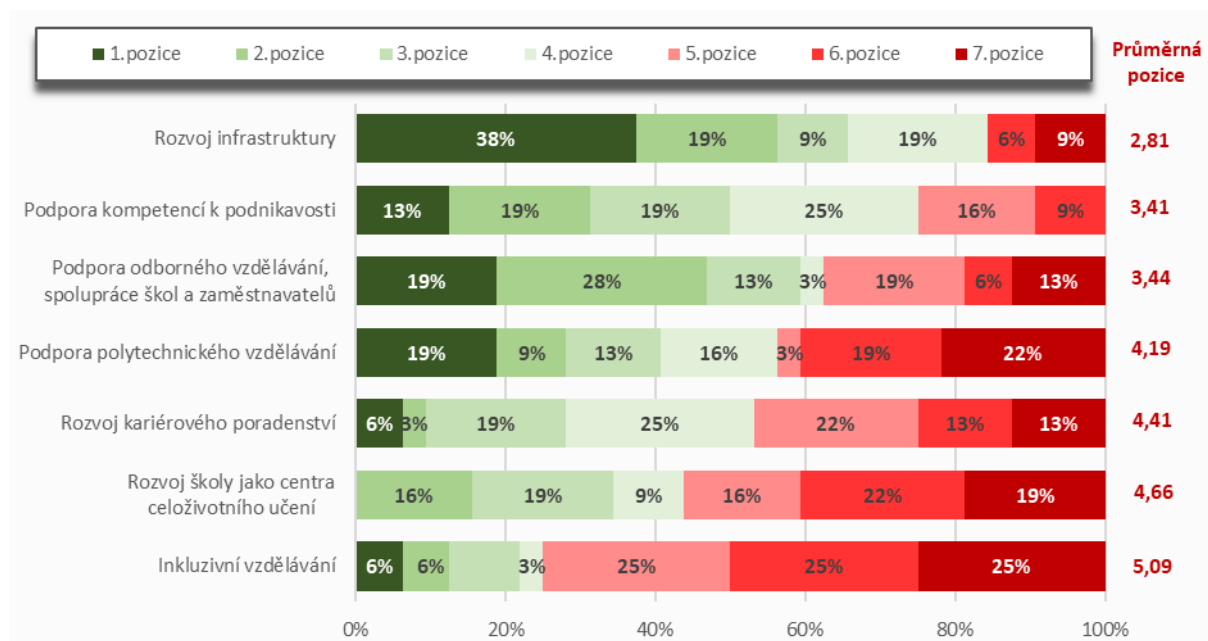
Střední a vyšší odborné školy v Karlovarském kraji měly možnost hodnotit důležitost 7 povinných a 4 nepovinných oblastí pro Krajský akční plán. Pro střední a vyšší odborné školy v Karlovarském kraji je nejvíce důležitá oblast infrastruktury včetně rekonstrukcí a vybavení škol. Oblasti infrastruktury přisoudilo nejvyšší míru důležitosti 38 % škol, dalších 19 % škol ji zařadilo na druhou pozici. Třetí pozici oblasti infrastruktury přisoudilo 9 % škol v kraji, na čtvrtou pozici tuto oblast umístilo 19 % škol, pátou pozici obsadila oblast infrastruktury v případě 6 % škol v Karlovarském kraji a na nižší pozice školy tuto oblast zařadily v 9 %.

Na druhém místě je podle hodnocení škol podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě. Na 13 % škol považuje tuto oblast za nejdůležitější a 19 % škol ji zařadilo na druhou pozici. Třetí nejdůležitější oblastí je podle škol podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů. Tuto oblast považuje za nejdůležitější 19 % škol a na druhé místo ji řadí 28 % škol v Karlovarském kraji.

O něco nižší celkovou důležitost připisují školy v Karlovarském kraji podpoře polytechnického vzdělávání. Pro 19 % škol je tato oblast zdaleka nejdůležitější a 9 % škol ji pak řadí na druhou pozici.

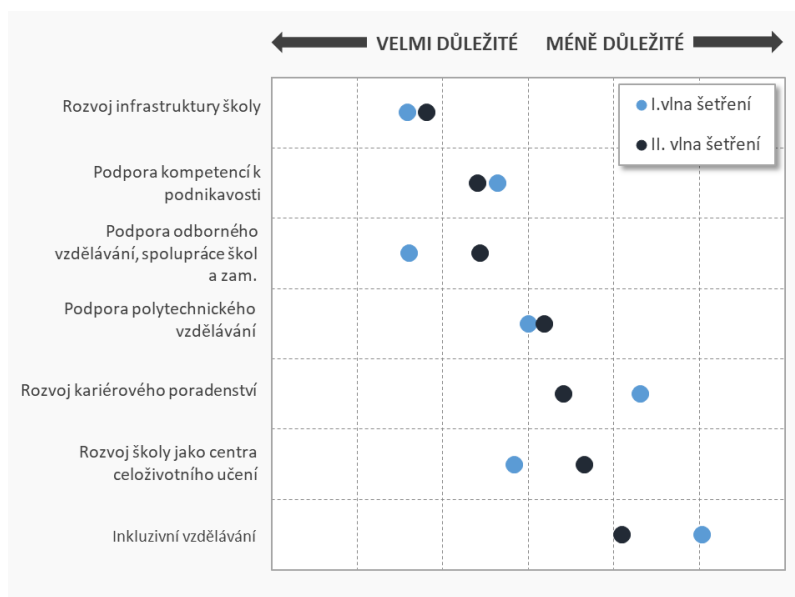
Na základě porovnání jednotlivých oblastí je školami v Karlovarském kraji přisuzována menší důležitost rozvoji kariérového poradenství a rozvoji školy jako centra celoživotního učení. Nejmenší význam ve srovnání s jednotlivými oblastmi intervencí pak přisuzovaly školy rozvoji inkluzivního vzdělávání, kterou celých 25 % škol řadilo na nejnižší pozici.

Graf 4: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v Karlovarském kraji

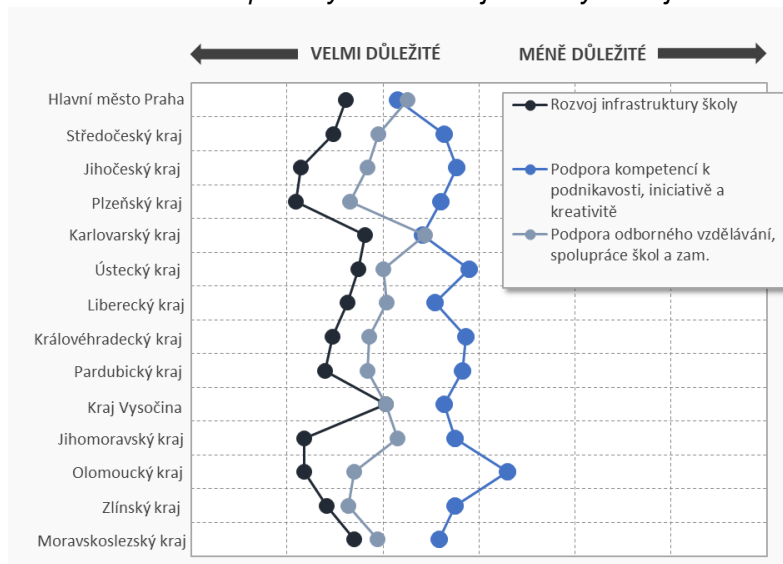
Pozn. Jednotlivé oblasti jsou seřazeny podle průměrné pozice, která byla školami pro danou oblast přiřazena.

Graf 5: Srovnání prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v čase - Karlovarský kraj

Oproti roku 2015/2016 školy více akcentují důležitost rozvoje kariérového poradenství a inkluzivního vzdělávání. Mírný nárůst důležitosti je patrný také v případě podpory kompetencí k podnikavosti. Naopak výraznější propad v hodnocení důležitosti lze pozorovat v případě podpory odborného vzdělávání, spolupráce škol a zaměstnavatelů a rozvoje školy jako centra celoživotního učení a mírně poklesla i důležitost rozvoje infrastruktury školy a podpora polytechnického vzdělávání.

Graf 6: Prioritizace povinných oblastí v jednotlivých krajích

Vymezené tři nejdůležitější povinné oblasti rozvoje škol v Karlovarském kraji – rozvoj infrastruktury školy, podpora kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě a podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů – jsou v jednotlivých krajích hodnoceny odlišně.

Rozvoj infrastruktury školy je prioritní oblastí téměř ve všech krajích, zejména pak pro školy v Plzeňském, Jihočeském, Jihomoravském a Olomouckém kraji. Pro Kraj Vysočina je relativně méně důležitá.

V Karlovarském kraji je vnímání důležitosti této oblasti v porovnání s ostatními kraji spíše podprůměrné.

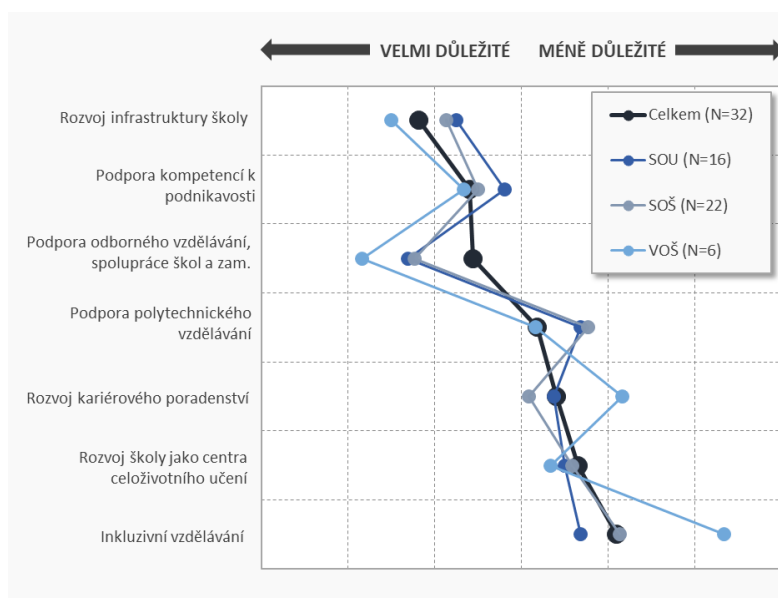
Ve srovnání se všemi kraji v ČR je důležitost podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, deklarována především ve Zlínském, Plzeňském a Olomouckém kraji. Pro Karlovarský kraj společně s Hlavním městem Praha je tato oblast relativně nejméně důležitá.

Podpora kompetencí k podnikavosti je považována za velmi důležitou zejména v Hlavním městě Praha, dále pak také v Karlovarském, Libereckém a Moravskoslezském kraji. Na druhou stranu, Ústecký a Olomoucký kraj uvádí relativně nízkou míru důležitosti této oblasti.

1.4 Rozdíly ve vnímání důležitosti plánovaných povinných oblastí intervencí podle typu školy (II. vlna dotazníkového šetření)

Hodnocení důležitosti povinných oblastí pro Krajské akční plány se ve velké míře liší v závislosti na typu školy.

Graf 7: Prioritizace povinných oblastí v Karlovarském kraji – SOU, SOŠ a VOŠ

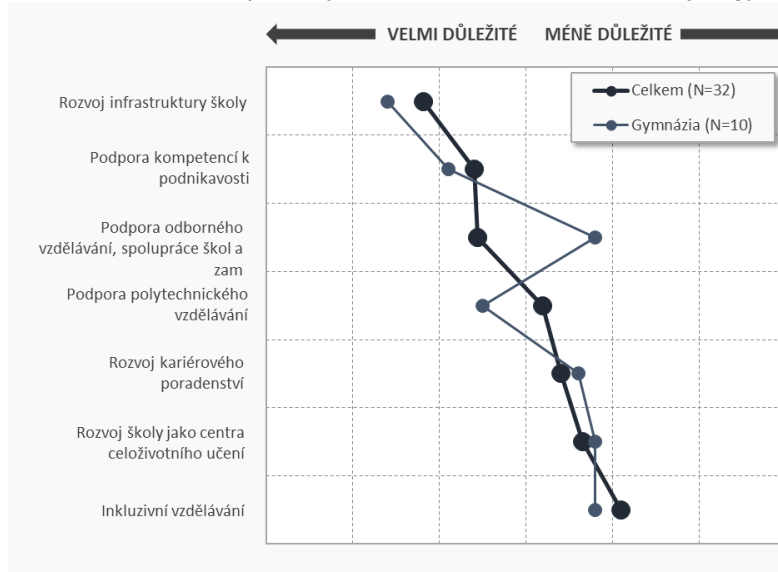
SOU, SOŠ a VOŠ
v Karlovarském kraji vyzdvihují především důležitost rozvoje infrastruktury školy a oblasti podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli.

Střední odborná učiliště pak kladou důraz také na oblast podpory kompetencí k podnikavosti. Ve srovnání s ostatními povinnými oblastmi považují střední odborná učiliště za již méně významné oblast podpory polytechnického a inkluzivního vzdělávání. V případě vyšších odborných škol je mimo rozvoj infrastruktury

školy a oblast podpory odborného vzdělávání důraz kladen také na oblast podpory kompetencí k podnikavosti.

Ve srovnání s výsledky hodnocení povinných oblastí za celý kraj je pro SOU, SOŠ a VOŠ důležitější podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů. V případě SOU a SOŠ je pak naopak menší důraz kladen na rozvoj infrastruktury, podporu kompetencí k podnikavosti, podporu polytechnického vzdělávání. Pro vyšší odborné školy má dále menší význam rozvoj kariérového poradenství a podpora inkluzivního vzdělávání.

Graf 8: Prioritizace povinných oblastí v Karlovarském kraji – gymnázium

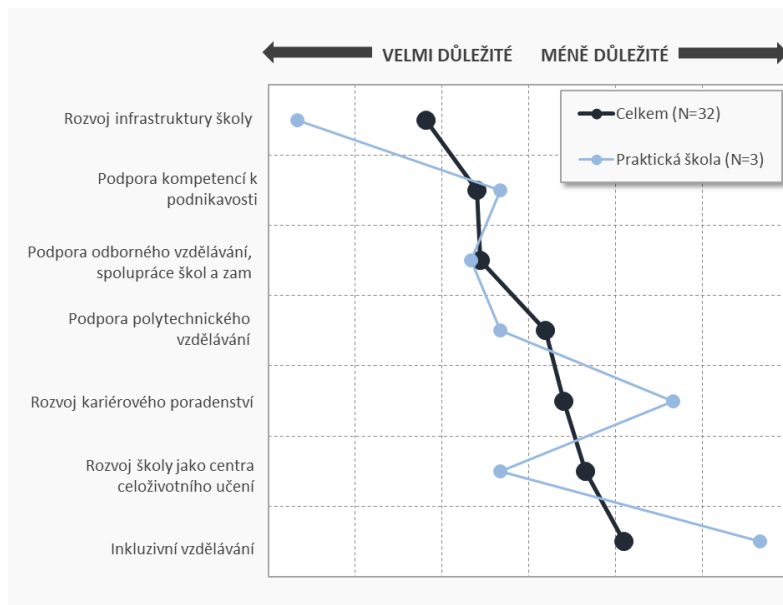
V případě **gymnází** je kladen důraz zejména na rozvoj infrastruktury školy, dále pak na podporu kompetencí k podnikavosti. V menší míře dávají gymnázia do popředí zájmu také podporu polytechnického vzdělávání.

Naopak relativně malou důležitost gymnázia přisuzují podpoře odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů a rozvoji školy jako centra celoživotního učení.

Z porovnání důležitosti jednotlivých oblastí pro gymnázia s celkovým hodnocením škol v Karlovarském kraji vyplývá, že

pro gymnázia je více důležitá oblast infrastruktury školy, podpora kompetencí k podnikavosti, podpora polytechnického vzdělávání a inkluzivní vzdělávání. Naopak výrazně menší důležitost gymnázia přisuzují oblasti podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů.

Graf 9: Prioritizace povinných oblastí v Karlovarském kraji – praktická škola

Pro **praktické školy** jsou prioritami především rozvoj infrastruktury školy a podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů. Z dalších oblastí je pak pro praktické školy důležitý i rozvoj školy jako centra celoživotního učení, oblast podpory polytechnického vzdělávání a podpora kompetencí k podnikavosti.

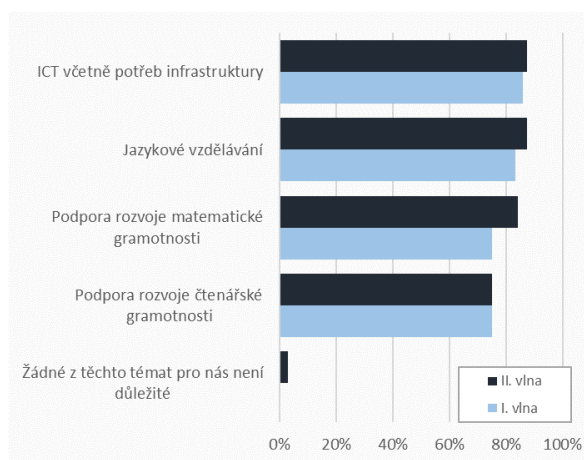
Relativně nejmenší důležitost pak přisuzují praktické školy inkluzivnímu vzdělávání a rozvoji kariérového poradenství.

Oproti celkovým výsledkům kladou praktické školy vyšší důraz zejména na rozvoj

infrastruktury školy, podporu polytechnického vzdělávání a rozvoj školy jako centra celoživotního učení. Naopak menší důraz praktické školy kladou na inkluzivní vzdělávání, podporu kompetencí k podnikavosti a rozvoj kariérového poradenství.

1.5 Vnímání důležitosti plánovaných nepovinných oblastí intervencí školami v Karlovarském kraji

Graf 10: Důležitost nepovinných oblastí v Karlovarském kraji

Školy akcentují důležitost především oblasti ICT (88 %) a jazykového vzdělávání (také 88 %). 84 % škol označilo jako důležitou podporu rozvoje matematické gramotnosti a 75 % škol rozvoj čtenářské gramotnosti.

Oproti roku 2015/2016 školy hodnotí důležitost jednotlivých intervencí velmi podobně. Nárůst důležitosti nastal především u podpory čtenářské gramotnosti a jazykového vzdělávání.

2 Rozvoj kariérového poradenství v Karlovarském kraji

Podle definice Evropské sítě politik celoživotního poradenství (ELGPN) je kariérové poradenství „Interakcí mezi kariérovým poradcem a jednotlivcem. Individuální nebo skupinový proces poradenství ve vzdělávání, zaměstnání a v rozhodování při přechodech a také při zvládání reakcí na změny po celou dobu života s důrazem na posilování sebeuvědomění, porozumění a usnadňování směřování k uspokojivému a smysluplnému životu a zaměstnání.“

Tato tematická oblast se soustředí na poradenství ve středním a vyšším odborném školství. Od rozvoje kariérového poradenství ve středním školství si lze slibovat **snížení nezaměstnanosti absolventů, snížení počtu předčasných odchodů ze vzdělávání** a naopak **vyšší množství žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuálního vzdělávání** a kteří se budou **schopni snáze adaptovat na změny pracovního trhu v průběhu celé své životní-profesní dráhy**.

Kariérové poradenství ve škole by ve své optimální podobě mělo mít svého **koordinátora kariérového poradenství** (koordinace podpůrných služeb, které škola svým žákům poskytuje). Nemělo by však být vykonáváno jen tímto jediným pracovníkem, ale podílet by se na něm měli **všichni pracovníci školy. Posláním školy je připravit mladého člověka na život, a tedy i na jeho kariérovou dráhu**. Kariérové poradenství by proto mělo být **provázáno s celou vzdělávací a výchovnou činností školy**. Vedle **obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů**, kde by se žáci měli mj. dozvídat, jak konkrétní znalosti, dovednosti, postoje či návyky využijí v pracovním životě, se jedná **zejména o rozvoj klíčových kompetencí, které jsou základem pro osobnostní rozvoj žáků, jejich aktivního zapojení do společnosti a uplatnění v životě. Osobnostní rozvoj žáků je nedílnou součástí kariérového poradenství** - se znalostí svých silných stránek a schopností reflexe těch slabých se žák může např. daleko **snáz rozhodovat o svém profesním zaměření** a daleko **snáz se bude adaptovat na pracovní trh a změny**, které v posledních letech přináší. Některé školy již dnes nenabízí kariérové poradenství pouze svým žákům, ale i širší veřejnosti.

Je zřejmé, že cesta k optimálnímu pojetí kariérového poradenství je v současných podmínkách pro většinu škol dlouhá a náročná. Lze ji však zvládat postupně a dosahovat takové úrovně, která je pro školu v daném časovém období realistická.

Na úrovni středních škol lze odlišit tři oblasti rozvoje kariérového poradenství:

- ❖ **Kurikulární oblast**, kde žáci dostávají užitečné informace či absolvují praktická cvičení v rámci běžné výuky (např. vzdělávací oblast Člověk a svět práce).
- ❖ **Oblast interních služeb kariérového poradenství**, kde žáci školy mohou navštěvovat skupinové či individuální poradenství, pro které byl vyčleněn prostor a které poskytuje adekvátně vzdělaná osoba.
- ❖ **Oblast externích služeb kariérového poradenství**, kde škola organizuje návštěvy jiných poradenských pracovišť (např. PPP, IPS ÚP) nebo si škola platí služby, které by jinak měla problém zajistit (např. sběr a vyhodnocení psychometrických dat).

Obecně lze říci, že kariérové poradenství ve středním školství se realizuje prostřednictvím několika forem, které by v optimálním případě měly být propojené a vzájemně se doplňovat:

- ❖ **Diagnostika a sebepoznání:** Poradce (případně jiný specialista) pomáhá klientovi uvědomit si jeho charakteristiky (zájmy, předpoklady, limity). Využívá přitom různé diagnostické metody a prostředky (rozhovor, zájmové dotazníky, osobnostní testy, výkonové testy, projekční metody aj.).
- ❖ **Vzdělávání:** Klient (žák, student) si osvojuje kompetence vedoucí k jeho osobnostnímu rozvoji - schopnost **identifikovat** a vyhodnocovat dostupné informační zdroje a poradenské služby, schopnost rozhodovat se, plánovat svou **kariérovou** dráhu, schopnost komunikovat (návčik přijímacího pohovoru apod.), schopnost adaptovat se na změny v průběhu své vzdělávací či pracovní dráhy apod.

- ❖ **Poskytování informací:** Klient (žák, student) dostává nabídku informací. Poradce mu buď podá konkrétní informace na základě jeho dotazu, nebo mu doporučí určité informační zdroje.
- ❖ **Komplexní poradenství:** Poradce poskytuje klientovi komplexní poradenskou podporu v návaznosti na jeho konkrétní situaci a potřeby. Možnosti by mu měly být předkládány tak, aby se na jejich základě dokázal klient sám rozhodovat. Součástí komplexního poradenství přitom jsou i všechny tři výše uvedené formy, v míře a úrovni odpovídající situaci a potřebám klienta.

Hlavní zjištění

- V rámci podpory kariérového poradenství školy v Karlovarském kraji jednoznačně v největší míře rozvíjejí aktivity na pokročilé úrovni (43 %), kdy má škola zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství a služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů. Ve větší míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (38 %) a nejvyšší úrovně (rovněž 38 %). Naopak v rámci základní úrovně je realizováno jen asi 33 % aktivit. Porovnáme-li dosavadní vývoj, pak oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do nejvyšší úrovně (nárůst o 12 p. b.) a do pokročilé úrovně (nárůst o 10 p. b.). Pokud měly školy zhodnotit další předpokládaný posun v oblasti kariérového poradenství, pak jejich plány se zaměřují především na rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 21 p. b.) a dále také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 14 p. b.). V případě činností spadajících do mírně pokročilé či základní úrovně již tak výrazný posun plánován není.
- V rámci podpory kariérového poradenství se střední školy a vyšší odborné školy v Karlovarském kraji věnují nejčastěji organizování exkurzí, besed a dalších aktivit pro kariérovou orientaci žáků (97 %) a dále také prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (84 %), podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním nebo sociálním (84 %) a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (84 %). Asi tři čtvrtiny škol v tomto kraji zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (75 %), případně poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (72 %). Přibližně dvě třetiny škol pak také realizují odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (69 %), spolupracují s rodiči (69 %) a využívají a poskytují kariérové informace (66 %). Zaměříme-li se na jednotlivé typy škol, pak naprostá většina SOU z výše uvedených aktivit v oblasti kariérového poradenství realizuje odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (100 %) a pořádá exkurze a besedy pro kariérovou orientaci žáků (94 %). Vysoký podíl SOU rovněž spolupracuje se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (88 %). Podobná situace je i v případě SOŠ, které se rovněž zaměřují zejména na exkurze a besedy pro kariérovou orientaci žáků (95 %) nebo realizují odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (91 %) či spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (91 %). Rovněž i gymnázia jsou v rámci podpory rozvoje kariérového poradenství velice aktivní v organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (100 %) a dále se věnují významně prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (100 %). Převážná většina gymnázií rovněž poskytuje individuální služby kariérového poradenství pro žáky (90 %), věnuje se podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (90 %), spolupracuje se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (90 %) a zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (90 %).
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kariérového poradenství na středních a vyšších odborných školách v Karlovarském kraji, se školy nejčastěji potýkají s malým zájmem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (53 %) a nedostatkem financí pro zajištění kariérového poradenství ve škole (50 %). Dále školy si často stěžují na nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (47 %). Asi třetina škol se potýká s nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství (34 %) a malým zájmem ze strany zaměstnavatelů (31 %).
- Nejvýraznějším opatřením, které by školám v Karlovarském kraji pomohlo v realizaci cílů v oblasti kariérového poradenství, je zejména získání finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (72 %). Nadpoloviční většina škol mezi nejvíce potřebná opatření řadí odpovídající časovou dotaci vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (63 %) a přibližně polovina škol potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství

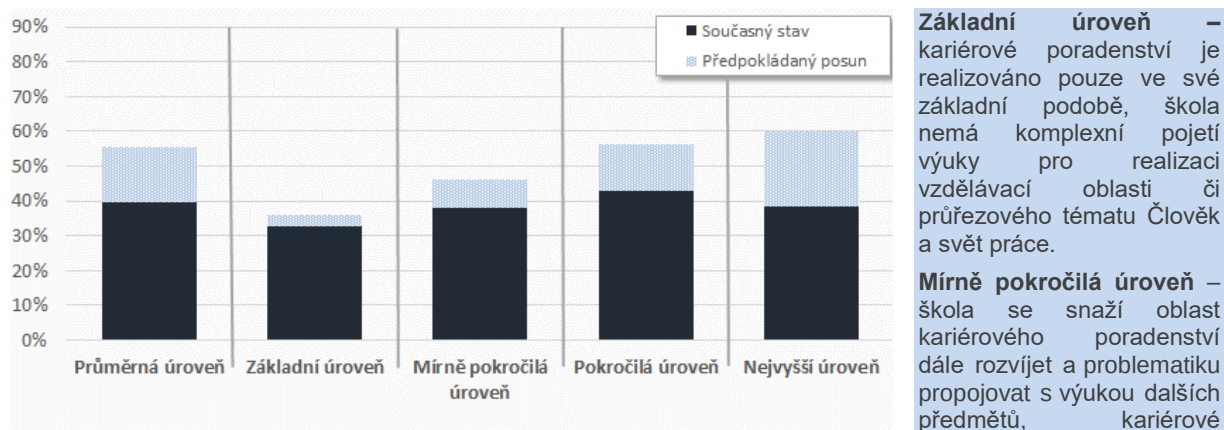
(50 %), možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (47 %) nebo zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (47 %). Oproti roku 2015/2016 se výraznější pokles potřeby ukázal u finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (pokles o 9 p. b.). Školy naopak více zdůrazňují potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (nárůst o 10 p. b.) a potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (nárůst o 8 p. b.). Porovnáme-li jednotlivé typy škol z hlediska důležitosti jednotlivých opatření, pak SOU nejčastěji uvedla, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohlo zvýšení finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (69 %), dále pak uvádějí potřebu odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (63 %), zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (63 %), zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (63 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (63 %). Střední odborné školy v největší míře podobně jako SOU potřebují vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (68 %) a finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (64 %). Dále pak uvádějí potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (64 %) nebo zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (64 %). Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v rozvoji kariérového poradenství. Mezi nejčastěji uváděná patří rovněž zvýšení finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (90 %) a dále vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (70 %). Specifická je ve srovnání se SOU a SOŠ větší potřeba rozvoje spolupráce s VŠ (70 %).

2.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu kariérového poradenství na školách v Karlovarském kraji, jednoznačně v největší míře jsou rozvíjeny aktivity na pokročilé úrovni (43 %), kdy má škola zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství a služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů. Ve výrazné míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (38 %), kdy se školy snaží oblast kariérového poradenství dále rozvíjet a problematiku propojovat s výukou dalších předmětů. Na stejné úrovni je i využívání aktivit na nejvyšší úrovni (rovněž 38 %). Naopak v rámci základní úrovně je realizováno jen asi 33 % aktivit.

Pokud měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti kariérového poradenství, pak jejich plány se zaměřují především na rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 21 p. b.). Deklarují tedy zájem o vytvoření interního systému pro poskytování služeb kariérového poradenství. Určitý posun očekávají školy v Karlovarském kraji také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 14 p. b.), kdy školy usilují o zpracování komplexního pojetí kariérového poradenství a služby kariérového poradenství již obsahují prvky prevence předčasných odchodů. Méně výrazný posun je plánován v případě činností spadajících do mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 8 p. b.). V rámci základní úrovně je předpokládaný posun už minimální (jen o 3 p. b.).

Graf 11: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun

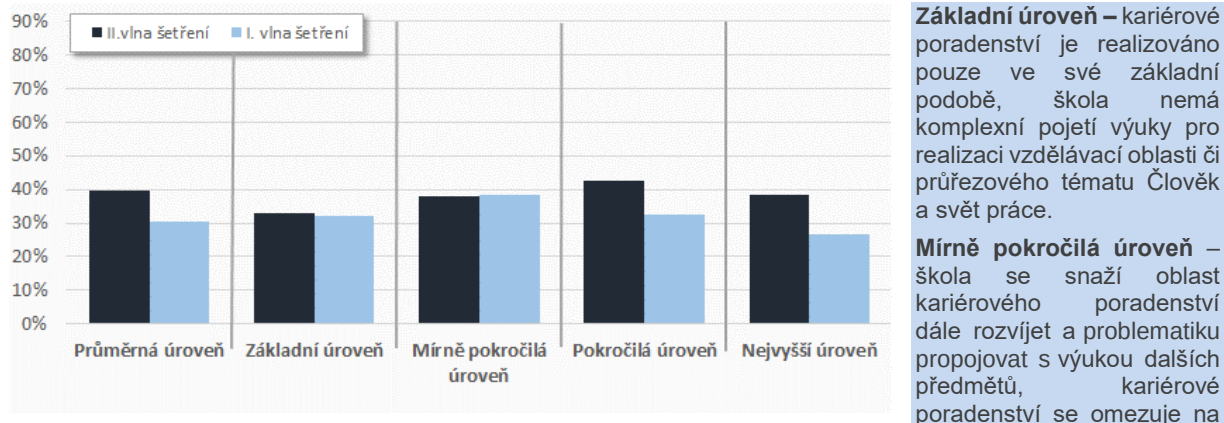
poradenství se omezuje na žáky, kteří potřebují změnit obor.

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství, služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů, školy v rámci této oblasti příležitostně spolupracují s externími odborníky a sociálními partnery, kariérové poradenství je využíváno především vyššími ročníky, pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Nejvyšší úroveň – škola má interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni také externí pracovníci, oblast kariérového poradenství je rozvíjena dalšími činnostmi (pozice kariérového a výchovného poradce jsou oddělené, škola systematicky sleduje předčasné odchody ze vzdělávání a s výsledky cíleně pracuje, nabízí poradenství všem žákům, výuka je zaměřena na utváření pozitivního vztahu k profesi či dalšímu studiu).

Porovnáme-li dosavadní vývoj, pak oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do nejvyšší úrovně (nárůst o 12 p. b.) a do pokročilé úrovně (nárůst o 10 p. b.). Naopak téměř žádný nárůst již nebyl zaznamenán v rámci aktivit na základní (nárůst o 1 p. b.) nebo mírně pokročilé úrovni.

Graf 12: Srovnání současné úrovně rozvoje kariérového poradenství (I. vlna + II. vlna)

žáky, kteří potřebují změnit obor.

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství, služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů, školy v rámci této oblasti příležitostně spolupracují s externími odborníky a sociálními partnery, kariérové poradenství je využíváno především vyššími ročníky, pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Nejvyšší úroveň – škola má interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni také externí pracovníci, oblast kariérového poradenství je rozvíjena dalšími činnostmi (pozice kariérového a výchovného poradce jsou oddělené, škola systematicky sleduje předčasné odchody ze vzdělávání a s výsledky cíleně pracuje, nabízí poradenství všem žákům, výuka je zaměřena na utváření pozitivního vztahu k profesi či dalšímu studiu).

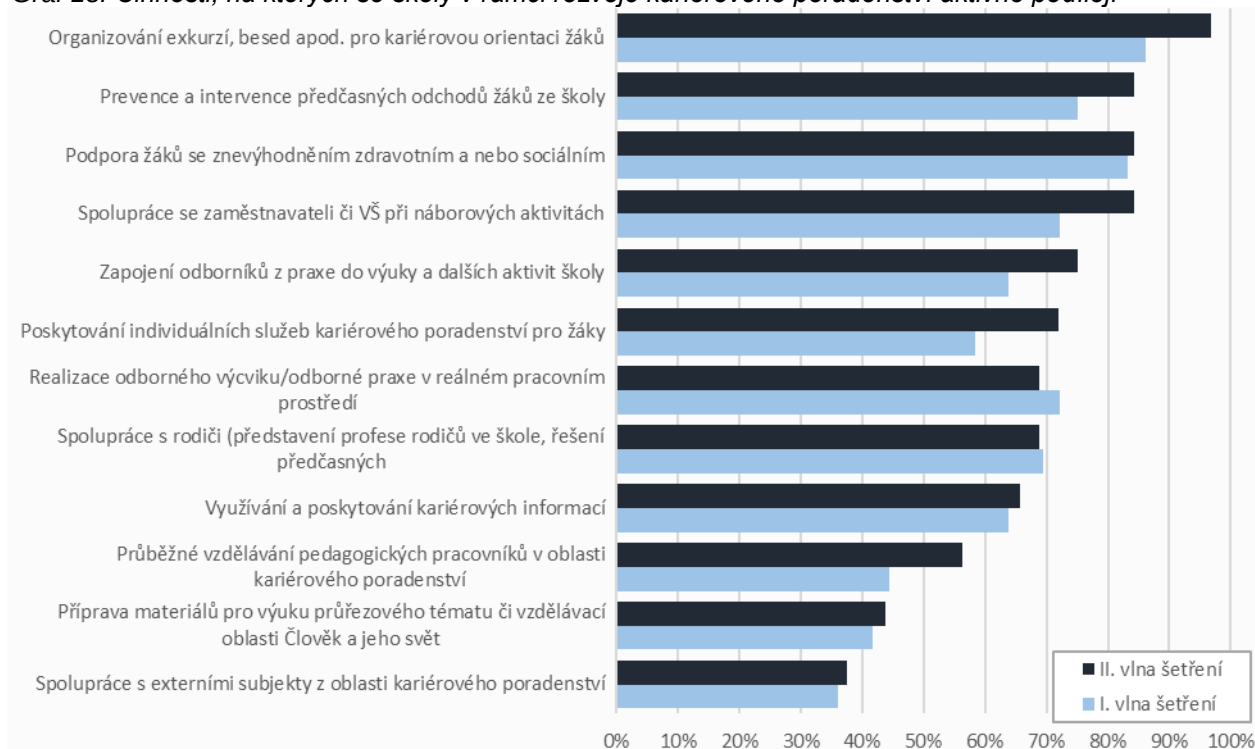
2.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory kariérového poradenství se střední školy a vyšší odborné školy jednoznačně nejčastěji věnují organizování exkurzí, besed a dalších aktivit pro kariérovou orientaci žáků (97 %). Převážná většina z nich se rovněž věnuje prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (84 %), podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním nebo sociálním (84 %) a spoluprací se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (84 %). Asi tři čtvrtiny škol zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (75 %) nebo poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (72 %).

Asi dvě třetiny škol realizují odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (69 %), spolupracují s rodiči (69 %) nebo využívají a poskytují kariérové informace (66 %). Kolem poloviny škol uvádí, že průběžně vzdělávají pedagogické pracovníky v oblasti kariérového poradenství (56 %). Méně často školy připravují materiály pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět (44 %) nebo spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (38 %).

Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují na realizaci činností souvisejících s poskytováním individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (nárůst o 14 p. b.), na průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (nárůst o 12 p. b.) a rovněž na spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (nárůst o 12 p. b.). Vyšší míra aktivity se ukázala i u dalších činností, jako je zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (11 %), organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (11 %) a v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy (9 %).

Graf 13: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje kariérového poradenství aktivně podílejí

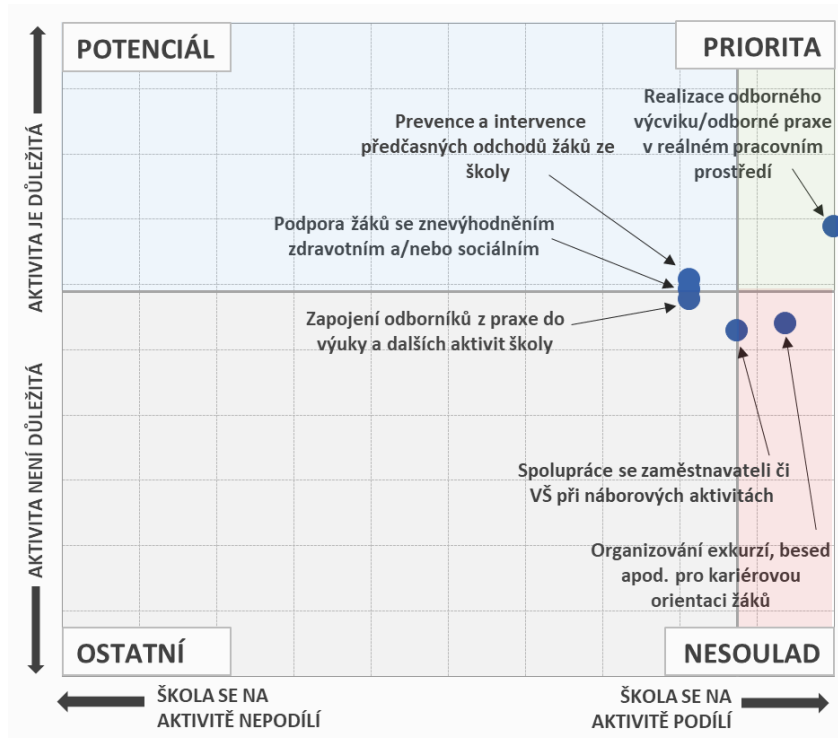

2.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z aktivit v oblasti kariérového poradenství realizují především odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (100 %) a rovněž organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků (94 %). Vysoký podíl škol dále v rámci kariérového poradenství spolupracuje se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (88 %), věnují se prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (81 %), podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (81 %) a rovněž zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (81 %).

S již menší frekvencí pak SOU realizují další aktivity. Přibližně dvě třetiny SOU poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (69 %), spolupracují s rodiči na příklad na představení profese nebo řešení předčasných odchodů (69 %) a využívají a poskytují kariérové informace (63 %). Přibližně polovina SOU se věnuje průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (50 %) nebo spolupracuje s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (50 %). Méně často SOU připravují materiály pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (44 %).

Graf 14: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, pak prioritou pro střední odborná učiliště je zejména realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Tuto aktivitu střední odborná učiliště zmiňují nejčastěji a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují velký význam. Potenciál SOU spočívá zejména v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy a podpory žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním. Tyto aktivity považují SOU za důležité, ale realizují je zatím

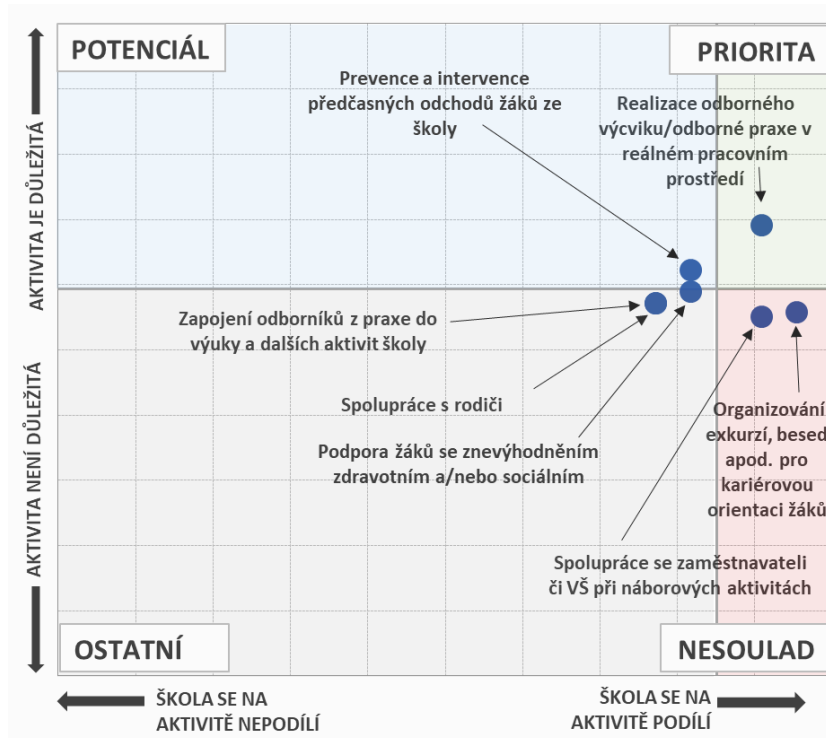
méně často.

Poměrně často se SOU věnují dále i organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách. Tyto aktivity ovšem ve srovnání s předchozími hodnotí jako méně podstatné. Méně častou aktivitou je zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy a rovněž jeho důležitost je hodnocena jako mírně podprůměrná.

Převážná většina **středních odborných škol** v rámci rozvoje kariérového poradenství organizuje exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků (95 %), realizuje odborný výcvik/odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (91 %) nebo spolupracuje se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (91 %). Dále se většina středních odborných škol věnuje prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (82 %) nebo podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (82 %). Asi tři čtvrtiny SOŠ se věnují spolupráci s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčasných odchodů ze školy) a zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (shodně 77 %).

S menší frekvencí pak SOŠ realizují další aktivity. 73 % škol využívá a poskytuje kariérové informace. Více než polovina SOŠ poskytuje individuální služby kariérového poradenství pro žáky (68 %) či průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (55 %). Dále SOŠ spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (50 %) a věnují se přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (45 %).

Graf 15: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu kariérového poradenství představuje prioritu středních odborných škol realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Uvedenou aktivitu střední odborné školy realizují ve velké míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají největší význam.

Méně často se střední odborné školy věnují prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy. Tato aktivita je přitom ve srovnání s ostatními hodnocena jako relativně důležitá a mohla by

tedy pro SOŠ představovat potenciál dalšího rozvoje.

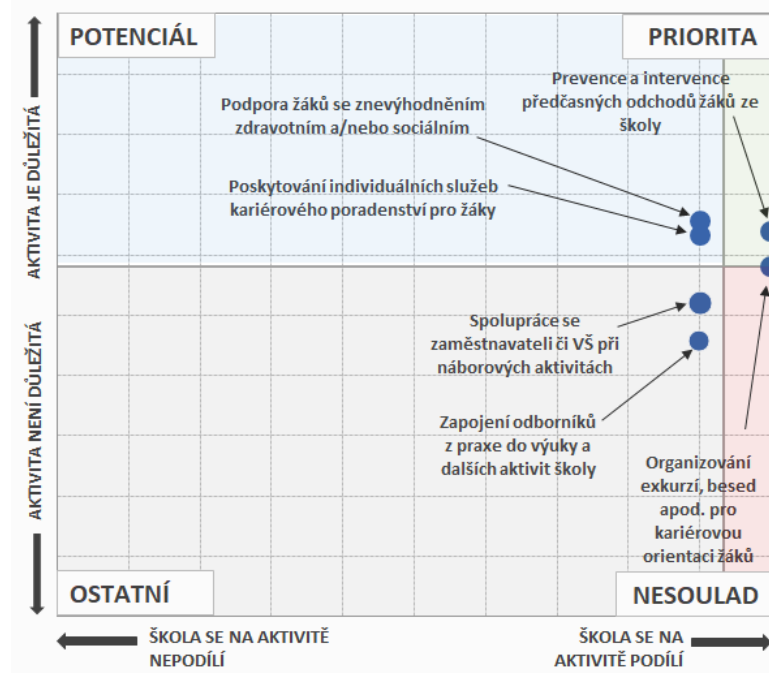
Velmi často se SOŠ věnují také organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách. Tyto aktivity ovšem hodnotí ve srovnání s předchozími jako relativně méně důležité.

V rámci nejfrekventovanějších aktivit je hodnoceno jako relativně méně časté a méně důležité zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy, spolupráce s rodiči a podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním.

Gymnázia jsou v rámci podpory rozvoje kariérového poradenství velice aktivní v organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (100 %) a v prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (100 %). Převážná většina gymnázií dále poskytuje individuální služby kariérového poradenství pro žáky (90 %), věnuje se podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (90 %), spolupracuje se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (90 %) a zapojuje odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (90 %).

Necelé tři čtvrtiny gymnázií se věnují spolupráci s rodiči (70 %) nebo využívání a poskytování kariérových informací (70 %). Více než polovina gymnázií uvádí, že umožňují průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (60 %). Méně často se gymnázia věnují přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (40 %), realizaci odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí (20 %) a spolupráci s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (20 %).

Graf 16: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje prioritu v oblasti podpory kariérového poradenství především prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy. Na této aktivitě se podílí převážná část gymnázií a zároveň je jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam.

Další aktivitou, které se věnují prakticky všechna gymnázia, je organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků. Důležitost této aktivity je ovšem spíše na úrovni průměru.

Méně často poskytují gymnázia individuální služby kariérového poradenství pro žáky nebo

podporu žákům se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním. Vzhledem k tomu, že tyto aktivity zároveň považují za nadprůměrně důležité, představují pro gymnázia určitý potenciál dalšího rozvoje v této oblasti.

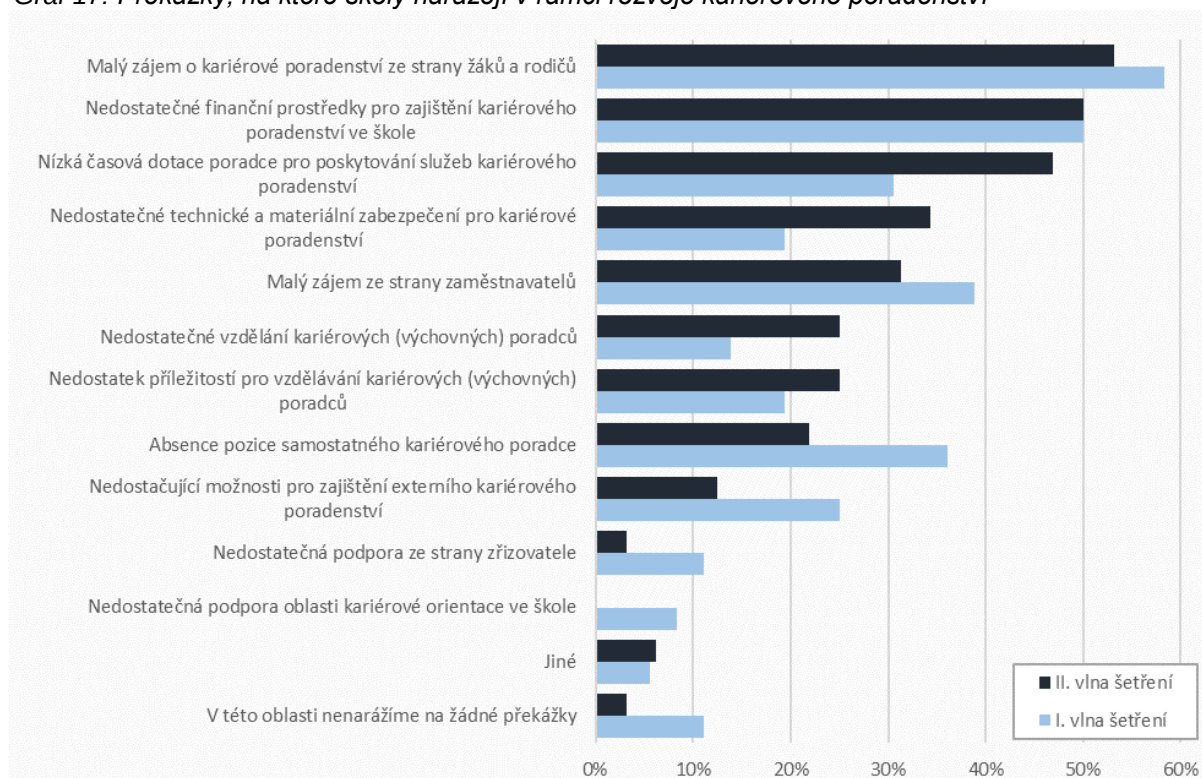
Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách a zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy jsou realizovány méně často a jejich důležitost je spíše podprůměrná.

2.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kariérového poradenství na středních a vyšších odborných školách v Karlovarském kraji, se školy nejčastěji potýkají s malým zájmem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (53 %) a nedostatkem financí pro zajištění kariérového poradenství ve škole (50 %). Dále si školy často stěžují na nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (47 %). Asi třetina škol se potýká s nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství (34 %) a rovněž s malým zájmem ze strany zaměstnavatelů (31 %). Méně často si školy stěžují na nedostatečné vzdělání kariérových (výchovných) poradců (25 %) nebo nedostatek příležitostí pro jejich vzdělávání (25 %), případně na absenci pozice samostatného kariérového poradce (22 %).

Spíše okrajově je mezi překážkami uváděna nedostačující možnost pro zajištění externího kariérového poradenství (13 %) a nedostatečná podpora ze strany zřizovatele (3 %). Asi 3 % škol nenaráží v této oblasti na žádné překážky a dále žádná z dotázaných škol v Karlovarském kraji v této vlně šetření nepociťuje, že by podpora oblasti kariérové orientace ve škole byla nedostatečná.

Graf 17: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Porovnáme-li, jak školy hodnotí překážky oproti roku 2015/2016, pak můžeme konstatovat, že se zvýšil podíl škol, pro které je problémem nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (nárůst o 16 p. b.), nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (nárůst o 15 p. b.) nebo nedostatečné vzdělání kariérových (výchovných) poradců (nárůst o 11 p. b.). Mírně narostl i podíl škol, který pociťuje nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (nárůst o 6 p. b.).

Naopak méně často si školy stěžují na absenci pozice samostatného kariérového poradce (pokles o 14 p. b.), nedostačující možnosti pro zajištění externího kariérového poradenství (pokles o 13 p. b.), nedostatečnou podporu ze strany zřizovatele (pokles o 8 p. b.) či nedostatečnou podporu oblasti kariérové orientace ve škole (pokles o 8 p. b.), malý zájem ze strany zaměstnavatelů (pokles o 8 p. b.) nebo malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (pokles o 5 p. b.). Snížil se také podíl škol, které obecně pociťují v této oblasti nějaké překážky (pokles o 8 p. b.).

2.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti kariérového poradenství by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohly finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (72 %). Nadpoloviční většina škol mezi nejvíce potřebná opatření řadí vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (63 %). Přibližně polovina škol uvádí potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (50 %), možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (47 %) nebo zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (47 %).

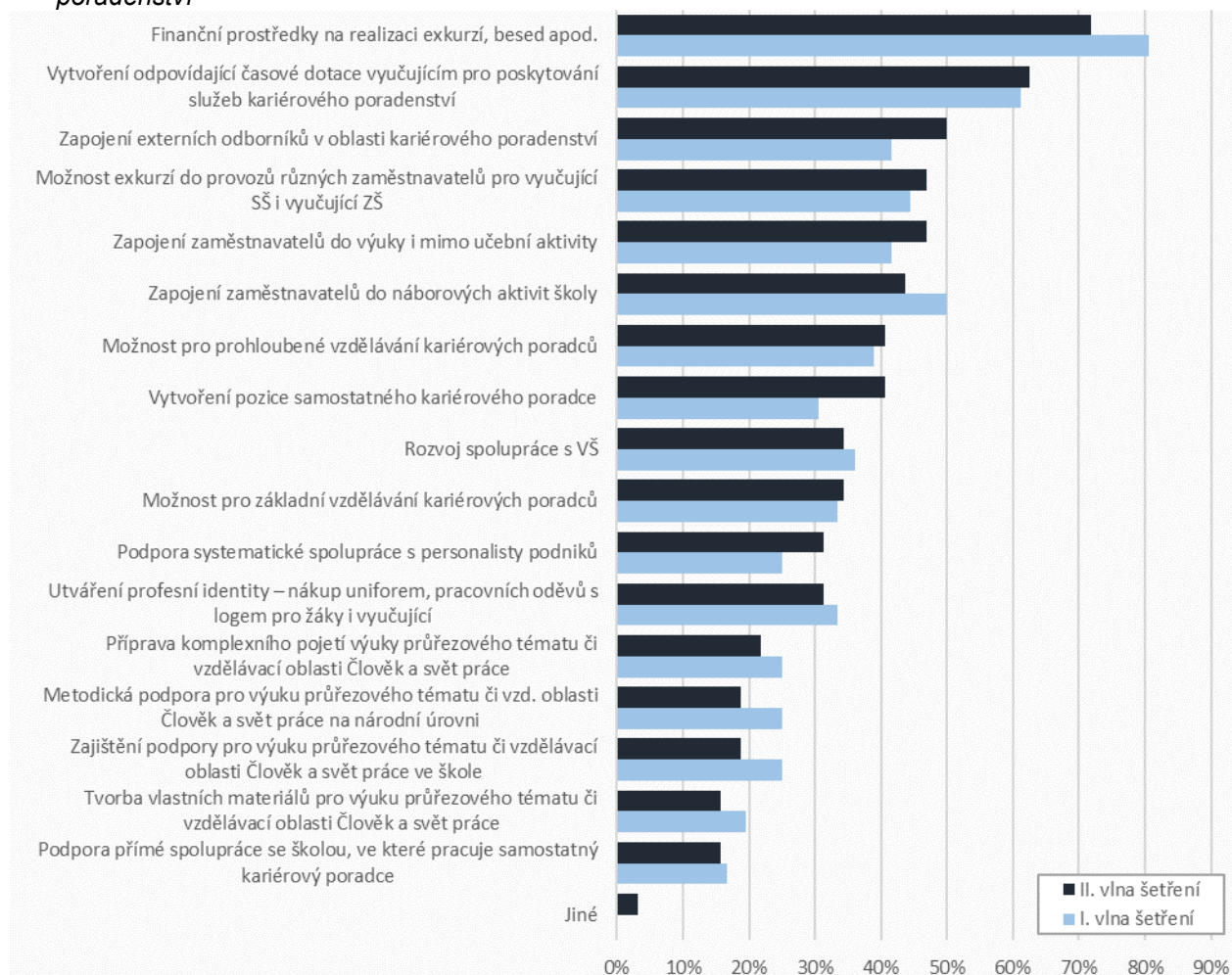
Méně často školy k potřebným opatřením řadí zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (44 %), možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (41 %) nebo vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (41 %).

Asi třetina škol by potřebovala pro rozvoj kariérového poradenství rozvoj spolupráce s VŠ (34 %), lepší možnosti pro základní vzdělávání kariérových poradců (34 %), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (31 %) nebo utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (31 %).

Přibližně pětina škol v rámci podpory kariérového poradenství zmiňuje potřebu přípravy komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (22 %), metodickou podporu pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (19 %) a zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (19 %).

Méně často školy uvádějí potřebu tvorby vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (16 %), případně podporu přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (16 %).

Graf 18: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství

Porovnáme-li vývoj, tak oproti roku 2015/2016 se výraznější pokles potřeby ukázal u finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (pokles o 9 p. b.). Dále školy méně často uvádějí potřebu zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (pokles o 6 p. b.), metodickou podporu pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (pokles o 6 p. b.) a rovněž méně často i zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (pokles o 6 p. b.). Školy naopak více zdůrazňují potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (nárůst o 10 p. b.), potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (nárůst o 8 p. b.), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (nárůst o 6 p. b.) a zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (nárůst o 5 p. b.).

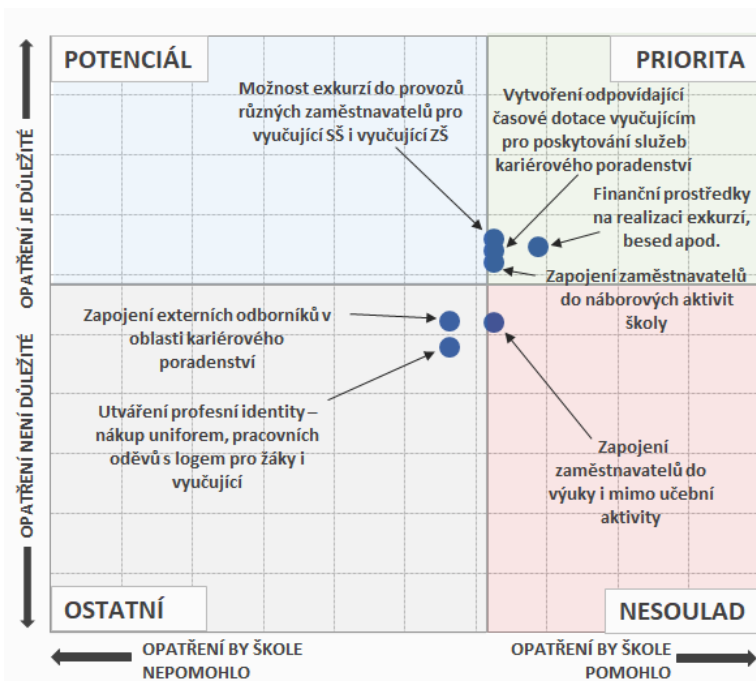
2.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohlo zejména zvýšení finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (69 %), dále pak uvádějí potřebu odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (63 %), potřebu zapojení

zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (63 %) a dále i jejich zapojení do náborových aktivit školy (63 %) a rovněž i možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (63 %). Více než polovina SOU zdůrazňuje potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (56 %) či nutnost utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (56 %).

Polovina SOU by uvítala podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (50 %). Méně často by střední odborná učiliště potřebovala vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (44 %) nebo lepší možnosti pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (44 %). Asi třetina SOU by potřebovala lepší možnost pro základní vzdělávání kariérových poradců (38 %) a přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (31 %). Asi čtvrtina SOU uvádí potřebu zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (25 %) a dále i metodické podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (25 %) a tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (25 %). Spíše okrajově SOU uvádějí potřebu rozvoje spolupráce s VŠ (19 %) nebo podpory přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (13 %).

Graf 19: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory rozvoje kariérového poradenství zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tato opatření: finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod., vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství, zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy a dále i možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

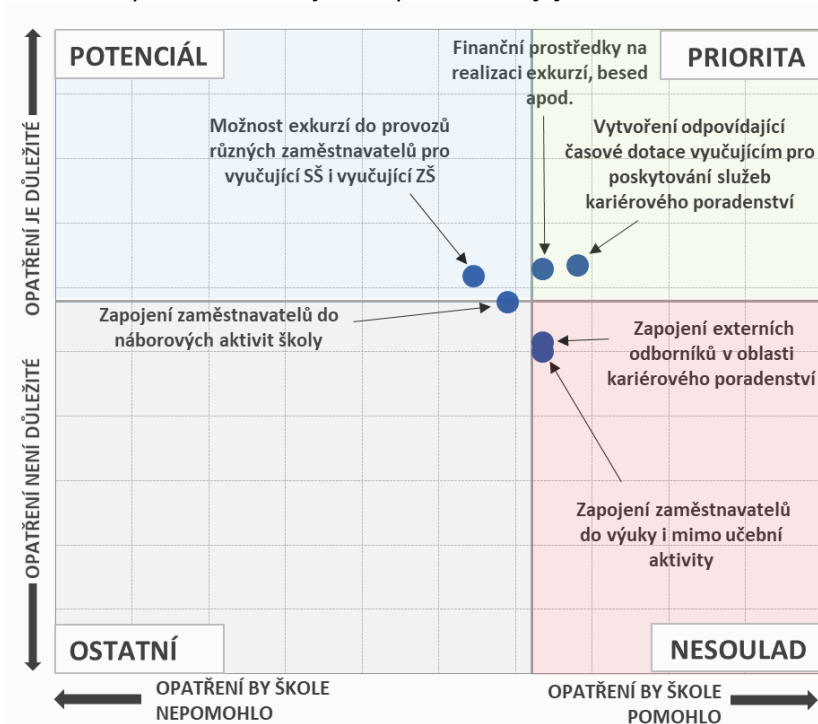
SOU také často zapojují zaměstnavatele do výuky i mimo učební aktivity. Toto opatření je ovšem hodnoceno jako relativně méně důležité. Jako méně podstatná i méně častá opatření jsou dále uváděna zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství a utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (68 %), dále pak potřebu finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (64 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (64 %) a zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (64 %). Více než polovina SOŠ mezi opatřeními, která by pomohla rozvoji kariérového poradenství, řadí zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (59 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (55 %).

Méně často SOŠ potřebují lepší možnosti pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (45 %) nebo možnosti pro základní vzdělávání kariérových poradců (41 %), dále pak utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (41 %) a podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (41 %). Přibližně třetina SOŠ by potřebovala vytvoření pozice

samostatného kariérového poradce (36 %), dále přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (27 %) či rozvoj spolupráce s VŠ (27 %). Asi čtvrtina SOŠ by potřebovala lepší zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (23 %), metodickou podporu pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (23 %) a podporu přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (23 %). Okrajově SOŠ pak uvádějí potřebu tvorby vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (18 %).

Graf 20: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory rozvoje kariérového poradenství představují největší priority středních odborných škol vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a rovněž i finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je hodnotí jako nejdůležitější.

Potenciál pro střední odborné školy pro další rozvoj v této oblasti představuje možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ a částečně

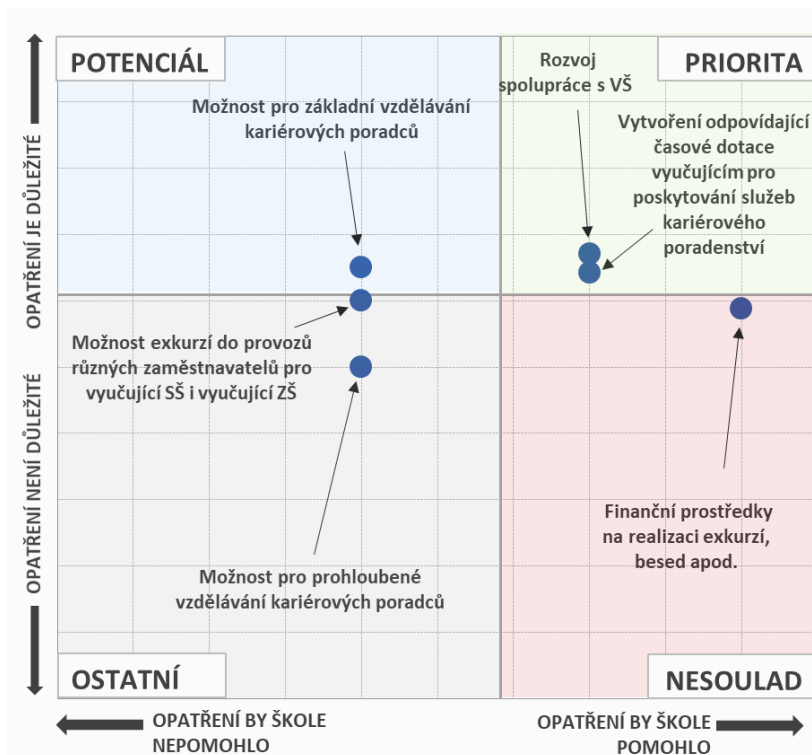
i zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy.

Ve srovnání s předchozími pak jsou pak jako méně důležitá hodnoceny zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství a rovněž zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v rozvoji kariérového poradenství. Mezi nejčastější patří zvýšení finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (90 %) a dále vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (70 %) a rozvoj spolupráce s VŠ (70 %). Necelá polovina gymnázií řadí mezi potřebná opatření zlepšení možností pro základní vzdělávání kariérových poradců (40 %), lepší možnosti pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (40 %) a dále i exkurze do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (40 %).

Méně frekventovaná opatření zahrnují vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (30 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (30 %) nebo přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (20 %). Okrajově gymnázia uvádí i potřebu zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (10 %), tvorby vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (10 %), zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (10 %), zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (10 %), podpory přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (10 %), nebo podpory systematické spolupráce s personalisty podniků (10 %).

Graf 21: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory kariérového poradenství představují prioritu pro gymnázia zejména vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a rozvoj spolupráce s VŠ. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá.

Relativně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim v podpoře kariérového poradenství pomohly možnosti pro základní vzdělávání kariérových poradců a částečně i možnost

exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ. Důležitost těchto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nadprůměrná, čímž pro gymnázia představují potenciál v jejich dalším rozvoji v této oblasti.

Naopak z těchto nejvíce frekventovaných opatření se jako relativně méně důležité jeví finanční prostředky pro realizaci exkurzí a lepší možnost prohloubeného vzdělávání kariérových poradců.

2.5 Aktivita, na kterých se školy podílí v rámci prevence a intervence v oblasti předčasných odchodů

V oblasti prevence a intervence předčasných odchodů naprostá většina škol pořádá dny otevřených dveří, informuje žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (91 %) a žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace (91 %).

Přibližně tři čtvrtiny škol uvádí, že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který řeší problém předčasných odchodů (78 %), dále posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně (75 %), využívají systém, kterým rodiče včas informují a usilují o zapojení rodičů do řešení problémů žáka (75 %). Dále školy reagují na špatný prospěch a absence žáka, navrhuje postup, kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky (75 %), případně předčasně odcházejícím žákům poskytují poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (75 %). Méně často školy realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (69 %).

Graf 22: Činnosti, na kterých se školy v prevence a intervence v oblasti předčasných odchodů aktivně podílejí

Přibližně polovina škol v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracuje s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (53 %), dále organizují výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (50 %) nebo žáci na školách mohou získat finanční podporu nebo stipendium (50 %), případně má škola vytvořen interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (50 %). Méně často školy preventivně vyhledávají žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy (47 %). Asi třetina škol pořádá volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost žáků se sociálním znevýhodněním nebo problémy (38 %).

2.5.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

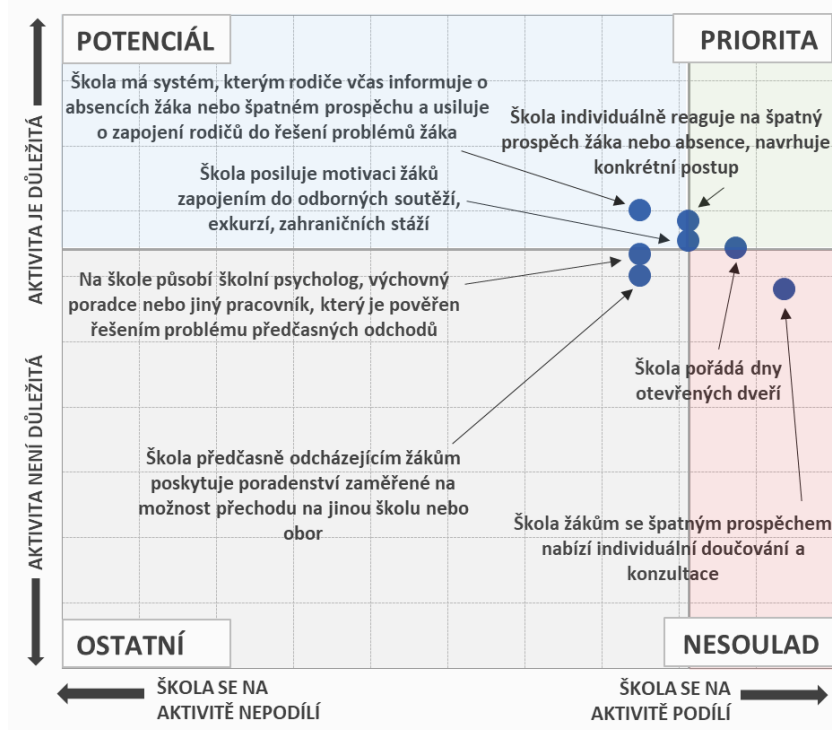
Z hlediska prevence a intervence v oblasti předčasných odchodů ze škol naprostá většina **středních odborných učilišť** uvedla, že žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace (94 %), dále že pořádají dny otevřených dveří, kde informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (88 %), individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence a navrhuje konkrétní postup pro zlepšení, včetně kontroly jeho dodržování a vyhodnocení výsledků (81 %) a rovněž školy posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně (81 %). Asi tři čtvrtiny škol uvedly, že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc (75 %), dále že škola předčasně

odcházejícím žákům poskytuje poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (75 %) nebo má systém (např. elektronický), kterým rodiče včas informuje o absencích žáka a špatném prospěchu a usiluje o zapojení rodičů do řešení problémů žáka (75 %).

Asi dvě třetiny SOU uvádí, že jejich žáci mohou získat finanční podporu nebo stipendium (69 %), realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (63 %) nebo organizují výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (opatření ke zlepšení docházky, doučování, opakování ročníku, ...) (63 %).

Více než polovina škol preventivně vyhledává žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy, např. pomocí dotazníků pro rodiče nebo žáky, na základě pedagogické dokumentace, zpráv z PPP, SPC a podobně (56 %). Dále mají SOU vytvořen interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (56 %) nebo v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (50 %). Asi třetina SOU pořádá volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním nebo problémy (31 %).

Graf 23: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů představuje prioritu pro SOU jednak skutečnost, že škola individuálně reaguje na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuje konkrétní postup pro zlepšení a kontroluje jeho dodržování a vyhodnocuje výsledky, jednak posilování motivace žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a dále také pořádání dnů otevřených dveří. Tyto aktivity jsou SOŠ zmiňovány relativně často a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami

hodnoceny lehce nadprůměrně.

Jednoznačně nejčastěji školy uvádí, že žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace. Této aktivitě nicméně přiřkládají spíše podprůměrný význam.

Potenciál rozvoje pro SOU školy vidí v zavádění systému, kterým by rodiče včas informovaly o absencích žáka nebo špatném prospěchu a zapojily rodiče do řešení problémů žáka. Tuto aktivitu realizují SOU méně často, ale považují ji za nadprůměrně důležitou.

Relativně menší podíl SOU zmiňoval, že škola předčasně odcházejícím žákům poskytuje poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor, nebo že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením předčasných odchodů. Tyto aktivity SOU zároveň považují za relativně méně podstatné.

Z hlediska prevence a intervence předčasných odchodů převážná většina **středních odborných škol** uvedla, že pořádají dny otevřených dveří, kde informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (95 %) a dále že žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace (91 %). Většina SOŠ také předčasně odcházejícím žákům poskytuje

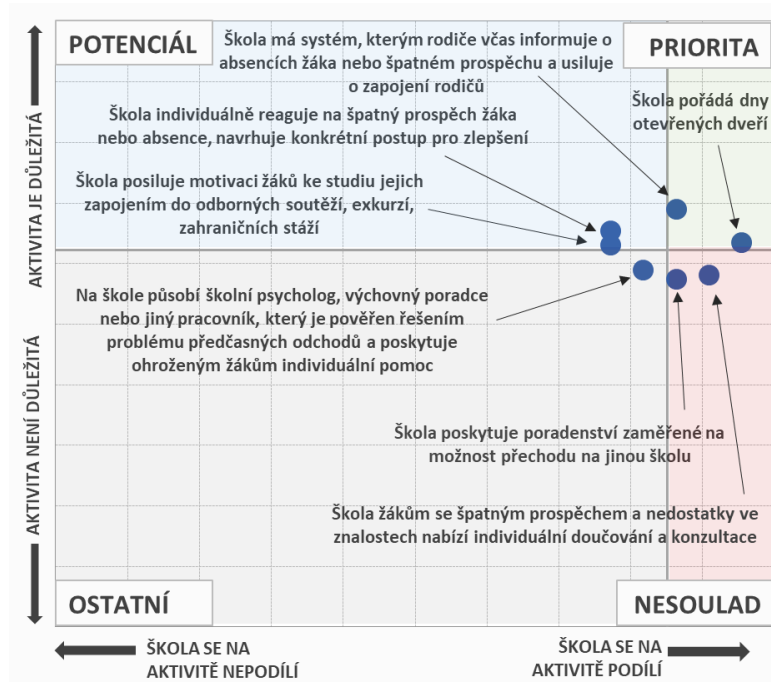
poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (86 %) nebo využívá systém, kterým rodiče včas informuje o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usiluje o zapojení rodičů do řešení problémů žáka (86 %). Na převážné většině SOŠ rovněž působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc (82 %).

Asi tři čtvrtiny SOŠ individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhnou konkrétní postup pro zlepšení, kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky (77 %), rovněž posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí a zahraničních stáží (77 %).

Téměř tři pětiny SOŠ realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (73 %). Dále zhruba dvě třetiny SOŠ uvádí, že žáci školy mohou získat finanční podporu nebo stipendium (68 %), dále organizují výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (64 %) nebo využívají interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (59 %).

Polovina SOŠ preventivně vyhledává žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy (50 %) nebo v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracuje s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (50 %). Méně často školy pořádají volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním nebo problémy (32 %).

Graf 24: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů představuje prioritu pro SOŠ pořádání dnů otevřených dveří, kterými informují žáky o oborech, požadavcích a nárocích studia, a dále využívání systému, který rodiče včas informuje o absencích žáka nebo špatném prospěchu. Tyto aktivity jsou SOŠ zmiňovány nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako velice důležité.

Relativně menší podíl SOŠ zmiňoval, že škola individuálně reaguje na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuje konkrétní postup a vyhodnocuje výsledky

a také že posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí a zahraničních stáží. Tyto aktivity jsou přitom hodnoceny jako nadprůměrně důležité, takže představují pro SOŠ potenciál dalšího rozvoje v této oblasti.

Poměrně často školy žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace nebo poskytují poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor. Tyto aktivity ovšem považují za relativně méně důležité.

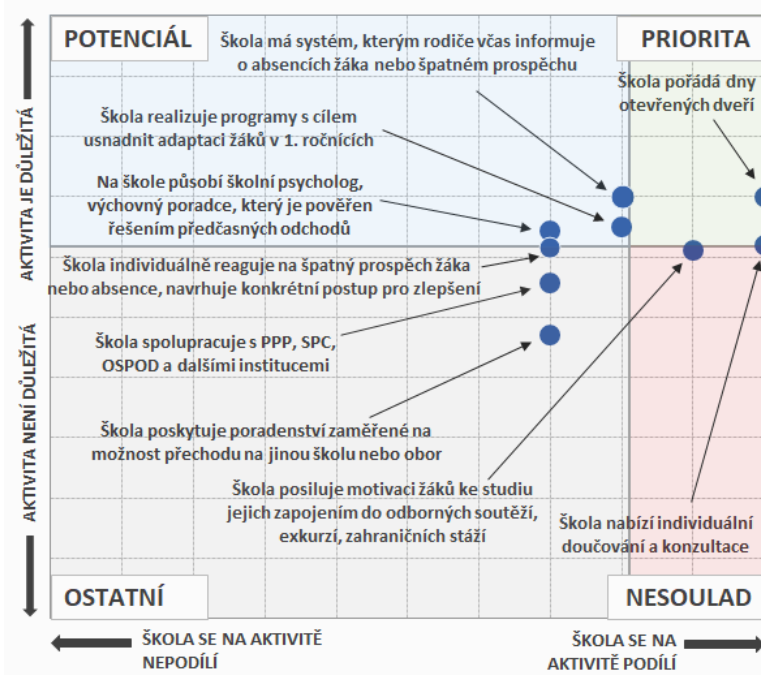
Méně podstatnou a zároveň méně frekventovanou aktivitou je působení školního psychologa, výchovného poradce nebo jiného pracovníka, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů.

Z hlediska prevence a intervence předčasných odchodů naprostá většina **gymnází** uvedla, že pořádají dny otevřených dveří, kde informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (100 %), dále žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování

a konzultace (100%). Většina gymnázií také posiluje motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně (90 %), realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (80 %) nebo využívají systém (např. elektronický), kterým rodiče včas informují o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usilují o zapojení rodičů do řešení problémů žáka (80 %). Přibližně tři čtvrtiny gymnázií uvádí, že individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuje konkrétní postup pro zlepšení (akční plán), kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky (70 %) a rovněž že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc (70 %). Většina gymnázií také předčasně odcházejícím žákům poskytuje poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (70 %) nebo v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (70 %).

Polovina gymnázií organizuje výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (50 %), využívá interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (prospěch, absence,...) (50 %) a také pořádá volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním (50 %). Méně často gymnázia preventivně vyhledávají žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy (40 %) nebo umožňují žákům školy získat finanční podporu nebo stipendium (30 %).

Graf 25: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů představuje pro gymnázia prioritu pořádání dnů otevřených dveří, včetně informování žáků a rodičů o oborech, požadavcích a nárocích studia a částečně i nabídka individuálního doučování a konzultací. Tyto aktivity jsou gymnáziím zmiňovány nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako důležité.

Gymnázia také často posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží. Důležitost této aktivity je ale

nicméně jen na hranici průměru.

Méně často gymnázia využívají systém, kterým rodiče včas informují o absencích žáka nebo špatném prospěchu, realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících nebo na nich působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů, případně individuálně reagují na špatný prospěch žáka. Vzhledem k tomu, že důležitost těchto aktivit je ve srovnání s ostatními položkami hodnocena jako nadprůměrná (případně průměrná), představují potenciál gymnázií v dalším rozvoji v této oblasti.

Méně často gymnázia spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi nebo poskytují poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor. Tyto aktivity jsou zároveň hodnoceny jako méně podstatné.

2.6 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj kariérového poradenství“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory kariérového poradenství* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kariérového poradenství*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kariérového poradenství*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kariérového poradenství na SOU

Kariérové vzděl. je realizováno prostřednictvím vzděl. oblasti/tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (63 % škol)

Nabízíme indiv. kariérové porad. všem žákům, zejména na žákům se spec. vzděl. potř. (63 % škol)

Kariér. poradce má odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové porad. součástí práce vých. por. (50 % škol)

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vz. žáků k profesi či studiu. (63 % škol)

Služby kariérového porad. zahrnují prvky prevence předč. odchodů. (56 % škol)

Individ. i skup. kariér. poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, zejména žáky se spec. vzděl. potř. (56 % škol)

Oblast kariérového por. je koordinována určeným pracovníkem, který má vytvořeny odpovídající podmínky. (50 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory kariérového poradenství realizují

- Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí (100 % škol)
- Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (94 % škol)
- Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (88 % škol)
- Prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy (81 % škol)
- Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (81 % škol)
- Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (81 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Malý zájem o kariér. porad. ze strany žáků a rodičů (56 % škol)
- Nedostatečné finanční prostřed. pro zajištění kariér. poradenství. (50 % škol)
- Nízká časová dotace pro poskytování služeb kariér. poradenství (44 % škol)
- Nedostatečné tech. a materiální zabezpečení pro kariér. poradenství (31 % škol)
- Absence pozice samostatného kariér. poradce (31 % škol)
- Malý zájem ze strany zaměstnavatelů (25 % škol)
- Nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariér. poradců (25 % škol)
- Nedostačující možnosti pro zajištění externího kariér. poradenství (25 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Finanční prostřed. na realizaci exkurzí, besed apod. (69 % škol)
- Vytvoření odpovídající časové dotace vyuč. pro poskytování služeb kariér. porad. (63 % škol)
- Zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (63 % škol)
- Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (63 % škol)
- Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (63 % škol)
- Zapojení externích odborníků v oblasti kariér. por. (56 % škol)
- Utváření profesní identity – nákup uniforem, prac. oděvů s logem pro žáky i vyučující (56 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kariérového poradenství stanovila SOU

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (75 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (69 % škol)

Oblast kariérového poradenství je obsahově i časově koordinována určeným pracovníkem, který má pro tuto činnost vytvořeny odpovídající podmínky. (69 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (75 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání. (69 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kariérového poradenství na SOŠ

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků k profesi či dalšímu studiu. (64 % škol)

Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme na žáky se spec. vzděl.potř. (64 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Kariérový poradce na škole má pro výkon funkce vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariér. porad. součástí práce vých. poradce. (59 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předč. odch. ze školy. (59 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s vyučujícími. (55 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím oblasti/průřezového tématu Člověk a svět práce. (55 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory kariérového poradenství realizují

- Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (95 % škol)
- Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí (91 % škol)
- Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (91 % škol)
- Prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy (82 % škol)
- Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (82 % škol)
- Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (77 % škol)
- Spolupráce s rodiči (77 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (68 % škol)
- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového porad. ve škole (45 % škol)
- Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariér. poradenství (45 % škol)
- Malý zájem ze strany zaměstnavatelů (36 % škol)
- Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (27 % škol)
- Absence pozice samostatného kariérového poradce (23 % škol)
- Nedostatečné vzdělání kariérových poradců (23 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným

- Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariér. poradenství (68 % škol)
- Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (64 % škol)
- Zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (64 % škol)
- Zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (64 % škol)
- Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (59 % škol)
- Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (55 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kariérového poradenství stanovily SOŠ

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (77 % škol)

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (73 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (73 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání. (73 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (73 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s jednotlivými vyučujícími. (68 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kariérového poradenství na gymnáziích

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků k profesi či dalšímu studiu. (70 % škol)

Nabízíme individuální kariérové porad. všem žákům, pozornost soustředíme na žáky se spec. vzděl. potřeb. (70 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Kariérový poradce má pro výkon funkce vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové porad. součástí práce výchovného poradce. (70 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (60 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s jednotlivými vyučujícími. (50 % škol)

Individuální i skupinové kariér. porad. je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována žákům se spec. vzděl. potřeb. (50 % škol)

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory kariérového poradenství realizují

- Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (100 % škol)
- Prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy (100 % škol)
- Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (90 % škol)
- Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (90 % škol)
- Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (90 % škol)
- Poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (90 % škol)

Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností

- Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariér. porad. (60 % škol)
- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového porad. ve škole (40 % škol)
- Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (40 % škol)
- Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (30 % škol)
- Malý zájem ze strany zaměstnavatelů (30 % škol)
- Nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (30 % škol)

Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům

- Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (90 % škol)
- Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariér. poradenství (70 % škol)
- Rozvoj spolupráce s VŠ (70 % škol)
- Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (40 % škol)
- Možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (40 % škol)
- Možnost pro základní vzdělávání kariérových poradců (40 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kariérového poradenství stanovila gymnázia

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků k profesi či dalšímu studiu. (80 % škol)

Nabízíme individuální kariér. porad. všem žákům, pozornost soustředíme na žáky se spec. vzděl. potřeb. (80 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Služby kariérového porad. zahrnují prvky prev. předč. odchodů ze školy. (80 % škol)

Systematicky sledujeme předčasné odchody žáků, s výsledky cíleně pracujeme. (80 % škol)

Kariérový poradce má pro výkon funkce vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové por. součástí práce vých. por. (70 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků k profesi či studiu. (60 % škol)

Individuální i skupinové kariér. por. je využíváno žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována žákům se spec. vzděl. potřeb. (60 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

3 Podpora polytechnického vzdělávání v Karlovarském kraji

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání **integrující přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání** a jako **komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi**. Jedná se o integraci:

- všeobecné složky vzdělávání x odborné složky vzdělávání;
- společenskovedních a humanitních předmětů x matematiky x polytechnických předmětů x uměleckých předmětů.

Polytechnické vzdělávání je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o přírodovědné a environmentální obory.

Přírodovědné vzdělávání je definováno jako vzdělávání zaměřené na porozumění **základním přírodovědným pojmům a zákonům**, na porozumění a užívání **metod vědeckého zkoumání přírodních faktů** (přírodních objektů, procesů, vlastností, zákonitostí). Cílem v přírodovědném vzdělávání je **rozvíjet schopnosti potřebné při využívání** přírodovědných vědomostí a dovedností pro řešení konkrétních problémů, podporovat odpovědné rozhodování v osobním životě člověka, naplňovat osobní potřeby a fungování v občanském a případně budoucím profesním životě.

Technické vzdělávání jako součást technické výchovy se zaměřuje na osvojování potřebných technických vědomostí, dovedností a návyků, vytváření vztahu k technice a rozvoj tvořivého technického myšlení. Osvojení je realizováno na vědeckém základě, uvědoměle a při aktivitách majících vztah k technice, s níž se v životě setká každý jedinec. Cílem **technické výchovy** je získat správné postoje k technice a k využívání techniky v životě.

Environmentální vzdělávání dělíme na výchovu a osvětu. Environmentální výchovou rozumíme systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí. Oblastmi vzdělávání jsou: výchova o životním prostředí, výchova v životním prostředí, výchova pro životní prostředí. Úkoly **osvěty** jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřené na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Hlavní zjištění

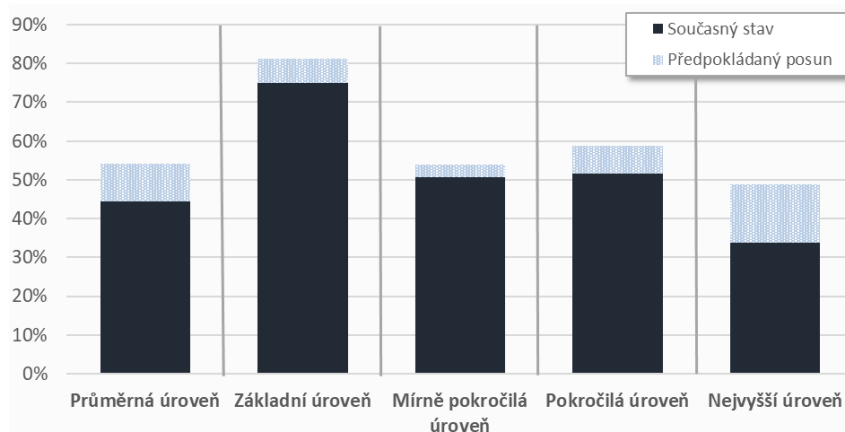
- V rámci podpory polytechnického vzdělávání školy vykonávají největší množství aktivit v souladu s RVP vyučovaných oborů – základní úroveň a kladou si za cíl, že o nejvýraznější nárůst prováděných aktivit budou usilovat na úrovni kombinace systematické podpory polytechnického vzdělávání a podpory v rámci dílčích aktivit – nejvyšší úroveň. Při porovnání s první vlnou šetření z roku 2015/2016 dochází k největšímu nárůstu u aktivit pokročilé úrovně.
- Školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání nejčastěji začleňují do výuky laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod., zapojují žáky do soutěží a olympiád a pořádají motivační akce pro žáky ZŠ. Ve srovnání s rokem 2015/2016 se školy více zaměřují na laboratorní cvičení a pokusy jako součást polytechnických předmětů, zapojení žáků do soutěží a olympiád a pracování koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání na škole. Naopak nižší podíl škol se věnuje rozvoji polytechnického vzdělávání dospělých, samostatnému zpracovávání témat, která poskytují sociální partneři, zapojování žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření a motivačním akcím pro žáky.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatečnými znalostmi a motivací žáků ke studiu polytechnických předmětů a nedostatečnou jazykovou vybaveností pedagogických pracovníků odborných předmětů. Ve srovnání s první vlnou šetření školy více zdůrazňují problémy se zastaralým vybavením IT pro výuku a nedostatečnými jazykovými znalostmi učitelů odborných předmětů, neaktuálními znalostmi a dovednostmi u pedagogických pracovníků a nedostatečnými znalostmi žáků v polytechnice. Ve srovnání s předchozí vlnou školy méně často zmiňují nezáměr žáků o polytechnické předměty, nedostatek financí na úhradu nepovinných předmětů, neodpovídající a nedostatečné prostory a nedostatečnou podporou víceoborových tříd příbuzných oborů.
- Mezi opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, patří zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů a nákup softwarového vybavení školy pro podporu polytechnického vzdělávání a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku. Při porovnání s rokem 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zvýšení počtu a kvality ICT vybavení na škole, podporu dělení výukových hodin polytechnických předmětů a matematiky, vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku, zlepšení vybavení učeben, laboratoří a dílen, nákup softwarového vybavení pro podporu polytechnického vzdělávání. Školy naopak deklarují nižší potřebu podpory nepovinné výuky matematiky, podpory spolupráce se ZŠ v této oblasti, systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů, účasti pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně a zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet.

3.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu polytechnického vzdělávání na školách v Karlovarském kraji, jednoznačně v největší míře jsou rozvíjeny aktivity na podporu polytechnického vzdělávání pouze v souladu RVP vyučovaných oborů, tedy v rámci základní úrovně (75 %). Ve větším míře jsou školami realizovány také aktivity spadající do pokročilé úrovně (52 %), kdy již probíhá systematická podpora polytechnického vzdělávání. Srovnatelně školy v Karlovarském kraji realizují také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (51 %), kdy podpora polytechnického vzdělávání probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, jako je např. rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání, či motivační akce pro ZŠ atd., a v nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (34 %), kdy je systematická podpora polytechnického vzdělávání dále doplňována o další aktivity.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory polytechnického vzdělávání, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 15 %) a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 7 %) a již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do základní (předpokládaný posun o 6 %) či mírně pokročilé (předpokládaný posun o 3 %) úrovně.

Graf 26: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání a předpokládaný posun

Základní úroveň – podpora polytechnického vzdělávání je omezena na realizaci pouze v souladu RVP vyučovaných oborů.

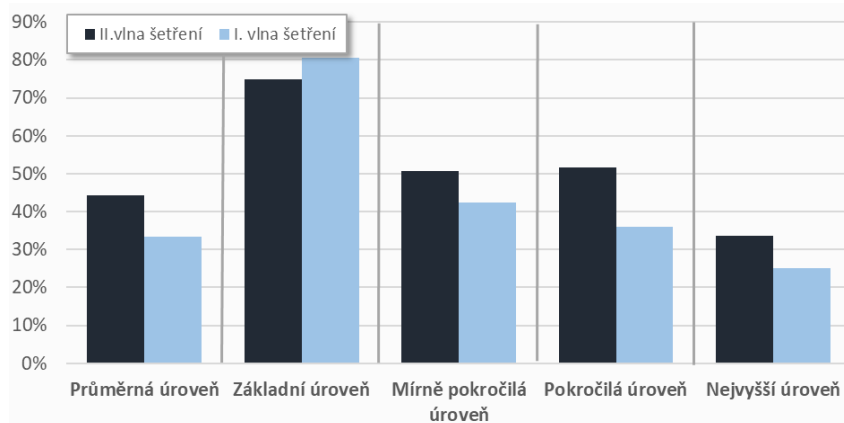
Mírně pokročilá úroveň – podpora polytechnického vzdělávání probíhá pouze v podobě dílčích aktivit (rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání, motivační akce pro ZŠ, aplikace různých metod ve výuce – skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, praxe atd.).

Pokročilá úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání (vzájemné propojení polytechnických předmětů a provázání s výukou matematiky, realizace aktivit nad rámec RVP, zapojování do soutěží, spolupráce se ZŠ v regionu).

Nejvyšší úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání a podpora v rámci dílčích aktivit (zpracované plány výuky polytechnických předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány, individuální podpora žáků, spolupráce s VŠ v rámci maturitních oborů, podpora samostatné práce žáků – spolupráce se zaměstnavateli, VŠ a výzkumnými institucemi).

Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do pokročilé úrovně (nárůst o 15 p. b.), nejvyšší (nárůst o 9 p. b.) a mírně pokročilé (nárůst o 8 p. b.). Naopak pokles školy vykazují v rámci aktivit spadajících do základní úrovně (pokles o 6 p. b.).

Graf 27: Srovnání současné úrovně podpory polytechnického vzdělávání (I. vlna + II. vlna)

Základní úroveň – podpora polytechnického vzdělávání je omezena na realizaci pouze v souladu RVP vyučovaných oborů.

Mírně pokročilá úroveň – podpora polytechnického vzdělávání probíhá pouze v podobě dílčích aktivit (rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání, motivační akce pro ZŠ, aplikace různých metod ve výuce – skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, praxe

atd.).

Pokročilá úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání (vzájemné propojení polytechnických předmětů a provázání s výukou matematiky, realizace aktivit nad rámec RVP, zapojování do soutěží, spolupráce se ZŠ v regionu).

Nejvyšší úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání a podpora v rámci dílčích aktivit (zpracované plány výuky polytechnických předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány, individuální podpora žáků, spolupráce s VŠ v rámci maturitních oborů, podpora samostatné práce žáků – spolupráce se zaměstnavateli, VŠ a výzkumnými institucemi).

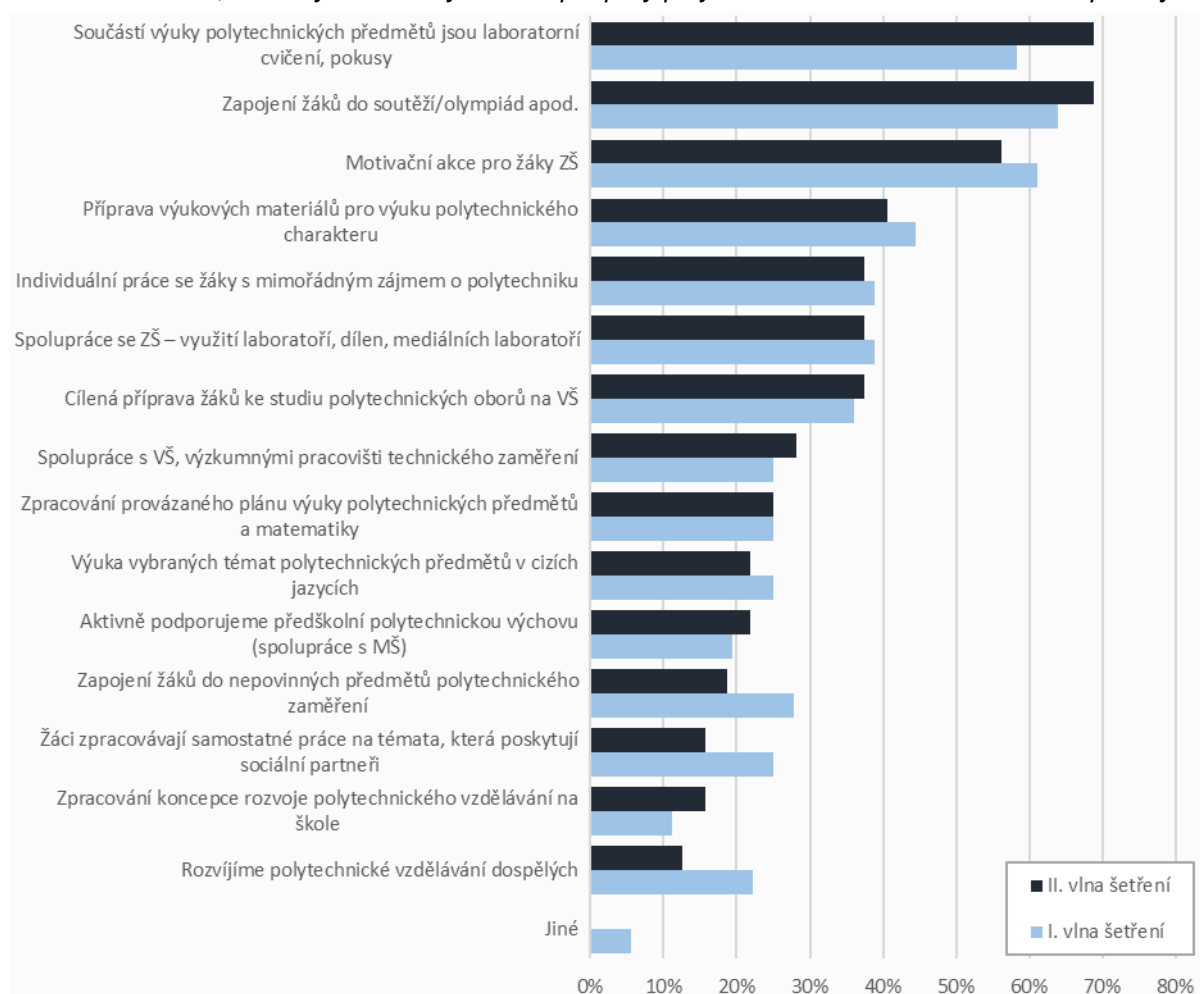
3.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory polytechnického vzdělávání školy v největší míře do výuky polytechnických předmětů začleňují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod. (69 %) a zapojují žáky do soutěží a olympiád (69 %). 56 % škol v Karlovarském kraji pořádá motivační akce pro žáky základních škol a 41 % škol si připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru. Individuálně pracuje se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku 38 % škol. Stejný podíl škol také spolupracuje se základními školami při využívání laboratoří, dílen či mediálních laboratoří (38 %) a cíleně připravují žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ (také 38 %).

Přibližně čtvrtina škol spolupracuje s vysokými školami, výzkumnými pracovišti technického zaměření (28 %), zpracovává plán výuky polytechnických předmětů provázaný s předměty matematiky (25 %). 22 % škol v Karlovarském kraji uvedla, že vyučuje vybraná témata těchto předmětů v cizím jazyce a aktivně podporuje předškolní polytechnickou výchovu.

V nejmenší míře se pak školy v Karlovarském kraji zapojují žáky do nepovinných předmětů polytechnického charakteru (19 %), zpracovávají témata od sociálních partnerů (16 %), zpracovávají koncepci rozvoje vzdělávání těchto předmětů na škole (16 %) a rozvíjí polytechnické vzdělávání dospělých (13 %).

Graf 28: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí

Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují na laboratorní cvičení a pokusy jako součást polytechnických předmětů (nárůst o 10 p. b.), zapojení žáků do soutěží a olympiád (nárůst o 5 p. b.) a zpracování koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání na škole (nárůst také o 5 p. b.). Naopak nižší podíl škol se věnuje rozvoji polytechnického vzdělávání dospělých (pokles o 10 p. b.), samostatnému zpracovávání témat, která poskytují sociální partneři (pokles o 9 p. b.), zapojování žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (pokles o 9 p. b.) a motivačním akcím pro žáky (pokles o 5 p. b.).

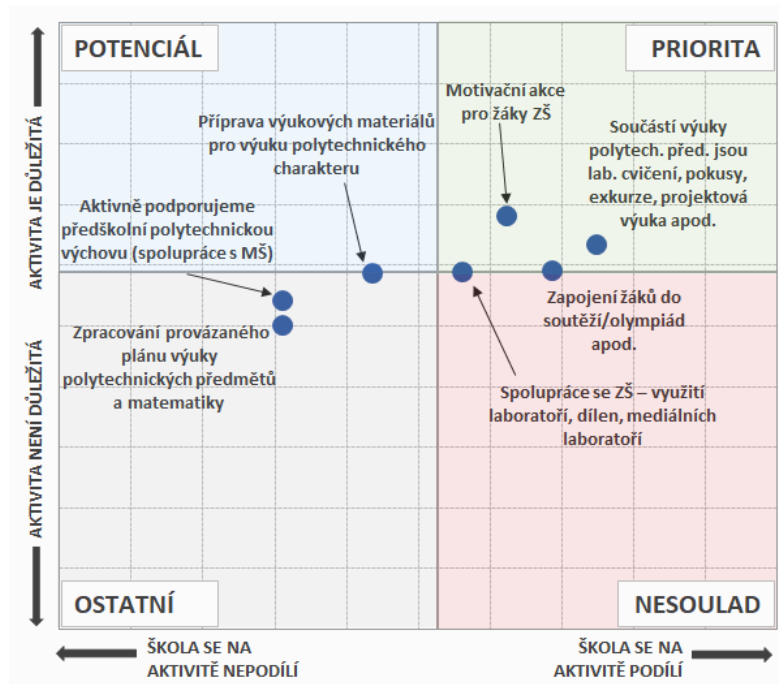
3.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (75 %) a zapojují žáky do soutěží a olympiád (69 %) a pořádají motivační akce pro žáky ze základních škol (také 63 %). 56 % škol spolupracuje se základními školami a 44 % připravuje výukové materiály pro výuku polytechnických předmětů. Již menší podíl škol podporuje předškolní polytechnickou výuku (31 %) a zpracovává provázaný plán výuky polytechnických předmětů a matematiky (31 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště je pořádání motivačních akcí pro žáky na základní škole a zařazení cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů. Tato opatření střední odborná učiliště zmiňovala nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládala relativně velký význam. Spíše průměrná důležitost byla přisouzena zapojování žáků do soutěží či olympiád a spolupráci

se základními školami při využívání laboratoří, dílen a mediálních laboratoří, přesto jsou tyto aktivitami školami vykonávány relativně často a lze je rovněž označit jako prioritní.

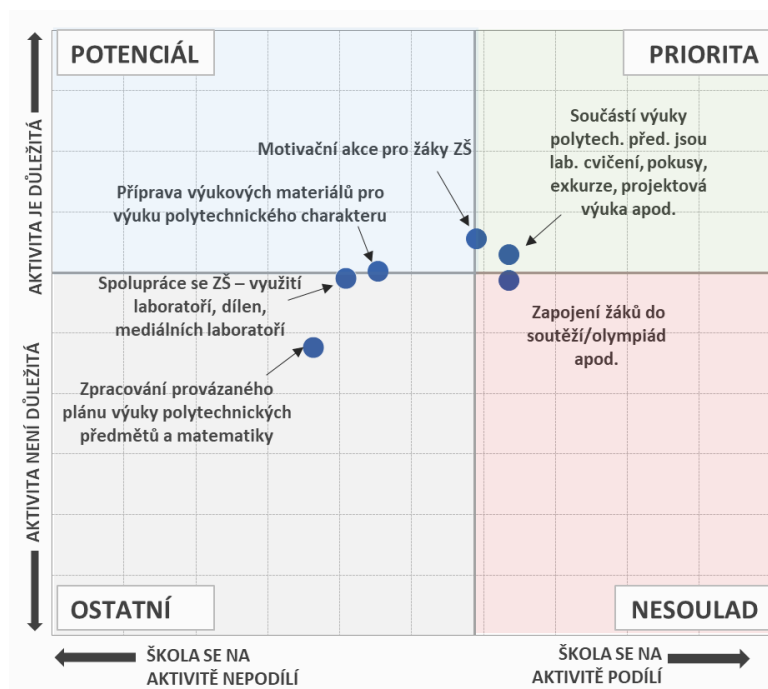
Graf 29: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Jako průměrně důležitou hodnotí střední odborná učiliště také přípravu výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru, nicméně této aktivitě se věnují spíše v menší míře. Méně často se také soustředí na zpracování provázaného plánu výuky polytechnických předmětů a matematiky a aktivní podporu předškolní polytechnické výchovy, deklarovaná důležitost je navíc u těchto aktivit ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nižší.

Střední odborné školy podobně jako střední odborná učiliště především zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (64 %) a zapojují žáky do soutěží a olympiád (64 %).

Graf 30: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Více než polovina škol dále také pořádá motivační akce pro žáky ze základních škol (59 %) a připravuje výukové materiály pro výuku předmětů polytechnického charakteru (45 %). Dále již menší podíl škol spolupracuje se základními školami při využití laboratoří, dílen nebo mediálních učeben (41 %) a zpracovává provázaný plán výuky polytechnických předmětů a matematiky (36 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu polytechnického vzdělávání představují priority středních odborných škol motivační akce pro žáky základních škol a začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky

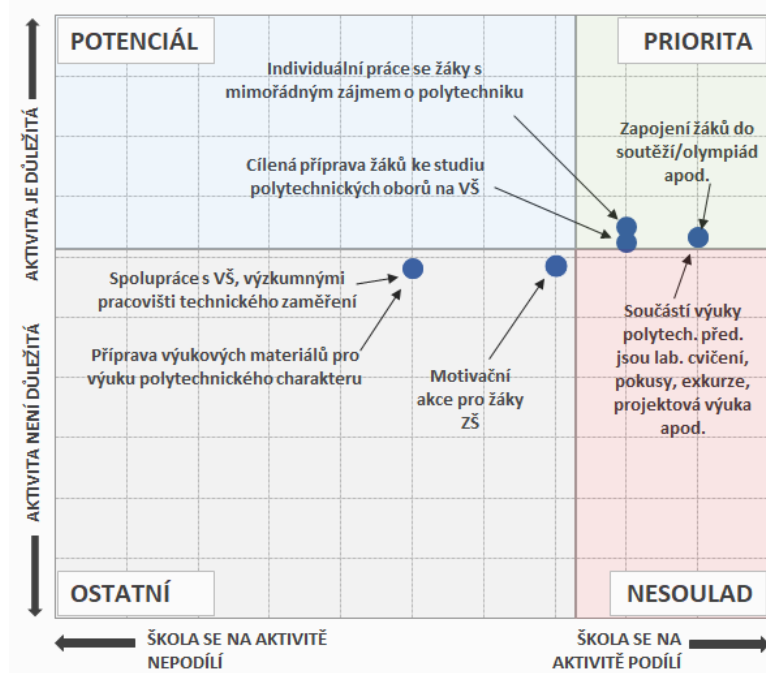
polytechnických předmětů. Tyto aktivity střední odborné školy realizují v největší míře a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují relativně velký význam.

Ve větší míře se střední odborné školy zapojují žáky do soutěží a olympiád, ale této aktivitě ve srovnání s ostatními již přisuzují spíše podprůměrnou důležitost.

Střední odborné školy se také v menší míře věnují přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru, spolupráci se základními školami na využití laboratoří a dílen a zpracovávání provázaného plánu výuky polytechnických předmětů a matematiky, nicméně těmto aktivitám je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován spíše menší význam.

Drtivá většina **gymnází** se soustředí na zapojování žáků do soutěží a olympiád (90 %) a zařazování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuky apod. do výuky polytechnických předmětů (90 % škol). Ve velké míře také školy individuálně pracují s žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (80 %) a cíleně připravují žáky na studium polytechnických oborů na vysoké škole (80 %), o něco méně škol pořádá motivační akce pro žáky základních škol (70 %) a polovina také spolupracuje s vysokými školami či výzkumnými pracovišti technického zaměření a připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (shodně 50 %).

Graf 31: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnází představuje priority v oblasti podpory polytechnického vzdělávání začleňování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí apod. do výuky polytechnických předmětů a zapojení žáků do soutěží či olympiád. Dále také gymnázia individuálně pracují s žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a cíleně připravují žáky ke studiu polytechnických oborů na vysoké škole. Na těchto aktivitách se gymnázia v největší míře podílí a zároveň je jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován největší význam.

V menší míře gymnázia také pořádají motivační akce pro žáky ZŠ, spolupracují s VŠ či

výzkumnými pracovišti technického zaměření a připravují výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru. Těmto aktivitám však školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují spíše menší význam.

3.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

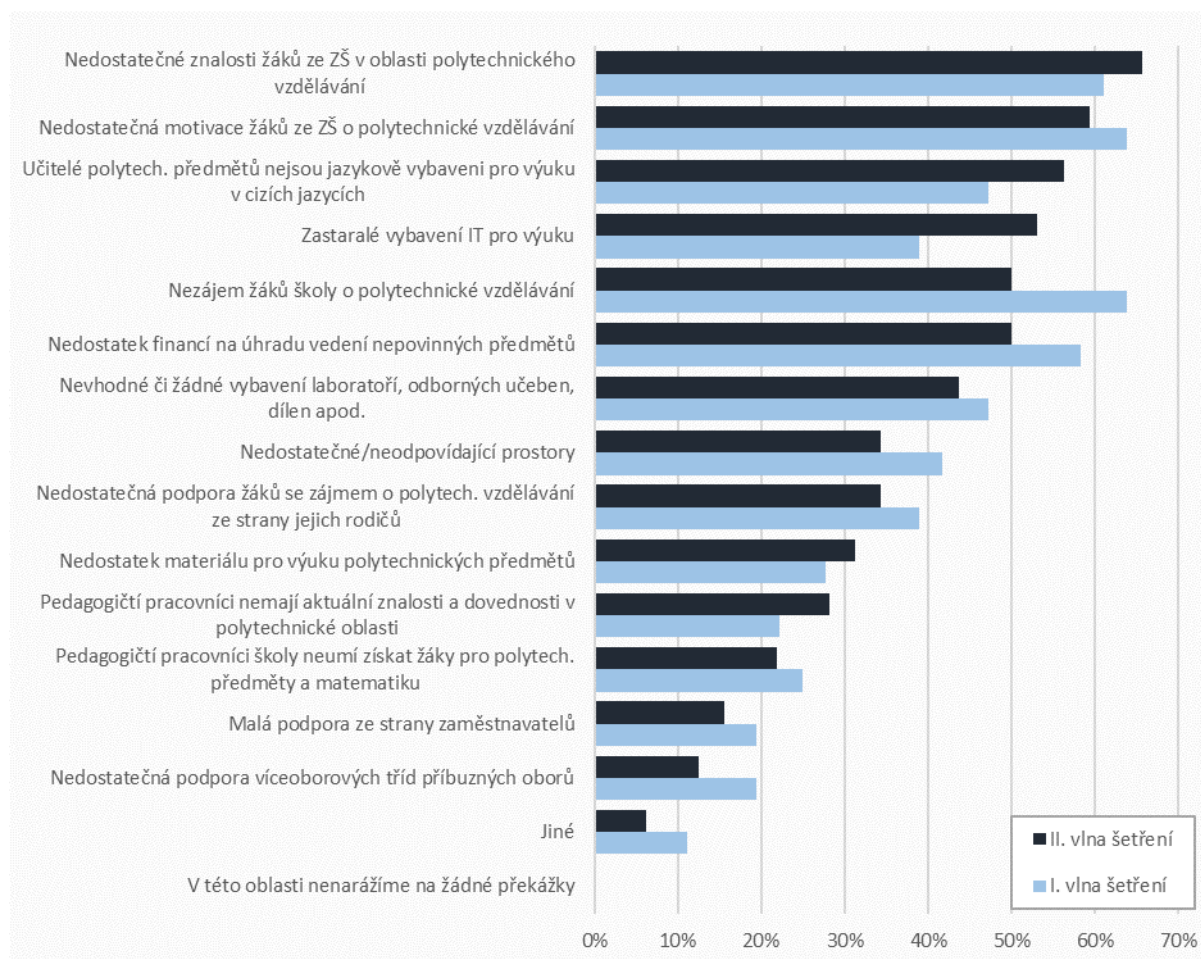
V souvislosti s překážkami, které omezují podporu polytechnického vzdělávání na školách v Karlovarském kraji, školy nejčastěji zmiňují nedostatečné znalosti žáků (66 %) a jejich nedostatečnou motivaci k polytechnickému vzdělávání (59 %) a nedostatečnou jazykovou vybavenost učitelů polytechnických předmětů pro výuku v cizím jazyce (56 %). Více než polovina škol se dále potýká také se zastaralým vybavením IT pro výuku (53 %) a polovina škol s nezájmem žáků školy o polytechnické vzdělávání a nedostatkem financí na úhradu nepovinných předmětů (50 %).

Dále se školy potýkají také s nevhodným či žádným vybavením laboratoří, odborných učeben, dílen (44 %), s nedostatečnými či neodpovídajícími prostory (34 %), srovnatelný počet škol se také potýká s nedostatečnou podporou žáků ze strany jejich rodičů (také 34 %). 31 % škol v oblasti podpory polytechnického vzdělávání naráží na nedostatek materiálu pro výuku těchto předmětů.

Již menší podíl škol naráží na skutečnost, že pedagogičtí pracovníci nemají aktuální znalosti a dovednosti (28 %) a neumějí získat žáky pro polytechnické předměty a matematiku (22 %).

Nejméně častými překážkami v podpoře polytechnického vzdělávání na školách v Karlovarském kraji je malá podpora ze strany zaměstnavatelů (16 %) a nedostatečná podpora víceoborových tříd příbuzných oborů (13 %).

Graf 32: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání

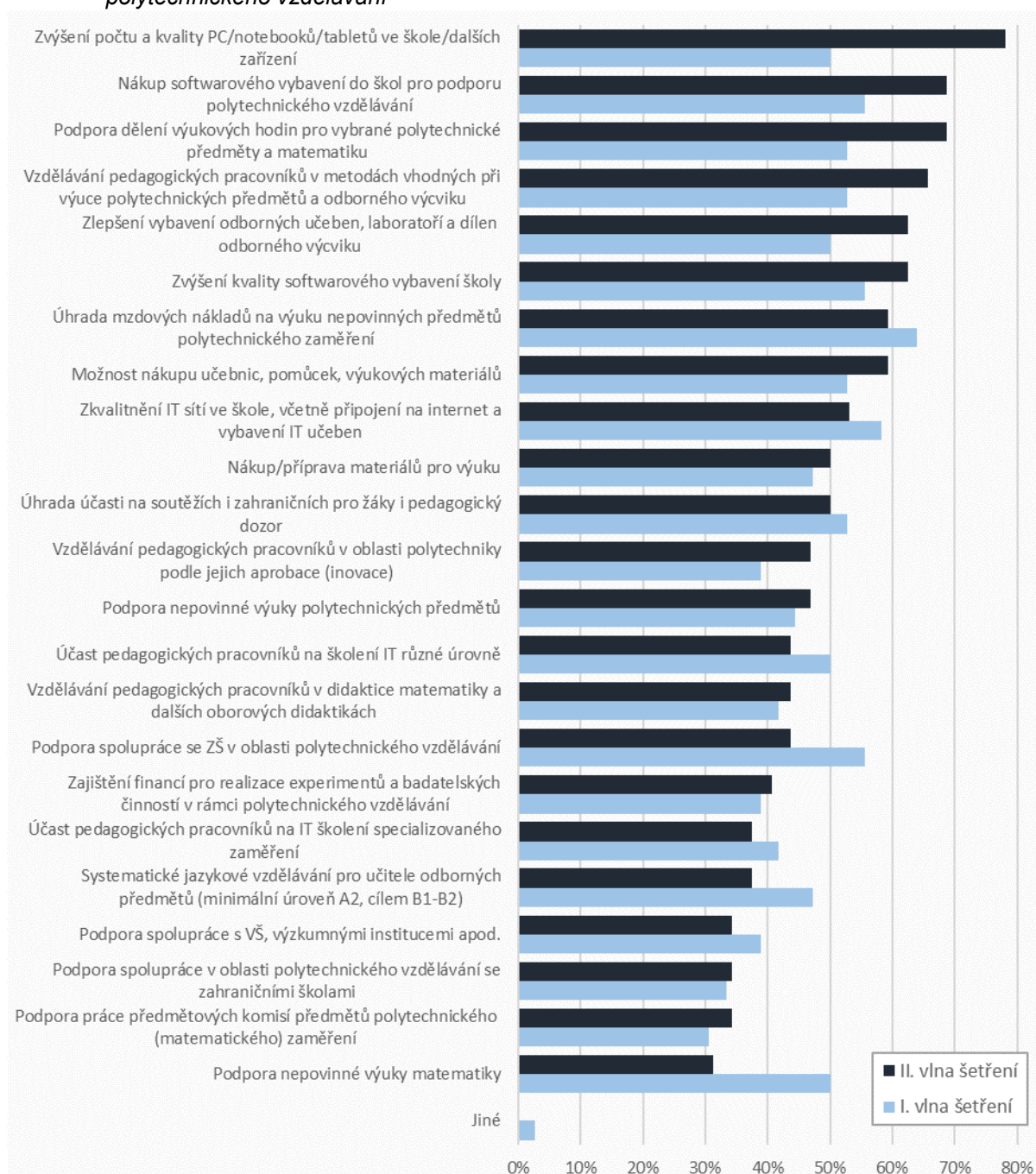

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují problémy se zastaralým vybavením IT pro výuku (nárůst o 14 p. b.) a nedostatečnými jazykovými znalostmi učitelů odborných předmětů (nárůst o 9 p. b.), neaktuálními znalostmi a dovednostmi u pedagogických pracovníků (nárůst o 6 p. b.) a nedostatečnými znalostmi žáků v polytechnice (nárůst o 5 p. b.). Ve srovnání s předchozí vlnou školy méně často zmiňují nezájem žáků o polytechnické předměty (pokles o 14 p. b.), nedostatek financí na úhradu nepovinných předmětů (pokles o 8 p. b.), neodpovídající a nedostatečné prostory (pokles o 7 p. b.) a nedostatečnou podporou víceoborových tříd příbuzných oborů (pokles také o 7 p. b.).

3.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory polytechnického vzdělávání by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo zvýšení počtu a kvalita PC, notebooků, tabletů a dalších zařízení ve škole (78 %), nákup softwarového vybavení školy pro podporu polytechnického vzdělávání (69 %), podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (69 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů (66 %), zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (63 %) a zlepšení kvality softwarového vybavení školy (také 63 %).

Graf 33: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Školám v Karlovarském kraji by dále pomohla opatření týkající úhrady mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (59 %), možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (také 59 %), zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (53 %). Polovině škol tohoto kraje by také pomohl nákup či příprava materiálů pro výuku a úhrada účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický doprovod. O něco menší zájem je o vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobace (47 %) a podporu nepovinné výuky polytechnických předmětů (také 47 %).

Již v menší míře mají školy zájem o účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (44 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice matematiky (44 %), podporu spolupráce se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (také 44 %) a zajištění financí pro realizace experimentů a badatelských činností (41 %).

Shodně 38 % škol by ocenilo účast pedagogických pracovníků na IT školení specializovaného zaměření a systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů, minimální úroveň A2, cílem B1- B2. O něco méně škol také deklarovalo zájem o podporu spolupráce s VŠ, výzkumnými institucemi a se zahraničními školami, o podporu práce předmětových komisí (shodně 34 %) a o nepovinnou výuku matematiky (31 %).

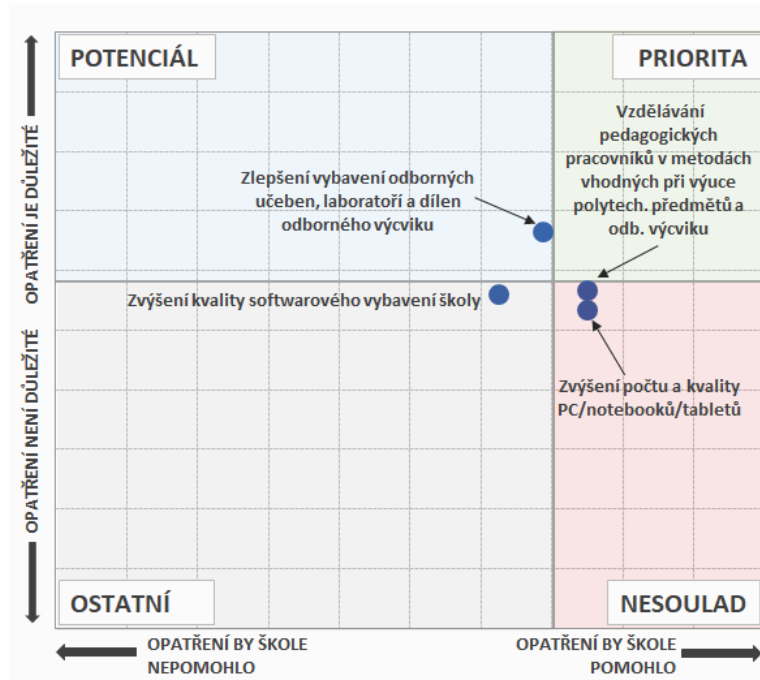
Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zvýšení počtu a kvality ICT vybavení na škole (nárůst o 28 p. b.), podporu dělení výukových hodin polytechnických předmětů a matematiky (nárůst o 16 p. b.), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (nárůst o 13 p. b.), zlepšení vybavení učeben, laboratoří a dílen (nárůst o 13 p. b.), nákup softwarového vybavení pro podporu polytechnického vzdělávání (nárůst o 13 p. b.). Školy naopak deklarují nižší potřebu podpory nepovinné výuky matematiky (pokles o 19 p. b.), podpory spolupráce se ZŠ v této oblasti (pokles o 12 p. b.), systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů (pokles o 12 p. b.), účasti pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (pokles o 6 p. b.) a zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet (pokles o 5 p. b.).

3.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji polytechnického vzdělávání pomohla především opatření týkající se zvýšení počtu a kvality PC, notebooků, tabletů ve škole a dalších zařízení (75 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (75 %), zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (69 % škol) a také zvýšení kvality softwarového vybavení školy (63 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory polytechnického vzdělávání zohlednili také jejich důležitost, za určitý potenciál středních odborných škol lze označit zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku. Toto opatření bylo školami zmiňováno v relativně menší míře, nicméně je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako velmi důležité.

Graf 34: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

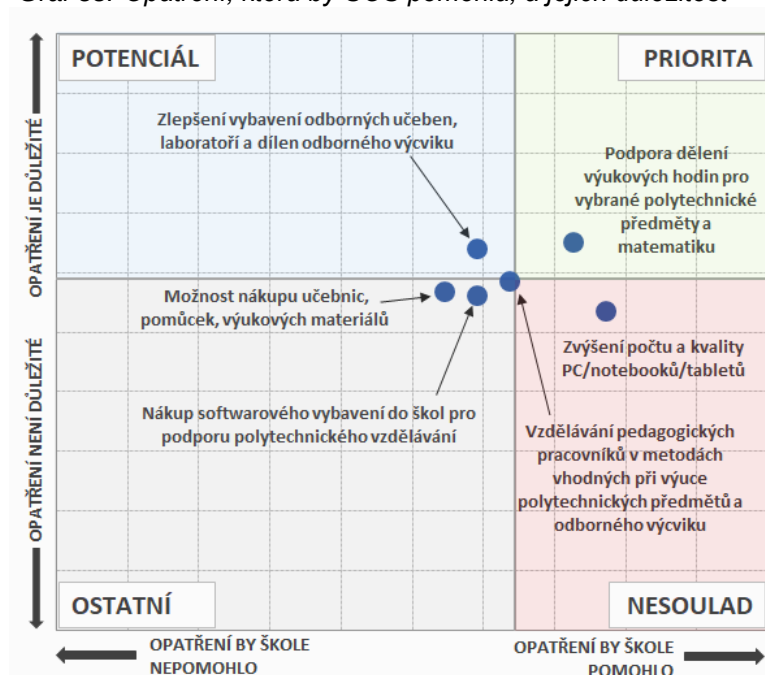
Naopak školami velmi často zmiňovaným opatřením bylo jednak zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů, jednak vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku. Tato opatření však byla ve srovnání s ostatními položkami hodnocena spíše jako méně důležitá.

Mezi již o něco málo méně zmiňované opatření se řadí také zvýšení kvality softwarového vybavení školy. Toto opatření je zároveň ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považováno za relativně méně důležité.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů (77 %), dělení výukových hodin pro vybrané předměty a matematiku (73 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů (64 %). Dále by pak školám pomohlo především zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen

odborného výcviku (59 %), nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (také 59 %) a 55 % škol by ocenilo také možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů.

Graf 35: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory polytechnického vzdělávání představuje určitou prioritu středních odborných škol podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty. Toto opatření je školami zmiňováno nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako relativně důležité.

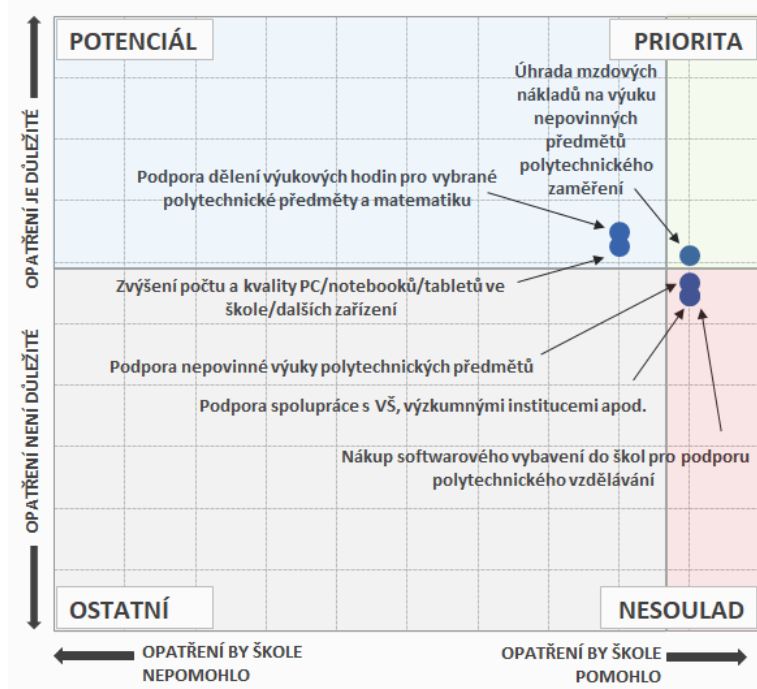
Zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů je školami zmiňováno relativně často, nicméně tomuto opatření byla přisouzena spíše podprůměrná důležitost, proto zde panuje drobný nesoulad. Vzdělávání pedagogických pracovníků

v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku je hodnoceno jako průměrně důležité i využitelné.

Za určitý potenciál středních odborných škol lze označit zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku. Toto opatření by školám pomohlo v relativně menší míře, nicméně je považováno za důležité.

Na rozdíl od ostatních typů škol by **gymnázia** ocenila především podporu nepovinné výuky polytechnických předmětů, úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření, spolupráci s VŠ i výzkumnými institucemi a nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (shodně 90 %). Dále by gymnázia měla zájem o podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku a zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů (shodně 80 %).

Graf 36: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory polytechnického vzdělávání představuje určitou prioritu pro gymnázia úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření. Toto opatření je gymnázii zmiňováno nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako relativně důležité.

Dalšími opatřeními, která jsou gymnázii v Karlovarském kraji uváděna často, ale již jim je přisouzena menší důležitost, jsou nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání, podpora nepovinné výuky polytechnických předmětů a podpora spolupráce s VŠ i výzkumnými institucemi.

Jako určitý potenciál lze označit podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku a zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů. Tato opatření jsou uváděna v menší míře, nicméně jsou považována za důležitá.

3.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora polytechnického vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

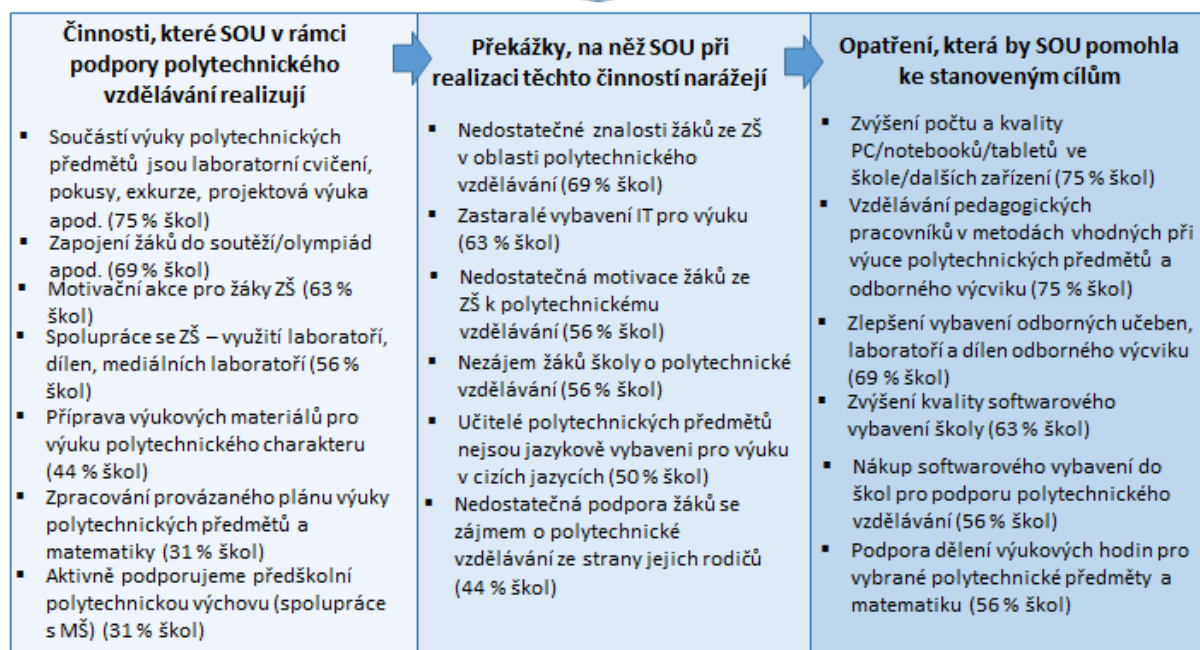
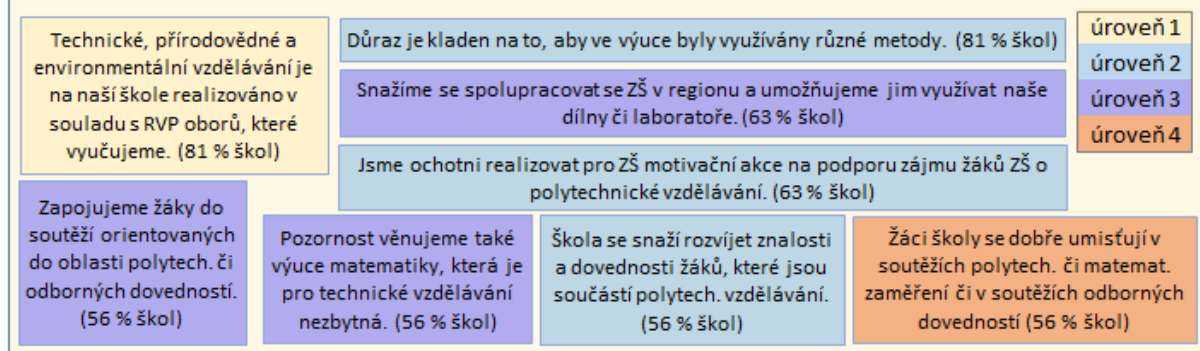
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory polytechnického vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

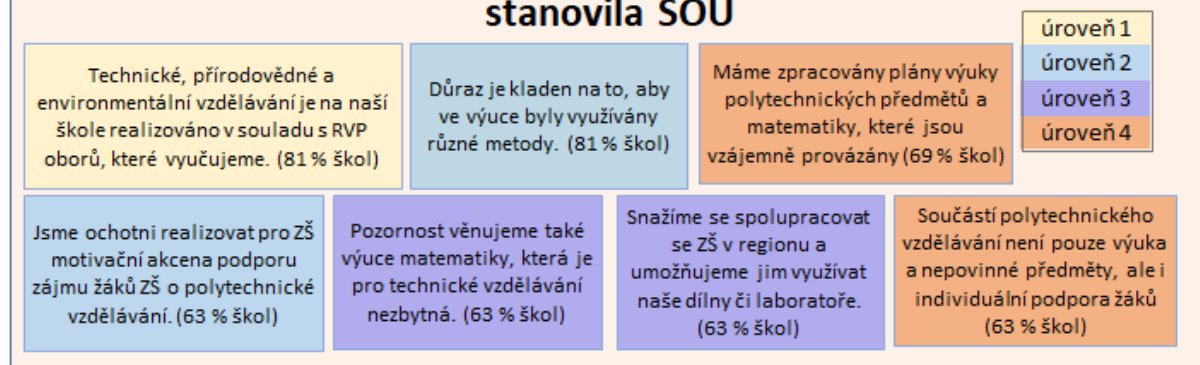
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOU

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila SOU

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOŠ

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (77 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (77 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (68 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (59 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (55 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (64 % škol)
- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (64 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (59 % škol)
- Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (45 % škol)
- Spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (41 % škol)
- Zpracování provázaného plánu výuky polytechnických předmětů a matematiky (36 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (73 % škol)
- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (64 % škol)
- Nezáměr žáků školy o polytechnické vzdělávání (59 % škol)
- Zastaralé vybavení IT pro výuku (50 % škol)
- Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (50 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (77 % škol)
- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (73 % škol)
- Vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (64 % škol)
- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (59 % škol)
- Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (59 % škol)
- Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (55 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovily SOŠ

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je realizováno v souladu s RVP. (82 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody. (77 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (77 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytech. vzdělávání. (68 % škol)

Máme zpracovány plány výuky polyt. předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány. (55 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce na podporu zájmu o polytech. vzdělávání. (55 % škol)

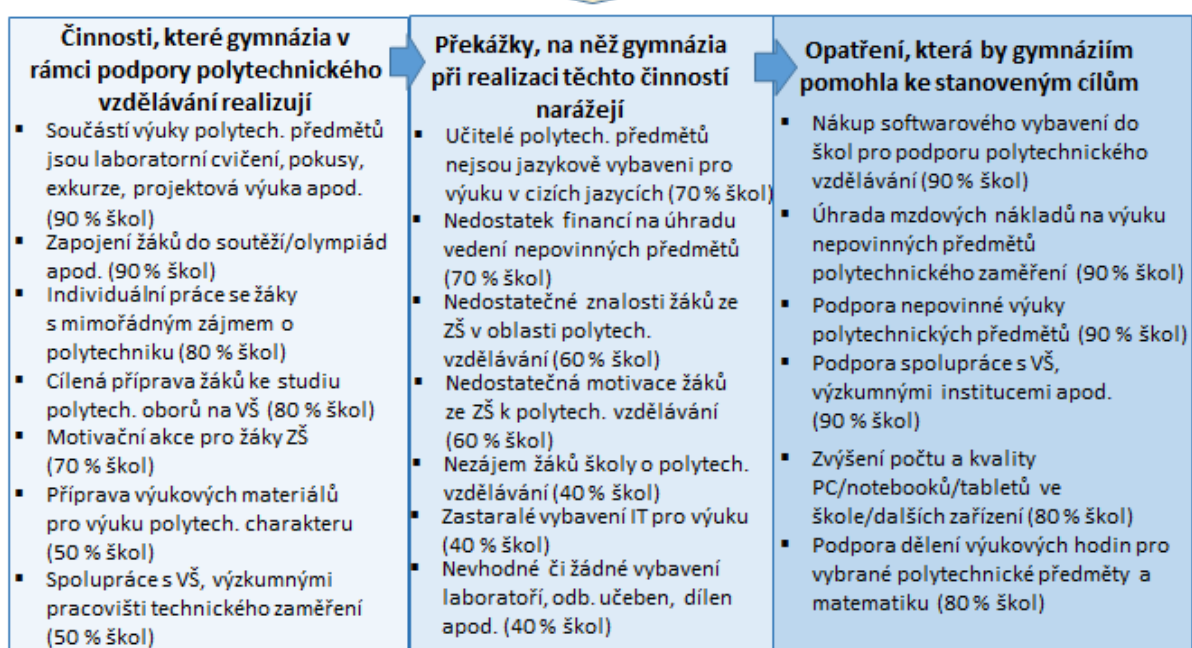
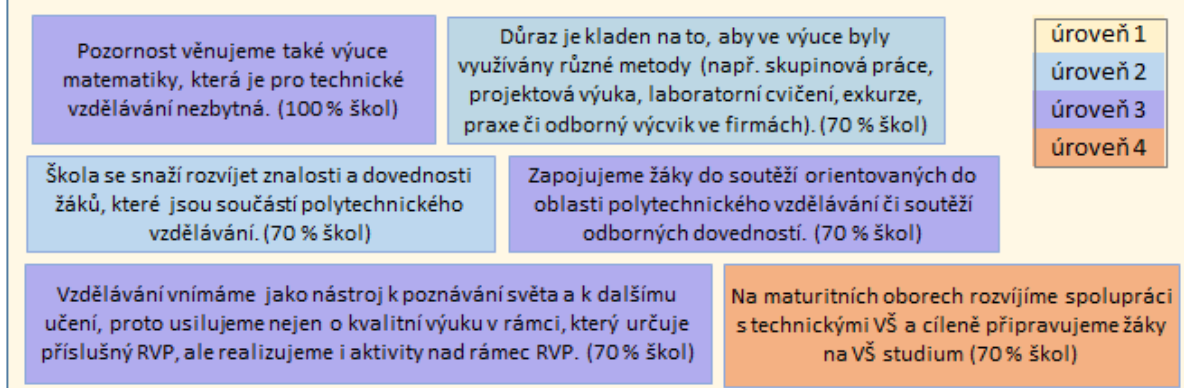
Součástí polytech. vzdělávání je i individ. podpora žáků (55 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (55 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytech. vzdělávání či soutěží odb. dovedností. (55 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

4 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Karlovarském kraji

V projektu P-KAP je oblast kompetencí k iniciativě, kreativitě a podnikavosti chápána v nejširším slova smyslu, tedy ve smyslu **proaktivního přístupu** jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Správné uchopení těchto kompetencí vede k zajištění potřeby **seberealizace** (při využití silných stránek jedince) a je také důležitým předpokladem pro tvorbu **inovací**.

Podpora rozvoje těchto kompetencí se dá shrnout pod pojem **výchova k podnikavosti** (dále V_{KP}), používaný i odbornou veřejností, která zahrnuje všechny **výukové metody, jež směřují k posílení podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností** (i mimo sféru podnikání). S V_{KP} je pak také spojen pojem „**podnikavý člověk**“, kterého lze definovat jako: osobu aktivně hledající příležitosti, jež umí také využít (nikoliv však zneužít).

Podnikavost a související kompetence tedy vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře (v podnikání i v zaměstnání), ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě. Z tohoto pohledu je součástí V_{KP} **ekonomické vzdělávání se zaměřením na nauku o podnikání** (vč. problematiky etiky v podnikání a oblasti společenské odpovědnosti z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví). V_{KP} také úzce navazuje na kariérové vzdělávání a poradenství.

Zejména se však v rámci V_{KP} jedná o rozvoj určitých kompetencí, které by se daly nazvat „podnikavé“ a jsou rozvíjeny v rámci těchto témat:

- vidění příležitostí – tj. schopnost vyhledávat, kriticky hodnotit příležitosti,
- iniciativa a aktivita – tj. schopnost využívat příležitosti, aktivně přicházet s nápady a realizovat je,
- kreativní myšlení a tvořivost – tj. schopnost rozvíjet nápady,
- strategické řízení – tj. kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, dlouhodobě plánovat, schopnost předvídat,
- týmová práce – tj. leadership a schopnost práce v týmu,
- flexibilita – tj. schopnost přizpůsobovat se změnám,
- vytrvalost a smysl pro zodpovědnost,
- schopnost přijímat riziko,
- finanční povědomí – tj. schopnost vidět věci i ve finančních souvislostech.

Na Evropské úrovni najdeme **tzv. Evropský rámec kompetence k podnikavosti (EntreComp)**, který popisuje celkem 15 dílčích kompetencí a u každé stanovuje 8 úrovní od základní až po expertní. Tento rámec může sloužit jako dobrý podklad k revizím RVP.

Podle závěrů Evropské komise definovaných ve strategii Evropa 2020 **musí získat každý žák během počátečního vzdělávání praktickou zkušenost s V_{KP}**. Prováděcím opatřením evropského cíle v ČR by mělo být **začlenění V_{KP} plošně do výuky středních a vyšších odborných škol**. Právě uchopení podnikavosti jako klíčové kompetence dává dobrý základ pro rozvinutí výchovy k podnikavosti v rámci celé školy a většiny předmětů. Na nejvyšší úrovni pak podnikavost „**proroste**“ do celé **kultury školy**, kdy ji většina učitelů vědomě rozvíjí v rámci svých předmětů.

Pro začlenění podnikavosti do výuky je zapotřebí zejména **vzdělávání pedagogů a jejich pozitivní motivace k rozšíření praktické a interaktivní výuky**, která bude zajímavější a lépe přijatelná ze strany žáků a studentů.

Doporučujeme, aby **na každé škole** byl ustanoven **jeden pracovník**, který bude V_{KP} zaštiťovat, bude se seznamovat s aktuálními informacemi a ty předávat dál ostatním učitelům. Tímto pracovníkem nemusí nezbytně být vyučující ekonomických předmětů. Vhodnou osobou je například vyučující, který má osobní zkušenost s podnikáním, či vyučující, který organizuje školní i mimoškolní aktivity. Tato role

může být také dána koordinátorovi spolupráce škol a firem či kariérovému poradci, na jehož oblast VKP úzce navazuje. V některých případech může být vhodnou osobou i aktivní rodič.

V rámci volnočasových aktivit nebo dalších aktivit školy souvisejících s odborným vzděláváním by měli mít žáci **možnost vyzkoušet si podnikání v praxi**. K tomu slouží např. akcelerační a start-up programy či inkubátory, jejichž síť by měla být přístupná také pro středoškoláky. Cílem by v tomto směru mělo být hlavně praktické vzdělávání. Zde je třeba konstatovat, že některé aktivity, které se na většině škol dějí formou vyučovacích předmětů, mohou být zařazeny i jako **předmět volitelný či nepovinný** (fiktivní firmy, JA firmy, ad.)

Na národní úrovni je zapotřebí vybudovat metodickou podporu a bázi znalostí, aby měli učitelé z čeho čerpat nové znalosti a dovednosti spojené s rozvojem podnikavosti a mohli kvalitně pracovat s žáky a studenty. Rozvoj podnikavosti by měl být součástí krajských i národních inovačních a dalších strategií.

Hlavní zjištění

- Pokud jde o podporu kompetencí k podnikavosti na školách v Karlovarském kraji, jednoznačně v největší míře jsou rozvíjeny aktivity na základní úrovni, kdy podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na informativní bázi a škola tuto oblast podporuje tak, jak je zadáno v RVP. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně a pokročilé úrovně. V nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně. Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně.
- V rámci oblasti podpory podnikavosti střední školy a vyšší odborné školy v největší míře realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce nebo začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (shodně 59 %). Dále se se věnují výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání i v rámci všeobecného vzdělávání. Necelá polovina škol uvádí, že v rámci podpory podnikavosti pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (47 %) a ve stejné míře školy učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelské řešení. Podíváme-li se na vývoj aktivit v čase, pak oproti roku 2015/2016 školy častěji pověřují pracovníky, aby se starali o aktivity na podporu podnikavosti, koordinování učitelů. Dále školy častěji realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce nebo organizují práce žáků v reálné školní firmě. Naopak méně často se školy věnují organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (pokles o 10 p. b.) nebo pravidelným kontaktům s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (pokles o 7 p. b.). Zaměříme-li se podrobněji na jednotlivé typy škol, pak střední odborná učiliště nejčastěji realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a ve stejné míře se věnují i začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (75 %). Střední odborné školy podobně jako SOU v největší míře začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech, ale dále se věnují zejména výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (77 %). Gymnázia jsou v rámci podpory rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě nejvíce aktivní v tom, že učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (60 %) a rovněž zde probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (60 %) nebo se věnují výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (60 %).
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podnikavosti na středních a vyšších odborných školách v Karlovarském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (56 %) a s malým zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (53 %). Dále školy narážejí na nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (41 %). Oproti roku 2015/2016 nedošlo v identifikaci překážek ze strany škol k příliš velkým změnám. Nejvýraznější zhoršení problému školy zaznamenaly v oblasti malého zájmu žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (nárůst o 11 p. b.) nebo se více potýkají se skutečností, že management školy nepovažuje téma za prioritu (nárůst o 7 p. b.). Naopak méně často školy uvádějí mezi překážkami v této oblasti nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (pokles o 9 p. b.).

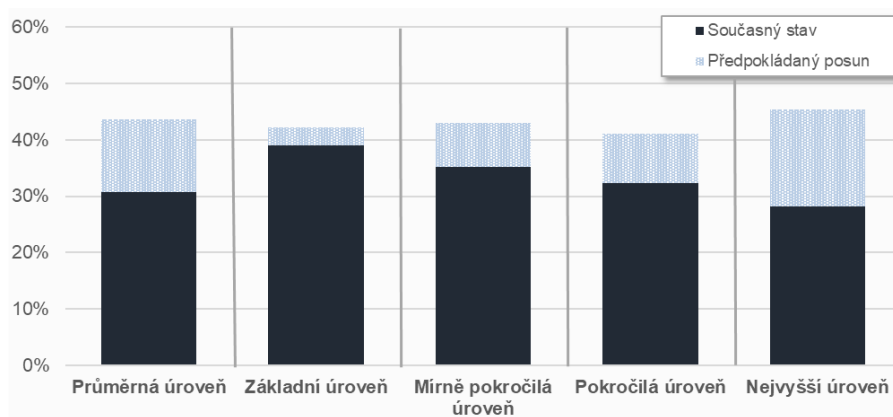
- V dalším rozvoji oblasti podpory kompetencí k podnikavosti by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (66 %), podpora školních projektů (66 %) a dále přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (59 %). Necelá polovina škol uvádí, že by potřebovaly podporu komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (47 %). Rovněž uvádějí i potřebu metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti, a dále i potřebu rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti. Zaměříme-li se podrobněji na jednotlivé typy škol, pak střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji podnikavosti, iniciativy a kreativity nejvíce pomohly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a dále by uvítaly podporu školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (shodně 75 %). Střední odborné školy v největší míře uváděly mezi nejdůležitějšími opatřeními přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (68 %) a podporu školních projektů – např. dny otevřených dveří (64 %). Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v rozvoji podnikavosti, iniciativy a kreativity. Mezi nejčastěji uváděná opatření patří podpora školních projektů (90 %) a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (70 %).

4.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu kompetencí k podnikavosti na školách v Karlovarském kraji, jednoznačně v největší míře jsou rozvíjeny aktivity na základní úrovni (39 %), kdy podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na informativní bázi a škola tuto oblast podporuje tak, jak je zadáno v RVP. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (35 %). Téměř stejně často školy realizují aktivity i na pokročilé úrovni (32 %), které zahrnují systematický a aktivní rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti, kdy škola spolupracuje s celorepublikovými iniciativami na podporu podnikavosti – CEFIF a další. V nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (28 %).

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 17 %). Menší posun lze očekávat v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 9 %) a mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 8 %) a nejmenší u základní úrovně (předpokládaný posun o 3 %).

Graf 37: Současná úroveň rozvoje kompetencí k podnikavosti a předpokládaný posun

Základní úroveň – podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na informativní bázi, škola tuto oblast podporuje tak, jak je zadáno v RVP.

Mírně pokročilá úroveň – podpora kompetencí k podnikavosti probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, bez celkové strategie (zapojení do projektů ESF, mezinárodních programů Leonardo Da Vinci, využití těchto zkušeností bez

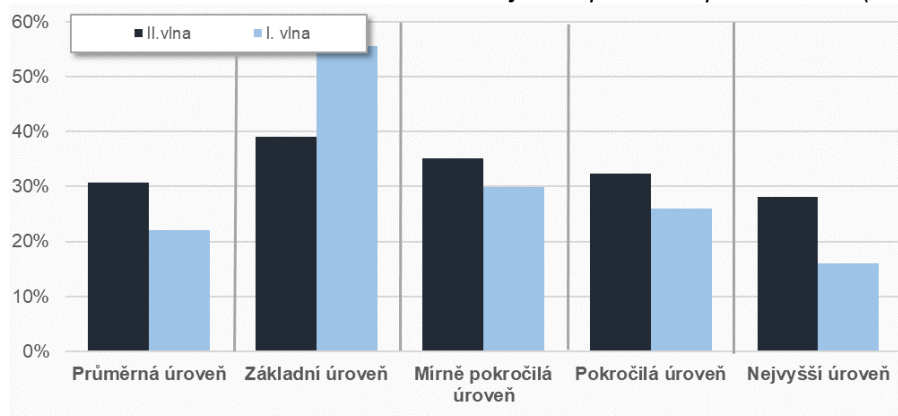
celkové koncepce).

Pokročilá úroveň – systematický a aktivní rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti (škola spolupracuje s celorepublikovými iniciativami na podporu podnikavosti – CEFIF, spoluúčast na projektech na celostátní nebo krajské úrovni, pravidelné využívání informací a podnětů k rozvoji oblasti).

Nejvyšší úroveň – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti je jednou z priorit školy, pro oblast je vyčleněn pracovník školy, který se o aktivity podporující podnikavost a koordinaci učitelů a je doplňován dalšími dílčími aktivitami (projektové dny, konzultace a exkurze, aktivní zapojení žáků do vedení vyučování, kooperace s podnikateli z okolí).

Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do nejvyšší úrovně (nárůst o 12 p. b.), pokročilé úrovně (nárůst o 6 p. b.) a mírně pokročilé úrovně (nárůst o 5 p. b.), k poklesu došlo u základní úrovně (pokles o 16 p. b.).

Graf 38: Srovnání současné úrovně rozvoje kompetencí k podnikavosti (I. vlna + II. vlna)

Základní úroveň - podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na informativní bázi, škola tuto oblast podporuje tak, jak je zadáno v RVP.

Mírně pokročilá úroveň – podpora kompetencí k podnikavosti probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, bez celkové strategie (zapojení do projektů ESF, mezinárodních programů Leonardo Da Vinci, využití

těchto zkušeností bez celkové koncepce).

Pokročilá úroveň – systematický a aktivní rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti (škola spolupracuje s celorepublikovými iniciativami na podporu podnikavosti – CEFIF, spoluúčast na projektech na celostátní nebo krajské úrovni, pravidelné využívání informací a podnětů k rozvoji oblastí).

Nejvyšší úroveň – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti je jednou z priorit školy, pro oblast je vyčleněn pracovník školy, který se o aktivity podporující podnikavost a koordinaci učitelů a je doplňován dalšími dílčími aktivitami (projektové dny, konzultace a exkurze, aktivní zapojení žáků do vedení vyučování, kooperace s podnikateli z okolí).

4.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

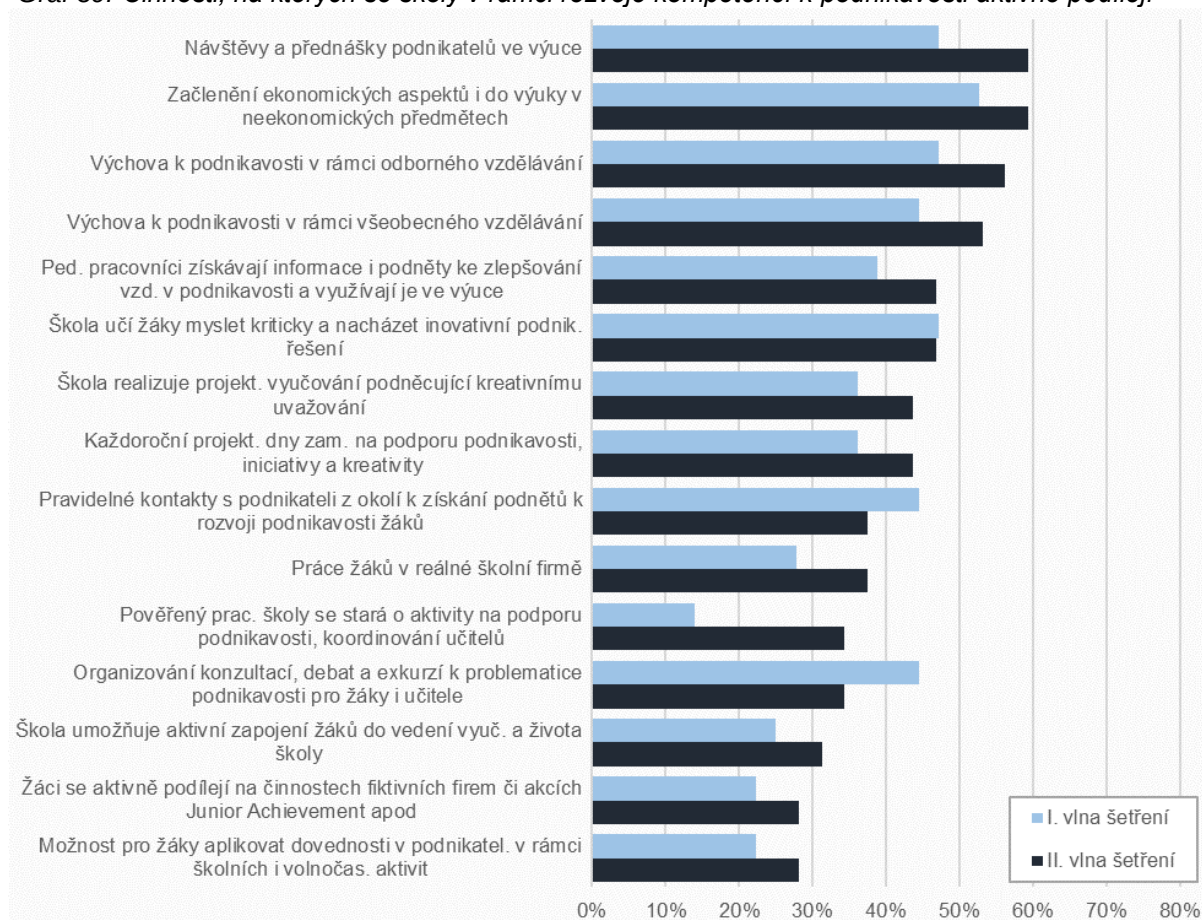
V rámci oblasti podpory podnikavosti střední školy a vyšší odborné školy v největší míře realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (59 %) nebo začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (59 %). Dále pak se věnují výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (56 %) i v rámci všeobecného vzdělávání (53 %).

Necelá polovina škol uvádí, že v rámci podpory podnikavosti pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (47 %), že učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelské řešení (47 %), realizují projektové vyučování podněcující kreativnímu uvažování (44 %) nebo každoroční projektové dny zaměstnavatelů na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (44 %).

Přibližně kolem třetiny škol v rámci podpory podnikavosti realizuje pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (38 %), organizují práci žáků v reálné školní firmě (38 %) nebo se pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti a koordinování učitelů (34 %). Stejný podíl škol se věnuje organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (34 %) nebo umožňují aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy (31 %). Méně často se žáci škol aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement apod. (28 %), případně školy zajišťují pro žáky možnost aplikovat dovednosti v podnikateli. v rámci školních i volnočasových aktivit (28 %).

Oproti roku 2015/2016 se v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě na školách podstatně častěji pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti, koordinování učitelů (nárůst o 20 p. b.). Dále školy častěji realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (nárůst o 12 p. b.), organizují práce žáků v reálné školní firmě (nárůst o 10 p. b.), věnují se výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (nárůst o 9 p. b.) a také i v rámci všeobecného vzdělávání (9 p. b.). V rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti častěji ve srovnání s předchozím obdobím pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (nárůst o 8 p. b.), dále školy realizují projektové vyučování podněcující kreativnímu uvažování (8 p. b.) nebo pořádají každoroční projektové dny zaměstnavatelů na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (8 p. b.). Naopak méně často se školy věnují organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (pokles o 10 p. b.) nebo pravidelným kontaktům s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (pokles o 7 p. b.).

Graf 39: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí

4.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

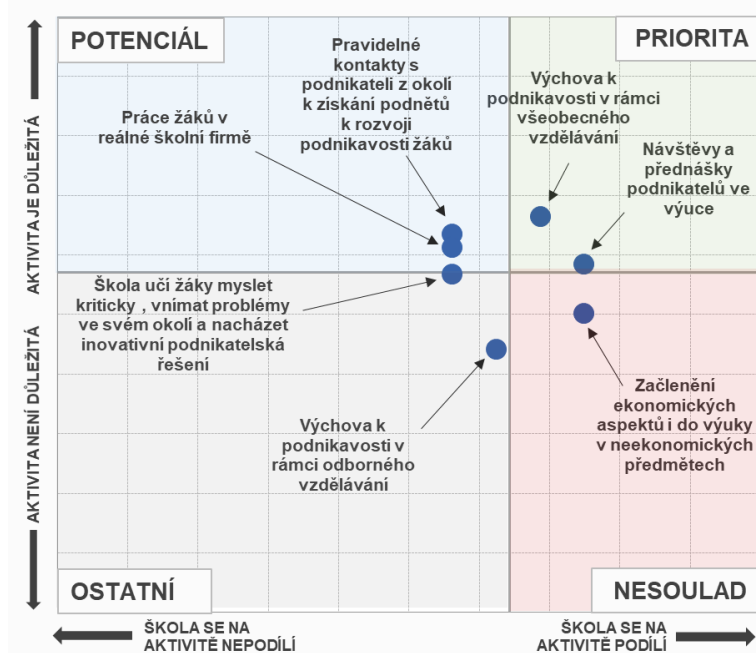
Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v nejčastěji uvádějí, že realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (75 %) a ve stejné míře i začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (75 %). Méně často SOU uvádějí mezi aktivitami výchovu k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (69 %) a výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (63 %). Více než polovina SOU učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (56 %), realizují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (56 %) nebo také organizují práce žáků v reálné školní firmě (56 %).

Polovina SOU v rámci rozvoje v oblasti kompetencí k podnikavosti uvádí, že pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (50 %) nebo, že se pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti a o informování a koordinování učitelů (50 %).

Méně často SOU organizují konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (44 %) nebo umožňují aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy jako podmínku úspěšného kreativního vyučování (44 %).

Přibližně třetina škol uvádí, že žáci školy se aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo dalších (38 %). Dále na SOU probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (38 %), školy poskytují možnosti žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (38 %), případně školy realizují projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními (31 %).

Graf 40: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště je výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání a návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce. Tyto aktivity SOU realizují často a hodnotí je jako nadprůměrně důležité. Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště dále soustředí na práci žáků v reálné školní firmě a pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků. Tyto činnosti vykonávají školy již v menší míře, deklarovaná důležitost je ovšem nadprůměrná, čímž mohou představovat pro školy určitý potenciál. Školy dále učí žáky

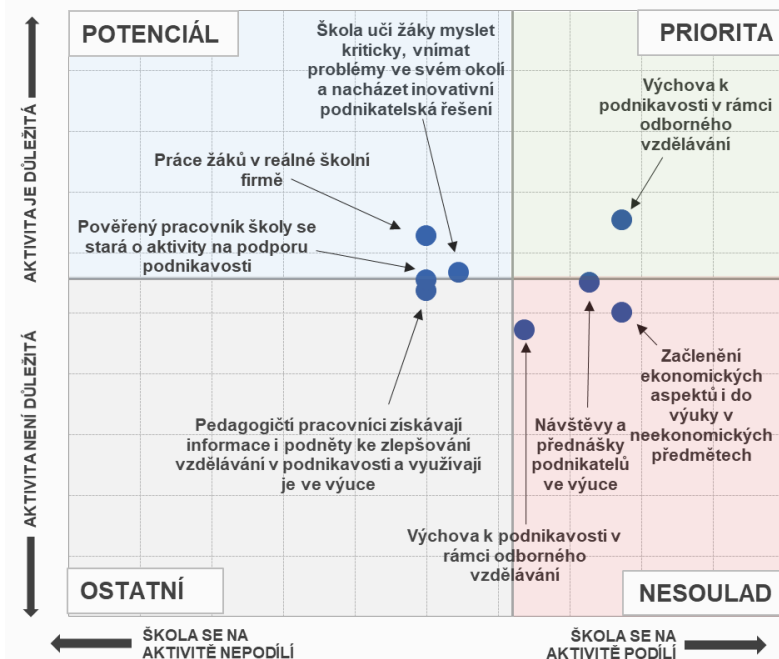
myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. Tuto aktivitu hodnotí jako průměrně důležitou. Určitý nesoulad můžeme najít v případě začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech. Tuto aktivitu vykonávají SOU relativně často, ale považují ji za méně důležitou.

Střední odborné školy v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v největší míře začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (77 %) a věnují se výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (77 %). Dále SOŠ realizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (73 %), nebo se věnují výchově podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (64 %). Přibližně polovina SOŠ učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (55 %). Na polovině SOŠ pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (50 %) nebo školy pověřily pracovníka školy, který se stará o aktivity na podporu podnikavosti, informování a koordinování učitelů (50 %), případně organizují práce žáků v reálné školní firmě (50 %).

Méně často na SOŠ probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (45 %), uskutečňují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (45 %) a organizují konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (45 %).

Dále SOŠ uvádějí, že žáci se aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo v obdobných dalších (41 %), poskytují možnosti žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (41 %). Kolem třetiny SOŠ realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními (36 %) a umožňují aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy jako podmínku úspěšného kreativního vyučování (36 %).

Graf 41: Aktivita, na niž se SOŠ podílí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu podnikavosti představuje prioritu středních odborných škol výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Uvedenou aktivitu střední odborné školy realizují ve velké míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují relativně větší důležitost. V menší míře střední odborné školy učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení, méně často organizují práce žáků v reálné školní firmě nebo se pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti. Tyto aktivity zároveň hodnotí jako mírně nadprůměrně až nadprůměrně

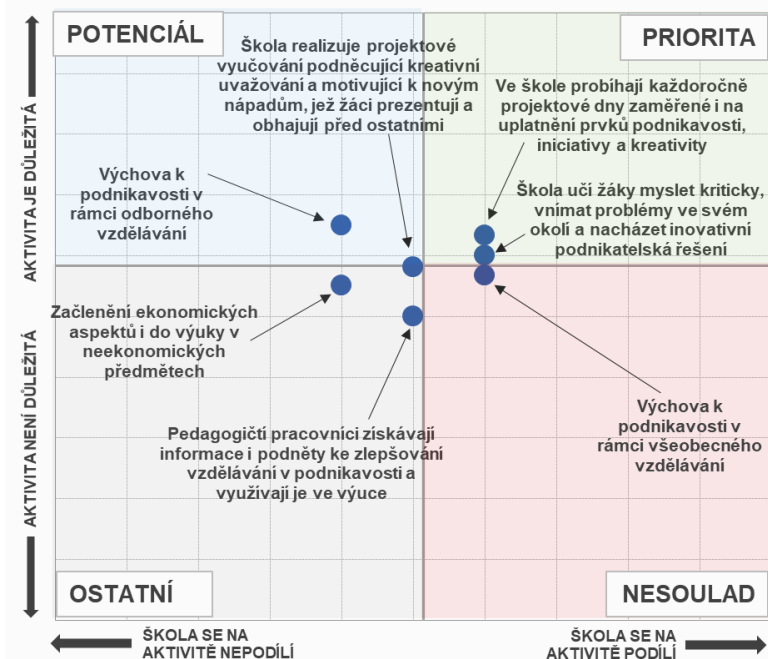
důležité, takže představují pro školy určitý potenciál dalšího rozvoje této oblasti. Určitý nesoulad najdeme u aktivit, jako jsou začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech, pořádání návštěv a přednášek podnikatelů ve výuce a také ve výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání. Tyto aktivity jsou na SOŠ realizovány často, ale ve srovnání s předchozími jsou hodnoceny jako méně důležité. Relativně méně důležitou a méně častou je aktivita, v jejímž rámci pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce.

Gymnázia jsou v rámci podpory rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě nejvíce aktivní v tom, že učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (60 %), dále na gymnáziích probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (60 %) a rovněž se ve stejné míře věnují výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (60 %). Polovina gymnázií uvádí, že pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (50 %) a stejný podíl škol realizuje projektové vyučování podnětující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními (50 %).

Méně často gymnázia začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (40 %), věnují se výchově k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (40 %), umožňují aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy (30 %) nebo pořádají návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (30 %).

Na pětina gymnázií se žáci aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo v obdobných (20 %) a stejné procento škol organizuje konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (20 %). Spíše jen okrajově gymnázia uvádějí, že se pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti, informování a koordinování učitelů (10 %) nebo že realizují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (10 %), případně, že poskytují žákům možnost aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (10 %) nebo, že žáci pracují v reálné školní firmě (10 %).

Graf 42: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představují priority v oblasti podpory podnikavosti každoročně probíhající projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a to, že škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení kreativity. Tyto aktivity hodnotí gymnázia jako důležité a zároveň se jim často věnují. Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných aktivit představuje pro gymnázia potenciál pro jejich další rozvoj v oblasti podpory podnikavosti výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a částečně realizace projektového vyučování

podněcujícího kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními. Gymnázia tyto aktivity realizují méně často, přisuzují jim ovšem průměrnou až nadprůměrnou důležitost, takže představují určitý potenciál dalšího rozvoje. Gymnázia se také poměrně často věnují výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání, ale této aktivitě přisuzují mírně podprůměrnou míru důležitosti, čímž dochází k určitému nesouladu. V rámci častěji realizovaných aktivit patří začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech a získávání informací i podnětů ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti pedagogickými pracovníky k méně frekventovaným a zároveň relativně méně důležitým aktivitám.

4.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podnikavosti na středních a vyšší odborných školách v Karlovarském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (56 %) a malým zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (53 %). Dále školy narážejí na nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (41 %).

Asi čtvrtina škol uvádí mezi překážkami rozvoje podnikavosti malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (28 %), malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (25 %) a rovněž si stěžují na nepříznivé podnikatelské klima v regionu (22 %).

Problémem je pro školy v rozvoji této oblasti nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (19 %). K méně frekventovaným překážkám patří skutečnost, že management školy nepovažuje téma za prioritu (16 %), problematika je nová a školy jí nerozumí a nemají s ní žádné zkušenosti (13 %). Okrajově školy vidí překážku v tom, že zřizovatel školy nepovažuje téma za prioritu (6 %). Přibližně desetina škol v této oblasti nenaráží na žádné překážky (9 %).

Graf 43: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti

Oproti roku 2015/2016 nedošlo v identifikaci překážek ze strany škol k příliš velkým změnám. Nejvýraznější zhoršení problému školy zaznamenaly v oblasti malého zájmu žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (nárůst o 11 p. b.) a dále si více stěžují na skutečnost, že management školy nepovažuje téma za prioritu (nárůst o 7 p. b.). Školy rovněž mírně více zdůrazňují problémy spojené s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (nárůst o 3 p. b.) a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (nárůst o 2 p. b.). Naopak méně často školy uvádějí mezi překážkami v této oblasti nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (pokles o 9 p. b.) a méně si stěžují na malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školou na tomto tématu (pokles o 6 p. b.).

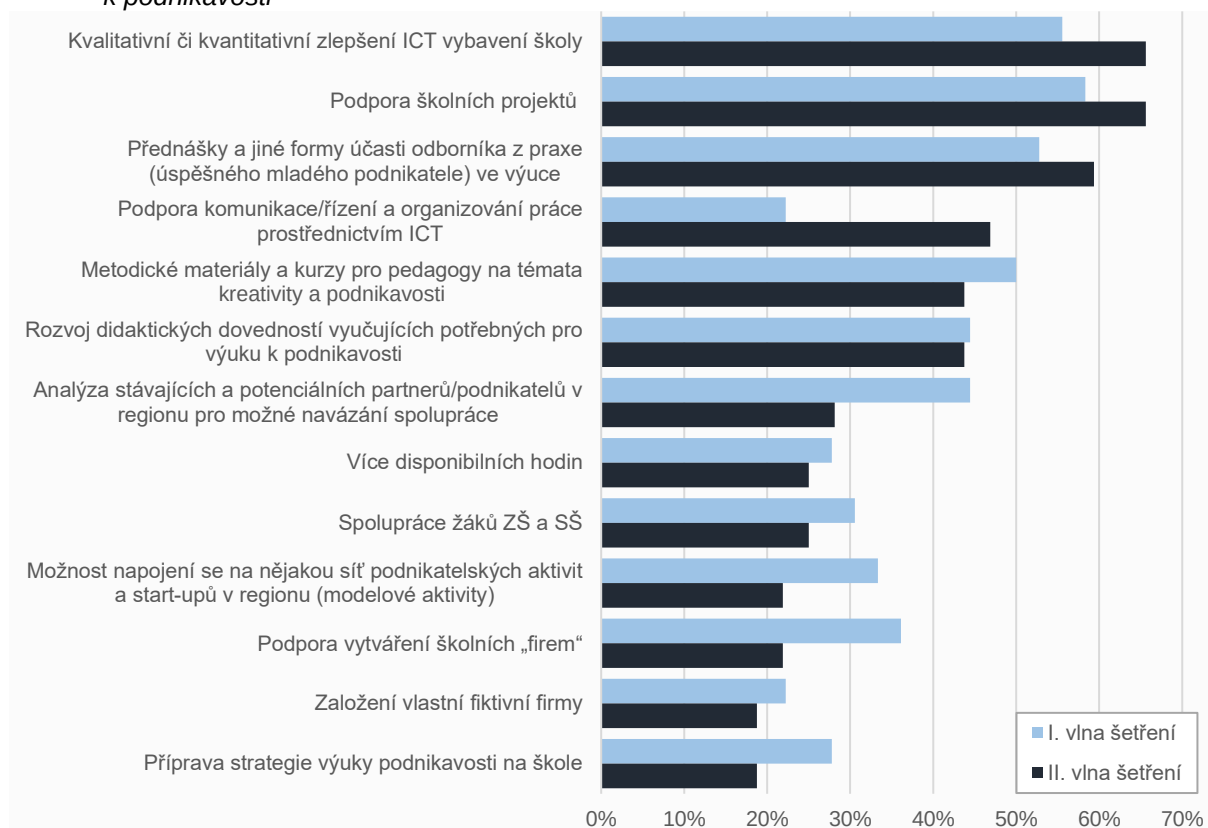
4.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory kompetencí k podnikavosti by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (66 %), podpora školních projektů (66 %) a rovněž i přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (59 %). Necelá polovina škol uvádí, že by potřebovaly podporu komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (47 %), dále by jim pomohly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (44 %) a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (44 %).

Méně často školy uvádí mezi potřebnými opatřeními analýzu stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (28 %), možnost více disponibilních hodin (25 %) a spolupráci žáků ZŠ a SŠ (25 %).

Přibližně pětina škol zmiňuje mezi potřebnými opatřeními možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (22 %), podporu vytváření školních „firem“ (22%), založení vlastní fiktivní firmy (19 %) nebo také přípravu strategie výuky podnikavosti na škole (19 %).

Graf 44: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu podpory komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (nárůst o 25 p. b.), kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (nárůst o 10 p. b.), potřebu podpory školních projektů (nárůst o 7 p. b.) a rovněž potřebu přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst o 7 p. b.). Na druhé straně došlo i k poklesu potřeby u některých opatření, zejména školy deklarují nižší potřebu analýzy stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (pokles o 16 p. b.) a méně často chtějí vytvářet školní „firmy“ (pokles o 14 p. b.). Méně často také zmiňují potřebu možnosti napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů (pokles o 11 p. b.) a přípravu strategie výuky podnikavosti na škole (pokles o 9 p. b.). Rovněž se mírně snížila potřeba metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (pokles o 6 p. b.) a potřeba spolupráce žáků ZŠ a SŠ (pokles o 6 p. b.).

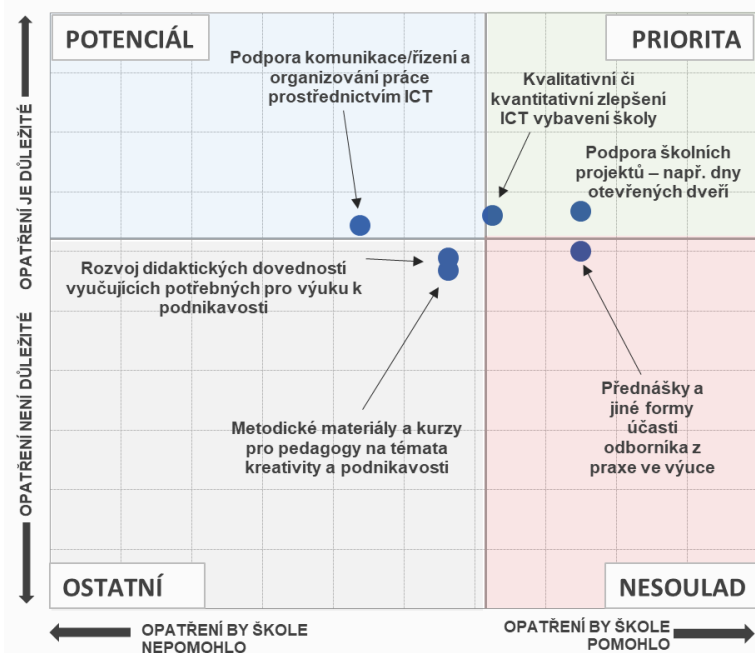
4.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji podnikavosti, iniciativě a kreativity nejvíce pomohly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (75 %) a dále i podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (75 %). Dále SOU mezi nejvíce potřebná opatření řadí kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (63 %), získání metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (56 %) a k potřebným opatřením řadí i rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (56 %). Méně často SOU potřebují podporu komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (44 %), analýzu stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (38 %) nebo napojení na síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (38 %).

Přibližně třetina SOU by k rozvoji podnikavosti, iniciativy a kreativity potřebovala podporu vytváření školních „firem“ (31 %) nebo spolupráci žáků ZŠ a SŠ, kdy žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků

ZŠ (31 %). Asi čtvrtina SOU by v této oblasti uvítala možnost založení vlastní fiktivní firmy (25 %), více disponibilních hodin (25 %) a přípravu strategie výuky podnikavosti na škole (25 %).

Graf 45: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

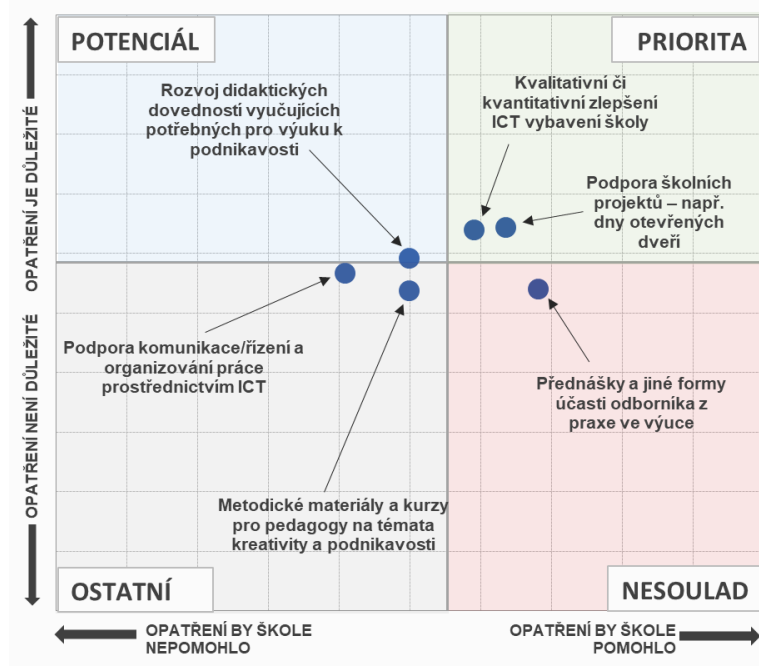
Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory podnikání zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tyto opatření – podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější. Ve velké míře uvádějí školy i potřebu přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. Míra důležitosti tohoto opatření je už relativně

nižší. Podporu komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT uvádějí SOU mezi potřebnými opatřeními méně často, ale je hodnoceno jako lehce nadprůměrně důležité, takže představuje pro SOU určitý potenciál rozvoje této oblasti. Potřeba metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti jsou hodnoceny ve srovnání s předchozími jako relativně méně potřebné a méně důležité.

Střední odborné školy v největší míře uváděly mezi nejdůležitějšími opatřeními přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (68 %) a podporu školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (64 %) a dále pak s menším odstupem i kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (59 %). Polovina SOŠ považuje za důležité získání metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (50 %) a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (50 %).

Méně často by SOŠ přivítaly podporu komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (41 %), lepší možnost napojení na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (32 %), více disponibilních hodin (32 %) nebo spolupráci žáků ZŠ a SŠ, kdy žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků ZŠ (32 %). Jen přibližně čtvrtina SOŠ mezi potřebná opatření řadí analýzu stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (27 %), podporu vytváření školních „firem“ (27 %), možnost založení vlastní fiktivní firmy (23 %) nebo přípravu strategie výuky podnikavosti na škole (23 %).

Graf 46: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory podnikavosti představují největší priority středních odborných škol kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy a podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. Tato opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako velice důležitá.

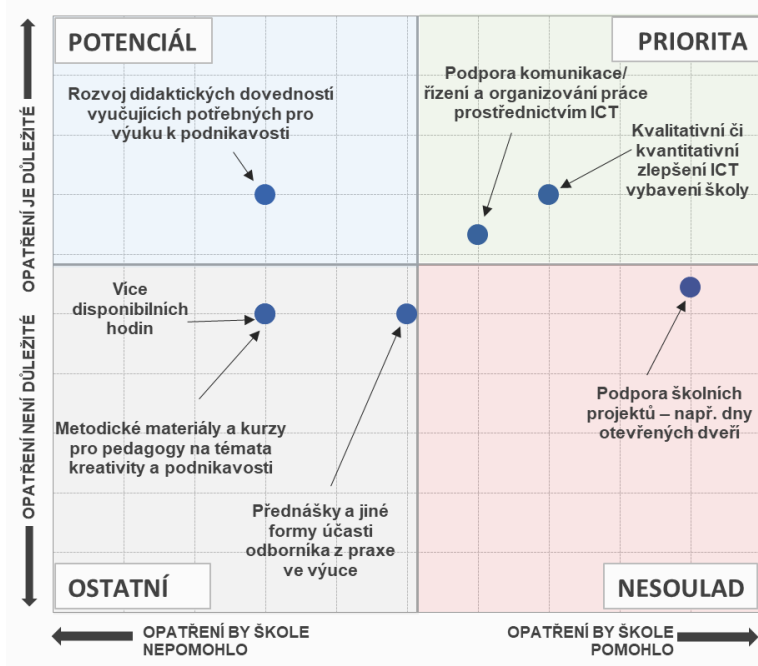
Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje pro střední odborné školy potenciál pro jejich další rozvoj v oblasti podpory podnikavosti zejména rozvoj didaktických dovedností

vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti. Toto opatření uvádějí SOŠ relativně méně často, hodnotí ho ovšem jako relativně důležité. Určitý nesoulad můžeme sledovat v případě přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. Toto opatření je zmiňováno poměrně často, ale naopak není hodnoceno jako příliš důležité. Ve srovnání s předchozími jsou jako méně podstatná i méně důležitá opatření je hodnocena opatření spočívající v získání metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti a podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v rozvoji podnikavosti, iniciativy a kreativity. Mezi nejčastěji uváděná opatření patří podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (90 %), dále kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (70 %) a podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (60 %). Asi polovina gymnázií potřebuje pro rozvoj podnikavosti přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (50 %).

Méně často gymnázia uvádějí potřebu získání metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (30 %), více disponibilních hodin (30 %) a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (30 %). Jen asi pětina gymnázií považuje za potřebnou pro rozvoj podnikavosti analýzu stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (20 %), přípravu strategie výuky podnikavosti na škole (20 %), spolupráci žáků ZŠ a SŠ, kdy žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků ZŠ (20 %) a jen okrajově zmiňují potřebu napojení na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (10 %).

Graf 47: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory podnikavosti představuje priority gymnázií kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy a podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá. Relativně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim v podpoře podnikavosti pomohl rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti. Důležitost tohoto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nadprůměrná, čímž pro gymnázia představuje potenciál v jejich

dalším rozvoji kompetencí k podnikavosti. Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. je realizována často, ale není hodnocena jako příliš důležitá, čímž dochází k určitému nesouladu. Jako relativně méně potřebné a méně důležitá ve srovnání s předchozími opatřeními gymnázia uvádí přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti a rovněž i větší počet disponibilních hodin.

4.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora kompetencí k podnikavosti“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti rozvoje kompetencí k podnikavosti na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje kompetencí k podnikavosti*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje kompetencí k podnikavosti*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (75 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativě. (56 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (56 % škol)

Jsou značné rezervy v motivaci a zkušenostech učitelů a přenosu do dalších předmětů. (44 % škol)

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o aktivity na podporu podnikavosti, informování a koordinování učitelů. (44 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (44 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (44 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (75 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (75 % škol)
- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (69 % škol)
- Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (63 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (56 % škol)
- Pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (56 % škol)
- Práce žáků v reálné školní firmě (56 % škol)

Prekážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (56 % škol)
- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (56 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (50 % škol)
- V regionu je nepříznivé podnikatelské klima (25 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (25 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (19 % škol)
- Management školy nepovažuje téma za prioritu (19 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (75 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (75 % škol)
- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (63 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (56 % škol)
- Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (56 % škol)
- Podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (44 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti stanovila SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (81 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (69 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (69 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

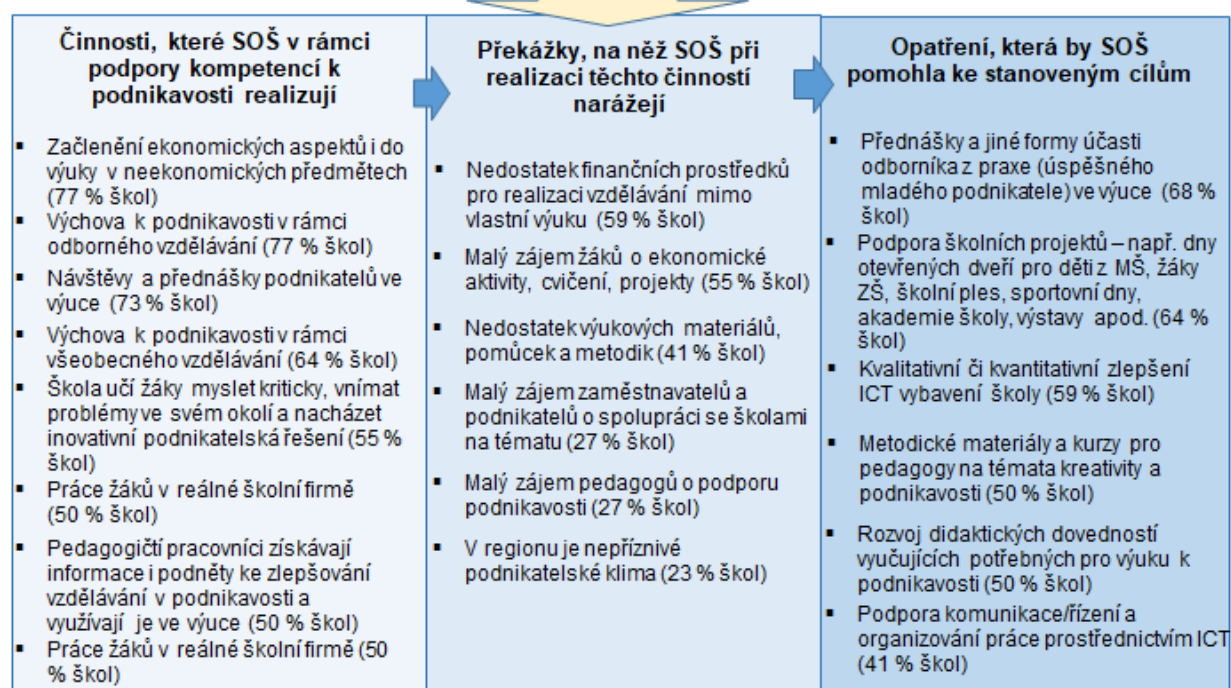
Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativě. (63 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (63 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (56 % škol)

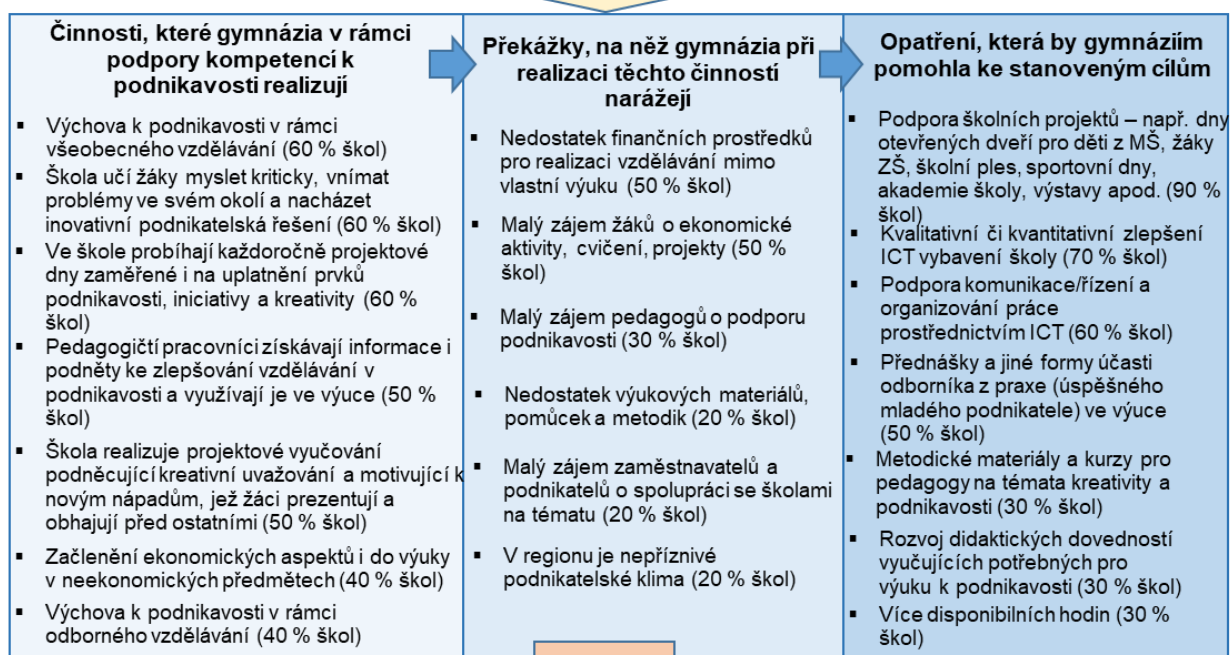
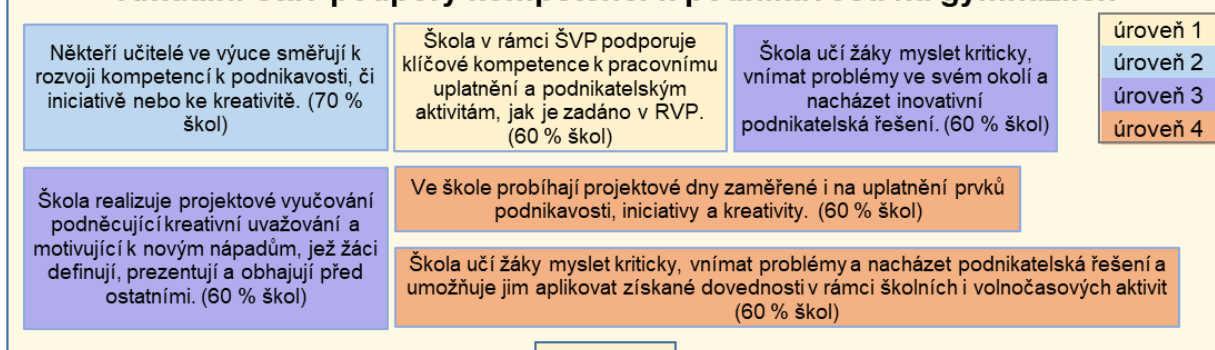
Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o aktivity na podporu podnikavosti, informování a koordinování učitelů. (63 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

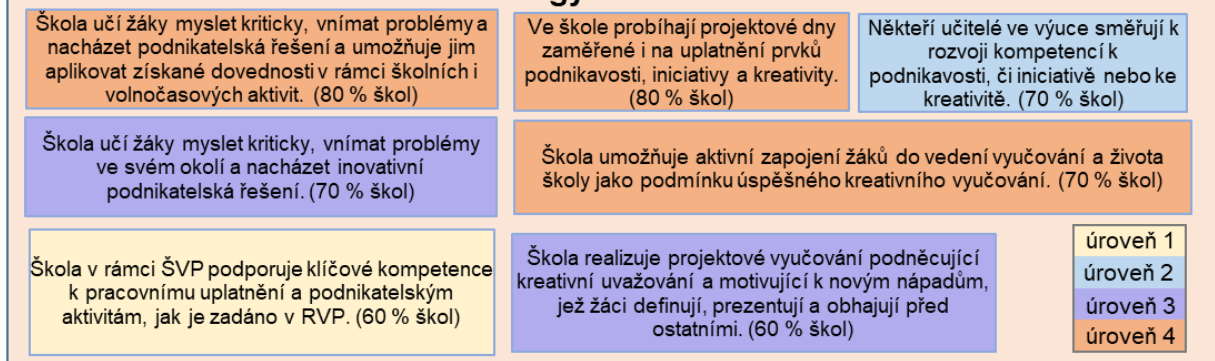

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

5 Rozvoj škol jako center celoživotního učení v Karlovarském kraji

Koncept celoživotního učení je vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“. Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí umožňující jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak občanské a profesní uplatnění. Těmito aktivitami rovněž dochází k rozvoji sítí středních škol jako Center celoživotního učení. Koncept škol jako center CŽU zahrnuje působení škol, zařazených v systému počátečního vzdělávání i v systému dalšího vzdělávání:

- V rovině systému life-long je umožněna jedinci individuální volba vzdělávací dráhy během života a volba způsobu získání svého vzdělání (rekvalifikace, rozšíření kompetencí, zvýšení kvalifikace),
- v rovině life-wide je poskytováno vzdělání různého charakteru:
 - formální a neformální, jsou vytvářeny příležitosti pro informální učení (učení v praxi) a jsou uznávány výsledky nejen formálního, ale se stejnou platností i výsledky neformálního vzdělávání a informálního učení. Vzdělávání různého charakteru v obou rovinách tvoří celek a je vzájemně propojováno.
- Škola je schopna v rámci profesního vzdělávání poskytovat vzdělávání různého charakteru:
 - formální – výsledkem dosažení stupně vzdělání, kvalifikace;
 - neformální – např. aktualizace, prohloubení znalostí.
- Škola může poskytovat i vzdělávání občanské a zájmové v rámci celé životní dráhy jedince jako dospělého, později seniora (rovina life-long).

V předchozím období byly krajské sítě středních odborných škol zakládány v souladu s celorepublikovým projektem ESF UNIV 2 KRAJE (realizovaným NÚV v roce 2009 – 2013) a bylo podporováno jejich využití při profesním vzdělávání dospělých. V období realizace projektu P-KAP (realizovaným NÚV, nyní NPI ČR, 2016 – 2021) je kladen důraz na aktivitu krajských sítí v jednotlivých krajích a rozšiřování jejich funkcí vůči zapojeným školám, dalším zájemcům z řad škol i vzdělávacímu prostředí dospělých (poradenství zájemcům o další vzdělávání dospělých z řad veřejnosti, poradenství poskytovatelům dalšího vzdělávání dospělých, sdružování škol s různými obory vzdělávání do společných vzdělávacích projektů, sdílení zkušeností s profesním vzděláváním dospělých, informování o programech vzdělávání dospělých poskytovaných středními školami v krajích ad.) Do sítě se svými vzdělávacími programy určenými dospělým zapojují nově i gymnázia, lycea a konzervatoře. Sítě svou působnost rozšiřují např. o působení v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů odborných předmětů a odborného výcviku programy DVPP a spolupráci s jinými vzdělávacími organizacemi, které se podílejí na celoživotním vzdělávání v kraji.

Funkce Center CŽU ve středních odborných školách:

- **Vzdělávací** zahrnující poskytování dalšího vzdělávání dospělých (dále DVD) včetně vzdělávání seniorů.
- **Informační** zahrnující poskytování informací veřejnosti i jednotlivcům o organizaci a podmínkách DVD, včetně Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK).
- **Poradenská** zahrnující poradenství v oblasti orientace v DVD, individuální kariérové poradenství zaměřené na získání kvalifikace nebo rekvalifikace, provádění procesem uznávání (role průvodce, poradce).

Složky poskytovaného dalšího vzdělávání dospělých (DVD):

- Vzdělávání profesní,
- vzdělávání zájmové,
- vzdělávání občanské,
- vzdělávání seniorů.

Předpokládá se rozšíření počtu středních a vyšších odborných škol, které budou poskytovat DVD **profesní**, vedoucí ke složení zkoušky podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK) v systému uznávání neformálních a informálních výsledků učení (předchozích výsledků učení), a zároveň budou působit jako autorizované osoby pro tuto zkoušku podle zákona č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání dalšího vzdělávání.

Školy poskytující tento druh DVD vzdělávají podle programů akreditovaných MŠMT, a pokud chtějí zároveň působit jako zkušební orgán pro určitou profesní kvalifikaci, musí být autorizovány. Školy mají v současnosti volně k dispozici přes 350 vzdělávacích programů z různých oborů, vytvořených a pilotovaných v projektu UNIV 3, právě tak jsou k dispozici i ověřená konkrétní zadání pro zkoušku k získání jednotlivých profesních kvalifikací podle standardů NSK.

Zájemci z řad škol, které dosud nemají s profesním vzděláváním vedoucím k získání profesní kvalifikace zkušenost, mohou absolvovat v rámci intervence P-KAP program vzdělávání k přípravě a vedení zkoušky i k tvorbě vzdělávacího programu a zadání zkoušky podle standardů profesních kvalifikací NSK. Pedagogičtí pracovníci, kteří působí jako lektori DVD, by měli rozšířit svoji kvalifikaci a získat profesní kvalifikaci Lektor dalšího vzdělávání dospělých.

Zájmové vzdělávání dospělých, ale i dětí, poskytované středními školami, není předmětem zvýšené podpory vzdělávací politiky. Existuje celá, státem podporovaná, oblast zájmového vzdělávání se specializovanými institucemi a pedagogy. Zájmové vzdělávání je ale součástí komplexního pojetí celoživotního učení a školy mají možnost poskytovat vzdělávací programy i tohoto typu. Většinou nabízejí specifické vzdělávací programy, které nejsou součástí běžné vzdělávací nabídky, jsou veřejností žádané a vycházejí z oboru vzdělání, které škola poskytuje (např. programy zhotovování oděvů a konstrukce stříhů; vyřezávání ovoce, míchané nápoje; roubování; aranžování květin ad). Programy zájmového vzdělávání, pro které školy mohou pravděpodobně získat podporu v rámci projektů, jsou programy určené předškolním dětem v oblasti polytechnického vzdělávání a žákům základních škol ve stejné oblasti.

Další oblastí vzdělávání dospělých, na které se střední školy mají podílet, je **vzdělávání občanské a zájmové**. Výzvou je rozšířit působení středních škol především v oblasti **občanského vzdělávání**. Toto vzdělávání nemá stejný cíl a obsah jako školní **občanské vzdělávání** v počátečním vzdělávání, je určeno občanům proto, aby si aktualizovali své znalosti nebo získávali nové znalosti především ve státem preferovaných oblastech - ve vybraných gramotnostech společných občanům EU:

- digitální, environmentální, finanční, jazyková (cizí jazyky jako prostředek porozumění občanů v rámci Evropy – ne cizojazyčné vzdělávání pro potřeby výkonu profese, jako např. němčina pro tesaře, angličtina pro kosmetičky nebo **zájmové**, kdy je studium jazyka koníčkem a předmětem osobnostního rozvoje, které školy také poskytují),
- politická (např. systém státní správy a politický systém včetně volebního), právní, také ve vzdělávání zaměřeného oblast zdravotní a bezpečnostní (zdravotní prevence, zdravý životní styl včetně cvičení, první pomoc, sebeobrana, ochrana spotřebitele, ochrana před živelními pohromami),
- znalost regionů (historie, osobnosti, příroda, umění), příprava na stáří a stárnutí, vzdělávání rodičů ad.

Školy tak mohou vytvářet vzdělávací programy využívající znalostí učitelů podle oborů vzdělání, které škola poskytuje v počátečním vzdělávání, nebo podle zájmových specializací učitelů.

Poslední oblastí celoživotního vzdělávání je **vzdělávání seniorů**. Střední školy mají být dalším vzdělávacím prostředím tohoto vzdělávání kromě univerzit třetího věku, knihoven, vzdělávacích agentur a kulturních center. Seniorům tak může být rozšířena dostupnost vzdělávání jak zvýšením dosažitelnosti v blízkosti bydliště, tak nabízenými tématy.

U vzdělávání seniorů ve středních školách je upřednostňováno mezigenerační učení, kdy se na programech podílejí žáci školy jako lektori, asistenti lektorů či instruktoři. Zároveň ale učitelé ve vzdělávání vytvářejí situace vzájemného učení i opačným směrem, kdy se žáci učí od seniorů.

Školy mohou pro seniory vytvářet programy:

- občanského nebo zájmového vzdělávání podle svých možností i cílů kurikula počátečního vzdělávání (např. obory gastronomické – moderní stravování a příprava pokrmů; sociální péče a zdravotnické – tréninky paměti, rozpomínání, arteterapie;
- technické školy – digitální vzdělávání aj.), žáci účastníci se programů pro seniory si nejen procvičují získané znalosti, ale mohou je prokázat i jinak, než je běžné v rámci zkoušení, tedy tím, že učí druhé, procvičují si tím i specifické profesní dovednosti spojené s komunikací, zároveň, a to je výchovný přínos pro počáteční vzdělávání žáků, společná účast v programech slouží k mezigeneračnímu poznávání a porozumění;
- vztah k seniorům je součástí kultivačního působení školy a promítá se do celé kultury školy.

V rámci intervence projektu P-KAP v této oblasti mohou školy získat podporu pro tvorbu vzdělávacích programů založených na principech mezigeneračního učení a pro vzdělávací postupy modifikované pro seniory.

Hlavní zjištění

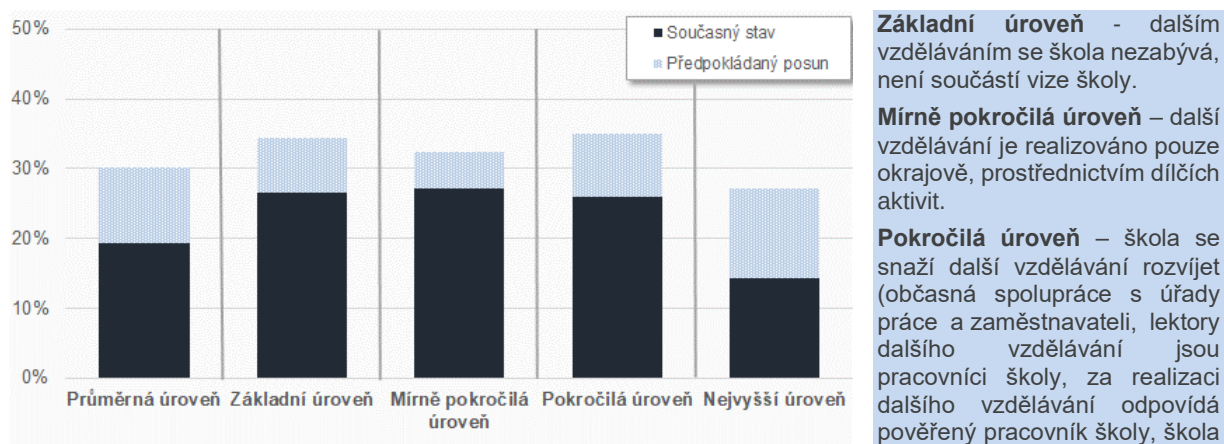
- V rámci podpory rozvoje škol v Karlovarském kraji jako center celoživotního učení, ve větší míře jsou rozvíjeny aktivity mírně pokročilé úrovně, pro kterou je typická pouze okrajová realizace dalšího vzdělávání, a to prostřednictvím dílčích aktivit. Školy dále vykonávají řadu aktivit pokročilé úrovně, kde se projevuje snaha další vzdělávání rozvíjet např. občasnou spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli. Školy realizují i část aktivit na nejvyšší úrovni, charakteristické systémovým rozvíjením dalšího vzdělávání, přičemž je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy. Více než čtvrtina škol se dalším vzděláváním nezabývá a je zde pouze na základní úrovni. Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni. Mírný posun lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně, kdy se střední a vyšší odborné školy snaží další vzdělávání rozvíjet, a to například občasnou spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli či zajištěním lektorů dalšího vzdělávání. Oproti roku 2015/2016 nedochází v této oblasti k výraznějším posunům. Školy se ve srovnání s předchozí vlnou mírně posunuly v rámci činností spadajících do mírně pokročilé úrovně. V ostatních úrovních podíl činností poklesl a v základní úrovni narostl podíl těch škol, které se celoživotnímu vzdělávání nevěnují.
- V rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení se školy zaměřují především na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (SOU a SOŠ) a další vzdělávání pedagogů (zejména gymnázia). Více než čtvrtina škol nabízí zájmové vzdělávání pro veřejnost. Přibližně pětina škol má v nabídce rekvalifikace a vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Oproti roku 2015/2016 došlo k poklesu u všech v otázce vyjmenovaných aktivit. Největší pokles lze pozorovat u podílu škol realizujících další vzdělávání pedagogů, již menší pokles také u přípravy na zkoušky podle NSK a vzdělávání v oblasti ICT dovedností na objednávku firem i pro občany. Školy se také méně věnují zkouškám podle zákona 179/2006 Sb., občanskému vzdělávání i výuce češtiny pro cizince. Současně více škol uvedlo, že se na dalším vzdělávání nepodílí.
- Školy se v rámci oblasti celoživotního učení se školy setkávají s celou řadou překážek. Naráží především na nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zajišťoval oblast dalšího vzdělávání na školách. Uvádějí ale i malý zájem dospělých o další vzdělávání, nedostatečný zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání, a v menší míře i malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání. Dále školy upozorňují na bariéry, které se objevují v administrativní oblasti zajištění dalšího vzdělávání, a to na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací, také na administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb. a na náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (např. úřady práce). Oproti roku 2015/2016 klesl podíl škol, jež v této oblasti nenaráží na žádné překážky. Méně škol se potýká s omezeným počtem standardů profesních kvalifikací NSK. Naopak školy více zdůrazňují problémy spojené s malým zájmem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání, nedostatečnou orientaci pracovníků školy v NSK a procesu uznávání, problémy s administrativou spojenou se získáním akreditace rekvalifikací a autorizací dle zákona 179/2006 Sb.
- V dalším rozvoji středních a vyšších odborných škol jako center celoživotního učení by nejvíce pomohlo zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce. Další skupina opatření se týká lektorů, a to přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání, zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů dalšího vzdělávání a stáží lektorů či pracovníků školy ve firmách. Část škol považuje nedostatek finančních prostředků za překážku rozvoje škol jako centra celoživotního učení a uvádí, že rozvoji dalšího vzdělávání na školách pomohou finance na kvalitní materiál, dále zlepšení vybavení učeben teoretické výuky či zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik. Z hlediska zajištění výuky školy požadují dostatek aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující a více učeben. Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu aktualizace materiálů pro výuku i vyučující, zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů, zlepšení ICT školy, zvýšení počtu učeben a kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikace. K poklesu zájmu ze strany škol došlo především u zájmu o pravidelnou práci s autorizovanými osobami, výměnu zkušeností, aktualizaci jejich vzdělávání, o podporu při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku a o rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení.

5.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu rozvoje škol jako center celoživotního učení, ve větší míře jsou rozvíjeny aktivity mírně pokročilé úrovně (27 %), pro kterou je typická pouze okrajová realizace dalšího vzdělávání, a to prostřednictvím dílčích aktivit. Školy dále vykonávají řadu aktivit pokročilé úrovně, kde se projevuje snaha další vzdělávání rozvíjet např. občasnou spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli (26 %). Školy realizují i část aktivit na nejvyšší úrovni (14 %), která je charakteristická systémovým rozvíjením dalšího vzdělávání, přičemž je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy. Část škol se dalším vzděláváním nezabývá a je zde pouze na základní úrovni (27 %).

Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 13 p. b.). Mírný posun (o 9 p. b.) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně, kdy se střední a vyšší odborné školy snaží další vzdělávání rozvíjet, a to například občasnou spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli či zajištěním lektorů dalšího vzdělávání. V rámci mírně pokročilé úrovně se předpokládá posun o 5 p. b.

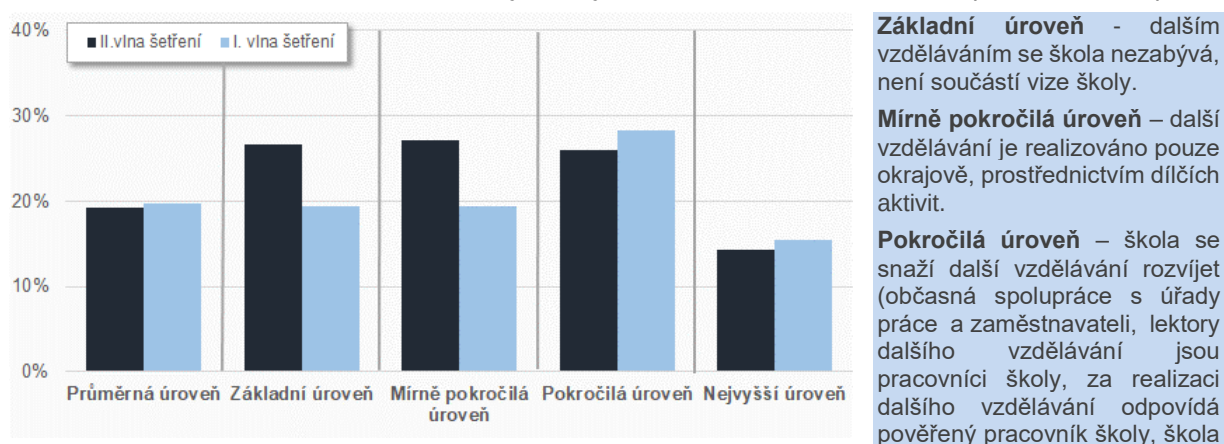
Graf 48: Současná úroveň rozvoje škol jako center celoživotního učení a předpokládaný posun

je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona 179/2006 Sb.).

Nejvyšší úroveň - další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno (spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizace kurzů pro samoplátce, příprava programů dalšího vzdělávání, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona 179/2006 Sb. a realizuje kurzy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, většina lektorů prošla vzděláváním v oblasti lektorských dovedností, realizace zájmového a občanského vzdělávání).

Graf 49: Srovnání současné úrovně rozvoje škol jako center celoživotního učení (I. vlna + II. vlna)

je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona 179/2006 Sb.).

Nejvyšší úroveň - další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno (spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizace kurzů pro samoplátce, příprava programů dalšího vzdělávání, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona 179/2006 Sb. a realizuje kurzy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, většina lektorů prošla vzděláváním v oblasti lektorských dovedností, realizace zájmového a občanského vzdělávání).

Oproti roku 2015/2016 nedochází v této oblasti k výraznějším posunům. Školy se ve srovnání s předchozí vlnou mírně posunuly v rámci činností spadajících do mírně pokročilé úrovně (nárůst

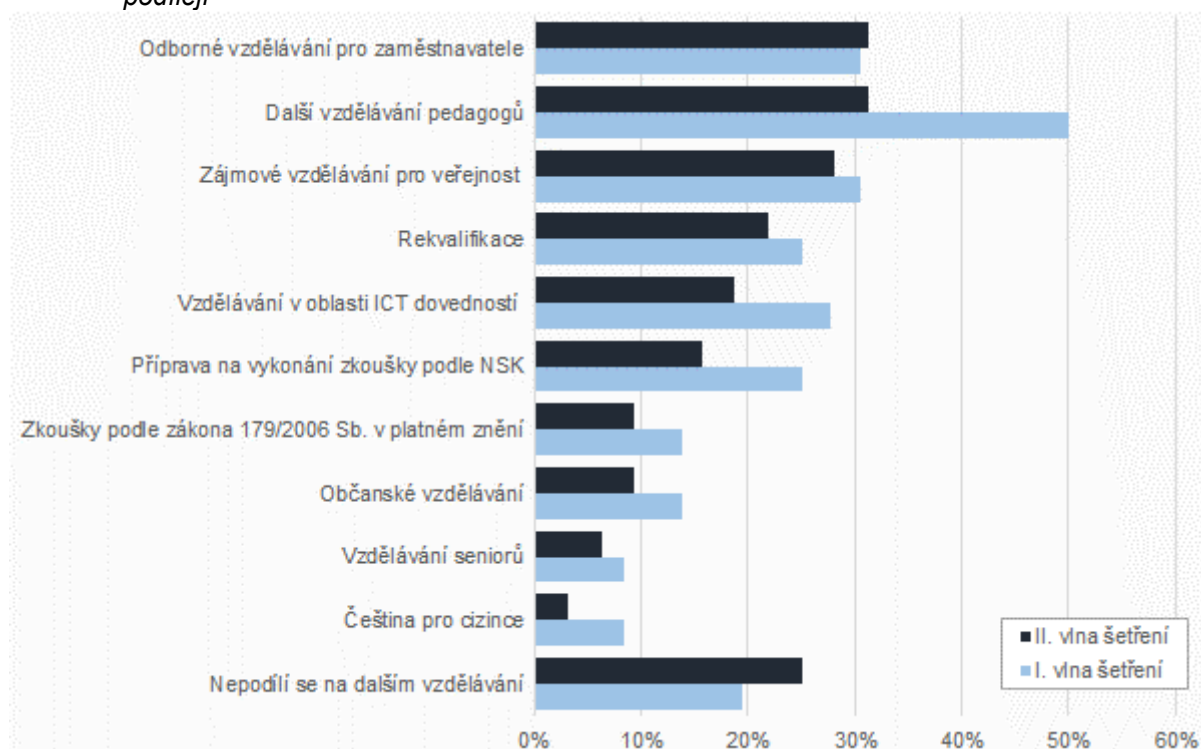
o 8 p. b.). V ostatních úrovních podíl činností poklesl a v základní úrovni narost podíl těch škol, které se celoživotnímu vzdělávání nevěnují.

5.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení se školy zaměřují především na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (31 %) a další vzdělávání pedagogů (31 %). 28 % škol nabízí zájmové vzdělávání pro veřejnost. Přibližně pětina škol má v nabídce rekvalifikace (22 %) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (19 %).

V menší míře se školy soustředí i na přípravu pro vykonání zkoušky podle NSK (16 %) a na zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb., v platném znění (9 %). Na občanské vzdělávání, jehož cílem je rozvoj občanských kompetencí, se zaměřuje jen 9 % škol, na vzdělávání seniorů 6 % škol, a na češtinu pro cizince 3 % škol. Čtvrtina škol uvedla, že se na dalším vzdělávání nepodílí a nerealizuje jej.

Graf 50: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení aktivně podílejí

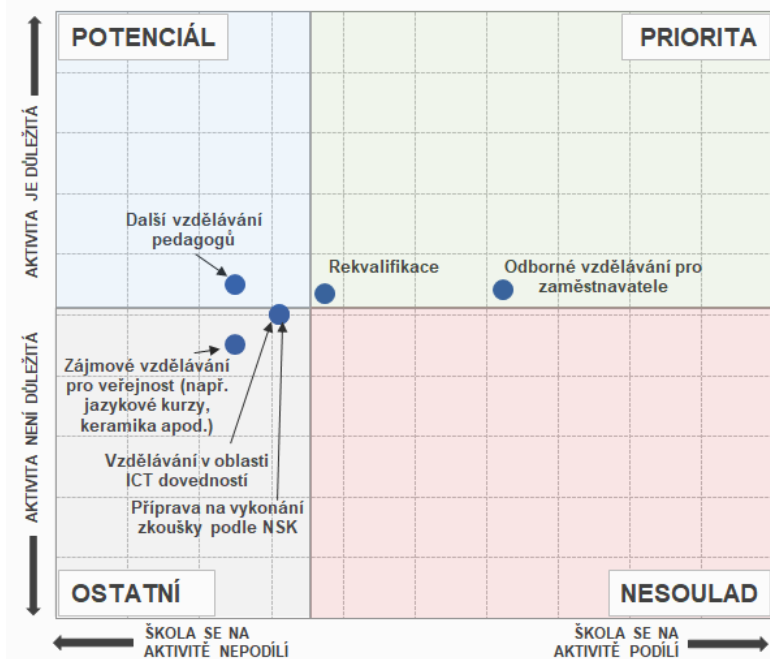

Oproti roku 2015/2016 došlo k poklesu u všech v otázce vyjmenovaných aktivit. Největší pokles lze pozorovat u podílu škol realizujících další vzdělávání pedagogů (pokles o 19 p. b.), již menší pokles také u přípravy na zkoušky podle NSK (pokles o 9 p. b.) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností na objednávku firem i pro občany (pokles o 9 p. b.). Školy se také méně věnují zkouškám podle zákona 179/2006 Sb., občanskému vzdělávání i výuce češtiny pro cizince (pokles o 5 p. b.). Současně více škol uvedlo, že se na dalším vzdělávání nepodílí (nárůst o 6 p. b.).

5.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se v rámci aktivit v oblasti rozvoje školy jako centra celoživotního učení věnují zejména odbornému vzdělávání pro zaměstnavatele (63 %). Část středních odborných učilišť nabízí rekvalifikace (38 %), přípravu na vykonání zkoušky NSK (31 %) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (31 %). Čtvrtina středních odborných učilišť realizuje další vzdělávání pedagogů, nebo také zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.).

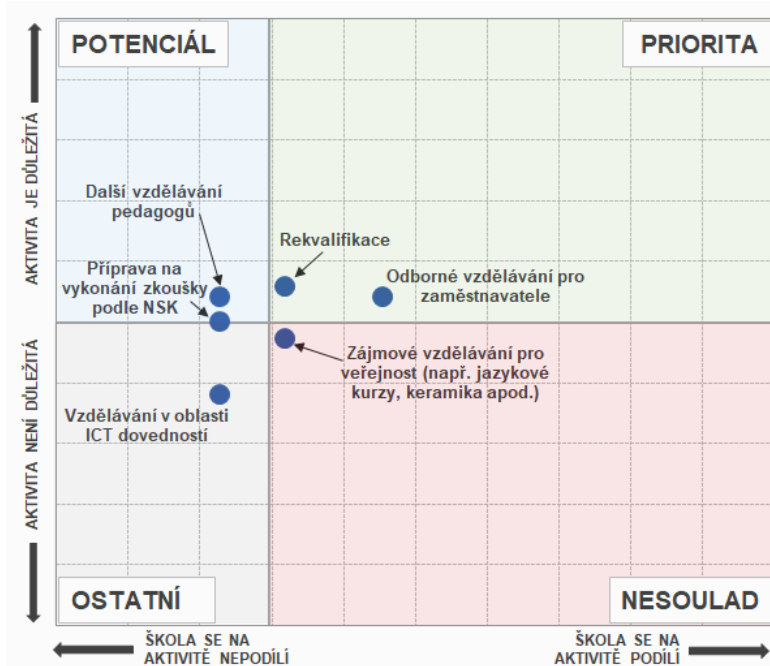
Graf 51: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

podle NSK a vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Těmto aktivitám přisuzují i mírně podprůměrnou důležitost. Zájmové vzdělávání pro veřejnost považují SOU za ještě méně důležité.

Střední odborné školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení v největší míře poskytují odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (45 %). 32 % středních odborných škol poskytuje rekvalifikace a stejný podíl i zájmové vzdělávání pro veřejnost jako například jazykové kurzy nebo keramika. Z dalších aktivit, které střední odborné školy realizují v oblasti dalšího vzdělávání, se jedná zejména o další vzdělávání pedagogů (23 %), vzdělávání v oblasti ICT dovedností (23 %) a přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (také 23 %).

Graf 52: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

pro rozvoj školy v této oblasti.

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit i jejich důležitost, priority pro střední odborná učiliště představují odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a rekvalifikace. SOU se na těchto činnostech aktivně podílí a zároveň jim přisuzují největší důležitost.

Mezi aktivity, u kterých je zřejmý potenciál k rozvoji SOU jako center celoživotního učení, lze zařadit další vzdělávání pedagogů. Školy této aktivitě přisuzují nadprůměrnou důležitost, avšak podílejí se na ní v relativně menší míře.

V menší míře školy realizují i přípravu na vykonání zkoušky

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností v rámci rozvoje středních odborných škol jako center celoživotního učení představují priority odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a rekvalifikace. Tyto činnosti jsou SOŠ realizované jako jedny z nejčastějších a současně jsou hodnocené jako nejdůležitější.

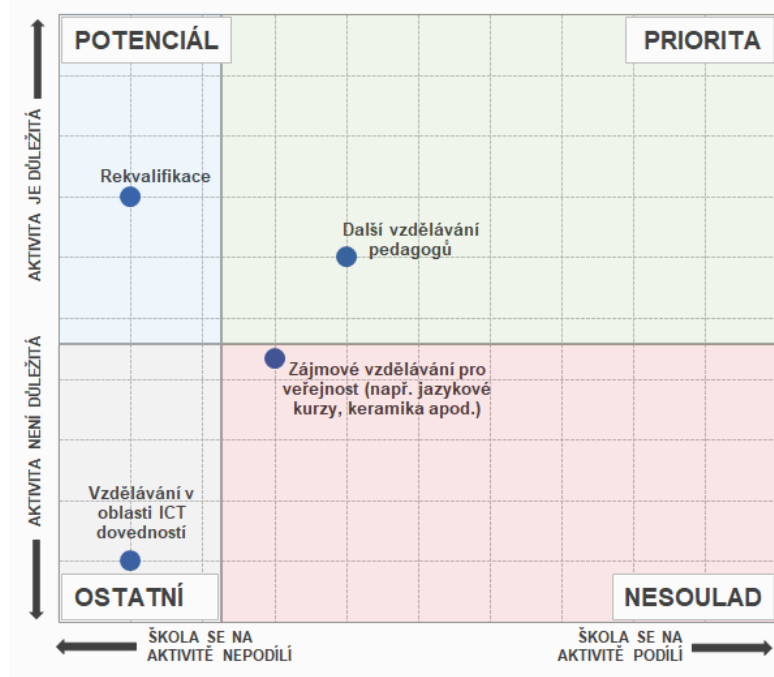
Ačkoliv se školy ve větší míře věnují i zájmovému vzdělávání pro veřejnost přisuzují této aktivitě nižší míru důležitosti.

V menší míře SOŠ nabízí i další vzdělávání pedagogů a přípravu na vykonání zkoušky podle NSK. Pro školy jsou tyto aktivity ale poměrně důležité, čímž představují aktivity s potenciálem

Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany) nabízí střední odborné školy také jenom v menší míře, ale považují to i za méně důležitou aktivitu.

Gymnázia se činností v oblasti dalšího vzdělávání zabývají v menší míře než střední a vyšší odborné školy a také se soustředí na jiné aktivity. Zaměřují se především na další vzdělávání pedagogů (40 %) a zájmové vzdělávání pro veřejnost, jako jsou např. jazykové kurzy (30 %). V malé míře jsou aktivní ve vzdělávání v oblasti ICT dovedností a v oblasti rekvalifikací.

Graf 53: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Gymnázia se v oblasti dalšího vzdělávání v největší míře věnují dalšímu vzdělávání pedagogů a tuto aktivitu považují ve srovnání s ostatními za poměrně důležitou. Lze ji tedy označit za prioritu.

Zájmovým vzděláváním pro veřejnost se zabývají gymnázia také ve větší míře, ale této aktivitě nepřisuzují výraznější důležitost. Nachází se tedy v určitém nesouladu.

5.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

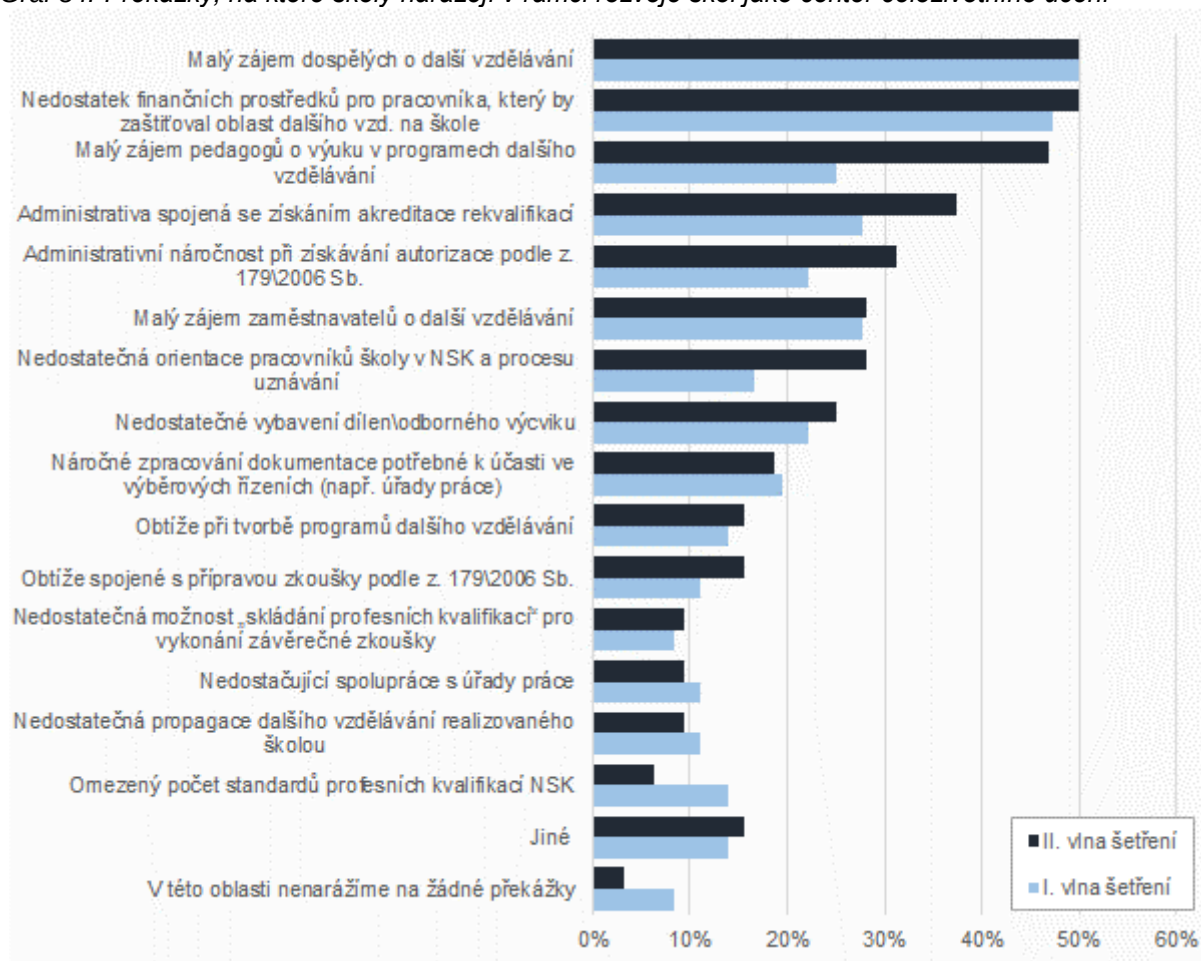
V rámci oblasti celoživotního učení se školy setkávají s celou řadou překážek. Naráží především na nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zajišťoval oblast dalšího vzdělávání na školách (50 %). Uvádějí ale i malý zájem dospělých o další vzdělávání (50 % škol), nedostatečný zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (47 %), a v menší míře i malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (28 %).

Dále školy upozorňují na bariéry, které se objevují v administrativní oblasti zajištění dalšího vzdělávání – 38 % škol naráží na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací, 31 % na administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb. a 19 % na náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (např. úřady práce).

Problémy se vyskytují i v dalších oblastech zajištění dalšího vzdělávání – 28 % se setkává s nedostatečnou orientací pracovníků školy v NSK a procesu uznávání, 25 % škol poukazuje na nedostatečné vybavení dílen odborného výcviku a 16 % má potíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání nebo obtíže spojené s přípravou zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb.

Spíše výjimečně školy naráží na nedostatečnou možnost „skládání profesních kvalifikací“ pro vykonání závěrečné zkoušky a získání vyučení (9 %), nedostatečnou spolupráci s úřady práce (9 %), nedostatečnou propagaci dalšího vzdělávání realizovaného školou (také 9 %) a na omezený počet standardů profesních kvalifikací NSK (6 %). Pouze 3 % škol neuvádí překážky v oblasti rozvoje školy jako centra celoživotního učení.

Graf 54: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

Oproti roku 2015/2016 klesl podíl škol, jež v této oblasti nenaráží na žádné překážky (pokles o 5 p. b.). Méně škol se potýká s omezeným počtem standardů profesních kvalifikací NSK (pokles o 8 p. b.). Naopak školy více zdůrazňují problémy spojené s malým zájmem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (nárůst o 22 p. b.), nedostatečnou orientaci pracovníků školy v NSK a procesu uznávání (nárůst o 11 p. b.), problémy s administrativou spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (nárůst o 10 p. b.) a autorizací dle zákona 179/2006 Sb. (nárůst o 9 p. b.).

5.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji středních a vyšších odborných škol jako center celoživotního učení by nejvíce pomohlo zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (56 %). Další skupina opatření se týká lektorů, a to přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (50 %), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů dalšího vzdělávání (44 %) a stáží lektorů či pracovníků školy ve firmách (34 %).

Část škol považuje nedostatek finančních prostředků za překážku rozvoje škol jako centra celoživotního učení – 38 % škol uvádí, že rozvoji dalšího vzdělávání na školách pomohou finance na kvalitní materiál, 34 % škol zlepšení vybavení učeben teoretické výuky a 28 % škol zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik. Z hlediska zajištění výuky školy požadují dostatek aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující (38 %) a více učeben (25 %).

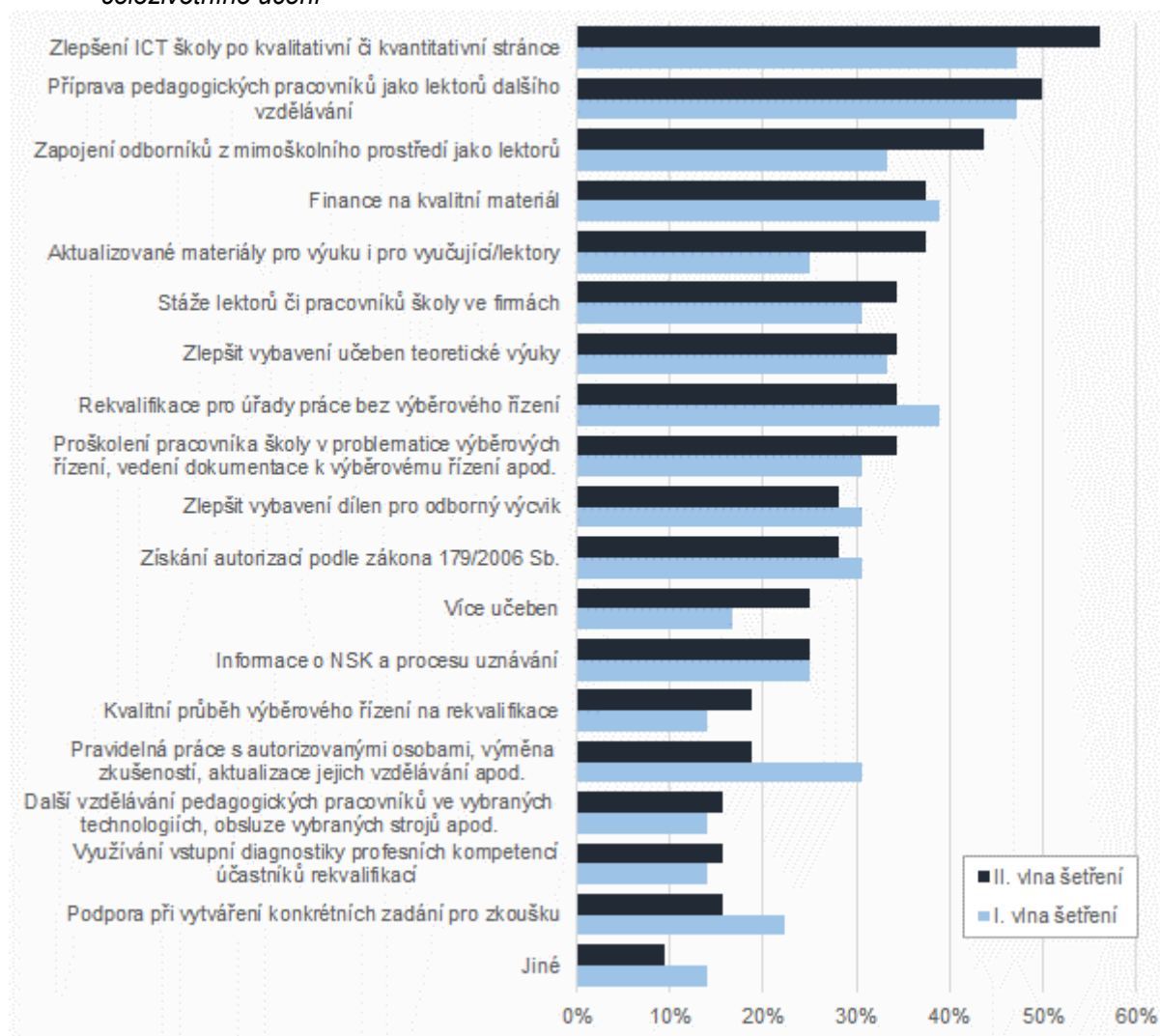
Z administrativního hlediska by školám ulehčilo zajištění dalšího vzdělávání, pokud by rekvalifikace pro úřady práce mohly probíhat bez výběrového řízení (34 %) a pracovníci školy byli proškoleni v problematice výběrového řízení, vedení dokumentace apod. (34 %).

Samotné školy si uvědomují důležitost navázání spolupráce s reálným pracovním prostředím a vnímají jako důležité získání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. (28 %), informace o NSK a procesu

uznávání (25 %), zajištění i pravidelné práce s autorizovanými osobami, výměnu zkušeností, aktualizaci jejich vzdělávání apod. (19 %) a kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikaci (19 %).

V nejmenší míře pak školy uváděly, že by jim v rozvoji celoživotního učení pomohl podpora při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (16 %), využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (16 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích apod. (16 %).

Graf 55: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

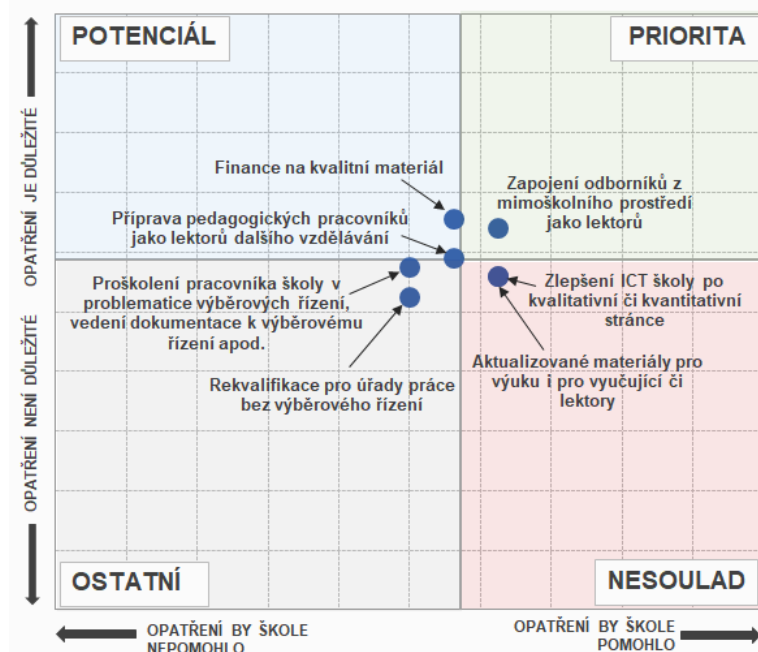
Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu aktualizace materiálů pro výuku i vyučující (nárůst o 13 p. b.), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (nárůst o 10 p. b.), zlepšení ICT školy (nárůst o 9 p. b.), zvýšení počtu učeben (nárůst o 8 p. b.) a kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikaci (nárůst o 5 p. b.). K poklesu zájmu ze strany škol došlo především u zájmu o pravidelnou práci s autorizovanými osobami, výměna zkušeností, aktualizace jejich vzdělávání (pokles o 12 p. b.), o podporu při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (pokles o 7 p. b.) a o rekvalifikaci pro úřady práce bez výběrového řízení (pokles o 5 p. b.).

5.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvádějí řadu opatření, která by jim pomohla v rozvoji škol jako center celoživotního učení. Nejčastěji zmiňovanými opatřeními jsou zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů, zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující či lektory (shodně 63 %).

Potřebu zajištění financí na kvalitní materiál a přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání uvádí shodně 56 % SOU. Polovina SOU také uvádí, že by jim pomohlo proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení.

Graf 56: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti se zmiňovanými opatřeními přihlíželi k jejich důležitosti, můžeme považovat potřebu zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů za hlavní prioritu středních odborných učilišť. Školy zmiňují toto opatření v největší míře a současně mu přisuzují i nejvyšší důležitost.

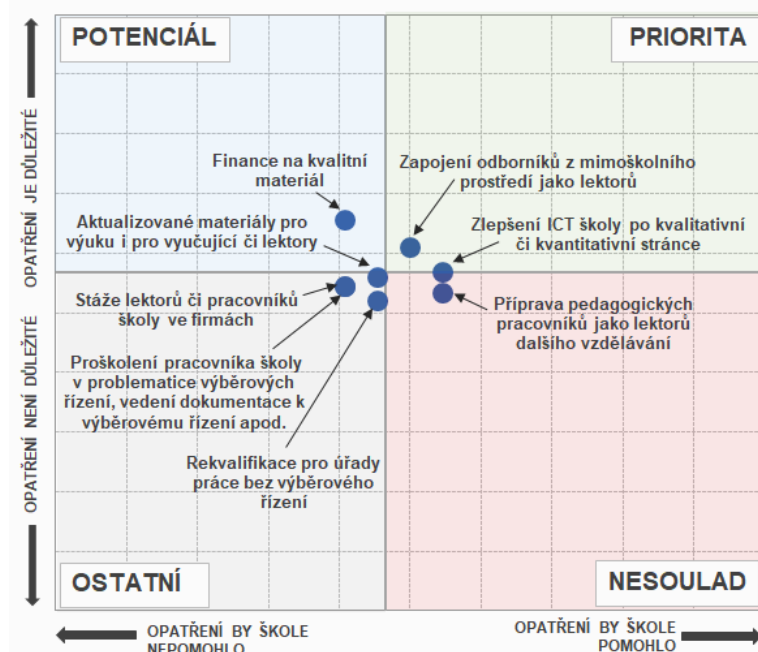
Potřeby zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory jsou poměrně často uváděná opatření, ale důležitost těchto opatření je mírně podprůměrná.

Prostor pro další rozvoj celoživotního učení je v případě financí na kvalitní materiál

a přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Ačkoliv nejsou tato opatření zmiňována tak často ve srovnání s těmi, které jsou prioritami, SOU je považuje za důležitá.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu zlepšit ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (shodně 55 %). Polovina SOŠ navrhuje zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů dalšího vzdělávání.

Graf 57: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Potřebu aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory a rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení uvedlo shodně 45 % středních odborných škol. Školy dále ve větší míře zmínily potřebu financí na kvalitní materiál, stáž lektorů či pracovníků školy ve firmách a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. (shodně 41 %).

Je zřejmé, že pokud přihlídneme k důležitosti zmiňovaných opatření, tak nejvyšší priority pro střední odborné školy jsou: zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a zapojení

odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. Jedná se o jimi nejčastěji zmiňovaná opatření a přisuzují jim i vysokou důležitost.

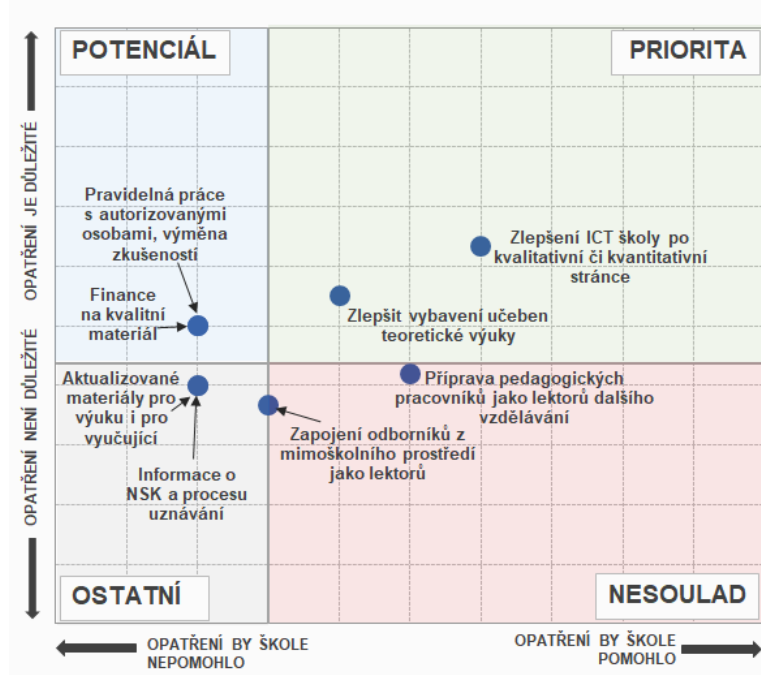
Opatřením, které zároveň školy považují za velice důležité, jsou finance na kvalitní materiál. Ačkoliv toto opatření ve srovnání s ostatními školami zmiňují relativně méně často, považují ho za nejdůležitější a skýtá tedy jistý potenciál do budoucna.

Střední odborné školy jako jedno z nejčastějších opatření uvádějí také přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Tomuto opatření ale přisuzují nižší míru důležitosti.

Ostatní opatření, tj. aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující či lektory, rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení, stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod., SOŠ pokládají za méně důležitá.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jenž jim mohou pomoci v rozvoji oblasti celoživotního učení. Mezi nejčastěji uváděná opatření patří: zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (60 % škol) a příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (50 %). 40 % gymnázií navrhuje zlepšit vybavení učeben teoretické výuky a 30 % zapojit odborníky z mimoškolního prostředí jako lektorů dalšího vzdělávání. Pětina gymnázií by uvítala: finance na kvalitní materiál, pravidelnou práci s autorizovanými osobami, výměnu zkušeností, aktualizaci jejich vzdělávání apod., aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující či lektory, informace o NSK a procesu uznávání, stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod.

Graf 58: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Dle hodnocení důležitosti uvedených opatření gymnázií, jejich rozvoji jako center celoživotního učení pomůže zejména zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky. Gymnázia uvádějí tato opatření jako jedny z nejčastějších a současně jim přisuzují i nejvyšší důležitost. Pro gymnázia představují tato opatření priority v jejich rozvoji v oblasti dalšího vzdělávání.

Polovina gymnázií jako opatření pro zlepšení rozvoje školy jako centra celoživotního učení uvádí přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Na druhou stranu, tomuto opatření přisuzují nižší

důležitost a dochází v tomto případě tedy k nesouladu.

Pravidelná práce s autorizovanými osobami, výměna zkušeností a finance na kvalitní materiál uvádějí gymnázia již v menší míře, ale považují je za poměrně důležitá opatření. V těchto opatřeních tedy lze spatřovat určitý potenciál pro jejich rozvoj v oblasti dalšího vzdělávání.

5.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje škol jako center celoživotního učení“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje škol jako center celoživotního učení* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje škol jako center celoživotního učení*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje škol jako center celoživotního učení*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOU

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (56 % škol)

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (50 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (44 % škol)

Spolupracujeme občasné s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (44 % škol)

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (38 % škol)

Další vzdělávání není součástí vize školy (pokud existuje). (38 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory rozvoje školy jako centra celoživotního učení realizují

- Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (63 % škol)
- Rekvalifikace (38 % škol)
- Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany) (31 % škol)
- Příprava na vykonání zkoušky podle NSK (31 % škol)
- Další vzdělávání pedagogů (25 % škol)
- Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.) (25 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Malý zájem dospělých o další vzdělávání (69 % škol)
- Nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (69 % škol)
- Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací (56 % škol)
- Malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (50 % škol)
- Administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb. (44 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (44 % škol)
- Nedostatečná orientace pracovníků školy v NSK a procesu uznávání (44 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (63 % škol)
- Zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (63 % škol)
- Aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující/lektory (63 % škol)
- Příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (56 % škol)
- Finance na kvalitní materiál (56 % škol)
- Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (50 % škol)
- Proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. (50 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila SOU

Spolupracujeme občasné s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (69 % škol)

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (63 % škol)

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (63 % škol)

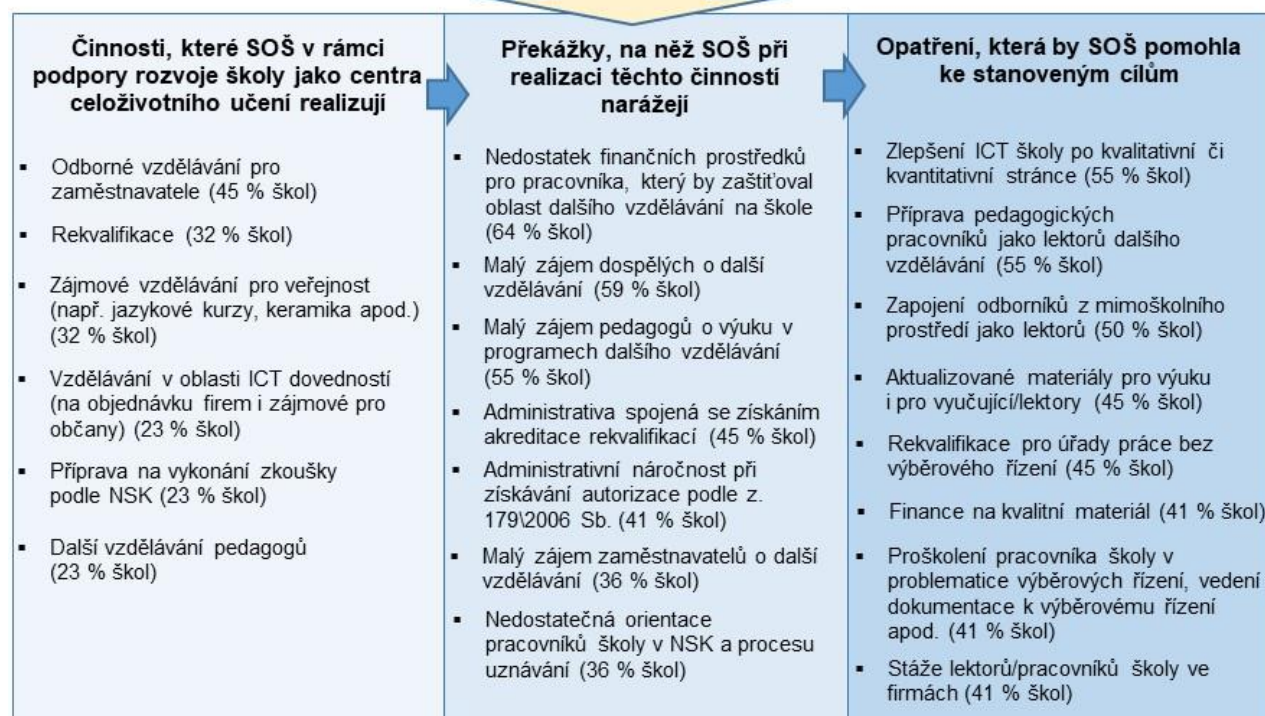
Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (56 % škol)

Za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy. (56 % škol)

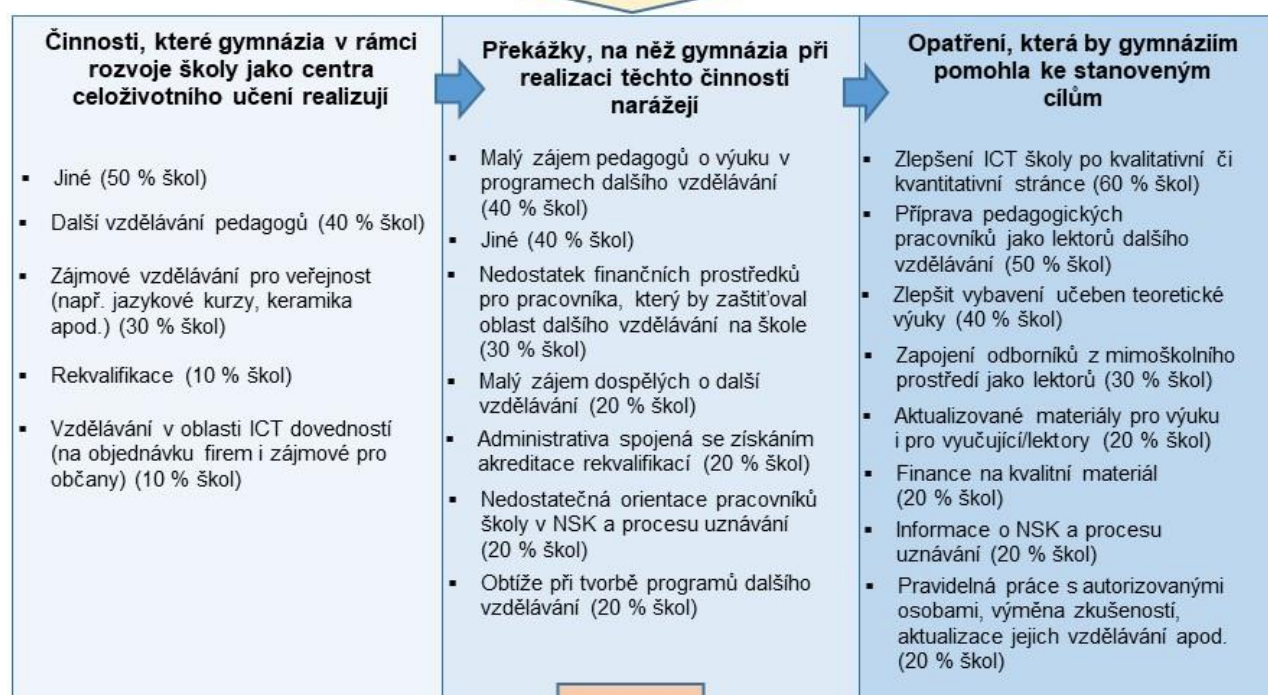
Realizaci dalšího vzdělávání zajišťuje samostatný úsek/pracovník. (56 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

6 Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Karlovarském kraji

Počáteční odborné vzdělávání směřuje k získání znalostí, dovedností a kompetencí, které odpovídají určité kvalifikaci a je možné je přímo uplatnit na trhu práce při výkonu povolání na určité pracovní pozici – na rozdíl od vzdělávání všeobecného, které směřuje k osvojení klíčových kompetencí, vědomostí, dovedností a návyků pro další vzdělávání a život, včetně budoucí profesní specializace a občanského života.

Podpora oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli je v projektu P-KAP zaměřena na počáteční vzdělávání na všech středních školách a na vyšších odborných školách. Také gymnázia mohou spolupracovat se zaměstnavateli a přes svůj všeobecně-vzdělávací charakter dílčím způsobem rozvíjet i odborné kompetence využitelné v dalším studiu i při následném uplatnění absolventů na trhu práce.

Jedním z pilířů odborného vzdělávání je **spolupráce škol a zaměstnavatelů**¹. Objevuje se ve strategických dokumentech jako jeden ze základních předpokladů zajištění kvality odborného vzdělávání, a to zejména s ohledem na uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Žákům a studentům umožňuje osvojit si odborné dovednosti v reálném pracovním prostředí, tedy v reálném tempu, čase, se skutečnými nároky a především v souladu s aktuálními potřebami trhu práce, který rychleji reflektuje nové trendy a dynamiku změn v odvětvích. Role zaměstnavatelů je nezastupitelná také při rozvíjení sociálních dovedností, které zaměstnavatelé od absolventů očekávají a škola sama je nemůže v plné míře zajistit. Mezi ně patří běžné pracovní návyky, jako např. dochvilnost, schopnost převzít zodpovědnost, pracovat v týmu nebo přijímat kritiku. Významná je také možnost poznat firemní procesy a zvyky, které se ve školním prostředí nasimulovat nedají. Tyto dovednosti usnadňují absolventům přechod ze školy do praxe, pomáhají jim lépe se identifikovat s oborem a orientovat se v reálném pracovním prostředí.

Vzájemná dobře fungující spolupráce s poměrně dlouhou tradicí byla v 90. letech 20. století přerušena a důsledkem bylo odtržení praktického vyučování od skutečných potřeb zaměstnavatelů. Po roce 2000 se ze stran zaměstnavatelů začaly ozývat hlasy volající po nápravě, kterou někteří zaměstnavatelé spatřovali v zavedení duálního systému vzdělávání. O možnosti zavedení duálního systému se v České republice v posledních letech stále živě diskutuje. Pro jeho legislativní zavedení se všemi konsekvencemi ovšem chybí některé základní předpoklady. Překážkou zavedení duálního systému je např. nutnost zavedení dvojího statusu žáka (ve škole žák, ve firmě zaměstnanec) i velký podíl všeobecně vzdělávací složky v kurikulu odborného vzdělávání. Tím spíše je žádoucí rozvíjet spolupráci škol a zaměstnavatelů ve stávajícím systému a posilovat v něm tzv. prvky duálního vzdělávání. To v praxi znamená aktivní zapojení zaměstnavatelů do vzdělávacího procesu žáka na základě dobrovolnosti, které se děje na základě smlouvy zaměstnavatele se školou.

Platná legislativa ukládá škole povinnost uzavírat smlouvu se všemi zaměstnavateli, u nichž její žáci vykonávají praktické vyučování. Školský zákon umožňuje použití části finančních prostředků, které škola získává formou normativu ze státního rozpočtu, na úhradu nákladů, které v souvislosti se vzděláváním vznikají spolupracujícím zaměstnavatelům. S účinností od září 2017 je ve školském zákoně explicitně stanovena povinnost škol „vyvinout úsilí spolupracovat se zaměstnavateli při vytváření předpokladů pro výkon povolání nebo pracovní činnosti, je-li to s ohledem na obor vzdělání vhodné a možné“ a zákon i demonstrativně zmiňuje obvyklé formy spolupráce.

Určitým náznakem koordinace sociálních partnerů je uzavření dohody mezi MŠMT, Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Agrární komorou ČR a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR o rozdělení odpovědnosti za jednotlivé skupiny oborů vzdělání a s cílem koordinace praktické výuky žáků na pracovištích zaměstnavatelů v říjnu 2016. Na celostátní úrovni se před koncem roku 2017 zastoupení signatářů dohody promítlo v tzv. oborových skupinách externích

¹ Za zaměstnavatele v tomto kontextu považujeme všechny aktéry na trhu práce, kteří mohou do smysluplné spolupráce se školami vstupovat, tedy nejen soukromé podniky zaměřené na výrobu, obchod či služby, OSVČ, ale také výzkumné, vzdělávací a veřejnoprávní instituce.

odborníků, kteří se s podporou MŠMT zapojují do vývoje RVP středoškolského odborného vzdělávání. S posílením činností této dohody počítá také návrh Strategie 2030+.

Účinná koordinace s přímým dopadem na konkrétní školy, žáky a firmy ovšem stále probíhá spíš lokálně, tj. přímo mezi jednotlivými školami a zaměstnavateli, někdy s podporou regionálních aktérů (kraj, cechy).

Očekávání obou stran se občas liší, avšak to, co školy a zaměstnavatele spojuje, je zájem o kvalitního absolventa, připraveného v souladu s aktuálními i budoucími s potřebami trhu práce.

Hlavní zjištění

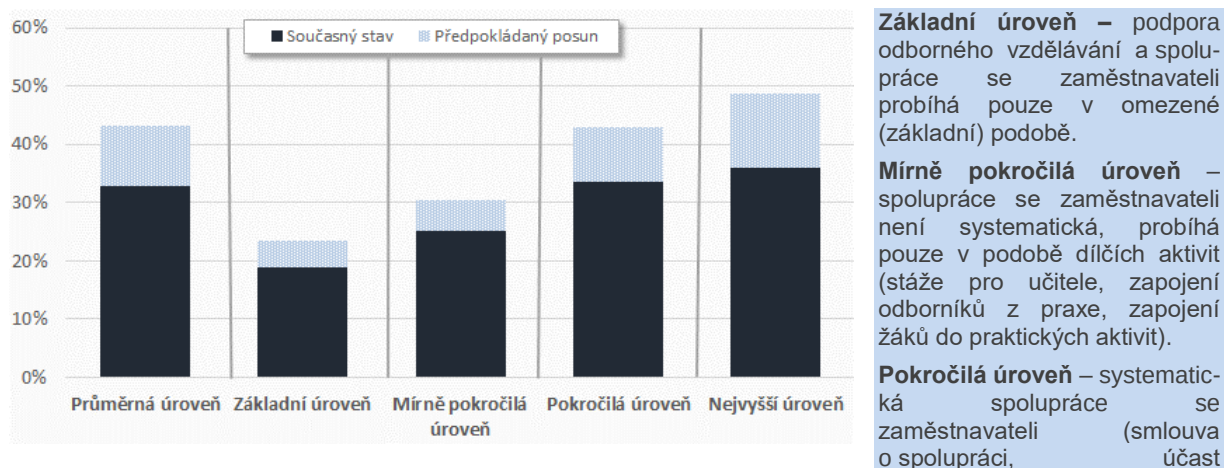
- V Karlovarském kraji dochází v rámci rozvoje odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů v nejvyšší míře k rozvoji na nejvyšší úrovni. V této úrovni je systematická spolupráce mezi školami a zaměstnavateli doplněna o další aktivity (např. zaměstnavatelé se podílejí na náborových aktivitách školy). Ve vyšší míře jsou školami také rozvíjeny aktivity spadající do pokročilé úrovně, ve které spolu školy a zaměstnavatelé systematicky spolupracují. Školy plánují rozvoj činností zejména v rámci nejvyšší úrovně. Oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do nejvyšší a mírně pokročilé úrovně.
- Střední školy v Karlovarském kraji průměrně realizují 5,5 aktivit směřujících k rozvoji oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů. Více aktivit realizují střední odborná učiliště (7,9), střední odborné školy (7,1) než gymnázia (3,2). Mezi čtyři nejčastější aktivity z oblasti odborného vzdělání a spolupráce škol, které realizuje alespoň polovina škol v Karlovarském kraji, patří pořádání přednášek a dalších forem účasti odborníků z praxe ve výuce, realizace odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, realizace stáží pro pedagogy na pracovištích a spolupráce se zaměstnavateli v činnosti kariérového poradenství. Oproti roku 2015/2016 došlo téměř u všech aktivit k nárůstu podílu škol, které tyto aktivity realizují. K nejvyššímu zvýšení došlo u stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech. Méně než v minulé vlně šetření se školy věnují pouze odbornému výcviku/praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Tato aktivita však stále patří mezi nejčastěji realizované aktivity.
- Střední školy v Karlovarském kraji se průměrně setkávají s 2,6 překážkami v oblasti odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů. Na více překážek naráží SOU (3,5), SOŠ (2,9) než gymnázia (1,5). Více než třetina škol se potýká s překážkami v podobě nedostatečné motivace a disciplinovanosti žáků pro práci v reálném prostředí, malé dostupnosti firem vhodných pro konkrétní obor a zaměření a s nutností zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatele. Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují problém v podobě toho, že firmy sice projevují zájem o spolupráci, ale nedokáží ji ve svých podmínkách zrealizovat, nebo že firmy požadují po žácích příliš vysoký standard práce. Oproti předchozí vlně se snížil podíl škol, které narážejí na překážky v podobě nezájmu zaměstnavatelů o spolupráci. Z pohledu škol lehce poklesla i nedostatečná motivovanost žáků pro práci v reálném prostředí.
- Pro další rozvoj odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů by školy využily 7,8 z uvedených opatření. SOU by průměrně využila 10,3 opatření, SOŠ 9,2 opatření a gymnázia 6,5 opatření (u gymnázií se jedná o 2,9 opatření více, než kolik činí průměr gymnázií v celé České republice). Téměř tři čtvrtiny škol by nejvíce ocenily stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech. Více než polovina škol by pomohly stáže žáků v zahraničních firmách, realizace odborných přednášek z praxe ve výuce odborného vzdělání, pomoc při financování odborného výcviku, rozvoj odbornosti vyučujících a zajištění finančních prostředků pro praxe žáků. Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, odborných přednášek z praxe ve výuce odborného vzdělání a přípravu metodických materiálů na podporu výuky odborných předmětů. Naopak méně škol by ocenilo navýšení počtu hodin odborných předmětů u zaměstnavatelů a přípravu strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery.

6.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci rozvoje odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli na školách v Karlovarském kraji dochází v největší míře k rozvoji na nejvyšší úrovni (36 %), kdy je systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněna o další aktivity. Ve větší míře jsou školami také rozvíjeny aktivity spadající do pokročilé úrovně (33 %), kde se jedná o systematickou spolupráci se zaměstnavateli, ale chybí další doplňující aktivity. Do výše 25 % pak školy v Karlovarském kraji naplňují také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně. V této úrovni probíhá spolupráce se zaměstnavateli pouze v podobě dílčích aktivit. V nejmenší míře vykonávají školy aktivity spadající do základní úrovně (19 %), ve které spolupráce se zaměstnavateli probíhá pouze v omezené podobě.

Školy v Karlovarském kraji předpokládají, že v dalších letech dojde hlavně k rozvoji činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 13 p. b.). Nejvyšší snahou škol tedy je dosáhnout systematické spolupráce se zaměstnavateli, která bude zahrnovat i doplňující aktivity. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 9 p. b.) a méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 5 p. b.) či základní (předpokládaný posun o 5 p. b.) úrovně.

Graf 59: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun

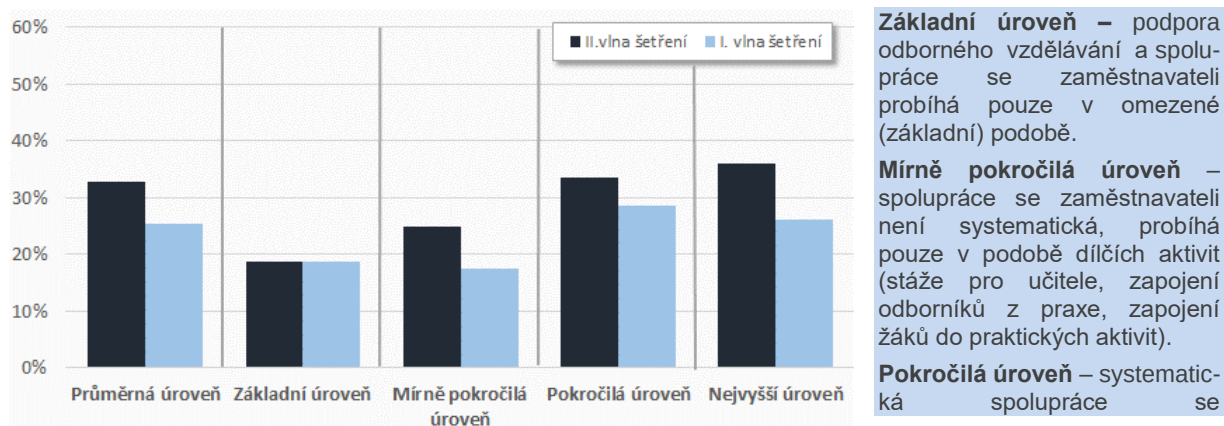

zaměstnavatelů u zkoušek, odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí).

Nejvyšší úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněna o další aktivity (škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují).

Oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do nejvyšší úrovně (nárůst o 10 p. b.), mírně pokročilé úrovně (nárůst o 8 p. b.) a pokročilé úrovně (nárůst o 4 p. b.). V základní úrovni nedošlo od posledního měření k žádnému posunu.

Graf 60: Srovnání současné úrovně podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli (I. vlna + II. vlna)

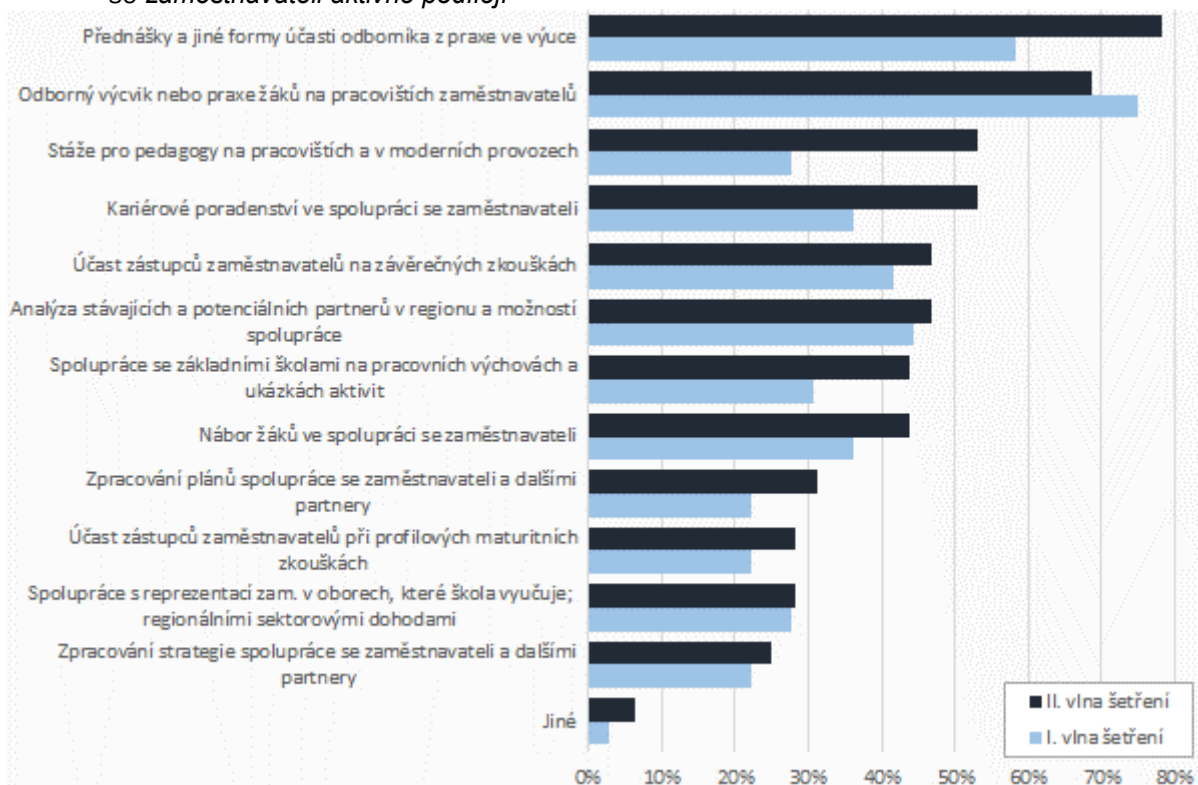
zaměstnavateli (smlouva o spolupráci, účast zaměstnavatelů u zkoušek, odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí).

Nejvyšší úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněná o další aktivity (škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují).

6.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

Pro podporu odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů realizují střední školy v Karlovarském kraji průměrně 5,5 činností. Celorepublikový průměr je 4,7 činností.

Graf 61: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí

Pro podporu odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů pořádají školy v Karlovarském kraji nejčastěji přednášky a další formy účasti odborníků z praxe ve výuce (78 %).

Mezi další častější aktivity sloužící k rozvoji odborného vzdělání a spolupráce škol se zaměstnavateli patří odborný výcvik/praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (69 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (53 %) a kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (53 %).

Více než dvě pětiny škol také spolupracují na analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce (47 %), podporují účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (47 %), spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit (44 %) a pořádají nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (44 %).

Méně než třetina škol zpracovává plány spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (31 %), podporuje účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (28 %), spolupracuje s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které škola vyučuje (28 %). Nejméně škol (25 %) se věnuje zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery.

Oproti roku 2015/2016 došlo téměř ve všech aktivitách k nárůstu podílu škol, ve kterých jsou realizovány. K nejvyššímu zvýšení došlo u stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (nárůst o 25 p. b.). Vzrostl také počet přednášek a dalších forem účasti odborníků z praxe ve výuce

(nárůst o 20 p. b.), kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (nárůst o 17 p. b.) a zvýšila se míra spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit (nárůst o 13 p. b.). K méně výrazným nárůstům došlo také u aktivit zabývajících se zpracováním plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (nárůst o 9 p. b.), nábořem žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (nárůst o 8 p. b.), účastí zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (nárůst o 6 p. b.) a účastí zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (nárůst o 5 p. b.). Méně než v minuté vlně šetření se školy věnují pouze odbornému výcviku/praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (pokles o 6 p. b.).

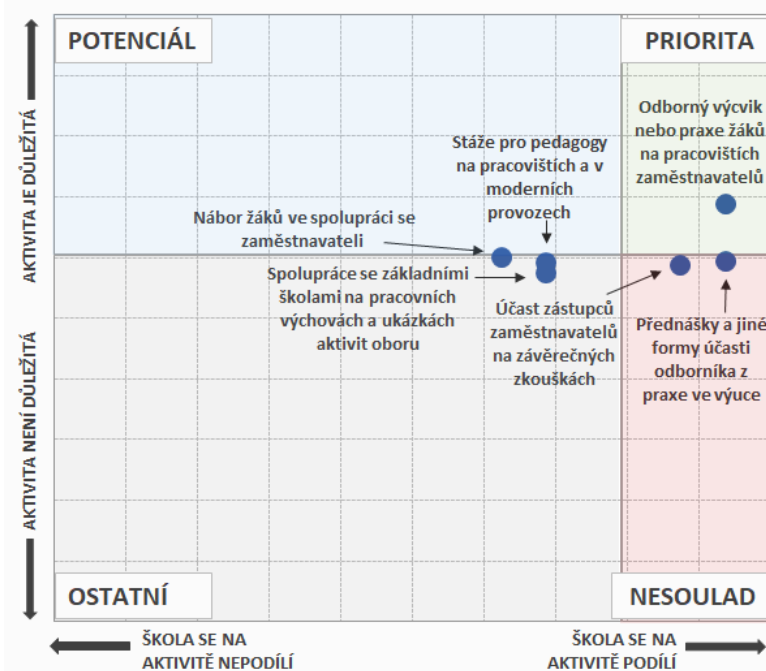
6.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů vykonávají průměrně 7,9 aktivit, což je o 1,2 aktivity více, než je celorepublikový průměr. Nejčastěji realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (94 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (94 %) a účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (88 %).

Více než tři pětiny odborných učilišť pořádají stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (69 %), spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (69 %) a uskutečňují nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (63 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je realizace odborného výcviku a praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Této aktivitě se střední odborná učiliště věnují jednoznačně v největší míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají velký význam.

Graf 62: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Ve stejně vysoké míře se školy věnují i pořádání přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce, této aktivitě však přiřkládají menší důležitost. U této aktivity došlo k tzv. nesouladu, což znamená, že se aktivitě sice věnuje vysoký podíl škol, ale zároveň mezi školami není považována za příliš důležitou. Podobně si stojí i aktivita podpory účasti zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách. Z grafu je však patrné, že obě aktivity se nacházejí na těsné hranici mezi nesouladem a prioritou.

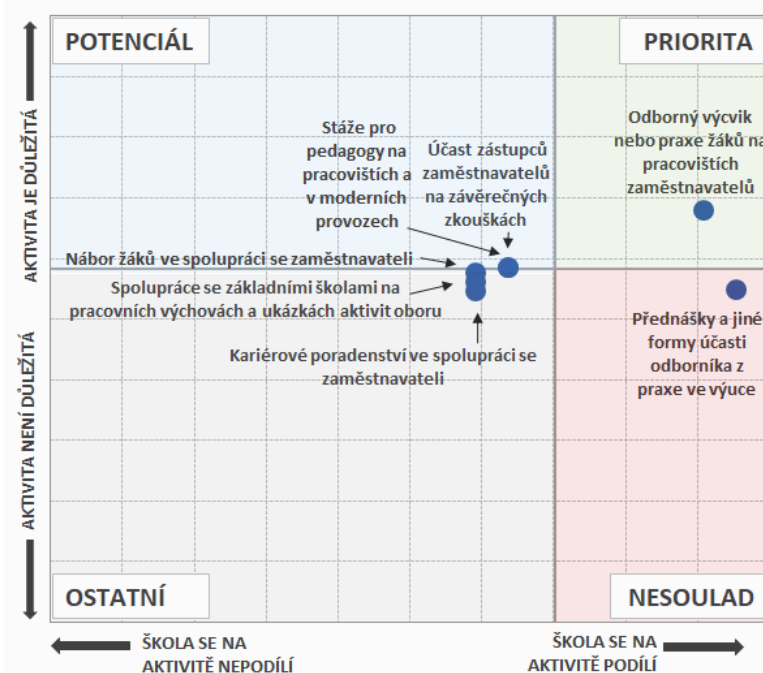
Za potenciál škol jsou považovány aktivity, kterým se věnuje nižší podíl škol, jsou však školami častěji považovány za důležité. Určitý potenciál vykazuje pro

střední odborná učiliště nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli.

Spíše podprůměrný význam je ve školách věnován stážím pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru.

Střední odborné školy průměrně realizují 7,1 aktivit v oblasti rozvoje odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů. Celorepublikový průměr je 6,1 aktivit. Podobně jako odborná učiliště v nejvyšší míře organizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (95 %) a odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (91 %).

Graf 63: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Více než tři pětiny škol se podílejí na realizaci stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (64 %) a účasti zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (64 %). Více než polovina škol také nabízí kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (59 %), spolupracuje se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (59 %) a uskutečňuje nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (59 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit rozvoje odborného vzdělání a spolupráce škol se zaměstnavateli představuje hlavní prioritu středních odborných škol realizace odborného výcviku nebo praxe na pracovištích

zaměstnavatelů. Tato aktivita byla školami zmiňována ve velké míře a zároveň jí byla přikládána nejvyšší důležitost.

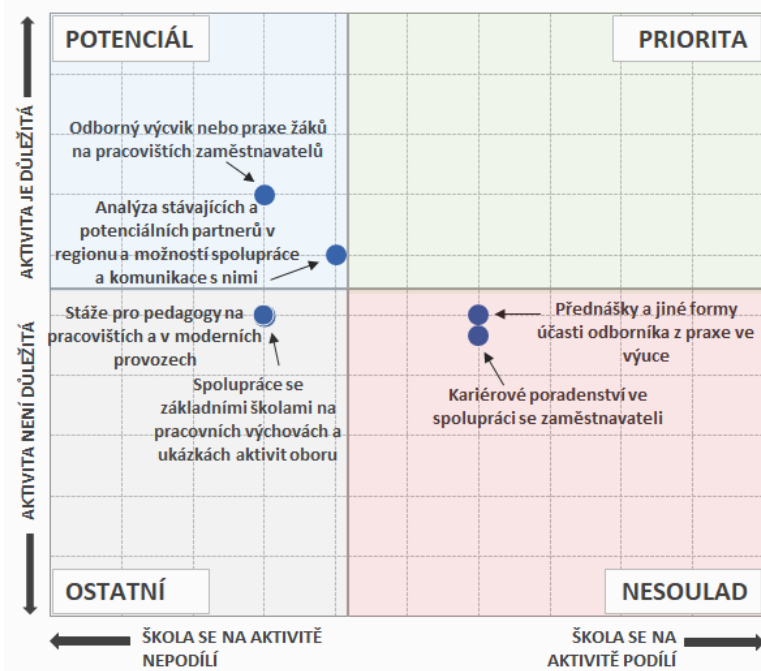
Jistý nesoulad naopak lze sledovat v případě organizování přednášek a jiných forem účasti odborníků z praxe ve výuce. Této aktivitě se sice školy věnují v nejvyšší míře, nevnímají ji však jako příliš důležitou.

Jako aktivity s potenciálem se pro střední odborné školy jeví stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách. Sice se školy těmto aktivitám věnují méně, přikládají jim však vyšší důležitost.

Spíše podprůměrný význam je přiřazován spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru, kariérovému poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a náboru žáků ve spolupráci se zaměstnavateli. Na všech třech aktivitách se však podílí více než polovina středních odborných škol.

Gymnázia realizují v oblasti odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů průměrně 3,2 aktivity (průměr za ČR je 2,4 aktivit). Toto číslo je nižší než u středních odborných škol a učilišť, protože gymnázia primárně připravují žáky na studium na vysokých školách, nikoliv pro vstup na trh práce. V nejvyšší míře gymnázia realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (60 %) a kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (60 %). Čtyři z deseti gymnázií v kraji provádí analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi. Necelá třetina gymnázií realizuje odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (30 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (30 %) anebo spolupracuje se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (30 %).

Graf 64: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

a komunikace s nimi. Jedná se o aktivity, které provádí nižší podíl škol, je jim však přikládána nejvyšší důležitost.

V menší míře se gymnázia věnují stážím pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru.

6.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

Školy v Karlovarském kraji naráží průměrně na 2,6 překážek, které jim brání v rozvoji odborného vzdělání a ve spolupráci škol a zaměstnavatelů. Na překážky častěji naráží SOU (3,5 překážek), SOŠ (2,9 překážek) než gymnázia (1,5 překážky). V Karlovarském kraji se neobjevila překážka, se kterou by se setkala alespoň nadpoloviční většina škol. Nejčastěji se tamní školy potýkají s nedostatečnou motivací žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (38 %), malou dostupností firem vhodných pro daný obor a zaměření (34 %) a s nutností zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatele (34 %).

Alespoň čtvrtina škol naráží na překážky v podobě firem, které mají zájem o spolupráci, ale nemohou ve svých podmínkách spolupráci zorganizovat (28 %), na nezájem firem o spolupráci se školami (25 %), na nedostatečné schopnosti firem se přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (25 %) a na překážky v podobě firem požadujících po žácích příliš vysoký standard práce (25 %).

Nejmenší podíl škol se setkává se situací, kdy zaměstnavatelé neprojevují zájem účastnit se závěrečných zkoušek (19 %) anebo je pro školy spolupráce s firmami příliš finančně nákladná (16 %).

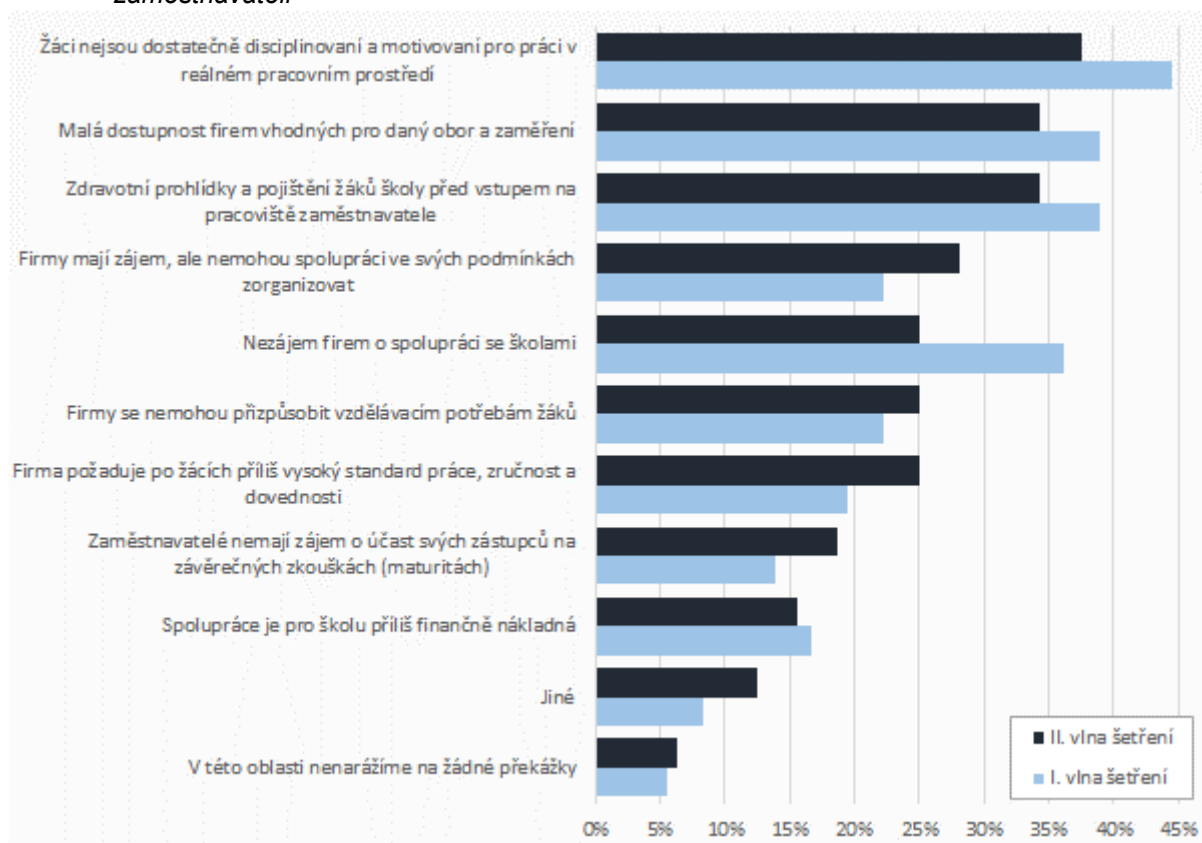
Dále 6 % škol (2 školy) uvedlo, že v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Gymnázia nevykazují v rámci aktivit pro rozvoj odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů žádné prioritní téma.

Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli jsou v rámci gymnázií v Karlovarském kraji realizovány nejčastěji, nejsou však považovány za nejdůležitější.

Potenciál dalšího rozvoje odborného vzdělání a spolupráce škol se zaměstnavateli se objevuje u aktivit odborného výcviku/praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a u analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce

Graf 65: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují problém v podobě toho, že firmy projeví zájem o spolupráci, ale nedokáží ji ve svých podmínkách zrealizovat (nárůst o 6 p. b.), nebo že firmy požadují po žácích příliš vysoký standard práce (nárůst o 6 p. b.). Vzrostl také nezájem zaměstnavatelů o účast na závěrečných zkouškách (nárůst o 5 p. b.). Naopak k nejvyšším poklesům došlo v případě nezájmu firem o spolupráci se školami (pokles o 11 p. b.) a nedostatečné motivace žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (pokles o 7 p. b.). K mírnému poklesu došlo také u nedostupnosti firem vhodných pro daný obor a zaměření (pokles o 5 p. b.) a u nutnosti zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatele (pokles o 5 p. b.).

6.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli uvažují střední školy v Karlovarském kraji průměrně o 7,8 opatřeních, což je o 0,8 opatření více, než je celorepublikový průměr. Středním a vyšším odborným školám by nejvíce pomohly stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (72 %). Více než polovina škol by také ocenila stáže žáků v zahraničních firmách (59 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (56 %), finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odbornou praxi (50 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (50 %) či zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (50 %).

Alespoň dvěma pětina škol by pomohl odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (47 %), metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů (47 %), příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (44 %) a vytvoření partnerských smluv (41 %).

Více než třetina škol by ocenila rozvoj pedagogicko-psychologické složky u vyučujících odborných předmětů či výcviku (38 %), vzdělávání instruktorů realizujících výuku na pracovištích zaměstnavatelů (38 %), analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu (34 %), přípravu strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (34 %), přípravu dokumentace pro hodnocení odborných výsledků

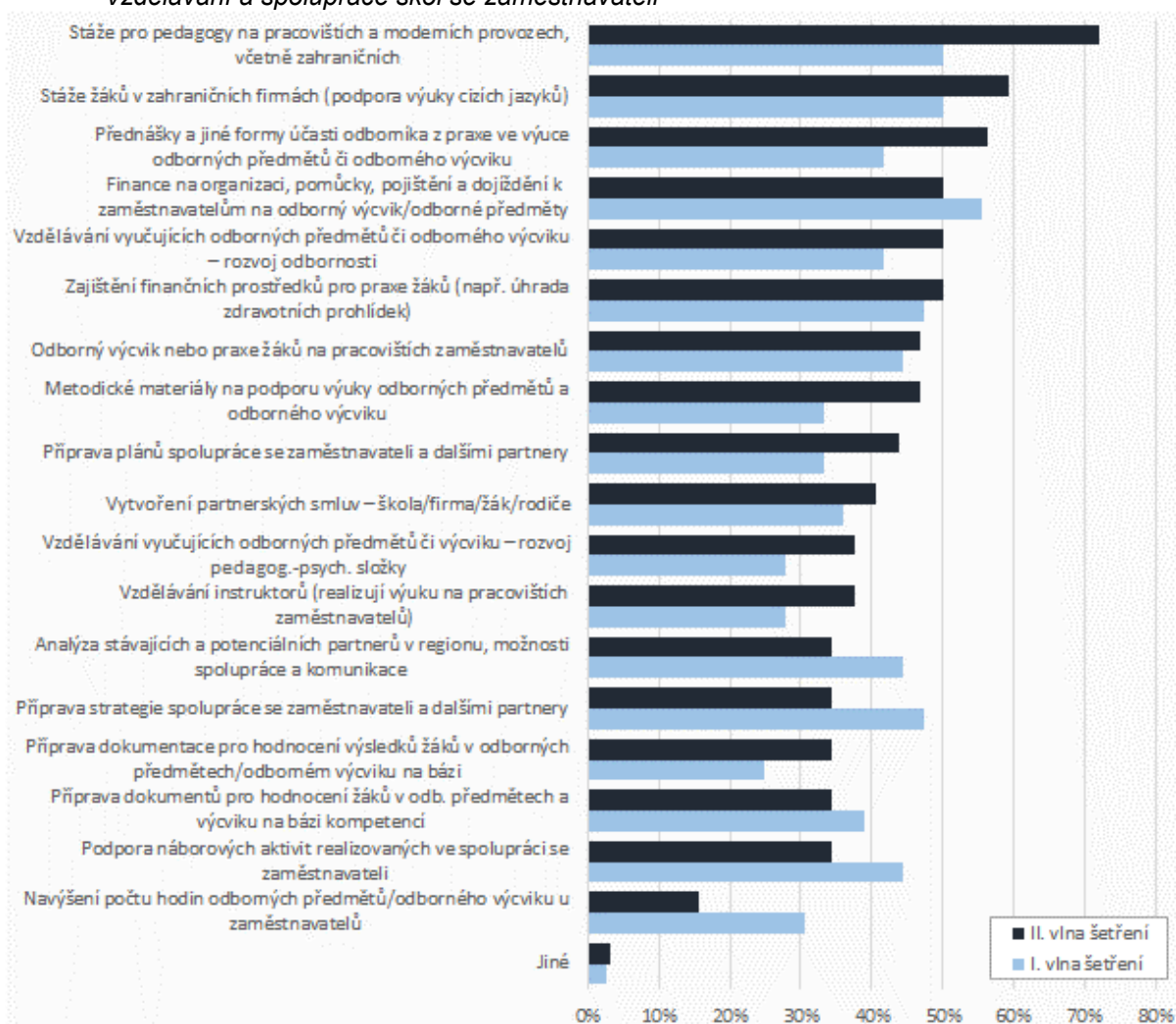
žáků (34 %), přípravu dokumentů pro hodnocení žáků v odborných předmětech a výcviku (34 %) a podporu náborových aktivit ve spolupráci se zaměstnavateli (34 %).

Nejnižší podíl škol (16 %) uvedl, že by mu pomohlo navýšení počtu hodin odborných předmětů/výcviku u zaměstnavatelů.

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (nárůst o 22 p. b.), odborných přednášek z praxe ve výuce odborného vzdělání (nárůst o 15 p. b.), metodických materiálů na podporu výuky odborných předmětů (nárůst o 14 p. b.). O 10 procentních bodů vzrostly také potřeby v podobě přípravy plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery, vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku v oblasti rozvoje pedagogicko-psychologické složky či vzdělávání instruktorů (na pracovištích zaměstnavatelů). K menšímu nárůstu došlo také u potřeb stáží žáků v zahraničních firmách (nárůst o 9 p. b.), přípravy dokumentace pro hodnocení odborných výsledků žáků (nárůst o 9 p. b.), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (nárůst o 8 p. b.) a u potřeby vytvoření partnerských smluv (nárůst o 5 p. b.).

K nejvyššímu poklesu došlo u opatření navýšení počtu hodin odborných předmětů/výcviku u zaměstnavatelů (pokles o 15 p. b.), přípravy strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (pokles o 13 p. b.), podpory náborových aktivit ve spolupráci se zaměstnavateli (pokles o 10 p. b.), analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu (pokles o 10 p. b.). Nižší potřeba je také zaznamenána u pomoci při financování odborného výcviku (pokles o 6 p. b.) a u přípravy dokumentů pro hodnocení žáků v odborných předmětech a výcviku (pokles o 5 p. b.).

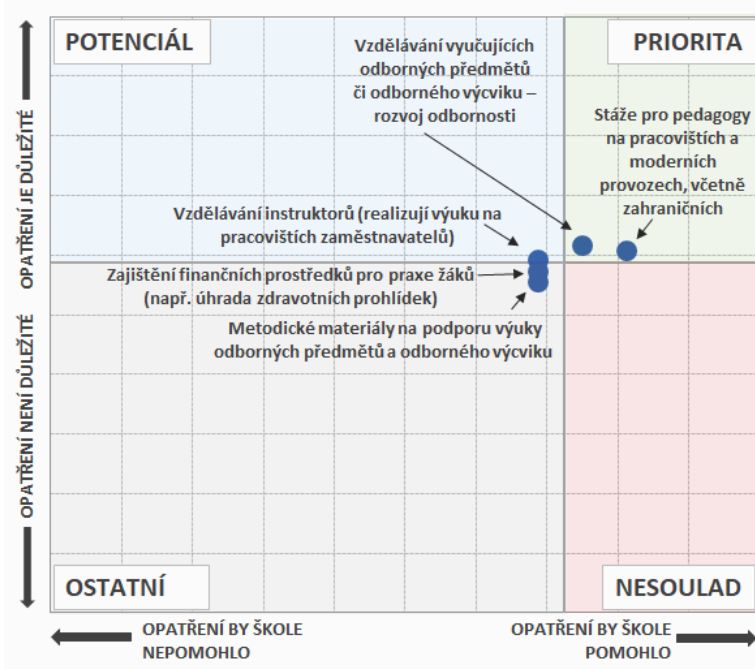
Graf 66: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

6.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uváděla, že by jim v rozvoji vzdělání a spolupráce škol se zaměstnavateli v průměru pomohlo 10,3 opatření (průměr za ČR je 9,5). Nejvíce by jim pomohly stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (81 %). Tři čtvrtiny učilišť by ocenily vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (75 %). Více než dvěma třetinám škol by k rozvoji pomohly metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (69 %), vzdělávání instruktorů realizujících výuku na pracovištích zaměstnavatelů (69 %) a zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (69 %).

Graf 67: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, prioritou pro rozvoj odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů na středních odborných učilištích je vzdělávání vyučujících odborných předmětů/odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti a zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako důležitá.

Určitý potenciál pak pro školy představuje zajištění vzdělávání instruktorů, kteří realizují výuku na pracovištích zaměstnavatelů. Toto opatření sice zmiňoval nižší podíl

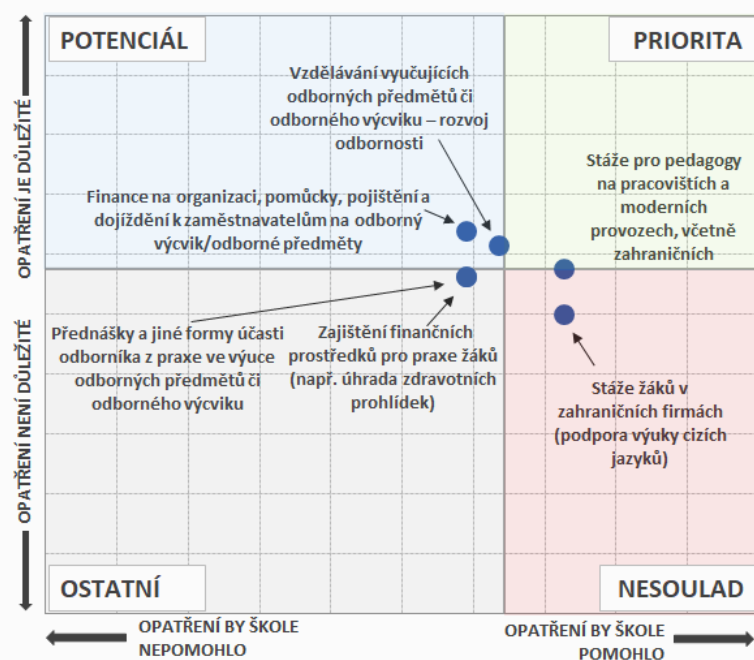
škol, ale ty jej považují za nadprůměrně důležitě.

Další opatření, jakými jsou zajištění finančních prostředků pro praxi žáků či příprava metodických materiálů pro podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku, jsou považována za relativně méně důležitá.

Střední odborné školy vybraly v průměru 9,2 opatření, která by jim pomohla v rozvoji odborného vzdělání a spolupráce škol a zaměstnavatelů. Nejčastěji se jednalo o realizaci stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (73 %). Na rozdíl od odborných učilišť by jim však ve stejné míře pomohly i stáže žáků v zahraničních firmách (73 %).

Více než tři pětiny škol by uvítaly vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (64 %). Pro téměř tři pětiny škol by byly přínosné přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (59 %), finanční příspěvek na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (59 %) a zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (59 %).

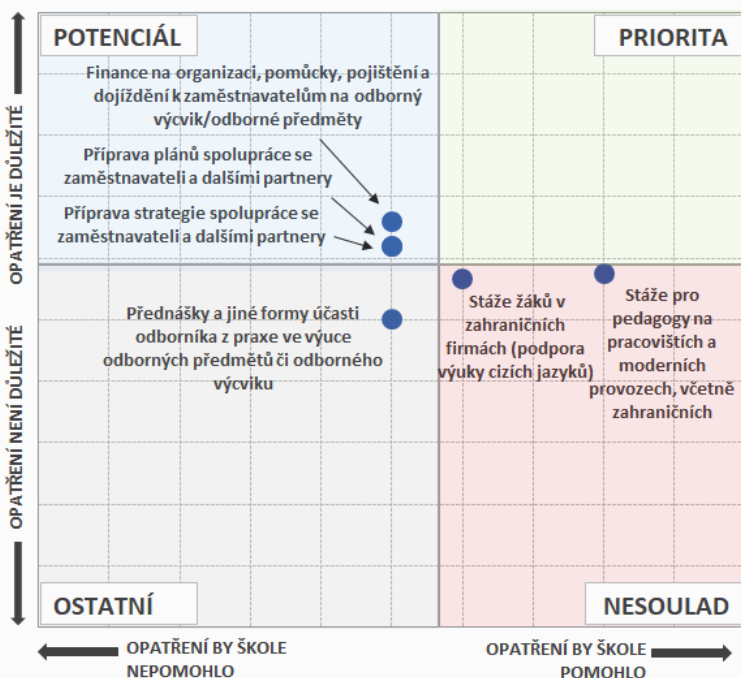
Graf 68: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění žáků k zaměstnavatelům na odborné předměty a výcvik a také o vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku. Z grafu je navíc patrné, že vzdělávání vyučujících je na těsné hranici s prioritní oblastí.

Gymnázia vybrala v průměru 6,5 opatření, která by měla přispět rozvoji odborného vzdělání. To je o 3 opatření více, než kolik jich průměrně vybrala gymnázia v celé České republice.

Graf 69: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Podobně jako střední odborné školy uvádějí, že by jim v nejvyšší míře pomohlo zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (80 %). Na druhém místě se stejně jako u odborných škol objevují stáže žáků v zahraničních firmách (60 %). Polovina gymnázií by uvítala přípravu strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery, přípravu plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery, pořádání přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku a v neposlední řadě dostatek financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty.

Značná část gymnázií v Karlovarském kraji sice uvádí, že by jim pomohly jak stáže pro pedagogy, tak stáže pro žáky, přikládají však těmto opatřením nižší důležitost. Obě tato opatření se však nachází v těsné blízkosti prioritní oblasti.

Naopak mírně nadprůměrný význam přisuzují gymnázia financování organizace, pomůcek, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik či odborné předměty, přípravě plánů spolupráce se zaměstnavateli a přípravě strategie spolupráce se zaměstnavateli. Jelikož však tyto položky zmiňovaly školy v menší míře, představují spíše určitý potenciál dalšího rozvoje odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli.

6.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli na SOU

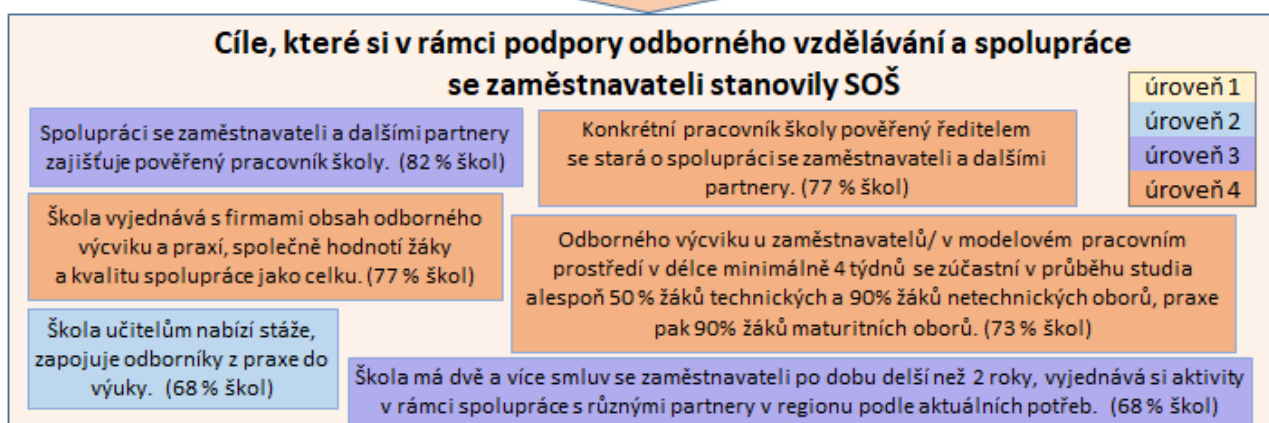
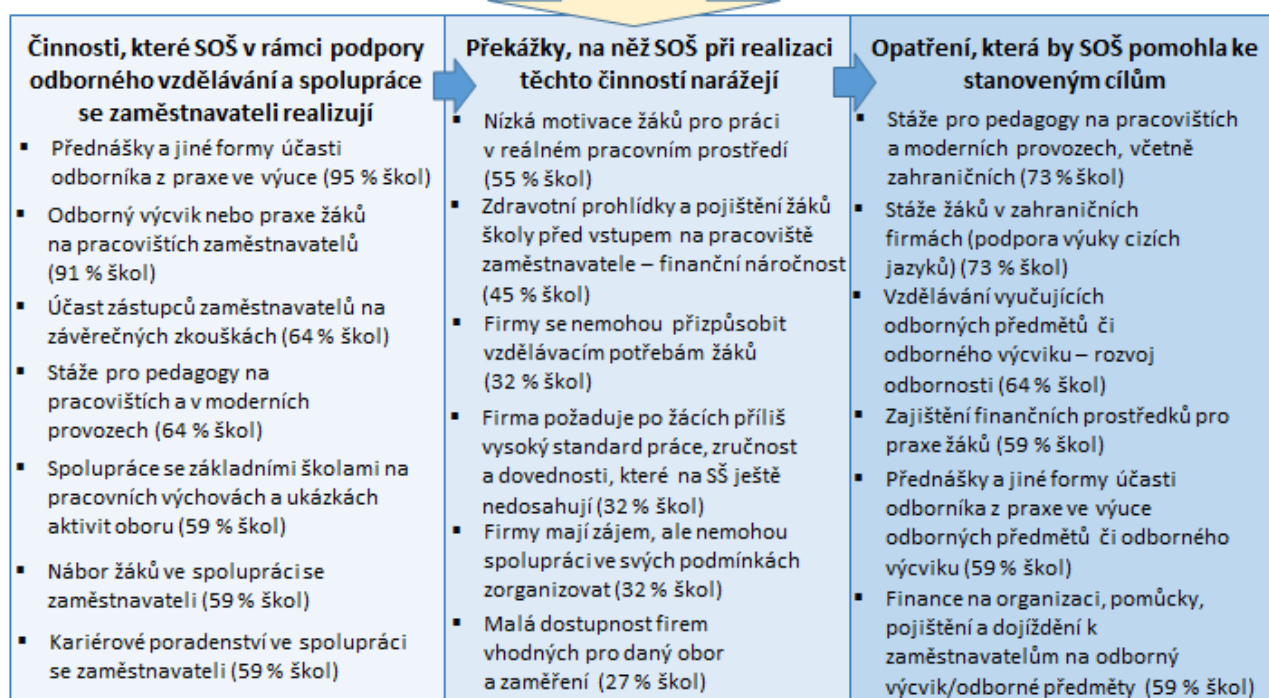
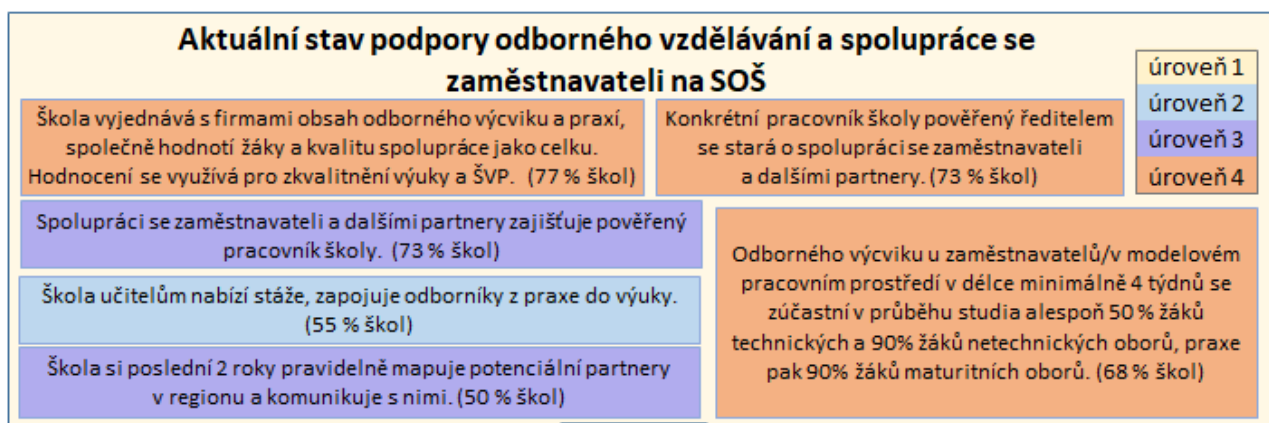
Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxi, společně hodnotí žáky a kvalitu spolupráce jako celku. Hodnocení se využívá pro zkvalitnění výuky a ŠVP. (81 % škol)	Odborného výcviku u zaměstnavatelů/v modelovém pracovním prostředí v délce minimálně 4 týdnů se zúčastní v průběhu studia alespoň 50 % žáků technických a 90 % žáků netechnických oborů, praxe pak 90 % žáků maturitních oborů. (81 % škol)
Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery. (81 % škol)	Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (69 % škol)
Škola učitelům nabízí stáže, zapojuje odborníky z praxe do výuky. (63 % škol)	Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (63 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (94 % škol) - Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (94 % škol) - Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (88 % škol) - Stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (69 % škol) - Spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (69 % škol) - Nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (63 % škol)	- Žáci nejsou dostatečně disciplinováni a motivováni pro práci v reálném pracovním prostředí (69 % škol) - Zdravotní prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele – finanční náročnost (56 % škol) - Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (50 % škol) - Firma požaduje po žácích příliš vysoký standard práce, zručnost a dovednosti, které na SŠ ještě nedosahují (50 % škol) - Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (38 % škol) - Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (31 % škol)	- Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (81 % škol) - Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (75 % škol) - Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) (69 % škol) - Metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (69 % škol) - Vzdělávání instruktorů (realizují výuku na pracovištích zaměstnavatelů) (69 % škol)

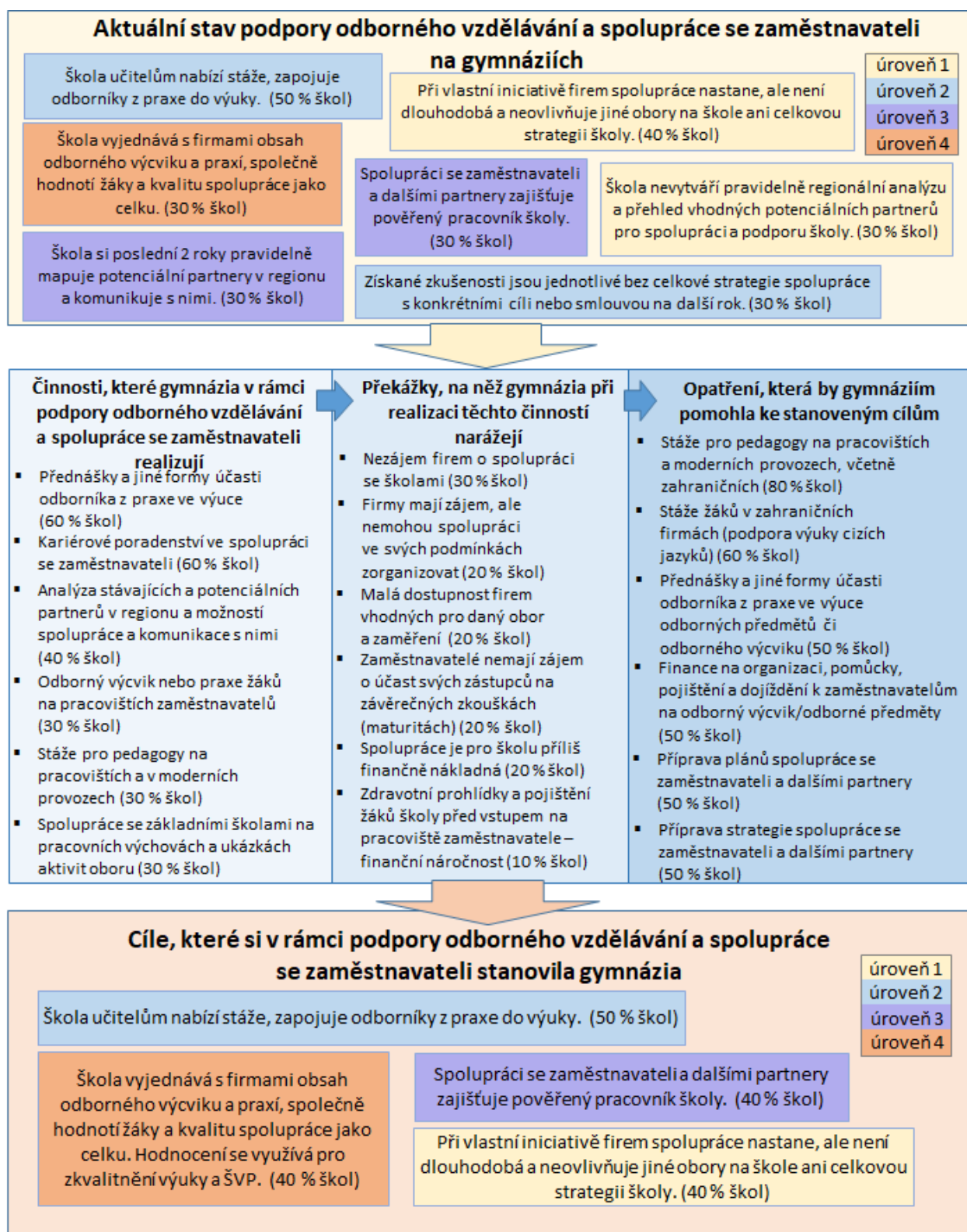
Cíle, které si v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli stanovila SOU			
Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli/dalšími partnery. (94 % škol)	Spolupráci se zaměstnavateli/dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (81 % škol)	Škola vyjednává s firmami obsah odb. výcviku a praxi, společně hodnotí žáky a kvalitu spolupráce jako celku. (81 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Odb. výcviku u zaměstnavatelů/modelovém pracovním prostředí v délce minimálně 4 týdnů se zúčastní v průběhu studia alespoň 50 % žáků technických a 90 % žáků netechnických oborů, praxe pak 90 % žáků maturitních oborů. (81 % škol)	Zaměstnavatelé podporují školu či vybrané žáky finančně, př. poskytují škole materiál či vybavení. (69 % škol)	Škola učitelům nabízí stáže, zapojuje odborníky z praxe do výuky. (69 % škol)	
Zaměstnavatelé podporují účast žáků školy v odb. soutěžích. (69 % škol)	Zaměstnavatelé se aktivně podílejí i na náborových aktivitách školy. (69 % škol)	Škola má zpracovanou strategii spolupráce se zaměstnavateli/dalšími partnery (69 % škol)	
		Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (69 % škol)	

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-10 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 4-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

7 Podpora inkluzivního vzdělávání v Karlovarském kraji

Inkluzivní vzdělávání, označované také pojmem společné vzdělávání, vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.

Zároveň je potřeba chápat, že **pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zásadní volba vhodného oboru,** který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění, a v konečném důsledku povede naopak ke ztížení pracovního, a pravděpodobně i společenského uplatnění handicapovaného žáka v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků ke správnému postoji, kde prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka.

Je důležité neopomenout ani význam podpory žáků s nadáním a mimořádným nadáním a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. V této souvislosti je potřeba nepodceňovat význam včasné identifikace, nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti.

V této souvislosti chceme zmínit z důvodu **vymezení nadání** Renzulliho model² (1986), dle kterého mají lidé uznání za své výrazné výkony poměrně dobře definovatelnou sadu tří vzájemně se prolínajících shluků:

- nadprůměrná schopnost,
- angažovanost v úkolu,
- tvořivost.

Je důležité upozornit, že žádná z těchto komponent samostatně nadání netvoří. Jedná se totiž o interakci mezi zmíněnými třemi shluky.

Vývoj v této oblasti intervence se dá v podstatě popsat jako **posun od integrace k inkluzi**. Proto je důležité také vzájemné vymezení pojmů inkluze versus integrace. Dle Tomáše Houšky³ na rozdíl od integrace, kdy se pomůže jednotlivci v začlenění do třídy a přizpůsobení se třídě, znamená inkluze vytvoření diferencovaných podmínek různým žákům tak, že všichni – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí, a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.

Definice oblasti této intervence je dána naplněním těchto základních znaků inkluzivního vzdělávání:

- ❖ ke vzdělávání mají přístup všichni bez rozdílu,
- ❖ vzdělávání je snadno a bezpečně fyzicky přístupné,
- ❖ vzdělávání si mohou dovolit všichni, je ekonomicky dostupné,
- ❖ vzdělávání je poskytováno v odpovídající kvalitě, reaguje na potřeby měnící se společnosti, včetně odborného náhledu na potřeby zdravotně postižených i komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí.

Základním a logickým východiskem je především školský zákon č. 561/2004 Sb., v platném znění, respektive vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (č.27/2016 Sb. v aktuálním znění). Těmito právními normami je zaváděn systém pěti stupňů podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Příslušná vyhláška popisuje

² www.nadanedeti.cz/pro-odborniky-modely-nadani

³ HOUŠKA, T. Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Buďanka o.p.s. Praha: Česká pedagogická komora, 2007.

podpůrná opatření prvního stupně jako opatření, která představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost a jsou financována v režii školy. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Financování těchto stupňů nárokuje škola ze státního rozpočtu.

Hlavní zjištění

- V rámci podpory rozvoje inkluzivního vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v Karlovarském kraji, jsou ve větší míře rozvíjeny aktivity základní úrovně, pro kterou je typický pouze okrajový rozvoj inkluzivního vzdělávání, a to prostřednictvím dílčích aktivit (např. škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). Školy dále vykonávají řadu aktivit mírně pokročilé úrovně, kdy už mají zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory. Školy realizují i řadu aktivit na pokročilé úrovni, charakteristické zpracováním komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání a na nejvyšší úrovni, kdy školy komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání dále rozšiřují např. o spolupráci při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi a specialisty. Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni. Jistý posun lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do nejvyšší úrovně, pokročilé i mírně pokročilé úrovně. U základní úrovně ke změně nedošlo.
- V rámci inkluzivního vzdělávání se školy soustředí především na evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zohlednění charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia a na spolupráci se školskými poradenskými zařízeními. Školy se dále věnují zpracovávání a průběžnému vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů, volí vhodnou formu, metody a styl výuky v souladu s potřebami žáků a volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků. Oproti roku 2015/2016 lze pozorovat nárůst počtu škol u většiny aktivit. Školy se více zaměřují na vytváření podmínek pro realizaci inkluzivních principů vzdělávání ve škole, inkluze je na školách součástí plánů vzdělávání pedagogů, školy zohledňují obtíže žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončení studia a školní poradenské pracoviště metodicky vede vyučující. Školy také zajišťují žákům se SVP účast na aktivitách nad rámec školní práce, pro žáky s mimořádným nadáním připravují individuální vzdělávací plány, častěji volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků a vyučující více spolupracují. K poklesu ve srovnání s předchozí vlnou šetření došlo jen u organizování podpory žáků dalšími odborníky.
- Školy se v rámci oblasti inkluzivního vzdělávání setkávají s celou řadou překážek. Naráží především na nezáměr vyučujících o inkluzivní pojetí vzdělávání, nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání a příliš velký počet žáků ve třídě. Uvádějí i neochotu vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání, nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole a malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání. Čtvrtině škol vadí, že na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě (členem týmu psycholog nebo speciální pedagog). Oproti roku 2015/2016 školy deklarují pokles u většiny překážek, přičemž největší změna nastala u finančních prostředků pro inkluzivní vzdělávání, u nedostačujících možností pro zajištění asistenta pedagogů a u nedostatečného technického a materiálního zajištění inkluzivního vzdělávání. Školy se také méně potýkají s absencí školského poradenského pracoviště v rozšířené podobě přímo na škole a s nedostatkem příležitostí pro vzdělávání pedagogů.
- V souvislosti s dalším rozvojem sledované oblasti by školám nejvíce pomohlo vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání, vytvoření odpovídajících personálních podmínek, další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání, vzdělávání v různých formách hodnocení žáků, včetně využívání formativního hodnocení a zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního hodnocení. Ve srovnání s rokem 2015/2016 vzrostl zájem škol o vytvoření odpovídajícího legislativního rámce a zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciální pedagogické péče. Pokles lze pozorovat především v případě následujících opatření: zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole, zajištění asistentů pedagoga, zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště, u potřeby kvalifikované pomoci při úpravě podmínek přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,

zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole a další vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách a formách práce.

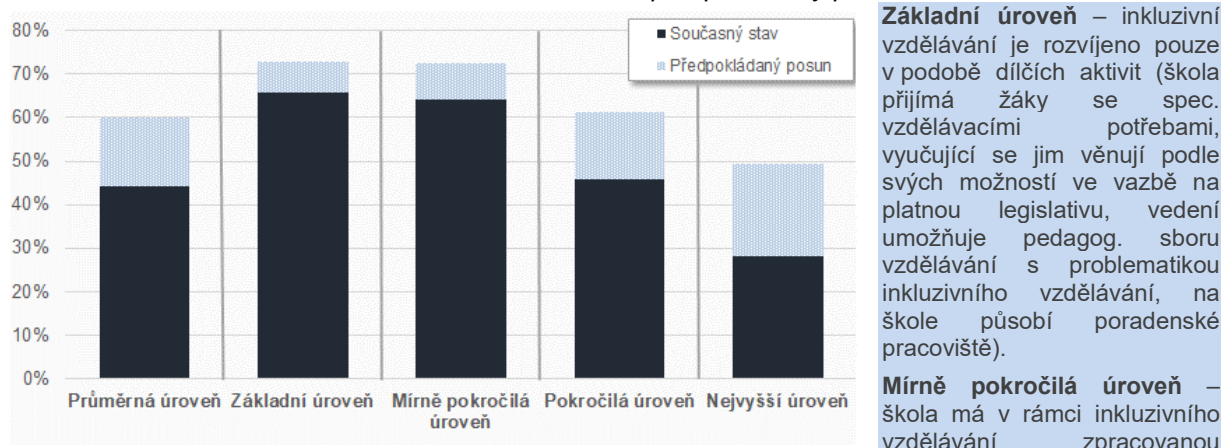
- V rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků jsou školy velice aktivní. Soustředí se především na využití různých forem práce při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků, spolupráci se zákonnými zástupci při péči o nadané a mimořádně nadané žáky a účast na soutěžích pro nadané a mimořádně nadané žáky. Pedagogičtí pracovníci na školách komunikují o formě podpory pro jednotlivé nadané a mimořádně nadané žáky s dalšími odbornými pracovníky.

7.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o inkluzivní vzdělávání, ve větší míře jsou rozvíjeny aktivity základní úrovně (66 %), pro kterou je typický pouze okrajový rozvoj inkluzivního vzdělávání, a to prostřednictvím dílčích aktivit (např. škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). Školy dále vykonávají řadu aktivit mírně pokročilé úrovně (64 %), kdy už mají zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory. Školy realizují i řadu aktivit na pokročilé úrovni (46 %), charakteristické zpracováním komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání a na nejvyšší úrovni (28 %), kdy školy komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání dále rozšiřují např. o spolupráci při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi a specialisty.

Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 21 p. b.). Jistý posun (o 15 p. b.) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně, kdy se střední a vyšší odborné školy mají zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání. V rámci mírně pokročilé úrovně se předpokládá posun o 8 p. b. a v rámci základní úrovně o 7 p. b.

Graf 70: Současná úroveň inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun

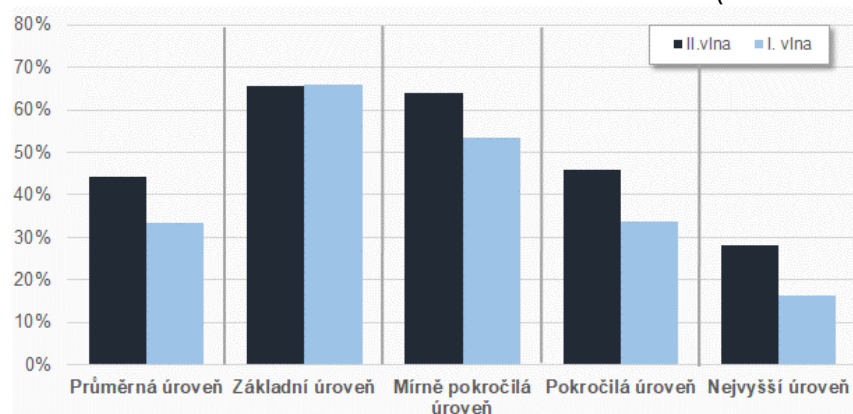
strategii a plán pedagogické podpory (práce s integrovanými žáky, vytváření vhodných podmínek pro integraci, součástí plánu vzdělávání pedagog. pracovníků je také vzdělávání v oblasti inkluze, škola zohledňuje charakter obtíží v průběhu zkoušek, vyučující jsou obeznámeni se spec. vzdělávacími potřebami žáků a využívají formativního hodnocení, prostory školy jsou částečně dostupné všem žákům).

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání (u žáků se spec. vzdělávacími potřebami škola pracuje s individuálními vzdělávacími a výchovnými plány, vyučující v plné šíři využívají pedagogickou diagnostiku, škola spolupracuje se zaměstnavateli a umožňuje žákům se spec. vzdělávacími potřebami realizovat odborný výcvik a praxi, s některými žáky se spec. vzdělávacími potřebami spolupracuje asistent pedagoga, na škole je rozšířené poradenské pracoviště, prostory školy jsou dostupné všem žákům).

Nejvyšší úroveň – komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání je školou dále rozšiřováno (tvorba plánů inkluzivního rozvoje školy, realizace plánů je metodicky řízena a koordinována, zaměstnavatelé vytvářejí žákům se spec. vzdělávacími potřebami vhodné podmínky, škola spolupracuje při péči o žáky se spec. vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi a specialisty, prostředí školy je přizpůsobeno všem žákům).

Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do nejvyšší úrovně (nárůst o 12 p. b.), pokročilé (nárůst o 12 p. b.) i mírně pokročilé úrovně (nárůst o 11 p. b.). U základní úrovně ke změně nedošlo.

Graf 71: Srovnání současné úrovně inkluzivního vzdělávání (I. vlna + II. vlna)

Základní úroveň – inkluzivní vzdělávání je rozvíjeno pouze v podobě dílčích aktivit (škola přijímá žáky se spec. vzdělávacími potřebami, vyučující se jim věnují podle svých možností ve vazbě na platnou legislativu, vedení umožňuje pedagog. sboru vzdělávání s problematikou inkluzivního vzdělávání, na škole působí poradenské pracoviště).

Mírně pokročilá úroveň –

škola má v rámci inkluzivního vzdělávání zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory (práce s integrovanými žáky, vytváření vhodných podmínek pro integraci, součástí plánu vzdělávání pedagog. pracovníků je také vzdělávání v oblasti inkluze, škola zohledňuje charakter obtíží v průběhu zkoušek, vyučující jsou obeznámeni se spec. vzdělávacími potřebami žáků a využívají formativního hodnocení, prostory školy jsou částečně dostupné všem žákům).

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání (u žáků se spec. vzdělávacími potřebami škola pracuje s individuálními vzdělávacími a výchovnými plány, vyučující v plné šíři využívají pedagogickou diagnostiku, škola spolupracuje se zaměstnavateli a umožňuje žákům se spec. vzdělávacími potřebami realizovat odborný výcvik a praxi, s některými žáky se spec. vzdělávacími potřebami spolupracuje asistent pedagoga, na škole je rozšířené poradenské pracoviště, prostory školy jsou dostupné všem žákům).

Nejvyšší úroveň – komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání je školou dále rozšiřováno (tvorba plánů inkluzivního rozvoje školy, realizace plánů je metodicky řízena a koordinována, zaměstnavatelé vytvářejí žákům se spec. vzdělávacími potřebami vhodné podmínky, škola spolupracuje při péči o žáky se spec. vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi a specialisty, prostředí školy je přizpůsobeno všem žákům).

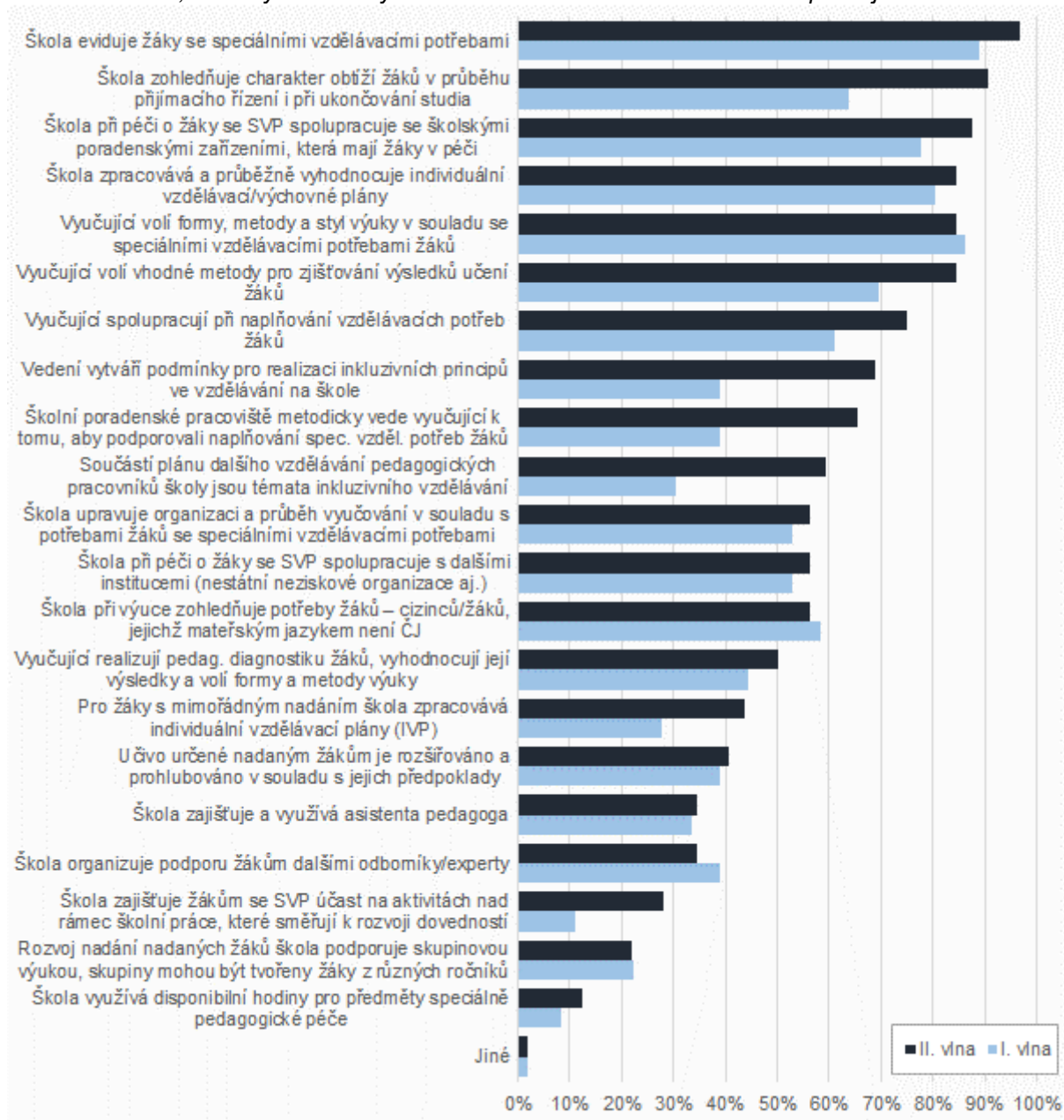
7.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci inkluzivního vzdělávání se školy soustředí především na evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (97 %), zohlednění charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (91 %) a na spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (88 %). Školy se dále věnují zpracovávání a průběžnému vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů (84 %), volí vhodnou formu, metody a styl výuky v souladu s potřebami žáků (84 %) a volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (84 %).

Vyučující tři čtvrtiny škol spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků. Vedení 69 % škol vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole. 66 % škol uvádí, že školní poradenské pracoviště metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků a 59 % škol, že součástí plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy jsou témata inkluzivního vzdělávání. 56 % škol upravuje organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, stejný podíl škol při péči o žáky se SVP spolupracuje s dalšími institucemi a ve stejné míře školy při výuce zohledňují potřeby žáků, jejichž mateřským jazykem není ČJ. Vyučující na polovině škol realizují pedagogickou diagnostiku žáků, vyhodnocují její výsledky a volí formy a metody výuky.

Již v menší míře školy pro žáky s mimořádným nadáním zpracovávají individuální vzdělávací plány (44 %), učivo určené nadaným žákům dále rozšiřují a prohlubují v souladu s jejich předpoklady (41 %), zajišťují a využívají asistenta pedagoga (34 %), organizují podporu žákům dalšími odborníky či experty (34 %) a zajišťuje žákům se SVP účast na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností (28 %). Pětina škol rozvoj nadání nadaných žáků škola podporuje skupinovou výukou, přičemž skupiny mohou být tvořeny žáky z různých ročníků. Spíše výjimečně školy využívají disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče (13 %).

Graf 72: Činnosti, na kterých se školy v rámci inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí

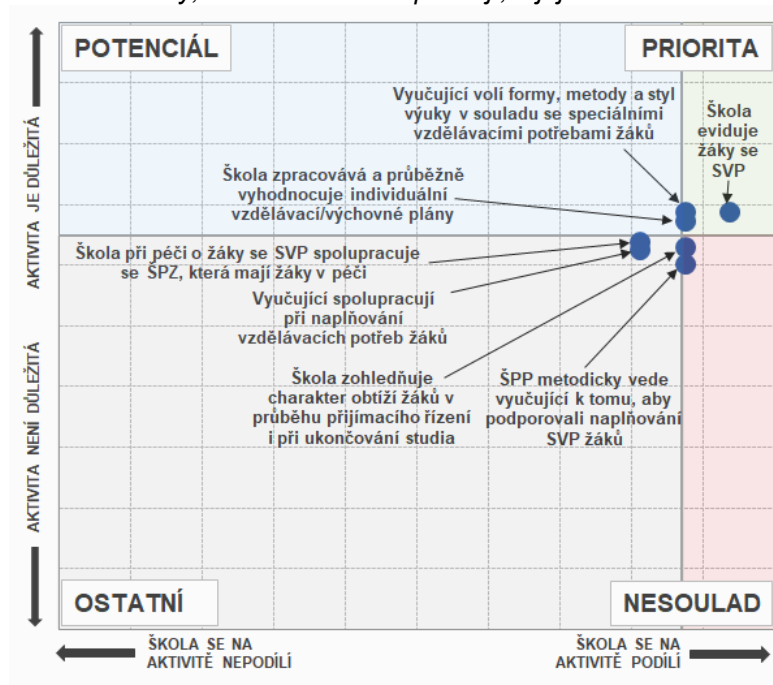
Oproti roku 2015/2016 lze pozorovat nárůst počtu škol u většiny aktivit. Školy se více zaměřují na vytváření podmínek pro realizaci inkluzivních principů vzdělávání ve škole (nárůst o 30 p. b.), inkluze je na školách součástí plánů vzdělávání pedagogů (nárůst o 29 p. b.), školy zohledňují obtíže žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončení studia (nárůst o 27 %) a školní poradenské pracoviště metodicky vede vyučující (nárůst také o 27 p. b.). Školy také zajišťují žákům se SVP účast na aktivitách nad rámec školní práce (nárůst o 17 p. b.), pro žáky s mimořádným nadáním připravují individuální vzdělávací plány (nárůst o 16 p. b.), častěji volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (nárůst o 15 p. b.) a vyučující více spolupracují (nárůst o 14 p. b.). K poklesu ve srovnání s předchozí vlnou šetření došlo jen u organizování podpory žáků dalšími odborníky (pokles o 5 p. b.).

7.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v rámci aktivit v oblasti inkluzivního vzdělávání zejména evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (94 %). Význačná část středních odborných učilišť uvádí, že vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (88 %), zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací či výchovné plány (88 %),

zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (88 %) a také školní poradenské pracoviště metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků (88 %). V 81 % škol při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči a stejný podíl škol uvádí, že vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto žáků apod.).

Graf 73: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit i jejich důležitost, priority pro střední odborná učiliště představují evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, volba formy, metody a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků a zpracovávání a průběžné vyhodnocování individuálních vzdělávacích či výchovných plánů.

Školy ve velké míře zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia a školní poradenská pracoviště metodicky vedou vyučující k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků. Těmto

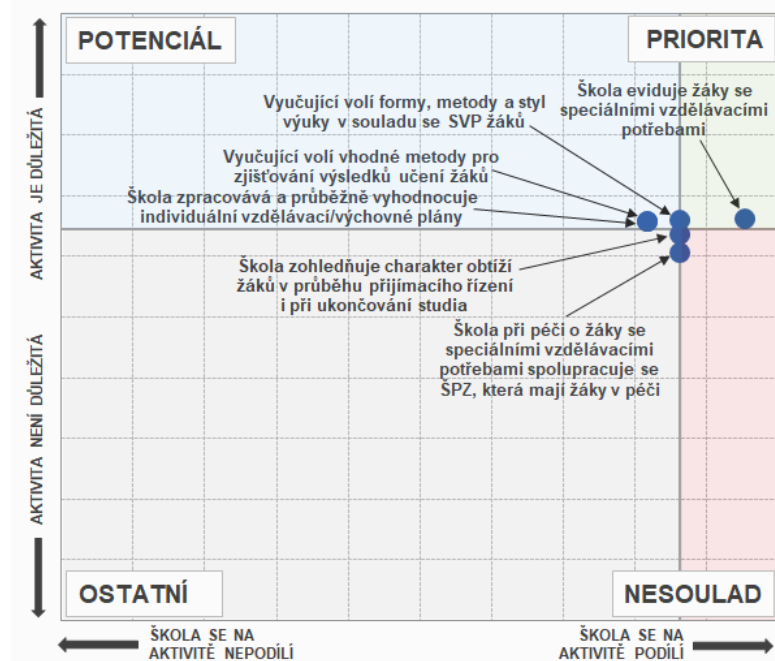
aktivitám ale přiřazují menší míru důležitosti, čím se nachází v jistém nesouladu.

V relativně menší míře školy při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, které mají žáky v péči a vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků. Na základě hodnocení SOU je důležitost těchto aktivit mírně podprůměrná.

Střední odborné školy v rámci inkluzivního vzdělávání v největší míře školy evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (95 %). 86 % středních odborných škol zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia, stejný podíl škol při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči, nebo také vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. Ve velké míře školy zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány (82 %) a vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (82 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností v rámci podpory inkluzivního vzdělávání představuje prioritu evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato činnost je SOŠ realizovaná jako nejčastější a současně je hodnocena jako nejdůležitější.

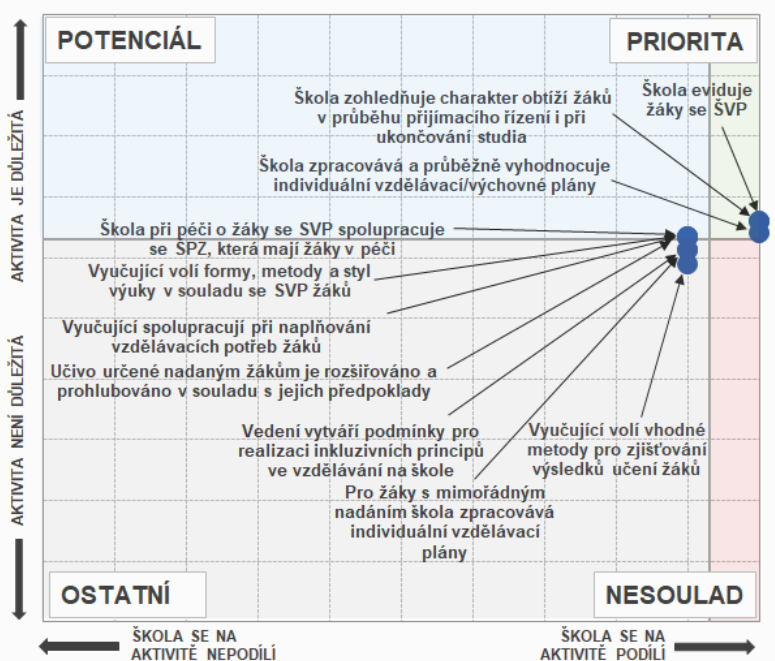
Graf 74: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány a vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků. Pro školy jsou tyto aktivity ale poměrně důležité, čímž pro ně představují aktivity s potenciálem.

Gymnázia v rámci oblasti iluzivního vzdělávání evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia a zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány. Tyto aktivity realizují všechny gymnázia v kraji.

Graf 75: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

výsledků učení žáků.

Jak již bylo zmíněno, gymnázia v této oblasti evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia a zpracovávají

Větší podíl škol uvádí, že vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků a pro školy je tato aktivita také velice důležitá, lze ji tedy také označit jako prioritu nebo aktivitu s potenciálem.

Ve velké míře školy zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia a dále při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, které mají žáky v péči. Těmto aktivitám přisuzují ale nižší míru důležitosti.

V relativně menší míře školy zpracovávají a průběžně

Další vyjmenované aktivity vykonává 90 % gymnázií: vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků; vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků; škola při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči; učivo určené nadaným žákům je rozšiřováno a prohlubováno v souladu s jejich předpoklady; vedení vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole a pro žáky s mimořádným nadáním škola zpracovává individuální vzdělávací plány a vyučující volí vhodné metody pro zjišťování

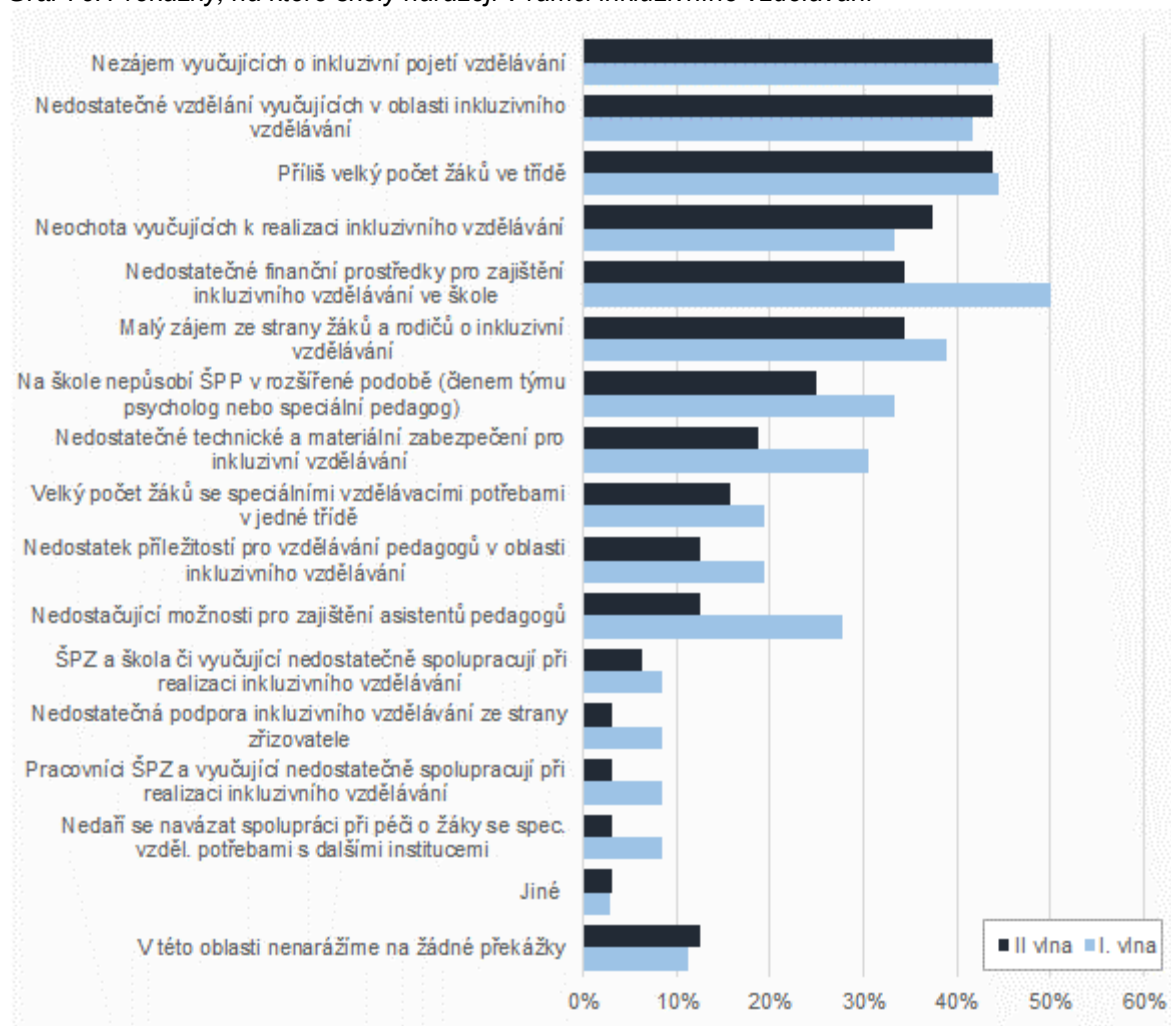
a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány. Ve srovnání s ostatními aktivitami je považují i za nejdůležitější. Lze je tedy označit za jejich priority.

Další balíček aktivit - vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků; vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků; škola při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči a učivo určené nadaným žákům je rozšiřováno a prohlubováno v souladu s jejich předpoklady – zmiňují gymnázia v relativně menší míře a přisuzují jim i mírně nižší důležitost (ve srovnání s prioritními aktivitami). Pro gymnázia ale mohou představovat aktivity s potenciálem.

7.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V rámci oblasti inkluzivního vzdělávání se školy setkávají s celou řadou překážek. Naráží především na nezáměr vyučujících o inkluzivní pojetí vzdělávání (44 %), nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (44 %) a příliš velký počet žáků ve třídě (44 %). Uvádějí i neochotu vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání (38 %), nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (34 %) a malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání (34 %). Čtvrtině škol vadí, že na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě (členem týmu psycholog nebo speciální pedagog) (25 %). Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (20 %), velký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě (19 %), nedostatek příležitostí pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (16 %) a nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (13 %). Spíše výjimečně školy narážejí na ŠPZ a škola či vyučující nedostatečně spolupracují při realizaci inkluzivního vzdělávání (7 %), nedostatečná podpora inkluzivního vzdělávání ze strany zřizovatele (7 %), pracovníci ŠPZ a vyučující nedostatečně spolupracují při realizaci inkluzivního vzdělávání (7 %), nedaří se navázat spolupráci při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami s dalšími institucemi (7 %). Jiné (7 %). V této oblasti nenarážíme na žádné překážky (13 %).

Graf 76: Překážky, na které školy narážejí v rámci inkluzivního vzdělávání

Již v menší míře uvádějí i další překážky: nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (19 %), velký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě (16 %), nedostatek příležitostí pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (13 %) a nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (13 %). Spíše výjimečně školy narážejí na

to, že školské poradenské zařízení a škola či vyučující nedostatečně spolupracují při realizaci inkluzivního vzdělávání (6 %), dále na nedostatečnou podporu inkluzivního vzdělávání ze strany zřizovatele (3 %), nedostatečnou spolupráci pracovníků školského poradenského zařízení a vyučujících při realizaci inkluzivního vzdělávání (3 %) a na to, že se jim nedaří navázat spolupráci při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi (3 %). 13 % škol nenaráží na překážky v oblasti rozvoje inkluzivního vzdělávání.

Oproti roku 2015/2016 školy deklarují pokles u většiny překážek, přičemž největší změna nastala u finančních prostředků pro inkluzivní vzdělávání (pokles o 16 p. b.), u nedostačujících možností pro zajištění asistenta pedagogů (pokles o 15 p. b.) a u nedostatečného technického a materiálního zajištění inkluzivního vzdělávání (pokles o 12 p. b.). Školy se také méně potýkají s absencí školského poradenského pracoviště v rozšířené podobě přímo na škole (pokles o 8 p. b.) a s nedostatkem příležitostí pro vzdělávání pedagogů (pokles o 7 p. b.).

7.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

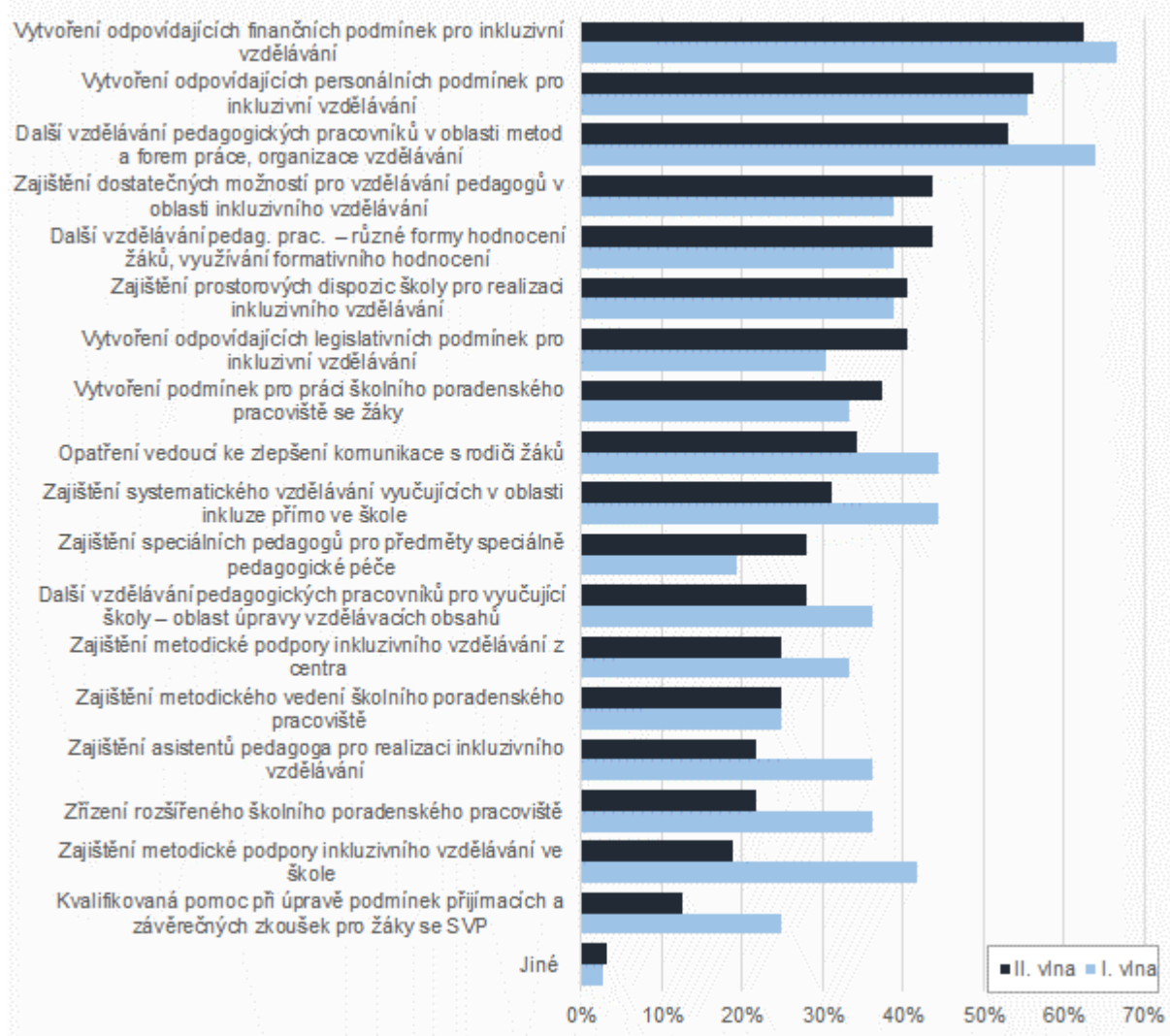
V souvislosti s dalším rozvojem sledované oblasti by školám nejvíce pomohlo vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (63 %), vytvoření odpovídajících personálních podmínek (56 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (53 %), vzdělávání v různých formách hodnocení žáků, včetně využívání formativního hodnocení (44 %) a zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního hodnocení (44 %).

Školy dále upozorňují na potřebu zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (41 %), vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (41 %) a vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (38 %). Třetina škol uvítá opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků. 31 % škol uvádí potřebu zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole, 28 % zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče a 28 % další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů.

Z metodologického hlediska školy považují za potřebné zajištění metodologické podpory inkluzivního vzdělávání z centra i metodického vedení školního poradenského pracoviště. Obě tyto opatření uvádí čtvrtina škol. Další opatření uvádějí již v menší míře: zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (22 %), zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (22 %), zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (19 %) a kvalifikovaná pomoc při úpravě podmínek přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se SVP (13 %).

Ve srovnání s rokem 2015/2016 vzrostl zájem škol o vytvoření odpovídajícího legislativního rámce (nárůst o 10 p. b.) a zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciální pedagogické péče (nárůst o 9 p. b.). Pokles lze pozorovat především v případě následujících opatření: zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (pokles o 23 p. b.), zajištění asistentů pedagoga (pokles o 14 p. b.), zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (pokles o 14 p. b.), u potřeby kvalifikované pomoci při úpravě podmínek přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (pokles o 13 p. b.), zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (pokles o 13 p. b.) a další vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách a formách práce (pokles o 11 p. b.).

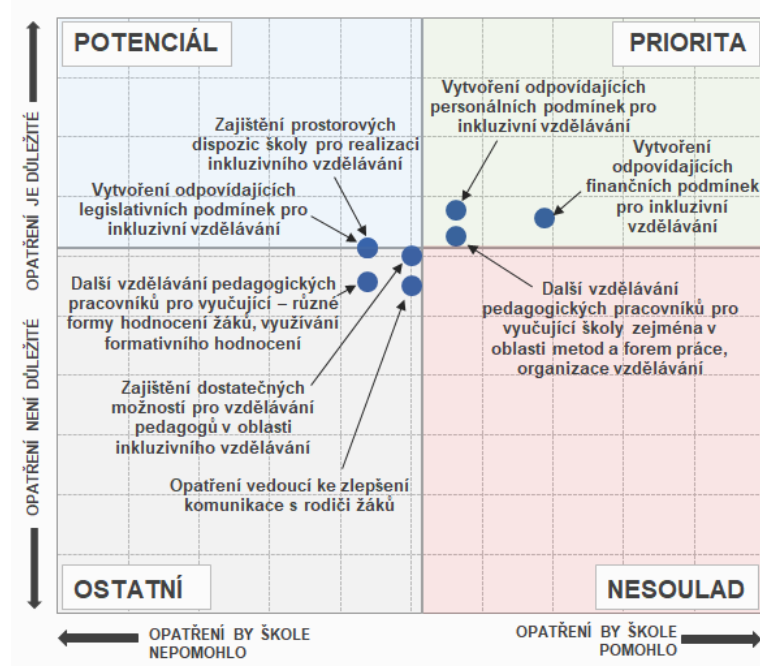
Graf 77: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci inkluzivního vzdělávání

7.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvádějí řadu opatření, která by jim pomohla v oblasti inkluzivního vzdělávání. Nejčastěji zmiňovanými opatřeními je vytvoření odpovídajících finančních podmínek, které uvádí až dvě třetiny učilišť (68 %). Více než polovina škol považuje za potřebné vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (56 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (také 56 %). I další opatření se týká vzdělávání pedagogů a to zajištění dostatečných možností pro jejich vzdělávání v oblasti inkluzivního vzdělávání. Toto opatření uvedla polovina SOU a stejný podíl SOU se domnívá, že je potřebné přijmout opatření ke zlepšení komunikace s rodiči žáků. 44 % učilišť také uvedlo, že by ocenily zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání, vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání a další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující v oblasti různých formy hodnocení žáků a využívání formativního hodnocení.

Graf 78: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud se zaměříme na důležitost jednotlivých opatření, tak největší priority středních odborných učilišť představují opatření vedoucí k vytvoření odpovídajících finančních i personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Tato opatření jsou školami ve srovnání s ostatními sledovanými položkami školami vnímána jako velmi potřebná a zároveň jsou hodnocena jako velmi důležitá. Jistou prioritu dále představuje také další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce.

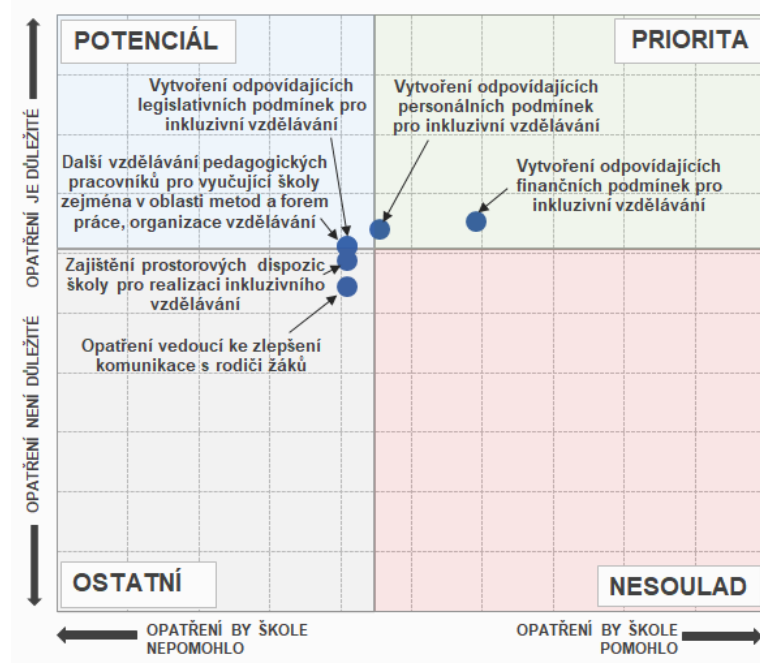
Určitý potenciál pro střední odborná učiliště mají v sobě opatření - vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání a zajištění

prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání. Tato opatření sice byla ve srovnání s ostatními sledovanými položkami zmiňována spíše v menší míře, ale zároveň byla školami hodnocena jako průměrně důležitá.

Střední odborná učiliště v relativně větší míře zmiňovala také zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání, ale důležitost tohoto opatření je již mírně pod průměrem. Opatřením vedoucím ke zlepšení komunikace s rodiči přisuzují ještě nižší míru důležitosti.

V případě **středních odborných škol** je kladen důraz především na vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (59 % škol).

Graf 79: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Až s odstupem školy uvádějí další potřeby: vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (45 %), vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (41 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (41 %), zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (41 %) a opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (41 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření realizace inkluzivního vzdělávání na školách představují největší priority středních odborných škol

vytvoření odpovídajících finančních a personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Tato opatření

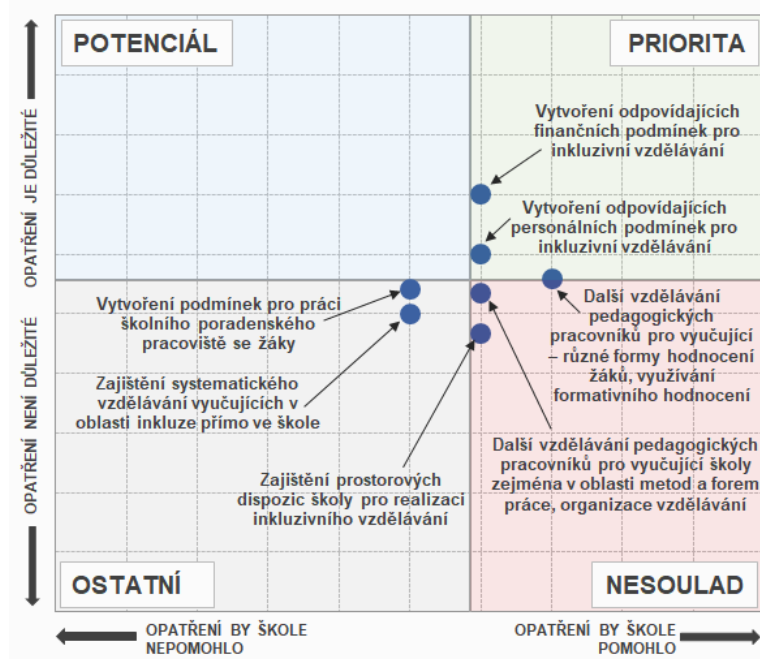
školy ve srovnání s dalšími sledovanými položkami zmiňovaly relativně často a zároveň je označovaly za velmi důležitá.

Určitý potenciál škol pak leží v zavedení opatření vedoucích k vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání.

Střední odborné školy dále uváděly, že by jim v rozvoji inkluzivního vzdělávání pomohly také opatření týkající se zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání a opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků. Tato opatření však školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považovaly spíše za méně důležitá.

Gymnázia v Karlovarském kraji v největší míře zmiňují potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující – různé formy hodnocení žáků, využívání formativního hodnocení (70 %). Dalšími školami velmi často zmiňovanými opatřeními jsou i vytvoření odpovídajících finančních či personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání, další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání a zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (vše shodně 60 %). Polovina gymnázií uvádí také potřebu vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky i zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole.

Graf 80: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Podobně jako u středních odborných škol představují pro gymnázia při zohlednění důležitosti jednotlivých položek priority - vytvoření odpovídajících finančních a personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Tato opatření jsou školami velmi často zmiňována a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami školami vnímána jako velmi důležitá.

Gymnázia v největší míře uvádějí potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující v oblasti různých forem hodnocení žáků a využívání formativního hodnocení. Ve velké míře také potřebu dalšího vzdělávání pedagogických

pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání a zajištění prostorových dispozic pro realizaci inkluzivního vzdělávání. Tato opatření však školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považují spíše za méně důležitá opatření, čímž se nachází v jistém nesouladu. Menší důležitost přisuzují gymnázia i opatřením navrhujícím vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky i zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole, která uvádí polovina z nich.

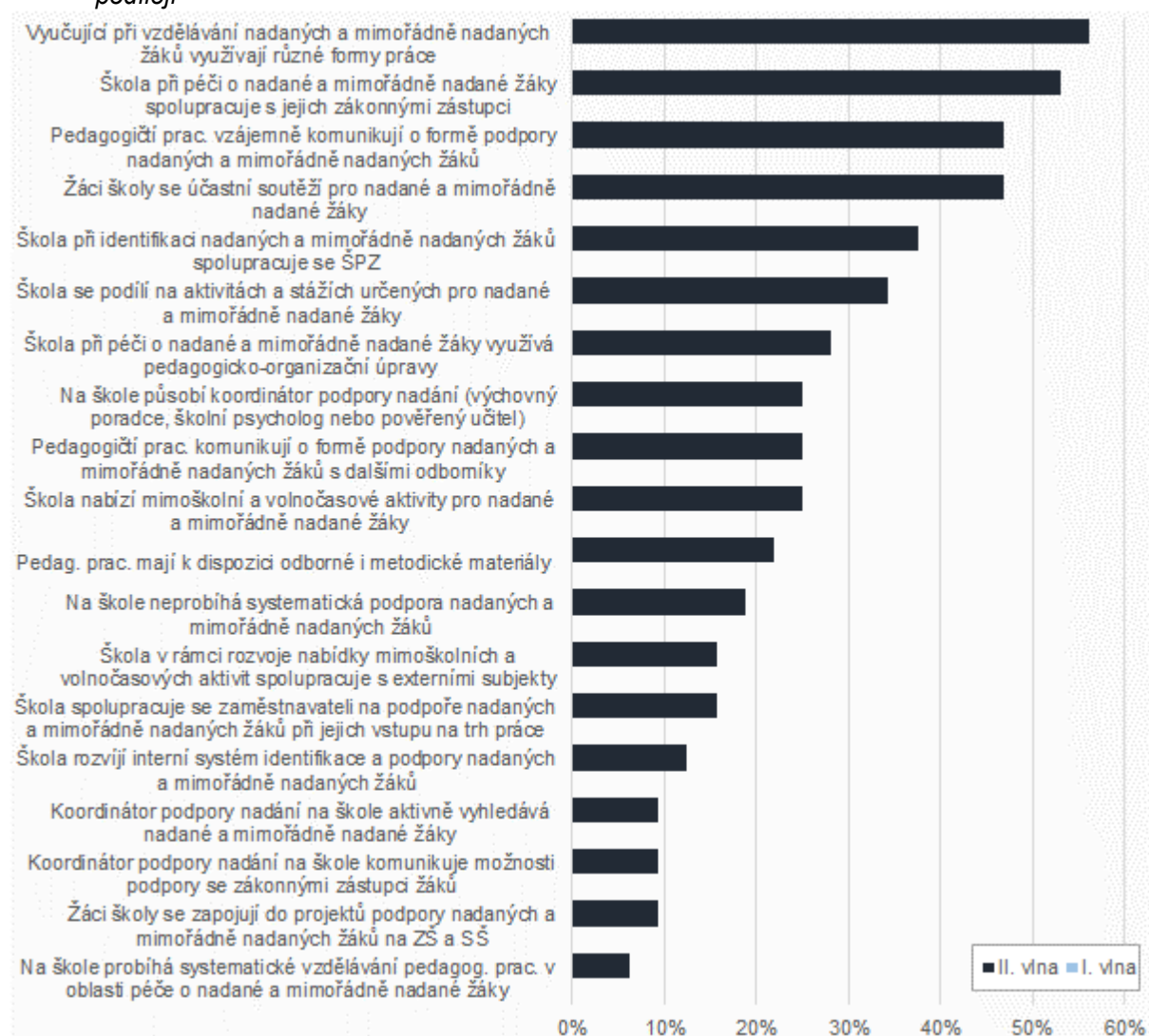
7.5 Aktivita, na kterých se školy podílí v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků

Střední a vyšší odborné školy v Karlovarském kraji jsou v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků velice aktivní. Zaměřují se především na využití různých forem práce při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků (56 %), spolupráci se zákonnými zástupci při péči o nadané a mimořádně nadané žáky (53 %) a na účast na soutěžích pro nadané a mimořádně nadané žáky

(47 %). Pedagogičtí pracovníci na 47 % školách komunikují o formě podpory pro jednotlivé nadané a mimořádně nadané žáky s dalšími odbornými pracovníky. 38 % škol při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, 34 % se podílí na aktivitách a stážích určených pro nadané a mimořádně nadané žáky a 28 % škol při péči o nadané a mimořádně nadané žáky využívá pedagogicko-organizační úpravy.

Na čtvrtině škol působí koordinátor podpory nadání, stejný podíl škol nabízí mimoškolní a volnočasové aktivity pro nadané a mimořádně nadané žáky a také na čtvrtině škol pedagogičtí pracovníci komunikují o formě podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků s dalšími odborníky. Již v menší míře pedagogičtí pracovníci mají k dispozici odborné i metodické materiály (22 %), školy v rámci rozvoje nabídky mimoškolních a volnočasových aktivit spolupracují s externími subjekty (16 %), nebo spolupracují se zaměstnavateli na podpoře nadaných a mimořádně nadaných žáků při jejich vstupu na trh práce (16 %) či rozvíjí interní systém identifikace a podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků (13 %).

Graf 81: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků aktivně podílejí

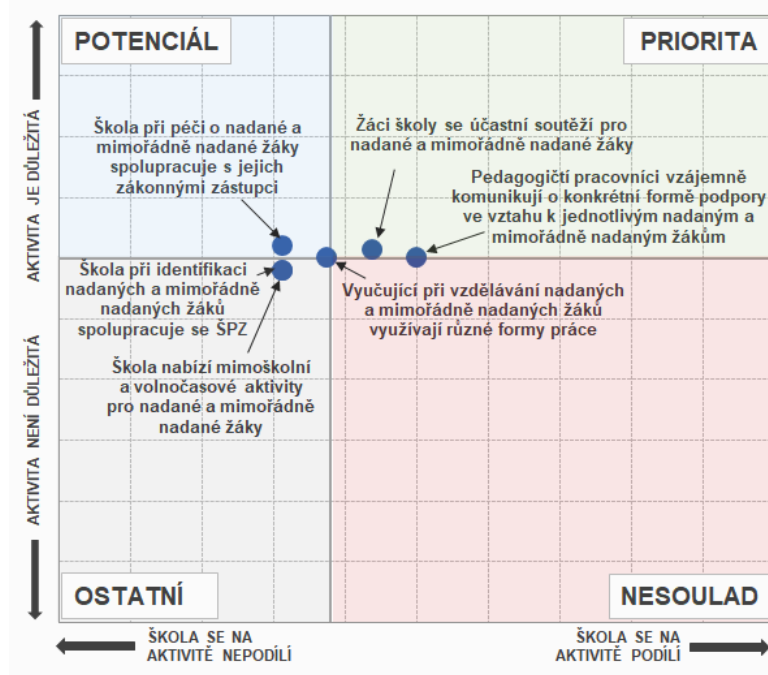

Spíše výjimečně koordinátor podpory nadání na škole aktivně vyhledává nadané a mimořádně nadané žáky nebo komunikuje možnosti podpory se zákonnými zástupci žáků (obojí 9 %). Pouze na 9 % škol se žáci zapojují do projektů podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na ZŠ a SŠ a na 6 % škol probíhá systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti péče o nadané a mimořádně nadané žáky. Až na pětinu škol neprobíhá systematická podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků.

7.5.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků jako nejčastější aktivitu uvádějí vzájemnou komunikaci pedagogických pracovníků o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům (50 %). Žáci 44 % učilišť se účastní soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky a vyučující 38 % učilišť při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce jako např. mentoring, zadávání specifických úkolů a individuální úkoly. Shodně 31 % učilišť v oblasti nadaných a mimořádně nadaných žáků uvádí i další aktivity: nabízí jim mimoškolní a volnočasové aktivity, při péči o ně spolupracují s jejich zákonnými zástupci a při jejich identifikaci spolupracují se školskými poradenskými zařízeními.

Graf 82: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností v oblasti v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků představují hlavní priority středních odborných učilišť vzájemná komunikace pedagogických pracovníků o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům a účast žáků školy na soutěžích pro nadané a mimořádně nadané žáky. Tyto aktivity zmiňovaly školy nejčastěji a zároveň je považují za nejdůležitější.

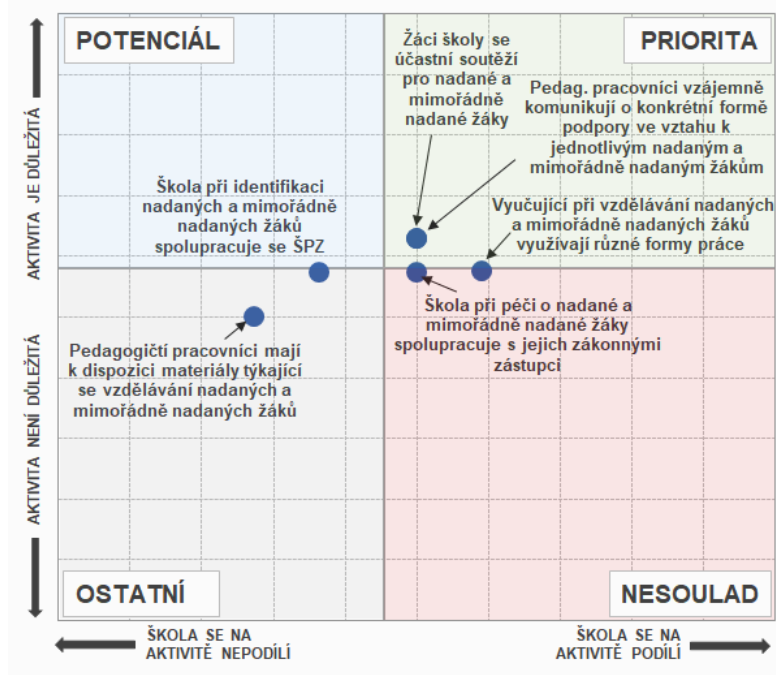
Relativně v menší míře učiliště uvádějí, že vyučující při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce (mentoring, zadávání specifických

úkolů, individuální úkoly, apod.) a také, že při péči o nadané a mimořádně nadané žáky spolupracují s jejich zákonnými zástupci, přičemž tyto aktivity považují také za poměrně důležité. Skýtají tedy určitý potenciál.

Aktivitám - spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků a nabídka mimoškolních a volnočasových aktivit pro nadané a mimořádně nadané žáky - přisuzují školy již mírně nižší míru důležitosti.

Střední odborné školy se v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků nejvíce zaměřují na využívání různých forem práce (mentoring, zadávání specifických úkolů, individuální úkoly, apod.) při práci s nimi (59 %). Polovina škol uvádí, že pedagogičtí pracovníci vzájemně komunikují o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům, stejný podíl středních odborných škol při péči o nadané a mimořádně nadané žáky spolupracuje s jejich zákonnými zástupci a jejich žáci se účastní soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky. 36 % škol při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními a pedagogičtí pracovníci 27 % škol mají k dispozici odborné i metodické materiály týkající se vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků.

Graf 83: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, hlavní priority pro střední odborné školy jsou vzájemná komunikace pedagogických pracovníků o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům a účast žáků na soutěžích pro nadané a mimořádně nadané žáky. SOŠ považují tyto aktivity za nejdůležitější a realizují je i ve větší míře.

Střední odborné školy ve velké míře také uvádějí, že vyučující při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce (mentoring, zadávání specifických úkolů, individuální úkoly, apod.),

a že při péči o nadané a mimořádně nadané žáky spolupracují s jejich zákonnými zástupci, přičemž tyto aktivity hodnotí jako relativně méně důležité, čímž se ocitají v určitém nesouladu.

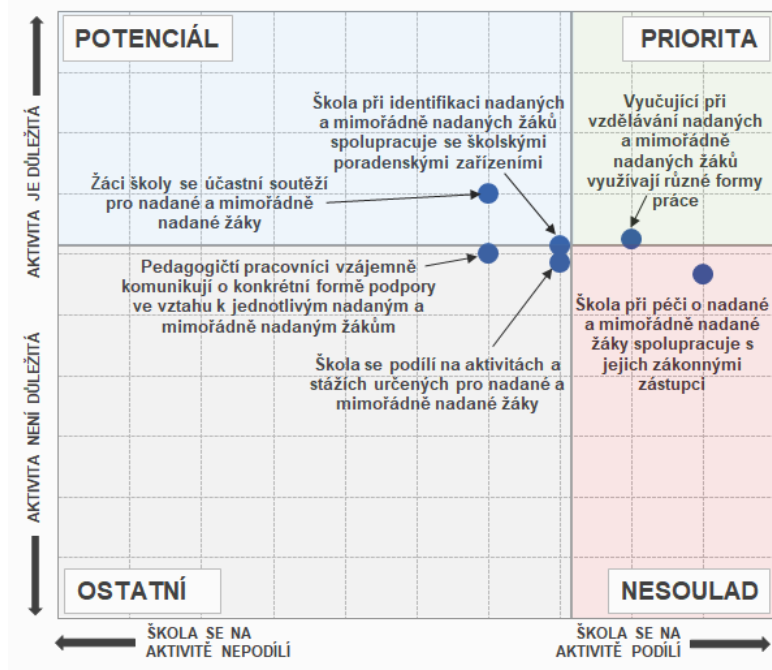
Spolupráci se se školskými poradenskými zařízeními při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků uskutečňuje relativně menší podíl škol, ale považují ji za průměrně důležitou aktivitu, čímž může představovat aktivitu s potenciálem v této oblasti rozvoje škol.

Gymnázia v rámci podpory rozvoje této oblasti v největší míře spolupracují s jejich zákonnými zástupci (90 %).

Vysoký podíl gymnázií uvádí, že vyučující při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce jako např. mentoring, zadávání specifických úkolů, individuální úkoly, apod. (80 %), při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků spolupracují se školskými poradenskými zařízeními (70 %) a podílí se na aktivitách a stážích určených pro nadané a mimořádně nadané žáky např. Otevřená věda AV ČR, středoškolská odborná činnost, spolupráce s VŠ či Mensou ČR, apod. (70 %).

Žáci 60 % gymnázií se účastní soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky. Stejný podíl gymnázií je přesvědčen, že jejich pedagogičtí pracovníci vzájemně komunikují o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům.

Graf 84: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

považují za velice významnou. Představuje tak aktivitu s potenciálem.

Gymnázia v rámci aktivit v oblasti podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků nejčastěji spolupracují s jejich zákonnými zástupci, přičemž tuto aktivitu hodnotí jako méně důležitou, čímž se nachází v jistém nesouladu.

Aktivité, kdy vyučující při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce jako např. mentoring, zadávání specifických úkolů, individuální úkoly, přisuzují gymnázia mírně vyšší důležitost a je tedy činností, která má pro ně prioritu.

V menší míře již gymnázia podporují účast žáků na soutěžích pro nadané a mimořádně nadané žáky, ale naopak, tuto aktivitu

7.6 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „inkluzivního vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *inkluzivního vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *inkluzivního vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *inkluzivního vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory inkluzivního vzdělávání na SOU

Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (81 % škol)	Vyučující jsou obeznámeni se SVP svých žáků. (81 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (75 % škol)	Škola přijímá žáky se SVP, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (69 % škol)	
Pracujeme s integrovanými žáky; tuto práci koordinujeme a usměrňujeme. (69 % škol)	Ředitel školy umožňuje členům pedagogického sboru účast na kurzech DV pedag. prac. s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. (69 % škol)	
Škola spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ), které mají v péči její žáky. (69 % škol)		

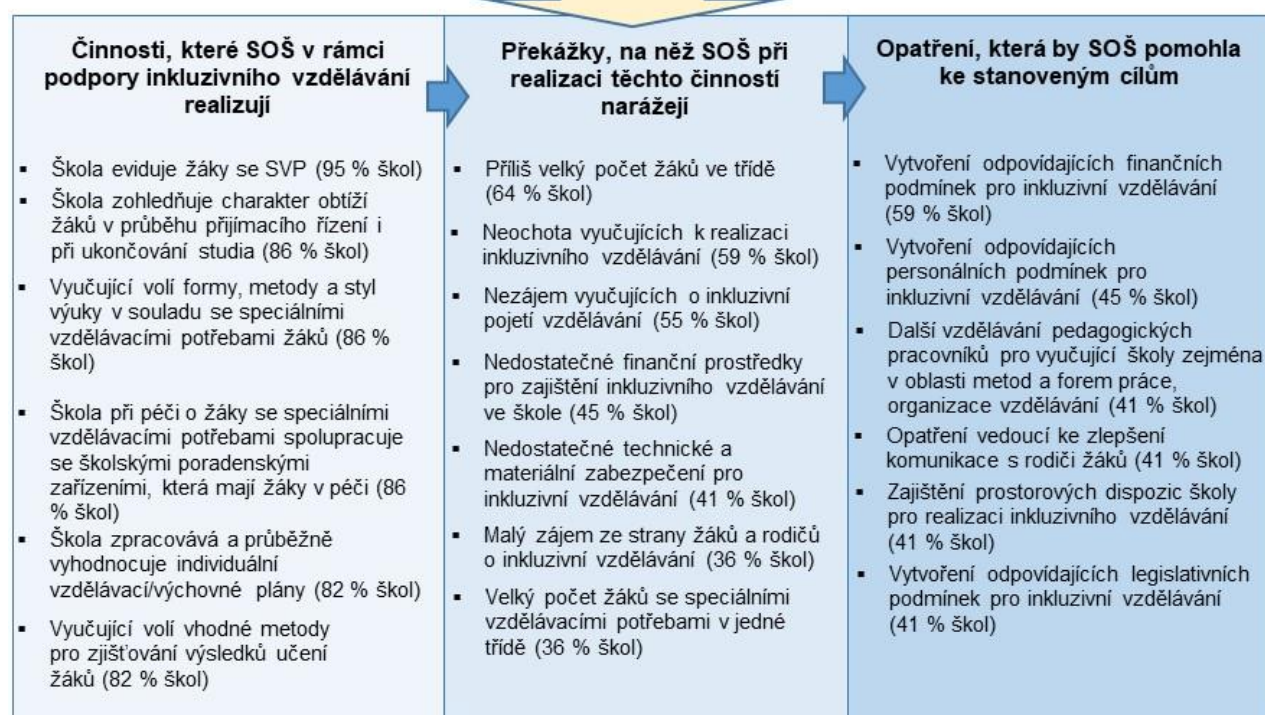
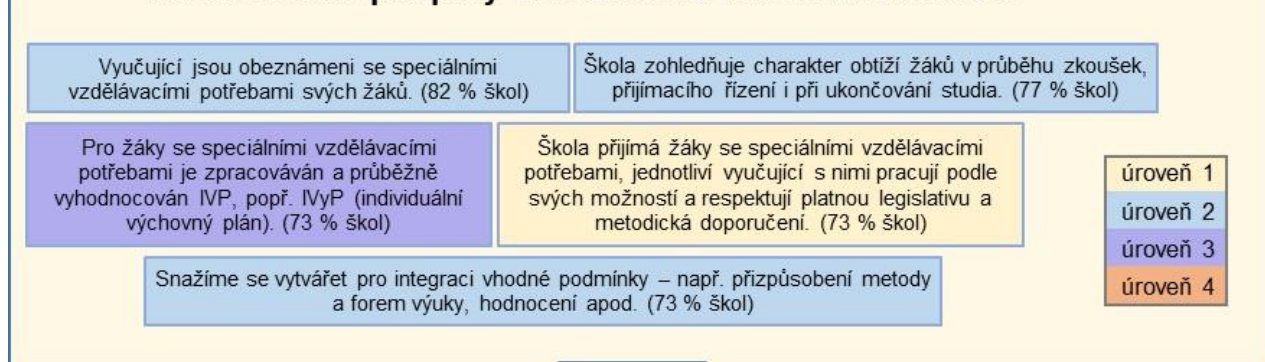
Činnosti, které SOU v rámci podpory inkluzivního vzdělávání realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Škola eviduje žáky se SVP (94 % škol) - Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (88 % škol) - Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány (88 % škol) - Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se SVP žáků (88 % škol) - ŠPP metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování SVP žáků (88 % škol) - Škola při péči o žáky se SVP spolupracuje se ŠPZ, která mají žáky v péči (81 % škol) - Vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (81 % škol)	- Příliš velký počet žáků ve třídě (69 % škol) - Neochota vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání (69 % škol) - Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (56 % škol) - Nezájem vyučujících o inkluzivní pojetí vzdělávání (50 % škol) - Malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání (44 % škol) - Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (44 % škol) - Velký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě (44 % škol)	- Vytvoření odpovídajících finan. podmínek pro inkluzivní vzděl. (69 % škol) - Vytvoření odpovídajících pers. podmínek pro inkluzivní vzděl. (56 % škol) - Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (56 % škol) - Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (50 % škol) - Opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (50 % škol) - Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující – různé formy hodnocení žáků, využívání formativního hodnocení (44 % škol) - Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluz. vzděl. (44 % škol) - Vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluziv. vzděl. (44 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory inkluzivního vzdělávání stanovila SOU

Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (81 % škol)	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (81 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
	Vyučující jsou obeznámeni se speciálními vzdělávacími potřebami svých žáků. (81 % škol)	
Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (81 % škol)	Škola využívá možnost získat metodickou podporu ŠPZ, konzultuje pedagogické vedení svých žáků. (81 % škol)	Převaha vyučujících usiluje o poskytování podpory všem žákům podle jejich individuálních potřeb. (81 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory inkluzivního vzdělávání na SOŠ

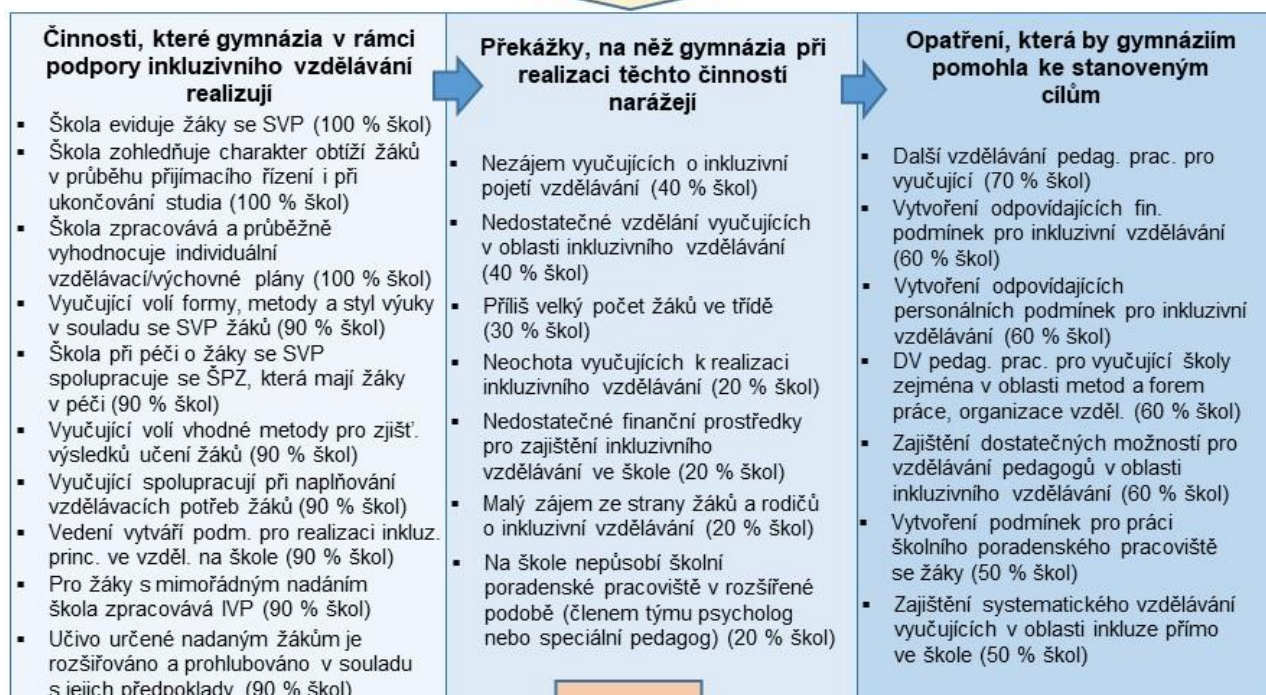

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory inkluzivního vzdělávání na gymnáziích

Vyučující jsou obeznámeni se SVP svých žáků. (100 % škol)	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (90 % škol)	Škola přijímá žáky se SVP, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (90 % škol)
Pro žáky je zpracován plán pedagogické podpory. (90 % škol)	Pro žáky se SVP je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (80 % škol)	Pracujeme s integrovanými žáky; tuto práci koordinujeme a usměrňujeme. (80 % škol)
Snažíme se vytvářet pro integraci vhodné podmínky (80 % škol)	Ředitel školy umožňuje členům pedagog. sboru účast na kurzech DV pedagog. prac. s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzděl. potřebami. (80 % škol)	

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Cíle, které si v rámci podpory inkluzivního vzdělávání stanovila gymnázia

Vyučující jsou obeznámeni se SVP svých žáků. (100 % škol)	Prostředí školy je přizpůsobeno potřebám všech žáků (100 % škol)	Pro žáky je zpracován plán pedagogické podpory. (90 % škol)
Škola přijímá žáky se SVP, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (90 % škol)	Ředitel školy umožňuje členům pedagog. sboru účast na kurzech dalšího vzdělávání pedagog. prac. s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. (90 % škol)	
Pro žáky se SVP je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP. (90 % škol)	Součástí plánu DV pedagog. prac. školy je i vzdělávání pedagog. prac. v oblasti inkluzivního vzdělávání. (90 % škol)	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (90 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

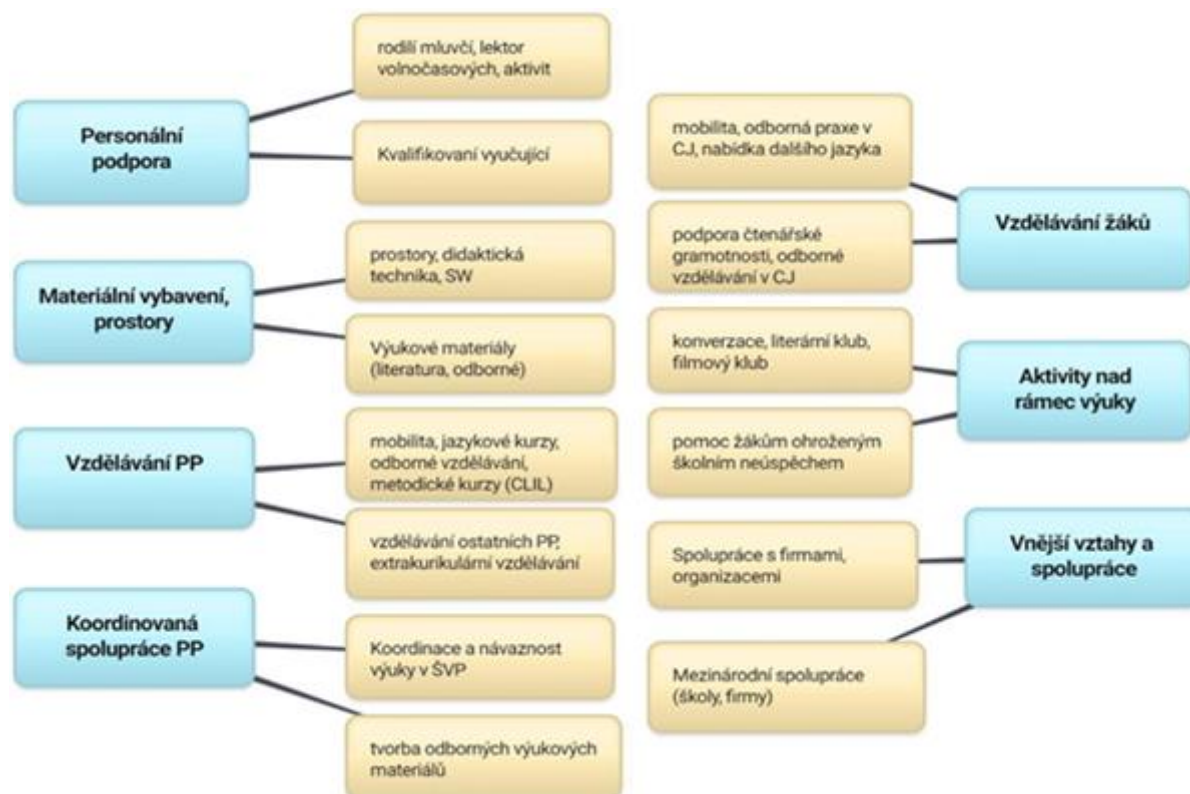
*Každé schéma zobrazuje prvních 6-10 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

8 Rozvoj výuky cizích jazyků v Karlovarském kraji

Jazykové vzdělávání dlouhodobě reflektuje současnou nezbytnost aktivní znalosti cizích jazyků, neboť přispívá k účinnější komunikaci v mezinárodním měřítku i k naplnění osobních potřeb žáků, kterým usnadňuje přístup k informacím a k intenzivnějším osobním kontaktům. Znalost cizího jazyka zvyšuje mobilitu žáka a jeho rychlejší orientaci. V současné době je ve výuce cizích jazyků kladen důraz na zvyšování komunikativní úrovně, aby žáci mohli v tomto jazyce účinně komunikovat o běžných tématech, mohli navazovat společenské a osobní vztahy a naučili se chápat a respektovat kultury a zvyky jiných lidí.

Mobilita pracovních sil pak přináší zvýšené nároky na znalost všeobecného i odborného jazyka a schopnost jeho využití v praxi. Současně jde o to připravit budoucí pracovníky na neustálý proces změny, aby se dokázali flexibilně přizpůsobit novým výzvám, potřebám, ale i příležitostem, které se nabízejí. V souvislosti s cizími jazyky jde tedy o vytvoření sady pracovních strategií a nástrojů, které umožňují efektivní uchopování nových potřebných poznatků v rámci pracovního procesu.

Pro komplexní osvojování a evaluaci jazykových znalostí je nutné **systematicky využívat širokou škálu nástrojů, strategicky je propojovat a vzájemně doplňovat**. Většina moderních přístupů pak klade důraz na funkčně obsahovou stránku jazyka (komunikativní strategie, koherenci a kohezi textu, plynulost promluvy), zatímco strukturální složka jazyka (gramatika, výslovnost, intonace) je částečně upozaděna, pokud nebrání v porozumění.

Cílem oblasti intervence Rozvoj výuky cizích jazyků je celkový rozvoj výuky, nikoli pouze zvýšení jazykových kompetencí, což by měl být samozřejmě cíl zastřešující. K dosažení tohoto hlavního cíle je třeba strategicky plánovat v následujících oblastech:

- obsah výuky zaměřený na rozvoj aktivních komunikativních dovedností (s důrazem na **interakci a mediaci**) a vícejazyčnosti s plným přijetím digitálního věku;
- personální podpora s důrazem na systematické kontinuální vzdělávání pedagogických pracovníků, spolupráce v rámci předmětových týmů, zvýšení povědomí a informovanosti o existujících zdrojích, možnostech a úskalích jejich používání;

- materiální podpora zahrnující vybavení školy odpovídající současným potřebám jazykového vzdělávání a s výrazným akcentem na aktivní tvorbu vlastních výukových materiálů a využití již existujících prověřených zdrojů.

Pojetí oblasti intervence vychází ze Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, jedním z jejích tří cílů je otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií. V definování pojmu blended learning převažuje pojetí, kde dominantní roli hraje spojení digitálních technologií a tradiční výuky ve třídě. Harvi Singh a Chris Ree definují blended learning jako učení zaměřující se na optimální dosažení učebních cílů za pomoci vhodných technologií, které odpovídají učebním stylům učícího se jedince, aby tak došlo k získání adekvátních dovedností správné osoby v správný čas.

Hlavní zjištění

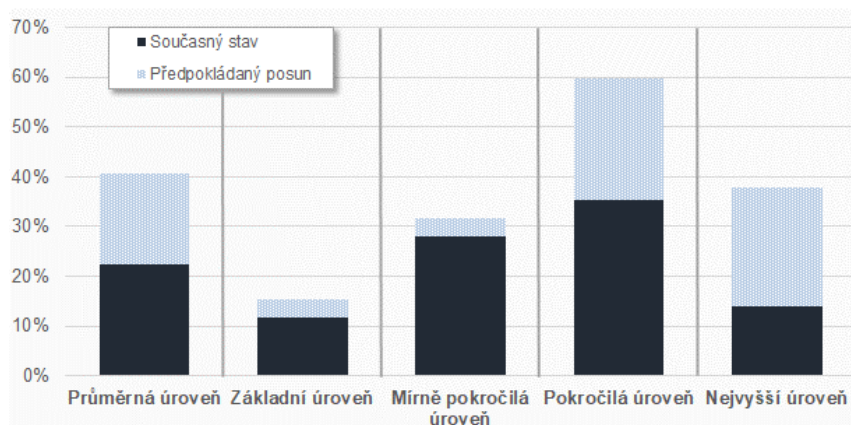
- Pokud jde o podporu škol v oblasti rozvoje jazykového vzdělávání, v největší míře jsou rozvíjeny aktivity pokročilé úrovně, kdy jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně, charakteristické využíváním tradičních i moderních (aktivizačních) výukových metod a snahou učitelů začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. V malé míře jsou rozvíjeny aktivity nejvyšší i aktivity základní úrovně. Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje výuky cizích jazyků, školy plánují zejména rozvoj činností v rámci pokročilé a nejvyšší úrovně. Deklarují tedy zájem o spolupráci v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků a využívání moderních (aktivačních) výukových metod.
- Školy se v rámci této oblasti soustředí především na lokální mobilitu žáků jako např. besedy, přednášky a divadla, další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce a výuku dalšího cizího jazyka. Také se věnují podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem, dalšímu vzdělávání vyučujících cizího jazyka v rozvoji jazykových znalostí, tvorbě vlastních výukových materiálů, dále využívají autentických materiálů ve výuce a podporují nadané žáky (jazykové soutěže, olympiády). Přibližně polovina škol využívá moderních přístupů a metod výuky cizího jazyka, zajišťuje další vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků v oblasti jazykového vzdělávání, diferencuje výuku podle úrovně znalostí žáků a má zpracovanou celoškolní koncepci výuky cizích jazyků.
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj jazykového vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v kraji, se školy nejčastěji potýkají s vysokou mírou diferenciací jazykové úrovně žáků v rámci tříd a s nízkou vstupní úrovní jazykových znalostí žáků. Dále školy narážejí na nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů a na nízkou motivovanost žáků pro aktivní účast ve výuce, na aktivitách, k mobilitě apod. Část škol považuje za problém, že na škole nepůsobí rodilý mluvčí. Školy uvádí jako překážku i vysokou pravděpodobnost neúspěchu při podávání projektových žádostí a stejný podíl škol nízkou motivovanost vyučujících k práci nad rámec výuky. Na nedostatečné technické a materiální vybavení tříd (pro výuku v souladu s plným přijetím digitálního věku) a na nedostatek finančních zdrojů na vzdělávání vyučujících poukazuje třetina škol.
- V dalším rozvoji oblasti podpory rozvoje výuky cizích jazyků by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohly prostředky na zajištění mobility žáků, tj. jazyková praxe pro všechny a mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence. Školy ve velké míře uvádějí i potřebu vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků, digitální podpory výuky cizích jazyků, podpory rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků a výukových materiálů cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením. Polovina škol uvítá prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným a sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením. Ve srovnání s rokem 2015/2016 došlo k navýšení zájmů o mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, sdílení dobré praxe a systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL. Při srovnání s minulým šetřením byl zaznamenán pokles zájmu škol u většiny opatření. Největší pokles byl detekován u opatření týkajících se podmínek diferenciací výuky dle úrovně a systematického jazykového vzdělávání učitelů odborných předmětů. Došlo také k poklesu zájmu o podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizích jazycích a zřízení funkce poradce či předsedy předmětové komise pro rozvoj a další podporu oblasti.

8.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu škol v oblasti rozvoje jazykového vzdělávání, v největší míře jsou rozvíjeny aktivity pokročilé úrovně (35 %), kdy jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (28 %), charakteristické využíváním tradičních i moderních (aktivizačních) výukových metod a snahou učitelů začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. V malé míře jsou rozvíjeny aktivity nejvyšší úrovně (14 %), kdy předmětové týmy cizích jazyků plně spolupracují v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků a spolupráce probíhá i s dalšími předmětovými týmy. V malé míře jsou realizovány i aktivity základní úrovně (12 %) charakteristické realizací jazykového vzdělávání pouze v souladu RVP.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje výuky cizích jazyků, školy plánují rozvoj činností v rámci pokročilé a nejvyšší úrovně (předpokládaný posun u obou o 24 p. b.). Deklarují tedy zájem o spolupráci v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků a využívání moderních (aktivačních) výukových metod. Pouze minimální posun lze očekávat také v rámci mírně pokročilé (předpokládaný posun o 4 p. b.) či základní (předpokládaný posun o 4 p. b.) úrovně.

Graf 85: Současná úroveň rozvoje výuky cizích jazyků a předpokládaný posun

Základní úroveň – Jazykové vzdělávání je na škole realizováno v souladu s RVP oborů, které se na škole vyučují, není zde však prakticky aplikována žádná ucelená koncepce podpory jejich výuky. Škola využívá tradiční výukové metody, efektivita výuky není na škole ověřována.

Mírně pokročilá úroveň – Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody

v návaznosti na DVPP. Škola se nesystematicky účastní projektů mezinárodní mobility (např. Erasmus, eTwinning). DVPP probíhá nepravidelně a bez jasných výstupů (pracovní listy, plány hodin, dovednostní certifikáty) a přesahu do výuky.

Pokročilá úroveň – Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. Efektivita výuky je pravidelně ověřována observacemi a testováním. Autoevaluace a vzájemné hodnocení mezi kolegy však není využíváno. Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP.

Nejvyšší úroveň – Předmětové týmy cizích jazyků plně spolupracují v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků (týmová výuka). Spolupráce probíhá i s dalšími předmětovými týmy (tandemová výuka, tvorba materiálů atd.). Nové metody výuky jsou nejen systematicky využívány, ale i sdíleny v rámci jednotlivých předmětových týmů i mezi nimi. Škola má kromě účasti na projektech vytvořeny vlastní sítě na podporu mezinárodní mobility žáků.

8.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

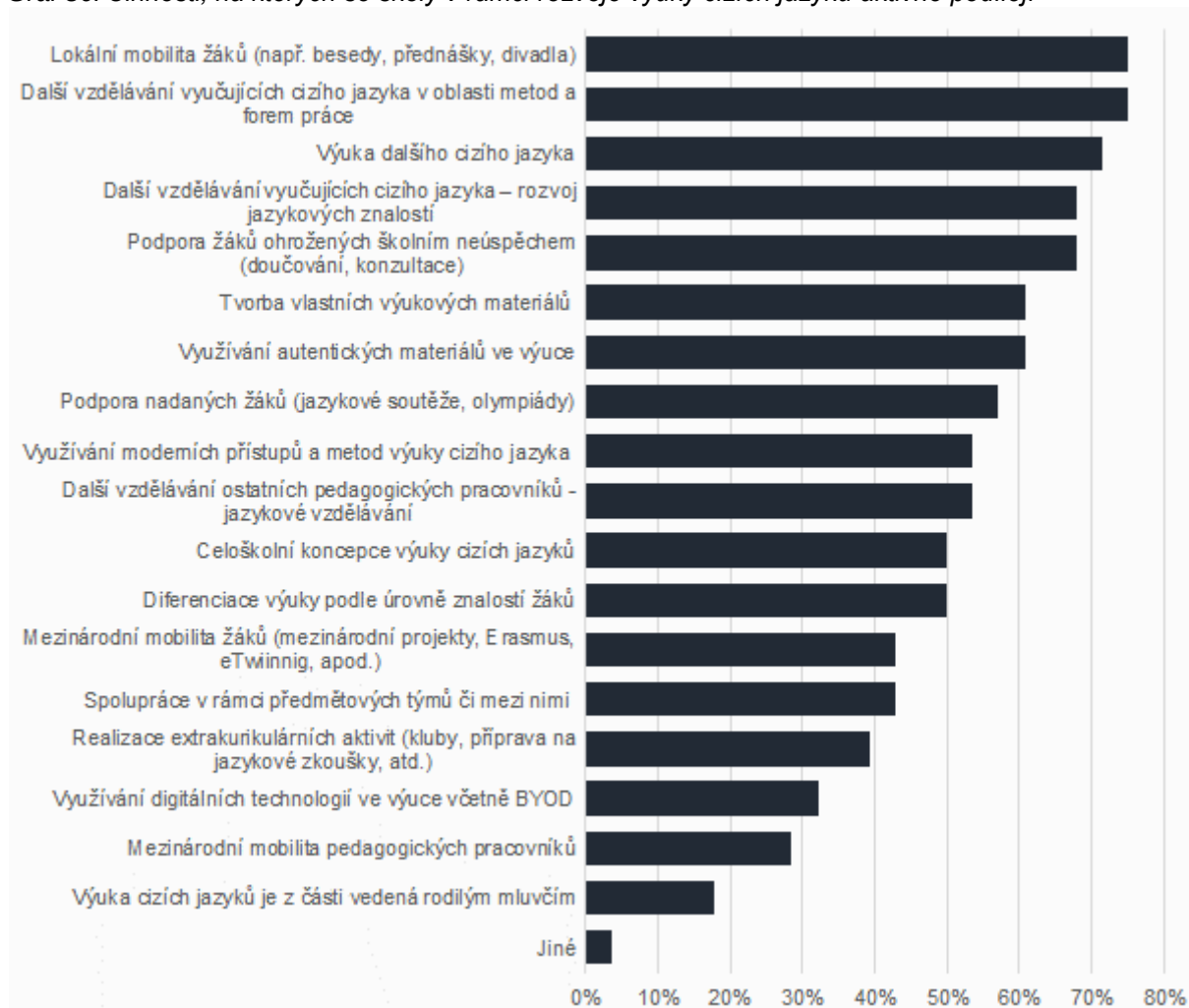
Školy se v rámci této oblasti soustředí především na lokální mobilitu žáků jako např. besedy a přednášky (75 %), další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce (75 %) a výuku dalšího cizího jazyka (71 %). Také se věnují podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem (68 %) a dalšímu vzdělávání vyučujících cizího jazyka v rozvoji jazykových znalostí (68 %). Tvorbě vlastních výukových materiálů se věnuje 61 % škol a stejnou měrou školy využívají autentických materiálů ve výuce. 57 % škol podporuje nadané žáky (jazykové soutěže, olympiády).

Přibližně polovina škol využívá moderních přístupů a metod výuky cizího jazyka (54 %), zajišťuje další vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků v oblasti jazykového vzdělávání (54 %), diferencuje

výuku podle úrovně znalostí žáků (50 %) a má zpracovanou celoškolskou koncepci výuky cizích jazyků (50 %).

Již menší podíl škol podporuje mezinárodní mobilitu žáků (43 %), spolupracuje v rámci předmětových týmů či mezi nimi (43 %), realizuje extrakurikulární aktivity jako např. kluby, příprava na jazykové zkoušky (39 %), využívání digitálních technologií ve výuce včetně BYOD (32 %), podporuje mezinárodní mobilitu pedagogických pracovníků (29 %) a zajišťuje výuku cizích jazyků alespoň z části vedenou rodilým mluvčím (18 %).

Graf 86: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje výuky cizích jazyků aktivně podílejí

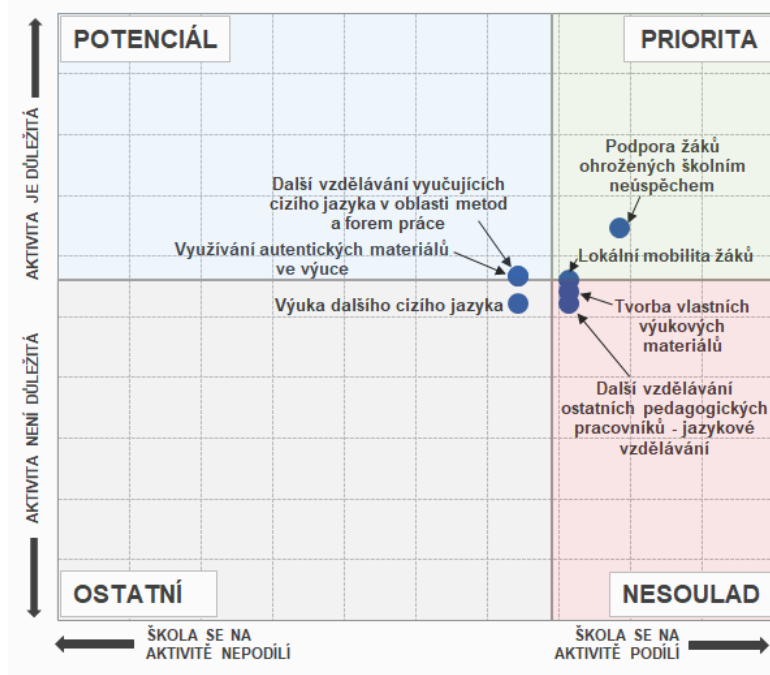
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

8.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti rozvoje jazykového vzdělávání v největší míře podporují žáky ohrožené školním neúspěchem ať už nabídkou doučování či konzultací (79 %). Ve větší míře zajišťují lokální mobilitu žáků jako např. besedy, přednášky, divadla (71 %), tvoří vlastní výukové materiály (71 %) a podporují další jazykové vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků (také 71 %).

Střední odborná učiliště dále využívají autentické materiály ve výuce (64 %), nabízejí další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce (64 %) a vyučují další cizí jazyk (64 %).

Graf 87: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště jsou podpora žáků ohrožených školním neúspěchem (doučování, konzultace) a částečně i lokální mobilita žáků (např. besedy, přednášky, divadla). Tyto aktivity střední odborná učiliště zmiňují nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají velký význam.

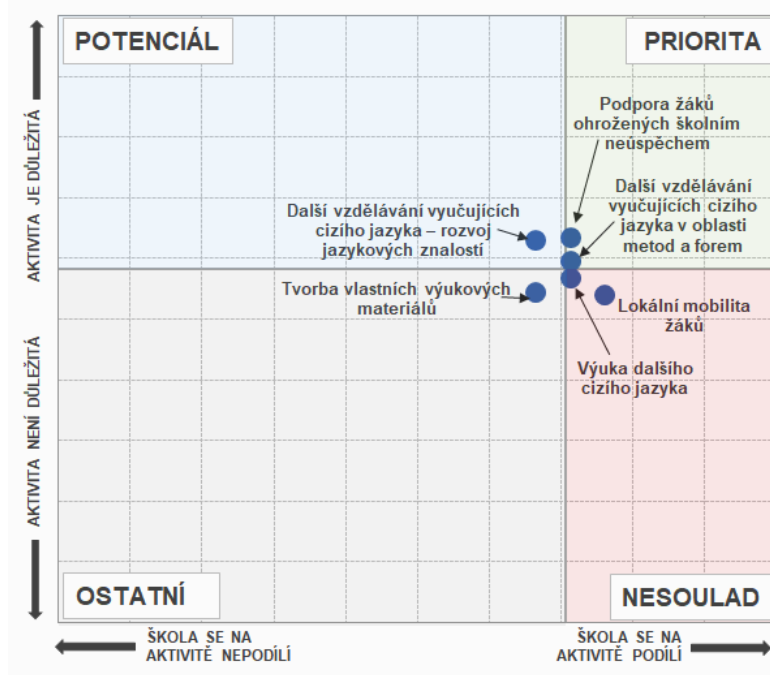
Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště dále soustředí na tvorbu vlastních výukových materiálů a další jazykové vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků, ale deklarovaná důležitost těchto

aktivit je již nižší, čímž se nacházejí v jistém nesouladu.

V menší míře SOU využívají autentické materiály ve výuce či nabízejí další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce, přičemž těmto aktivitám přisuzují mírně nadprůměrnou důležitost, čímž mohou představovat pro školy činnosti, které skýtají potenciál.

Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště, v oblasti podpory jazykového vzdělávání především podporují lokální mobilitu žáků jako např. besedy, přednášky, divadla (76 % škol). Dále podporují žáky ohrožených školním neúspěchem ať už nabídkou doučování či konzultace (71 %) i další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce (71 %) a vyučují další cizí jazyk (také 71 %). 67 % škol podporuje další jazykové vzdělávání vyučujících cizího jazyka a stejný podíl škol i tvorbu vlastních výukových materiálů.

Graf 88: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

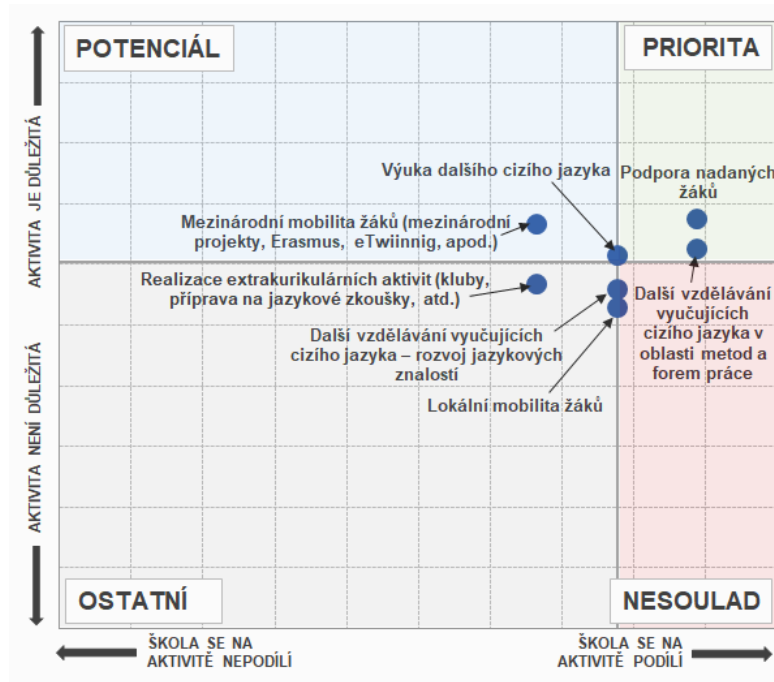
Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu jazykového vzdělávání představují priority středních odborných škol tyto činnosti: podpora žáků ohrožených školním neúspěchem a další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce. Uvedené aktivity střední odborné školy realizují ve velké míře a zároveň jim přiřkládají značný význam.

Nejčastěji realizovanou aktivitou SOŠ je lokální mobilita žáků (např. besedy, přednášky, divadla), přičemž této aktivitě přiřkládají relativně menší význam, čímž se tato aktivita nachází v jistém nesouladu. Obdobnou pozici má i aktivita - výuka dalšího cizího

jazyka. V menší míře se střední odborné školy věnují dalšímu vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí, ale toto vzdělávání hodnotí jako důležitou aktivitu, čímž představuje pro školy potenciál v oblasti rozvoje jazykového vzdělávání.

Gymnázia jsou v rámci podpory rozvoje jazykového vzdělávání velice aktivní v podpoře nadaných žáků (jazykové soutěže, olympiády) a v dalším vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce (obojí 89 %). Ve velké míře gymnázia vyučují další cizí jazyk (78 %) a zajišťují další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí (78 %). Výraznou měrou podporují mobilitu žáků ať už lokální jako např. besedy, přednášky, divadla (78 %) nebo mezinárodní např. mezinárodní projekty, Erasmus, eTwinning (67 %). Stejný podíl gymnázií (67 %) realizuje také extrakurikulární aktivity (kluby, příprava na jazykové zkoušky, atd.).

Graf 89: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představují priority v této oblasti rozvoje podpora nadaných žáků (jazykové soutěže, olympiády) a další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce. Na těchto aktivitách se podílí převážná část gymnázií a zároveň je jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam.

Gymnázia ve větší míře také vyučují další cizí jazyk, umožňují další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí a zajišťují lokální mobilitu žáků. Pouze výuce dalšího cizího jazyka přisuzují větší význam. Zbylé dvě jmenované aktivity jsou pro ně již

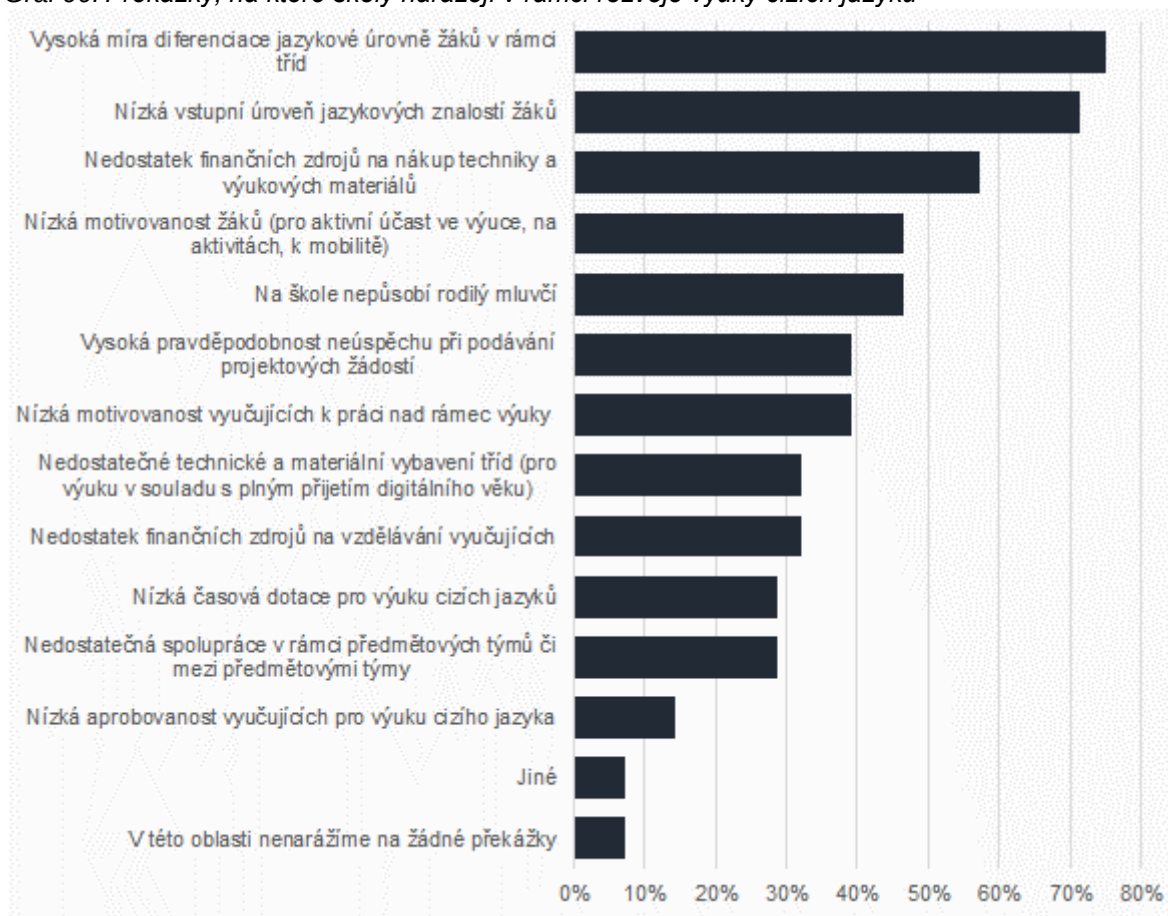
méně významné a nacházejí se v jistém nesouladu. Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných aktivit představuje pro gymnázia potenciál pro jejich další rozvoj oblasti jazykového vzdělávání mezinárodní mobilita žáků (mezinárodní projekty, Erasmus, eTwinning, apod.). Gymnázia hodnotí tuto aktivitu jako poměrně významnou.

8.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj jazykového vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v kraji, se školy nejčastěji potýkají s vysokou mírou diferenciace jazykové úrovně žáků v rámci tříd (75 %) a s nízkou vstupní úrovní jazykových znalostí žáků (71 %). Dále školy narážejí na nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů (57 %) a na nízkou motivovanost žáků pro aktivní účast ve výuce, na aktivitách, k mobilitě apod. (46 %). 46 % škol považuje za problém, že na škole nepůsobí rodilý mluvčí. 39 % škol uvádí jako překážku vysokou pravděpodobnost neúspěchu při podávání projektových žádostí a stejný podíl škol nízkou motivovanost vyučujících k práci nad rámec výuky.

Na nedostatečné technické a materiální vybavení tříd (pro výuku v souladu s plným přijetím digitálního věku) a na nedostatek finančních zdrojů na vzdělávání vyučujících poukazuje shodně 32 % škol. Nízká časová dotace pro výuku cizích jazyků či nedostatečná spolupráce v rámci předmětových týmů či mezi předmětovými týmy trápí 29 % škol. Spíše výjimečně školy naráží na nízkou aprobovanost vyučujících pro výuku cizího jazyka (14 %). 7 % škol neuvádí problémy v této oblasti rozvoje.

Graf 90: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje výuky cizích jazyků

Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

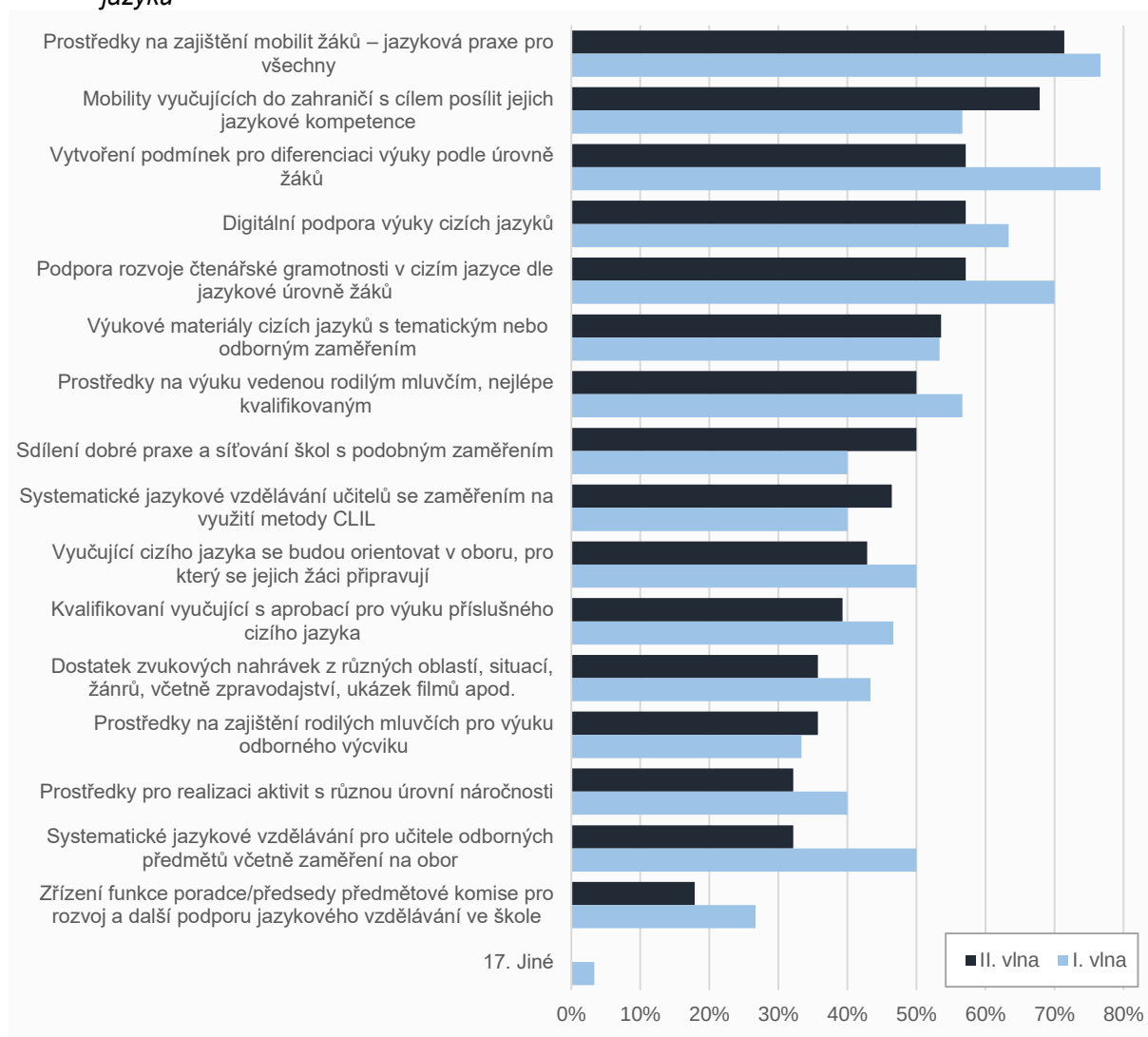
8.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory rozvoje výuky cizích jazyků by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohly prostředky na zajištění mobility žáků, tj. jazyková praxe pro všechny (71 %) a mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (68 %). Školy ve velké míře uvádějí i potřebu vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (57 %), digitální podpory výuky cizích jazyků (57 %), podpory rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (57 %) a výukových materiálů cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (54 %).

Polovina škol uvítá prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným a sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením. Mezi další častěji zmiňovaná opatření jsou opatření, které se týkají pedagogických pracovníků a jejich vzdělávání: systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL (46 %), vyučující cizího jazyka se budou orientovat v oboru, pro který se jejich žáci připravují (43 %), kvalifikovaní vyučující s aprobační pro výuku příslušného cizího jazyka (39 %) a systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměřením na obor (32 %).

Dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů, včetně zpravodajství, ukázek filmů apod. chybí 36 % škol. Část škol postrádá prostředky a to na zajištění rodilých mluvčích pro výuku odborného výcviku (36 %) nebo pro realizaci aktivit s různou úrovní náročnosti (32 %). Zřízení funkce poradce či předsedy předmětové komise pro rozvoj a další podporu jazykového vzdělávání ve škole požaduje 18 % škol.

Graf 91: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje výuky cizích jazyků

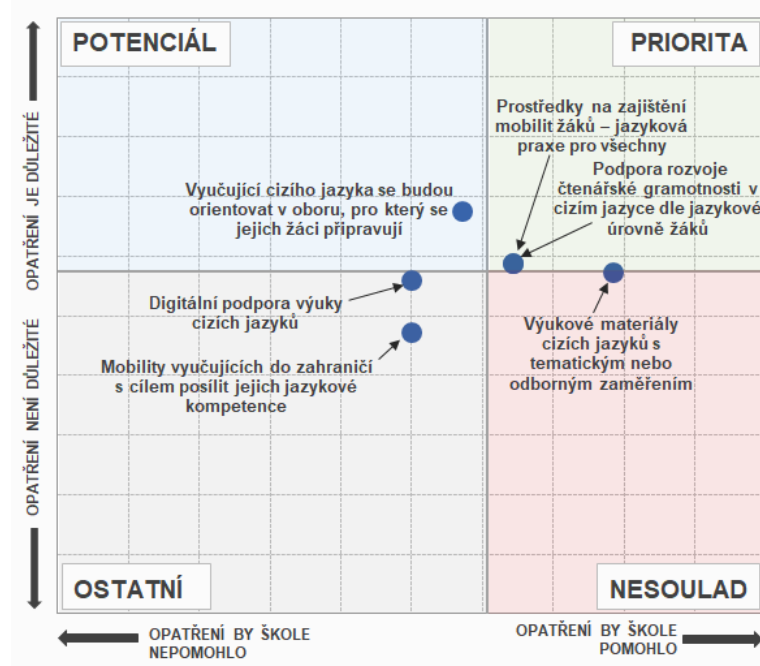

Ve srovnání s rokem 2015/2016 došlo k navýšení zájmů o mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (nárůst o 11 p. b.), sdílení dobré praxe (nárůst o 10 p. b.) a systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL (nárůst o 6 p. b.). Při srovnání s minulým šetřením byl zaznamenán pokles zájmu škol u většiny opatření. Největší pokles byl detekován u opatření týkajících se podmínek diferenciaci výuky dle úrovně (pokles o 20 p. b.) a systematického jazykového vzdělávání učitelů odborných předmětů (pokles o 18 p. b.). Došlo také k poklesu zájmu o podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizích jazycích (pokles o 13 p. b.) a zřízení funkce poradce či předsedy předmětové komise pro rozvoj a další podporu oblasti (pokles o 9 p. b.).

8.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v oblasti podpory rozvoje výuky cizích jazyků pomohly především výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením a to vzhledem k oboru studia (79 %). Dále prostředky na zajištění mobilit žáků tzv. jazyková praxe pro všechny (64 %) a podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (64 %). Pro 57 % SOU je důležité, že vyučující cizího jazyka se budou orientovat v oboru, pro který se jejich žáci připravují, a budou ovládat odbornou terminologii. Polovina učilišť uvádí, že je potřebná digitální podpora výuky cizích jazyků (materiální, technická podpora a příprava vyučujících) a mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence.

Graf 92: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory rozvoje výuky cizích jazyků zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tyto opatření – výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením a to vzhledem k oboru studia, prostředky na zajištění mobility žáků (jazyková praxe pro všechny) a podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako důležitější.

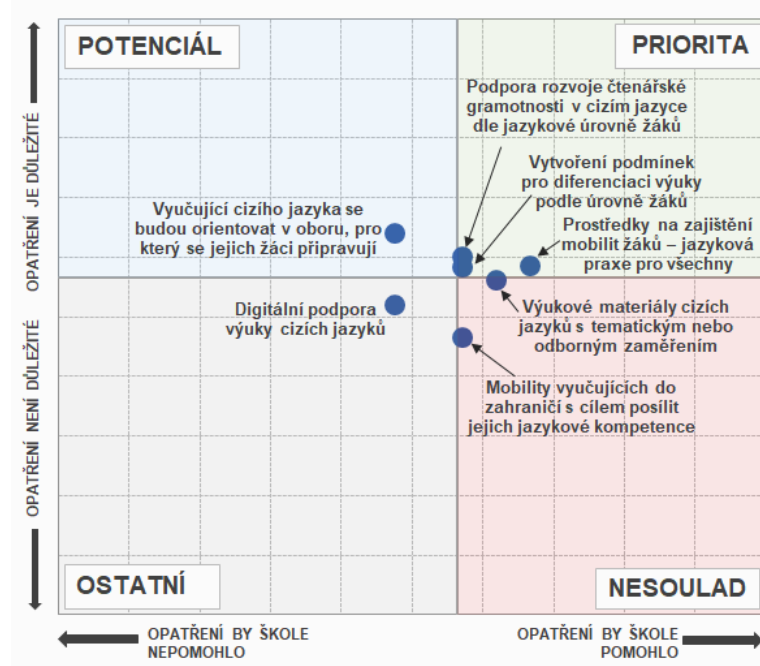
Potřebu, aby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru, pro

který se jejich žáci připravují, a ovládali odbornou terminologii, uvádí jenom o několik škol méně než prioritní opatření. Školy ale tomuto opatření vyjádřily velmi vysokou míru důležitosti, čímž pro ně představuje potenciál v jejich rozvoji v oblasti rozvoje cizích jazyků.

V menší míře uvádějí školy i potřebu digitální podpory výuky cizích jazyků (materiální, technická podpora a příprava vyučujících) a mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence. Míra důležitosti těchto opatření je už nižší.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu prostředků na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny (67 %) a výukových materiálů cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením a to vzhledem k oboru studia (62 %).

Graf 93: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Dále školy pocítují potřebu podpory rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků, vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků a mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (shodně 57 %). Pro téměř polovinu škol (48 %) je důležité, aby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru, pro který se jejich žáci připravují a ovládali odbornou terminologii a zrovna tak i digitální podpora výuky cizích jazyků.

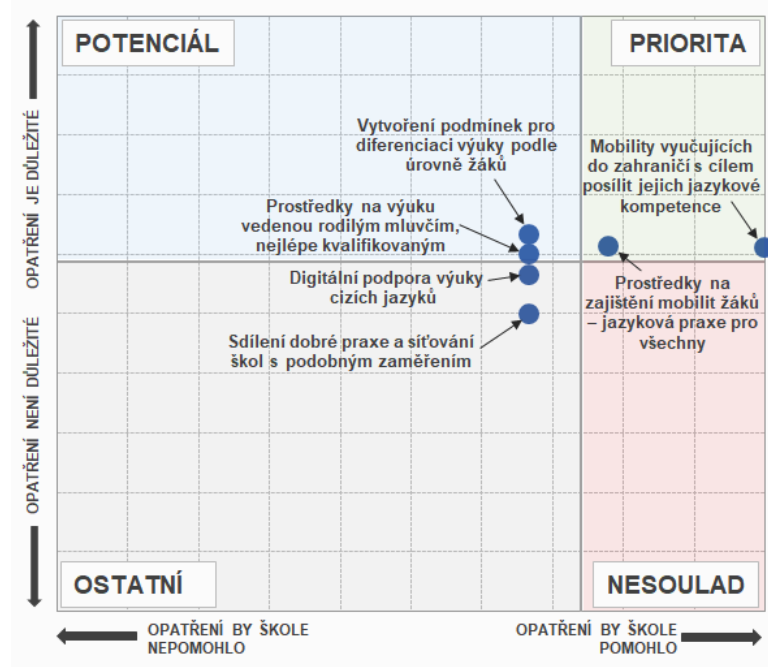
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory rozvoje výuky cizích jazyků představují největší priority středních odborných škol prostředky na zajištění mobility

žáků – jazyková praxe pro všechny, podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků a vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků. Tato opatření školy zmiňovaly jako jedny z nejčastějších a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako velice důležitá. Částečně lze za prioritu považovat i potřebu výukových materiálů cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje pro střední odborné školy potenciál pro jejich další rozvoj v oblasti podpory výuky cizích jazyků to, že vyučující cizího jazyka se budou orientovat v oboru, pro který se jejich žáci připravují, a budou ovládat odbornou terminologii. Tomuto opatření školy vyjádřily nejvyšší míru důležitosti.

Všechna **gymnázia** se shodla na tom, že v podpoře rozvoje výuky cizích jazyků jim pomůže mobilita (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence. Dalším poměrně často uváděným opatřením jsou prostředky na zajištění mobilit žáků – jazyková praxe pro všechny (78 %). 67 % gymnázií uvedlo jako potřebná opatření: vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků, prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným, digitální podpora výuky cizích jazyků (materiální, technická podpora a příprava vyučujících) a sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením.

Graf 94: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření představují priority gymnázií mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence a prostředky na zajištění mobilit žáků (jazyková praxe pro všechny). Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá.

Realitně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim v podpoře rozvoje výuky cizích jazyků pomohlo vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků a prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím.

Důležitost těchto opatření je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nadprůměrná, čímž pro gymnázia představují potenciál v jejich dalším rozvoji v této oblasti. Digitální podpora výuky cizích jazyků a sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením přisuzují gymnázia již nižší míru důležitosti.

8.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje výuky cizích jazyků“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje výuky cizích jazyků* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje výuky cizích jazyků*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje výuky cizích jazyků*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje výuky cizích jazyků na SOU

Škola využívá tradiční i moderní výuk. metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (64 % škol)	Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků. (57 % škol)	Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (50 % škol)	úroveň 1
Nové metody výuky jsou nejen systematicky využívány, ale i sdíleny v rámci jednotlivých předmětových týmů i mezi nimi. (43 % škol)	Ve výuce cizích jazyků jsou používány digitální technologie zejména vyučujícími. (36 % škol)	Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (36 % škol)	úroveň 2
Efektivita výuky je pravidelně ověřována observacemi a testováním. Autoevaluace a vzájemné hodnocení mezi kolegy však není využíváno. (36 % škol)	DVPP probíhá systematicky a s jasnými výstupy a přesahy do výuky. (36 % škol)	Efektivita výuky je pravidelně ověřována nejen observacemi, ale i autoevaluačně a vzájemným hodnocením/observacemi mezi kolegy. (36 % škol)	úroveň 3
			úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci rozvoje výuky cizích jazyků realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem (doučování, konzultace) (79 % škol) - Lokální mobilita žáků (např. besedy, přednášky, divadla) (71 % škol) - Tvorba vlastních výukových materiálů (včetně materiálů zaměřených na odborný cizí jazyk) (71 % škol) - Další vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků - jazykové vzdělávání (71 % škol) - Další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce (64 % škol) - Výuka dalšího cizího jazyka (64 % škol) - Využívání autentických materiálů ve výuce (64 % škol)	- Vysoká míra diferenciacce jazykové úrovně žáků v rámci tříd (79 % škol) - Nízká vstupní úroveň jazykových znalostí žáků (79 % škol) - Nízká motivovanost žáků (pro aktivní účast ve výuce, na aktivitách, k mobilitě) (64 % škol) - Nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů (57 % škol) - Na škole nepůsobí rodilí mluvčí (57 % škol) - Nízká motivovanost vyučujících k práci nad rámec výuky (realizace extrakurikulárních aktivit, tvorba materiálů, mobilita a projektová činnost) (50 % škol)	- Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (vzhledem k oboru studia) (79 % škol) - Prostředky na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny (64 % škol) - Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (nákup literatury, materiálů, příprava učitelů, organizační zabezpečení) (64 % škol) - Vyučující cizího jazyka se budou orientovat v oboru, pro který se jejich žáci připravují, a budou ovládat odbornou terminologii (57 % škol) - Mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (50 % škol) - Digitální podpora výuky cizích jazyků (materiální, technická podpora a příprava vyučujících) (50 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje výuky cizích jazyků stanovila SOU

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (86 % škol)	Učitelé využívají sumativní i formativní hodnocení žáků. (71 % škol)	Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (64 % škol)	úroveň 1
Škola využívá tradiční i moderní výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (64 % škol)	Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (64 % škol)		úroveň 2
DVPP probíhá systematicky a s jasnými výstupy a přesahy do výuky. (57 % škol)	Předmětové týmy cizích jazyků plně spolupracují v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků. Spolupráce probíhá i s dalšími předmětovými týmy. (57 % škol)		úroveň 3
			úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje výuky cizích jazyků na SOŠ

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (62 % škol)

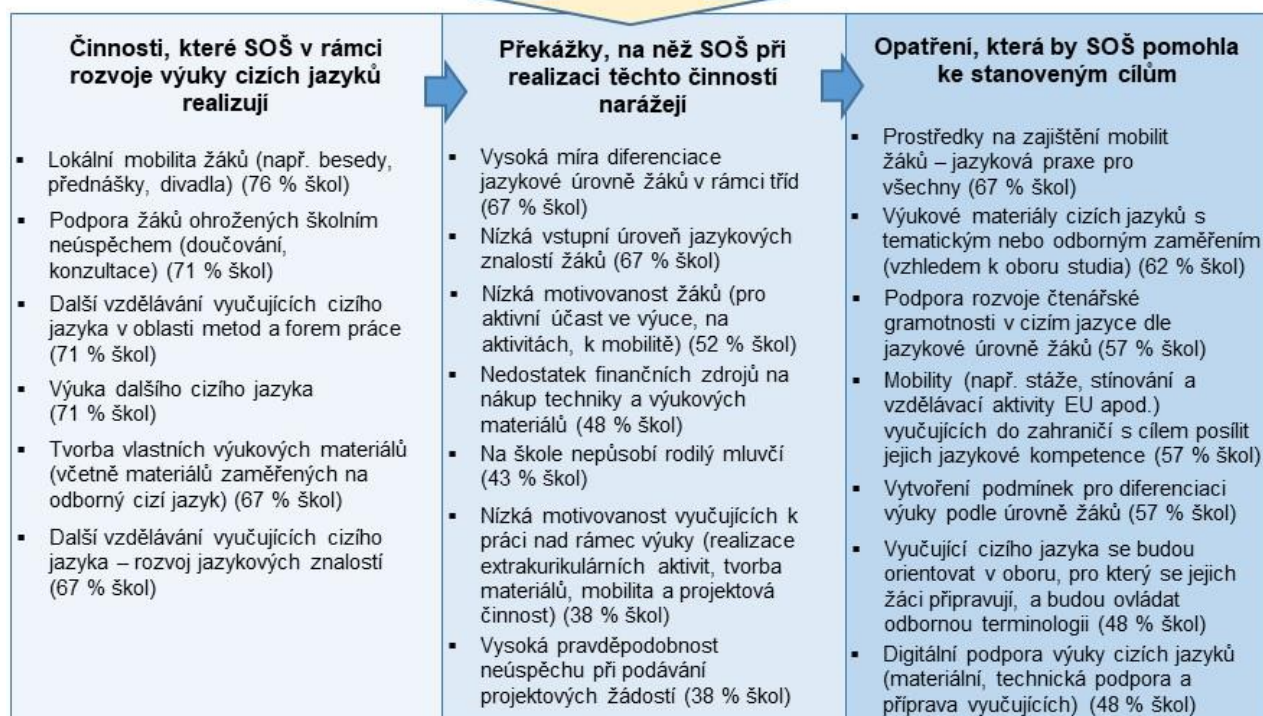
Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (52 % škol)

Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (48 % škol)

Ve výuce cizích jazyků jsou používány digitální technologie zejména vyučujícími (např. jako zdroj autentických materiálů – poslech, videa). Žáci využívají technologie pouze příležitostně. (43 % škol)

DVPP probíhá systematicky a s jasnými výstupy (pracovní listy, plány hodin, dovednostní certifikáty) a přesahy do výuky. (38 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Cíle, které si v rámci rozvoje výuky cizích jazyků stanovily SOŠ

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (90 % škol)

Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (71 % škol)

Učitelé využívají sumativní i formativní hodnocení žáků. (62 % škol)

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (62 % škol)

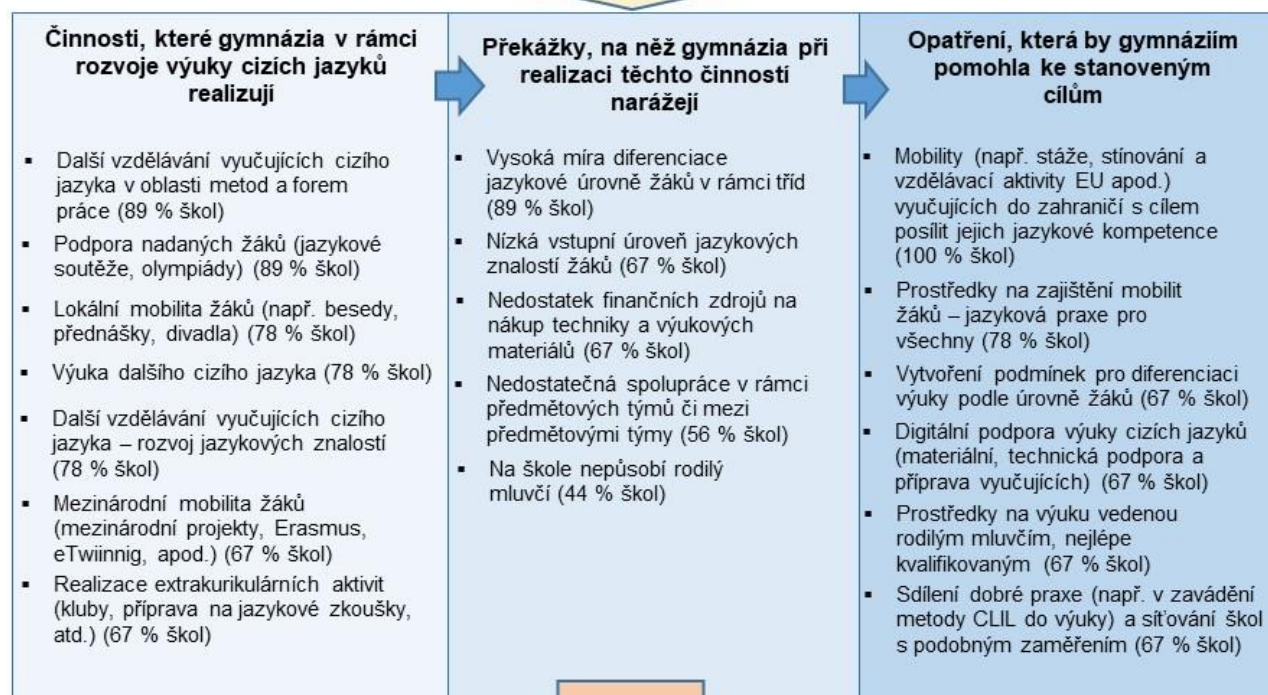
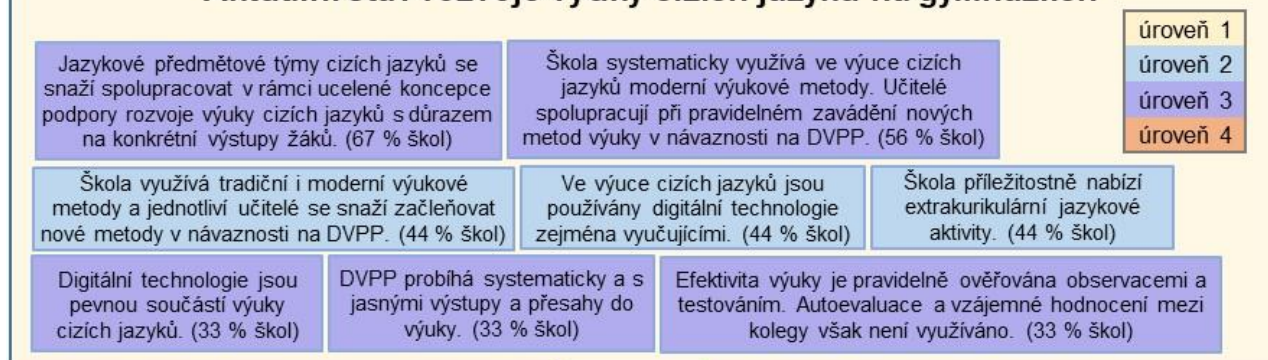
Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (62 % škol)

DVPP probíhá systematicky a s jasnými výstupy (pracovní listy, plány hodin, dovednostní certifikáty) a přesahy do výuky. (62 % škol)

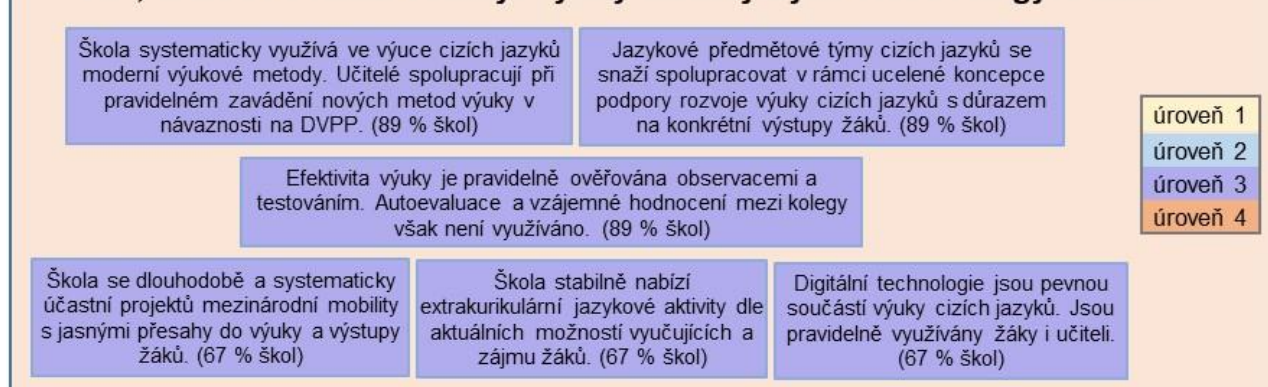
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje výuky cizích jazyků na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje výuky cizích jazyků stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

9 Digitální kompetence a rozvoj ICT infrastruktury v Karlovarském kraji

V dnešní době se setkáváme s digitálními technologiemi téměř na každém kroku a dá se předpokládat, že digitální kompetence budou v různé míře potřeba jak k práci, učení i k běžnému životu. Tato oblast je specifická svojí rychlostí změn a pokroku a tedy i seznam jednotlivých kompetencí je často obměňován.

Digitální kompetence chápeme jako průřezové klíčové kompetence, tj. kompetence, bez kterých není možné rozvíjet u dětí a žáků plnohodnotně další klíčové kompetence. Jejich základní charakteristikou je aplikace – využití digitálních technologií při nejrůznějších činnostech, při řešení nejrůznějších problémů. Z toho plyne i jejich proměnlivost v čase v závislosti na tom, jak se mění způsob a šíře využívání digitálních technologií ve společnosti a v životě člověka³.

S touto oblastí se ještě úzce pojí pojem **Informatické myšlení**, které je zjednodušeně řečeno schopností myslet jako informatik při řešení problémů. V mnoha oblastech se žáci učí použít hotové postupy řešení, v informatice se soustředí na samotnou schopnost hledání vlastního řešení a také na jeho efektivitu. Informaticky myslící člověk ve svém životě odhaluje rutinní postupy a snaží se je optimalizovat, aby mu nezabíraly tolik času, a automatizovat je tak, aby se místo nich mohl věnovat třeba rodině nebo koníčkům⁴.

Jedním z hlavních východisek je národní dokument [Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020](#), který definuje základní směry v této oblasti:

- nediskriminační přístup k digitálním vzdělávacím zdrojům,
- podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení žáků,
- podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení učitelů,
- budování a obnova digitální vzdělávací infrastruktury,
- inovační postupy, sledování, hodnocení a šíření jejich výsledků,
- systém podporující rozvoj škol v oblasti integrace digitálních technologií do výuky a do života školy,
- porozumění veřejnosti cílům a procesům integrace digitálních technologií do vzdělávání.

Na tento dokument navazuje Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, která se také bude zaměřovat na implementaci DT do výuky, posilování digitálních kompetencí u pedagogů a snižování nerovností a prevenci vzniku digitální propasti.

Když mluvíme o implementaci digitálních technologií do výuky a zvyšování digitálních kompetencí, máme tím na mysli vše výše zmíněné a to průřezově napříč celým vzdělávacím procesem. Je nutné si uvědomovat, že digitální technologie nestačí pouze používat, ale bude potřeba je chápat. Ve školách musíme vychovat nastupující generaci, která nebude pouze uživatelem, ale také tvůrcem našeho digitálního světa a bude se velice dobře orientovat v oblasti robotizace, programování a informatického myšlení. V dnešní digitální době je potřeba vědět, že digitální technologie transformují vlastně všechny obory a proto je plánována modernizace rámcových vzdělávacích programů (RVP), která s velkou pravděpodobností rozšíří požadavky na informační myšlení a digitální gramotnost. Do výuky informatiky by se tak měli dostat například základy programování, algoritmizace nebo i základy počítačových sítí. Klasická výuka tabulkových a textových procesorů tak bude muset ustoupit do jiných předmětů, kde tyto aplikace budou použity jako prostředek pro dosažení výukového cíle. Kromě jiného by inovace měla spočívat také v použití moderních výukových metod, individualizace, týmové spolupráce a podobně, což vede ke zvýšení nároků na pedagogy a celý manažerský proces vedení a řízení výchovně vzdělávacího procesu v každé škole.

Hlavní zjištění

- Pokud jde o podporu rozvoje digitálních kompetencí na školách v Karlovarském kraji, v největší míře jsou realizovány aktivity mírně pokročilé úrovně, kdy škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika a aktivity pokročilé úrovně charakteristické tím, že většina učitelů detailně plánuje způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit. Školy vykonávají i část aktivit pokročilé úrovně, kdy digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel a na škole je zavedena banka digitálních učebních materiálů, které jsou sdílené mezi pedagogy napříč všemi předměty i mezi pedagogy a žáky. Pouze v malé míře školy realizují aktivity základní úrovně. Školy plánují výrazný rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně a deklarují tedy zájem o využívání digitálních technologií zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně.
- V rámci oblasti rozvoje digitálních kompetencí střední školy a vyšší odborné školy v největší míře podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT a pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky. Školy dále často využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty, prostřednictvím školního řádu nastavují pravidla použití ICT, pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod, vypracovávají plán pro pořízení HW a SW a jejichž žáci jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze. Školy dále motivují žáky i pedagogy k účelnému používání ICT, aktivně hledají novinky v oblasti SW a HW pro výuku a moderních metod výuky, neustále hledají nové možnosti zdokonalení stávajících postupů v oblasti výuky ICT, podporují zavádění metodických postupů využití ICT, aby usnadnila žákům se SVP dosažení cílů, a zároveň rozvíjejí ICT kompetence u svých zaměstnanců pomocí průběžného vzdělávání.
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj digitálních kompetencí na středních a vyšších odborných školách v kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem financí či prostorů pro organizování a vedení nepovinných předmětů, nedostatečnými či neodpovídajícími prostory či vybavením školy a nedostatečnou motivací pedagogů k dalšímu vzdělávání v oblasti ICT. Polovina škol upozorňuje na nedostatečné SW vybavení školy. Školy dále naráží na nedostatečné vzdělání pedagogů na škole v oblasti ICT, dále na to, že studenti nemají vlastní zařízení vhodná pro využití ve výuce a na nízkou časovou dotaci či absenci ICT koordinátora.
- V dalším rozvoji oblasti digitálních kompetencí by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo vysokorychlostní připojení školy k internetu, aplikace – pořizování licencí, aktualizace a vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. Značná část škol uvedla jako potřebná opatření: podpora při budování školní počítačové sítě, vybavení běžných tříd ale i specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT.

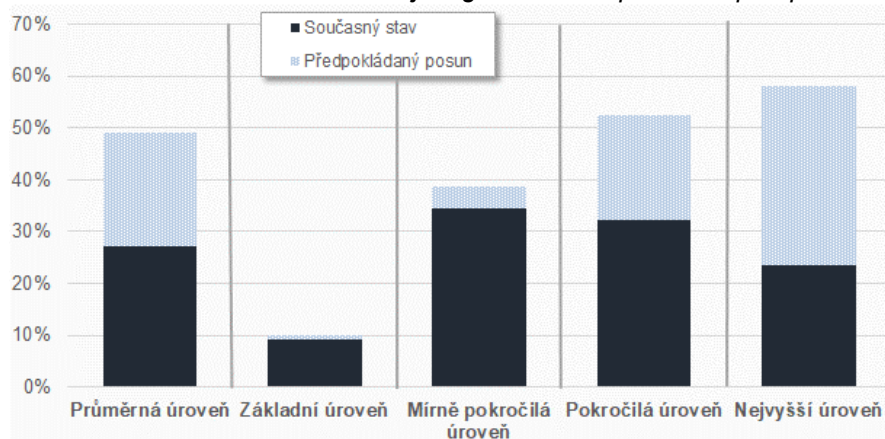
9.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu rozvoje digitálních kompetencí na školách v Karlovarském kraji, v největší míře jsou realizovány aktivity mírně pokročilé úrovně (35 %), kdy škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika a aktivity pokročilé úrovně charakteristické tím, že většina učitelů detailně plánuje způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit (32 %). Školy vykonávají i část aktivit pokročilé úrovně (23%), kdy digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel a na škole je zavedena banka digitálních učebních materiálů, které jsou sdílené mezi pedagogy napříč všemi předměty i mezi pedagogy a žáky. Pouze v malé míře školy realizují aktivity základní úrovně (9 %), pro kterou je charakteristické, že digitální technologie jsou ve výuce používány sporadicky a většinou s nimi pracuje pouze učitel a žáci využívají digitální technologie pouze ve výuce informatických předmětů.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje digitálních kompetencí, školy plánují výrazný rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 35 p. b.) a deklarují tedy zájem o využívání digitálních technologií zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 20 p. b.) a již méně výrazný

je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 4 p. b.) či základní (předpokládaný posun o 1 p. b.) úrovně.

Graf 95: Současná úroveň rozvoje digitálních kompetencí a předpokládaný posun

Základní úroveň – Digitální technologie jsou ve výuce používány sporadicky a většinou s nimi pracuje pouze učitel. Žáci využívají digitální technologie pouze ve výuce informatických předmětů. Učitelé mají k dispozici pouze limitované digitální zdroje. Škola vlastní výukové materiály netvoří.

Mírně pokročilá úroveň – Škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika. Žáci využívají

digitální technologie v jiných předmětech, než je informatika, pouze sporadicky. Na škole působí ICT metodik a koordinátor, který vytváří plán nákupu a začlenění digitálních technologií do výuky.

Pokročilá úroveň – Většina učitelů detailně plánuje způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit. Žáci jsou podporováni ve využívání digitálních technologií i v jiných předmětech, než je informatika. Ve výuce i mimo ni se využívají komunikační nástroje, které jsou používány pro řešení problémů, spolupráci a tvorbu společných výstupů.

Nejvyšší úroveň – Digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel, která reagují na aktuální potřeby školy a výuky. Na škole je zavedena banka digitálních učebních materiálů, které jsou sdílené mezi pedagogy napříč všemi předměty i mezi pedagogy a žáky. Učební materiály jsou průběžně obměňovány a doplňovány. - dalším vzděláváním se škola nezabývá, není součástí vize školy.

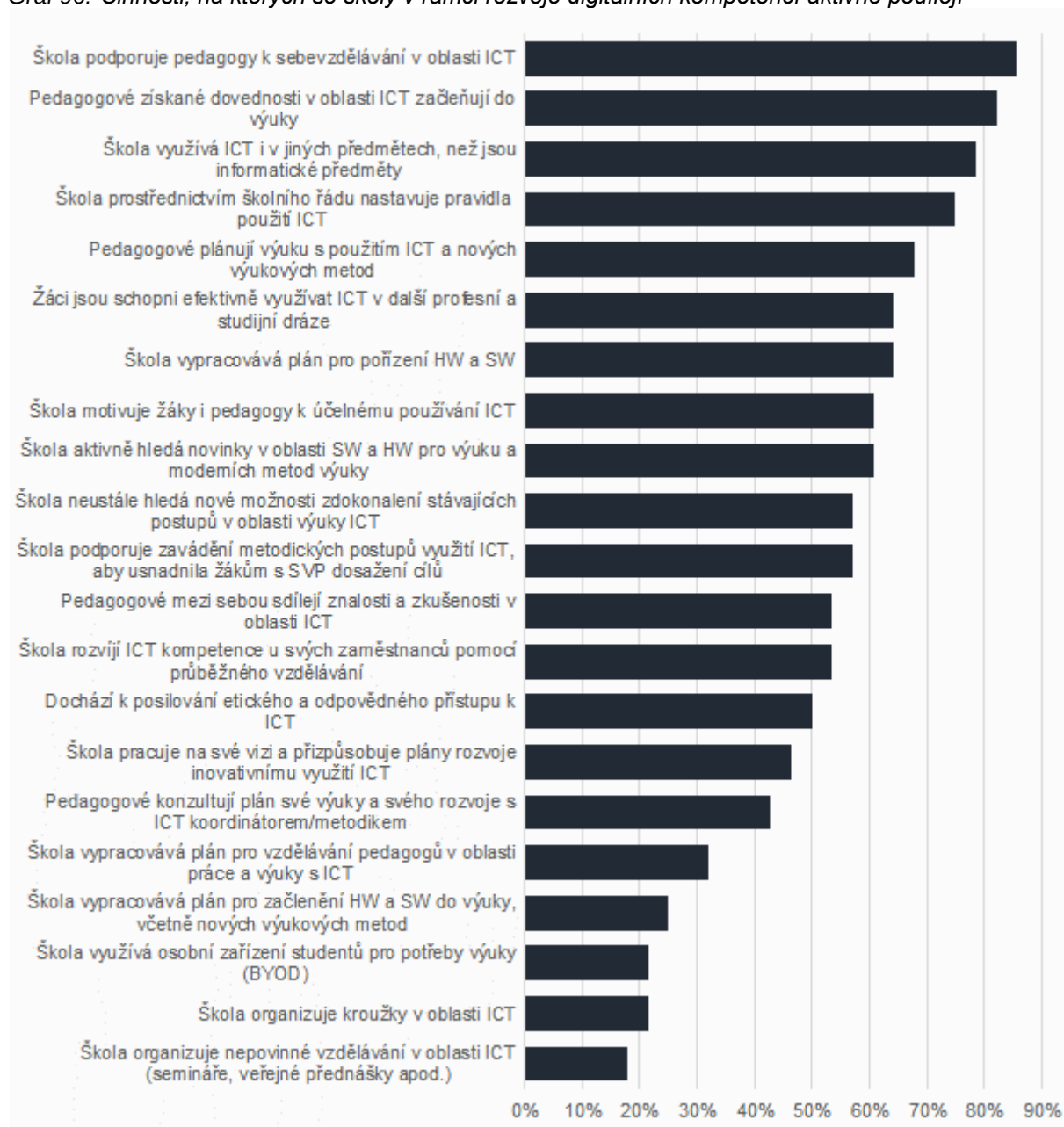
9.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti rozvoje digitálních kompetencí střední a vyšší odborné školy v největší míře podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (86 %) a pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (82 %). Školy dále často využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty (79 %), prostřednictvím školního řádu nastavují pravidla použití ICT (75 %), pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (68 %), vypracovávají plán pro pořízení HW a SW (64 %) a jejich žáci jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze (64 %).

Školy dále motivují žáky i pedagogy k účelnému používání ICT (61 %), aktivně hledají novinky v oblasti SW a HW pro výuku a moderních metod výuky (61 %), neustále hledají nové možnosti zdokonalení stávajících postupů v oblasti výuky ICT (57 %), podporují zavádění metodických postupů využití ICT, aby usnadnila žákům se SVP dosažení cílů (57 %) a rozvíjí ICT kompetence u svých zaměstnanců pomocí průběžného vzdělávání (54 %). Pedagogové 54 % škol mezi sebou sdílejí znalosti a zkušenosti v oblasti ICT. U poloviny škol dochází k posilování etického a odpovědného přístupu k ICT a 46 % škol pracuje na své vizi a přizpůsobuje plány rozvoje inovativnímu využití ICT. Ve 43 % školách pedagogové konzultují plán své výuky a svého rozvoje s ICT koordinátorem či metodikem.

Již menší podíl škol vypracovává plán pro vzdělávání pedagogů v oblasti práce a výuky s ICT (32 %), nebo plán pro začlenění HW a SW do výuky, včetně nových výukových metod (25 %), využívá osobní zařízení studentů pro potřeby výuky, tj. BYOD (21 %), organizuje kroužky v oblasti ICT (21 %) nebo nepovinné vzdělávání v oblasti ICT (18 %).

Graf 96: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje digitálních kompetencí aktivně podílejí

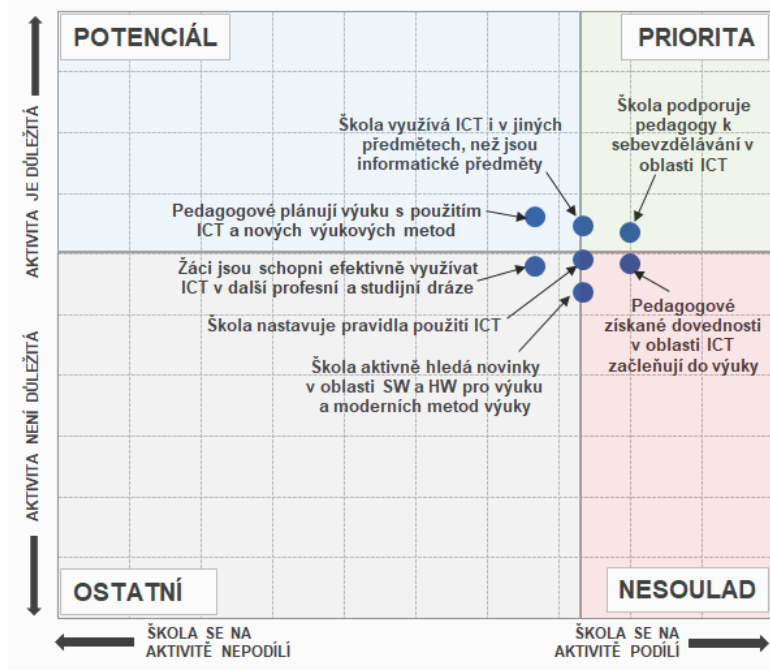

Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

9.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti rozvoje digitálních kompetencí v největší míře podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT a jejich pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (shodně 80 %). Ve větší míře školy využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty, nastavují pravidla použití ICT - včetně mobilních telefonů, přístupu do internetu, a to prostřednictvím školního řádu a aktivně hledají novinky v oblasti SW a HW pro výuku a moderních metod výuky (vše 73 %). Střední odborná učiliště dále uvádějí, že pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (67 %) a žáci jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze (také 67 %).

Graf 97: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště jsou podpora pedagogů k sebevzdělávání v oblasti ICT a využívání ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty. Tyto aktivity střední odborná učiliště zmiňují jako jedny z nejčastějších a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřadí velký význam.

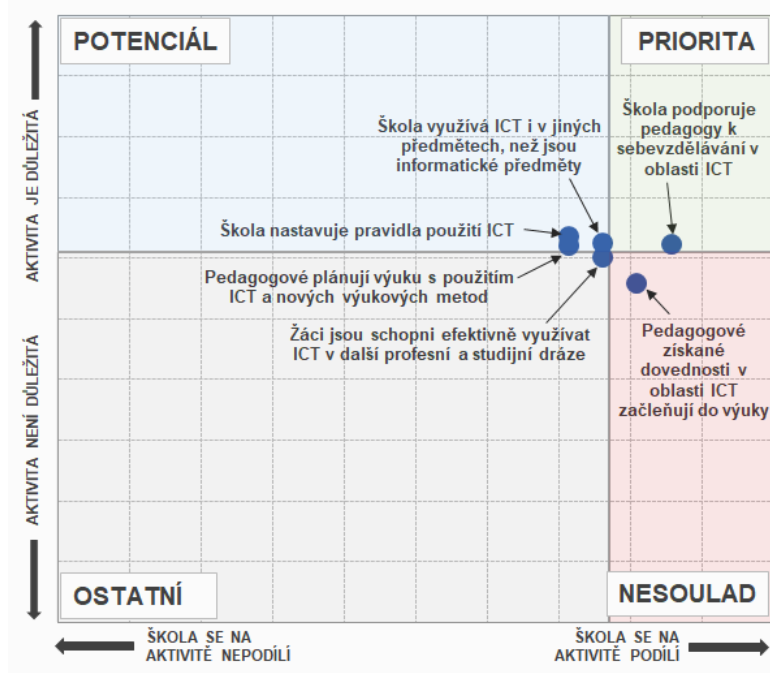
Z hlediska realizovaných aktivit je časté, že pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky, školy nastavují pravidla použití ICT prostřednictvím školního řádu a aktivně hledají novinky v oblasti SW a HW pro

výuku a moderních metod výuky. Těmto aktivitám ve srovnání s prioritními aktivitami školy vyjadřují nižší míru důležitosti, čímž se nachází v jistém nesouladu.

Situace, kdy pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod, se odehrává na školách již v relativně menší míře, ale považují ji za důležitou, čímž představuje pro školy činnost, která skýtá potenciál.

Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště, v oblasti rozvoje digitálních kompetencí podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (86 %) a pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (81 %). Tři čtvrtiny škol využívá ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty a stejný podíl škol uvádí, že žáci jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze.

Graf 98: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Školy také ve velké míře nastavují pravidla použití ICT včetně mobilních telefonů, přístupu do internetu, a to prostřednictvím školního řádu (71 %) a pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (také 71 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit představuje prioritu středních odborných škol podpora pedagogů k sebevzdělávání v oblasti ICT. Uvedenou aktivitu střední odborné školy realizují nejčastěji a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřadí větší význam.

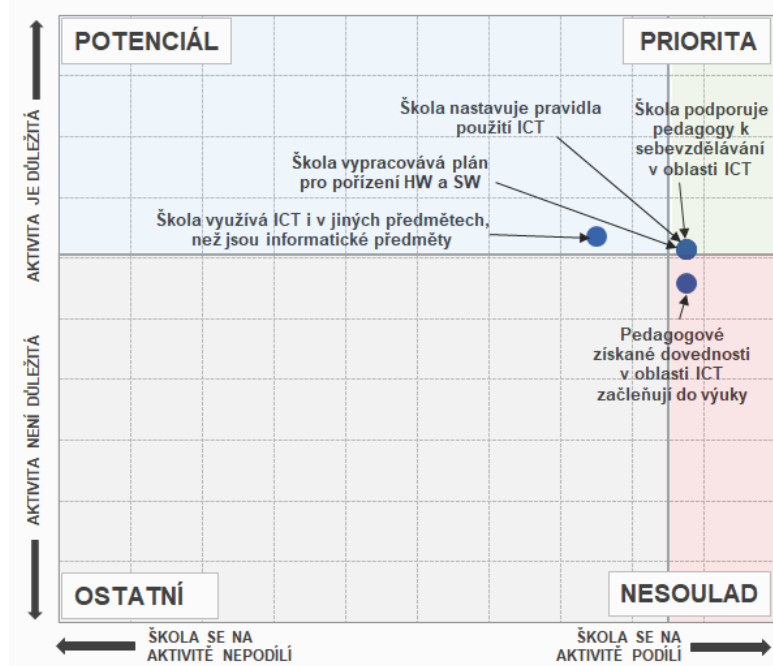
Druhou nejčastěji realizovanou aktivitou SOŠ je, že pedagogové

získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky. Této aktivitě již přiřkládají relativně menší význam, čím se tato aktivita nachází v jistém nesouladu.

V menší míře střední odborné školy využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty, nastavují pravidla použití ICT a to prostřednictvím školního řádu a pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod. Školy hodnotí tyto aktivity jako velmi důležité, čímž představují pro školy potenciál v oblasti rozvoje digitálních kompetencí.

Gymnázia jsou v rámci této oblasti velice aktivní ve vypracování plánu pro pořízení HW a SW, nastavování pravidel použití ICT prostřednictvím školního řádu, dále v podpoře pedagogů k sebevzdělávání v oblasti ICT a pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (shodně 88 %). Tři čtvrtiny gymnázií využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty.

Graf 99: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představují priority vypracování plánu pro pořízení HW a SW, nastavování pravidel použití ICT prostřednictvím školního řádu a podpora pedagogů k sebevzdělávání v oblasti ICT. Na těchto aktivitách se podílí převážná část gymnázií a zároveň je jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam.

Aktivě, kdy pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky, gymnázia přisuzují již nižší míru důležitosti a nachází se tedy v jistém nesouladu.

Gymnázia již v relativně menší míře využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické

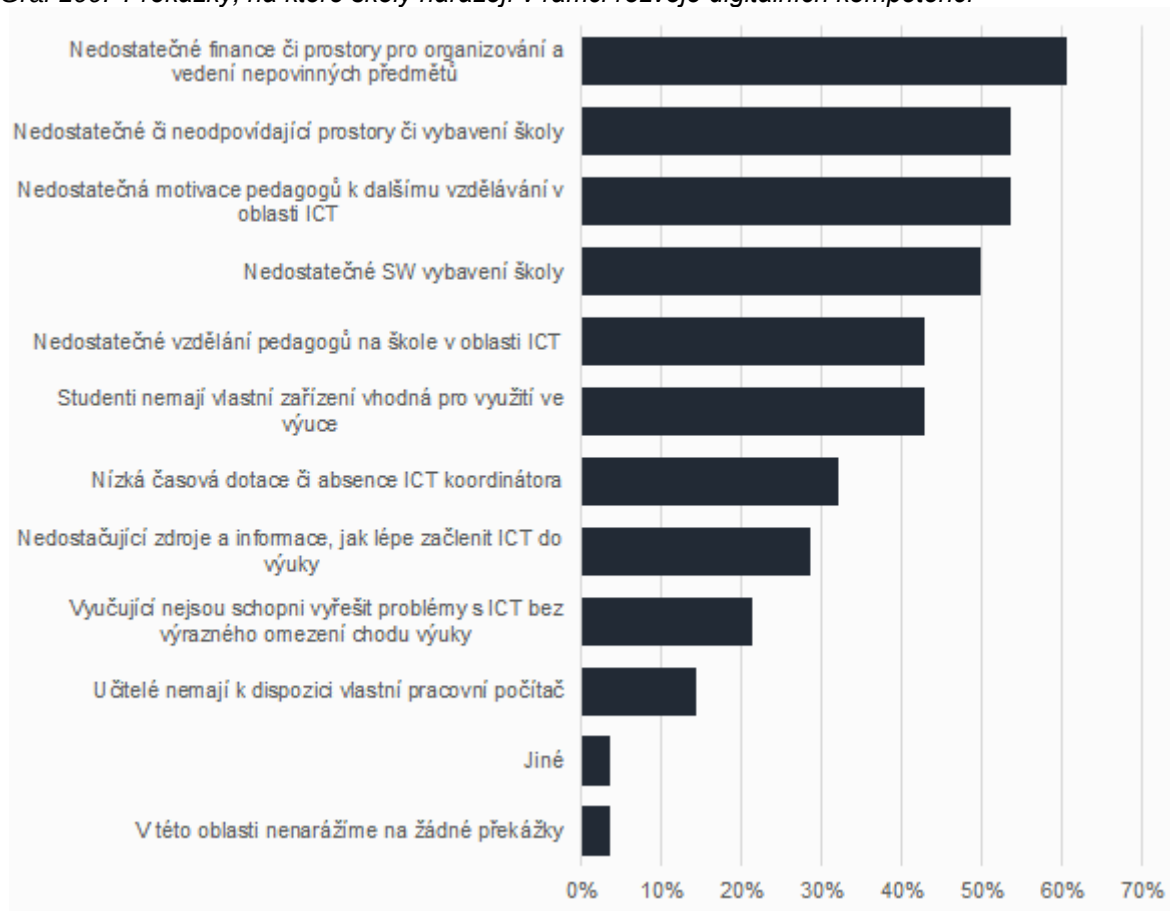
předměty, ale jedná se o aktivitu s nejvyšší mírou důležitosti, čímž pro gymnázia představuje aktivitu s potenciálem.

9.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj digitálních kompetencí na středních a vyšších odborných školách v kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem financí či prostorů pro organizování a vedení nepovinných předmětů (61 %), nedostatečnými či neodpovídajícími prostory či vybavením školy (54 %) a nedostatečnou motivací pedagogů k dalšímu vzdělávání v oblasti ICT (54 %). Polovina škol upozorňuje na nedostatečné SW vybavení školy.

Školy dále naráží na nedostatečné vzdělání pedagogů na škole v oblasti ICT (43 %), dále na to, že studenti nemají vlastní zařízení vhodná pro využití ve výuce (43 %) a na nízkou časovou dotaci či absenci ICT koordinátora (32 %). Dalšími překážkami jsou: nedostačující zdroje a informace, jak lépe začlenit ICT do výuky (29 %), vyučující nejsou schopni vyřešit problémy s ICT bez výrazného omezení chodu výuky (21 %) i to, že učitelé nemají k dispozici vlastní pracovní počítač (14 %). Pouze 4 % škol nenaráží na žádné překážky v oblasti rozvoje digitálních kompetencí.

Graf 100: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje digitálních kompetencí

Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

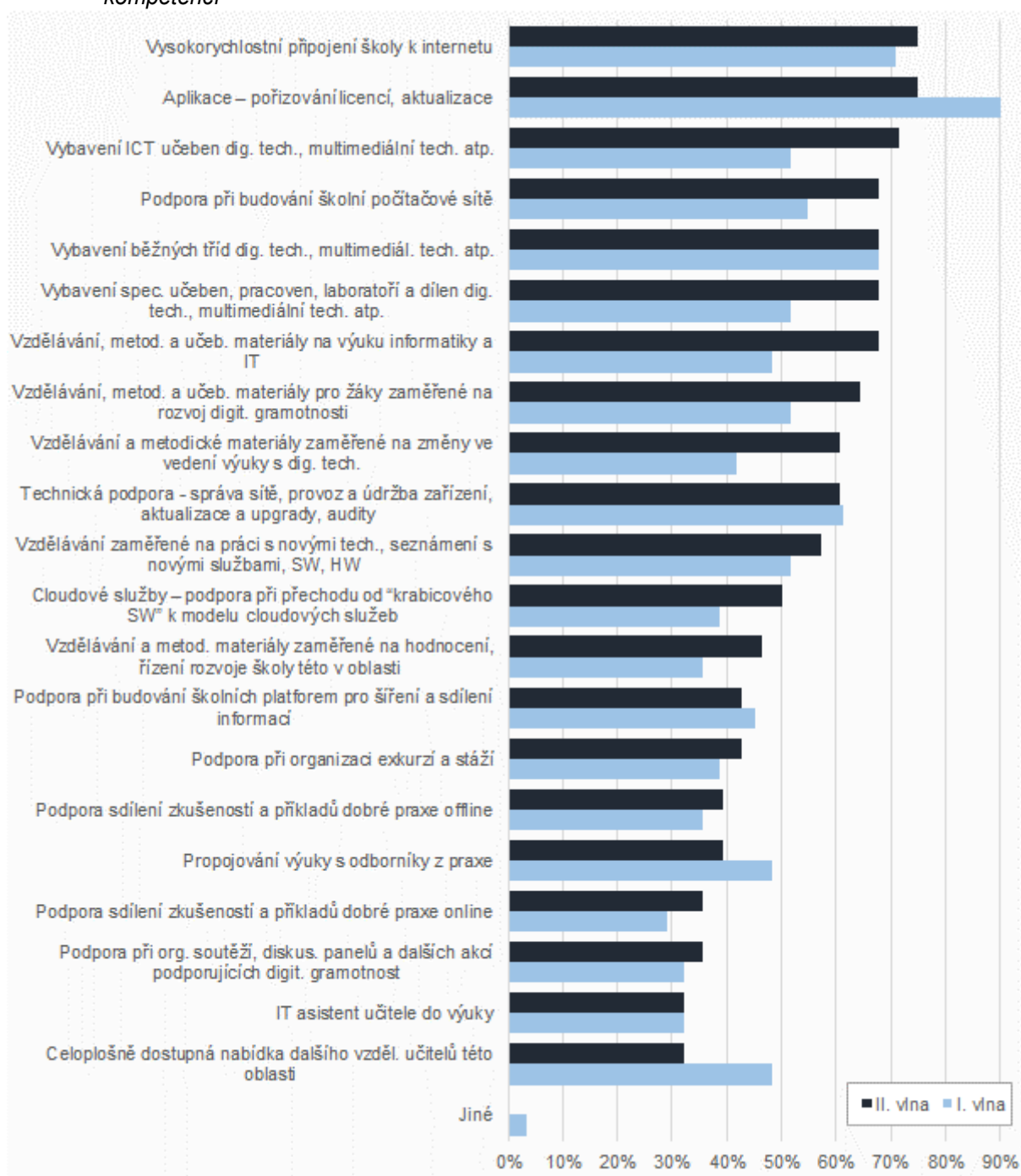
9.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti digitálních kompetencí by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo vysokorychlostní připojení školy k internetu (75 %), aplikace – pořizování licencí, aktualizace (75 %) a vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (71 %). Shodně 68 % škol uvedlo jako potřebná opatření: podpora při budování školní počítačové sítě, vybavení běžných tříd ale i specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT.

Školy vyjadřují i potřebu vzdělávání, metodických materiálů a učebních materiálů pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti žáků (64 %) i se zaměřením na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními technologiemi (61 %). Část škol uvítá i technickou podporu - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity (61 %), vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW (57 %), podporu při přechodu od “krabicového SW” k modelu cloudových služeb (50 %) a vzdělávání a metodické materiály zaměřené na hodnocení, plánování a řízení rozvoje školy v oblasti digitálních technologií (46 %).

Mezi další častěji zmiňovaná opatření jsou opatření, které se týkají různých forem podpory: podpora při organizaci exkurzí a stáží (43 %), podpora při budování školních platforem pro šíření a sdílení informací (43 %), propojování výuky s odborníky z praxe (39 %), podpora sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe offline, tj. prezenčně (39 %) i online (36 %) a podpora při organizaci soutěží, přehlídek, diskusních panelů a dalších akcí pro žáky podporujících rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení žáků (36 %). Část škol uvádí, že potřebuje ICT asistenta učitele do výuky (32 %) a celoplošně dostupnou nabídku dalšího vzdělávání učitelů v oblasti rozvoje digitálních kompetencí a informatického myšlení žáků (32 %).

Graf 101: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje digitálních kompetencí

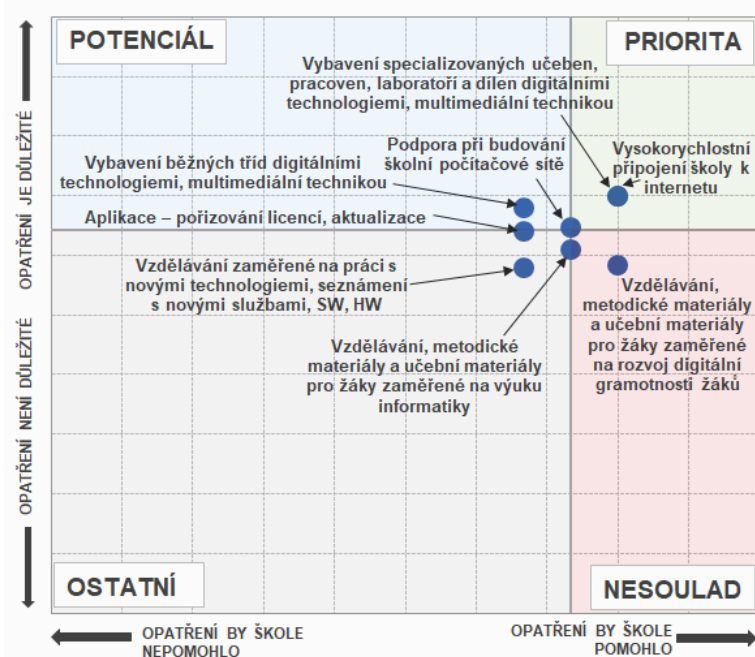

Oproti roku 2015/2016 je většina uváděných opatření zmiňována častěji. Největší nárůst lze pozorovat v případě opatření týkajících se vybavení ICT učeben (nárůst o 20 p. b.), potřeb vzdělávání, metodických a učebních materiálů na výuku IT a informatiky (nárůst o 19 p. b.) a vzdělávání a metodických materiálů se zaměřením na vedení výuky s digitálními technologiemi (nárůst o 19 p. b.). Školy také deklarovaly větší zájem o vybavení specializovaných učeben, pracoven a laboratoří digitální a multimediální technikou (nárůst o 16 p. b.). Naopak pokles zájmu škol, ve srovnání s první vlnou šetření, lze pozorovat u zájmu o celoplošně dostupnou nabídku dalšího vzdělávání učitelů této oblasti (pokles o 16 p. b.) a pořizování a aktualizace licencí pro aplikace (pokles o 15 p. b.).

9.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji digitálních kompetencí pomohla především opatření týkající se vysokorychlostního připojení školy k internetu, vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. a vzdělávání, metodických materiálů a učebních materiálů pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti žáků (shodně 80 %). Z oblasti vzdělávání školy uvítají vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky (73 %) a vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW (67 %). Z technické oblasti zejména podpora při budování školní počítačové sítě (73 %), vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (67 %) a aplikace – pořizování licencí, aktualizace (67 %).

Graf 102: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tyto opatření – vysokorychlostní připojení školy k internetu a vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

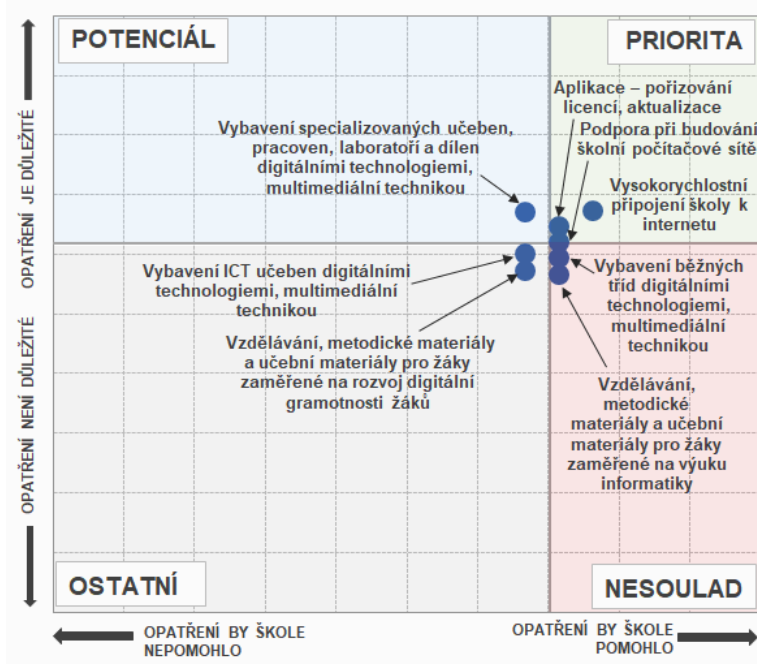
Potřebu podpory při budování školní počítačové sítě, vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. a pořizování licencí

a aktualizace aplikací uvádí jenom o několik škol méně než prioritní opatření. Školy ale i těmto opatřením vyjádřily vyšší míru důležitosti, čímž mohou představovat pro SOU potenciál v jejich rozvoji v této oblasti.

Ve velké míře uvádějí školy i potřebu vzdělávání, metodických materiálů a učebních materiálů pro žáky zaměřené jednak na výuku informatiky (rozvoj informatického myšlení) či na rozvoj digitální gramotnosti žáků i na vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW. Míra důležitosti těchto opatření je už nižší.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu vysokorychlostního připojení školy k internetu (76 %). 71 % škol shodně uvedlo, že uvítají aplikace – pořizování licencí, aktualizace, podporu při budování školní počítačové sítě, vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky (rozvoj informatického myšlení) a IT. Dále školy pociťují potřebu dostatečného vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (67 %), vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (67 %) a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti žáků (také 67 %).

Graf 103: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

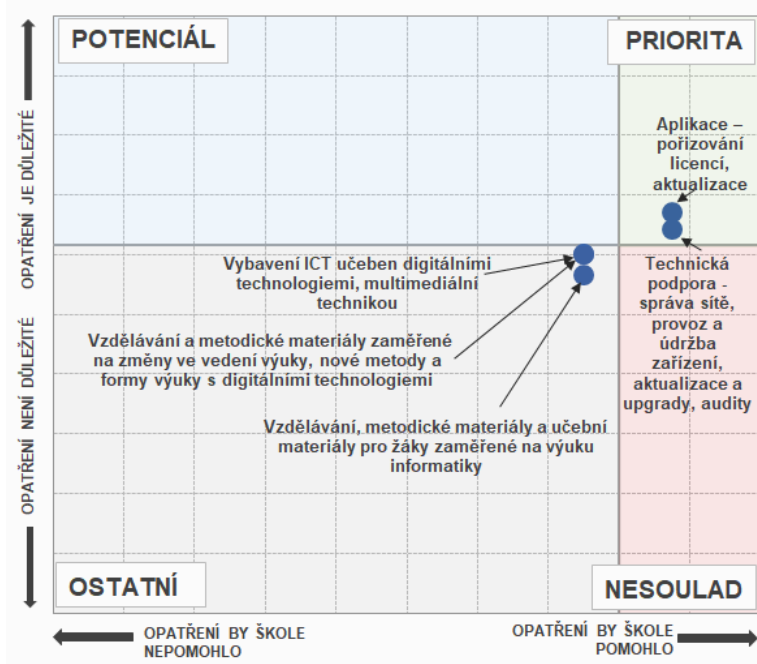
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření představují hlavní priority středních odborných škol vysokorychlostní připojení školy k internetu, aplikace – pořizování licencí a aktualizace i podpora při budování školní počítačové sítě. Tato opatření školy zmiňovaly jako jedny z nejčastějších a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako velice důležitá.

Opatřením - vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky (rozvoj informatického myšlení) a IT – školy přisuzují již nižší míru důležitosti.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje pro střední odborné školy potenciál pro jejich další rozvoj v oblasti digitálních kompetencí, vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v rozvoji digitálních kompetencí. Mezi nejčastěji uváděná opatření patří: aplikace – pořizování licencí, aktualizace (88 %), technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity (88 %), vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (75 %), vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními technologiemi (75 %) a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky (rozvoj informatického myšlení) a IT (75 %).

Graf 104: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření představují priority gymnázií aplikace – pořizování licencí, aktualizace a technická podpora, tj. správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá.

Realitně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim pomohlo vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp., vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními

technologemi a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT. Důležitost těchto opatření je však již podprůměrná.

9.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje digitálních kompetencí“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje digitálních kompetencí* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje digitálních kompetencí*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje digitálních kompetencí*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje digitálních kompetencí na SOU

Na škole působí ICT metodik a koordinátor, který vytváří plán nákupu a začlenění digitálních technologií do výuky. (53 % škol)

Učitelé mají zásobu ověřených nekomerčních či komerčních digitálních výukových materiálů k podpoře výuky a opakovaně je používají. Příležitostně tvoří vlastní výukové materiály. (47 % škol)

Ve výuce i mimo ni jsou vytvářeny výukové materiály, které jsou prezentované a sdílené mezi pedagogy. (40 % škol)

Prostory jsou vhodné a dostačující nejen pro výuku informatiky, ale také pro plnohodnotné využívání digitálních technologií napříč vyučovanými předměty. Internetové připojení je k dispozici v celé budově školy. (40 % škol)

Digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel, která reagují na aktuální potřeby školy a výuky. (40 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci rozvoje digitálních kompetencí realizují

- Škola podporuje pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (80 % škol)
- Pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (80 % škol)
- Škola využívá ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty (73 % škol)
- Škola nastavuje pravidla použití ICT - včetně mobilních telefonů, přístupu do internetu, prostřednictvím školního řádu (73 % škol)
- Škola aktivně hledá novinky v oblasti SW a HW pro výuku a moderních metod výuky (73 % škol)
- Pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (67 % škol)
- Žáci jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze (67 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné či neodpovídající prostory či vybavení školy (67 % škol)
- Nedostatečná motivace pedagogů k dalšímu vzdělávání v oblasti ICT (60 % škol)
- Nedostatečné finance či prostory pro organizování a vedení nepovinných předmětů (53 % škol)
- Nedostatečné SW vybavení školy (47 % škol)
- Studenti nemají vlastní zařízení vhodná pro využití ve výuce (47 % škol)
- Nedostatečné vzdělání pedagogů na škole v oblasti ICT (40 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Vysokorychlostní připojení školy k internetu (80 % škol)
- Vybavení special. učeben, pracoven, laboratoří a dílen digit. technologiemi, multimediální technikou atp. (80 % škol)
- Vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digit. gramotnosti žáků (80 % škol)
- Podpora při budování školní počítačové sítě (73 % škol)
- Vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT (73 % škol)
- Aplikace – pořizování licencí, aktualizace (67 % škol)
- Vybavení běžných tříd digit. technologiemi, multimediální technikou atp. (67 % škol)
- Vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW (67 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje digitálních kompetencí stanovila SOU

Digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel. (87 % škol)

Prostory jsou vhodné a dostačující pro plnohodnotné využívání digit. technologií napříč vyuč. předměty. (80 % škol)

Ve výuce i mimo ni jsou vytvářeny výukové materiály, které jsou prezentované a sdílené mezi pedagogy. (67 % škol)

Na škole je zavedena banka digitálních učebních materiálů, které jsou sdílené mezi pedagogy a žáky. (67 % škol)

Na škole působí ICT metodik a koordinátor, který vytváří plán nákupu a začlenění digit. technologií do výuky. (60 % škol)

Plán nákupu ICT je vytvářen specializovaným týmem. (60 % škol)

Učitelé se systematicky vzdělávají v oblasti digitálních technologií. (60 % škol)

Škola umožňuje v neomezené míře připojení žákovských mobilních zařízení do sítě. (60 % škol)

Běžně jsou využívány různé nástroje pro komunikaci, sdílení souborů na cloudovém úložišti, videokonference atd. (60 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje digitálních kompetencí na SOŠ

Na škole působí ICT metodik a koordinátor, který vytváří plán nákupu a začlenění digitálních technologií do výuky. (48 % škol)

Učitelé mají zásobu ověřených nekomerčních či komerčních digitálních výukových materiálů k podpoře výuky a opakovaně je používají. Příležitostně tvoří vlastní výukové materiály. (43 % škol)

Většina učitelů detailně plánuje způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit. Žáci jsou podporováni ve využívání digitálních technologií i v jiných předmětech, než je informatika. (43 % škol)

Prostory jsou vhodné a dostačující nejen pro výuku informatiky, ale také pro plnohodnotné využívání digitálních technologií napříč vyučovanými předměty. Internetové připojení je k dispozici v celé budově školy. (43 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Ve výuce i mimo ni jsou vytvářeny výukové materiály, které jsou prezentované a sdílené mezi pedagogy. (43 % škol)

Minimálně jedním připojeným počítačem s dataprojektorem či interaktivní tabulí je vybavena většina učeben. Internetové připojení je k dispozici ve vyhrazených částech školy. (38 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci rozvoje digitálních kompetencí realizují

- Škola podporuje pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (86 % škol)
- Pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (81 % škol)
- Škola využívá ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty (76 % škol)
- Žáci jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze (76 % škol)
- Škola nastavuje pravidla použití ICT - včetně mobilních telefonů, přístupu do internetu, prostřednictvím školního řádu (71 % škol)
- Pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (71 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečná motivace pedagogů k dalšímu vzdělávání v oblasti ICT (57 % škol)
- Nedostatečné finance či prostory pro organizování a vedení nepovinných předmětů (57 % škol)
- Nedostatečné či neodpovídající prostory či vybavení školy (48 % škol)
- Nedostatečné SW vybavení školy (48 % škol)
- Nedostatečné vzdělání pedagogů na škole v oblasti ICT (38 % škol)
- Studenti nemají vlastní zařízení vhodná pro využití ve výuce (33 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Vysokorychlostní připojení školy k internetu. (76 % škol)
- Podpora při budování školní počítačové sítě. (71 % škol)
- Vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT (71 % škol)
- Aplikace – pořízování licencí, aktualizace (71 % škol)
- Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (71 % škol)
- Vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi atp. (67 % škol)
- Vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti žáků (67 % škol)
- Vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou atp. (67 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje digitálních kompetencí stanovily SOŠ

Prostory jsou vhodné a dostačující pro plnohodnotné využívání digitálních technologií napříč vyučovanými předměty. (81 % škol)

Digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel, která reagují na aktuální potřeby školy a výuky. (76 % škol)

Škola umožňuje v neomezené míře připojení žákovských mobilních zařízení do sítě. (71 % škol)

Ve výuce i mimo ni jsou vytvářeny výukové materiály, které jsou prezentované a sdílené mezi pedagogy. (67 % škol)

Většina učitelů detailně plánuje způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit. (62 % škol)

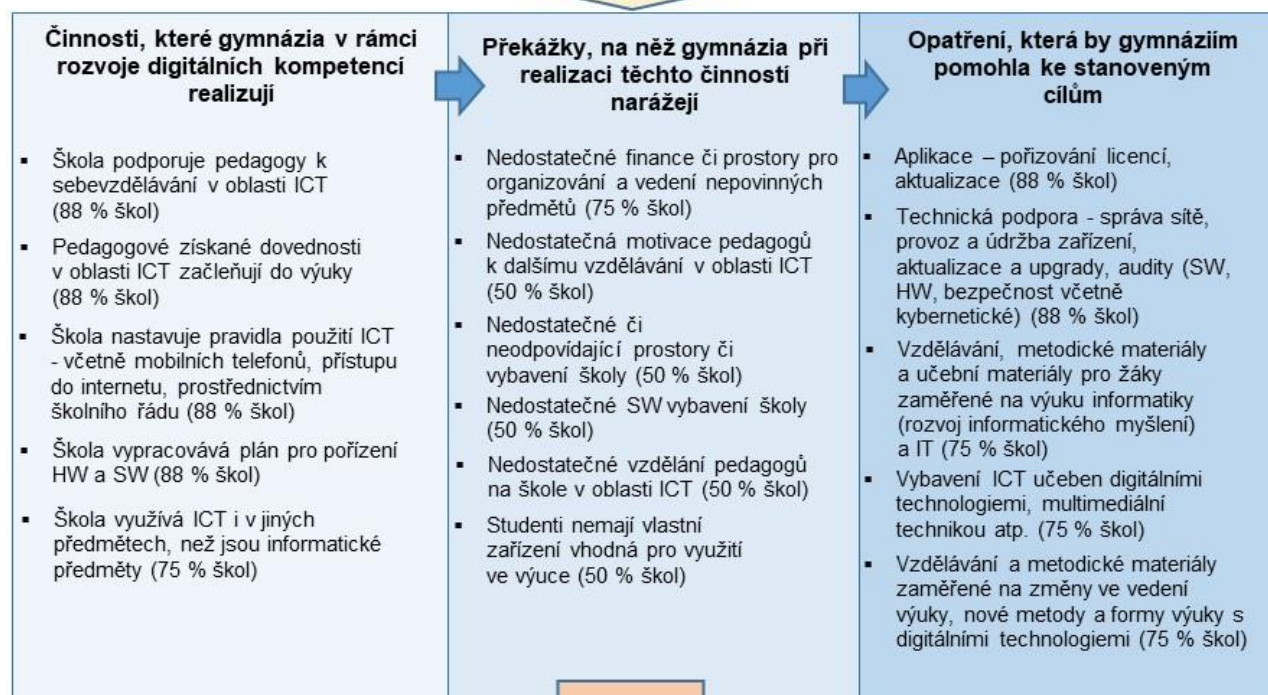
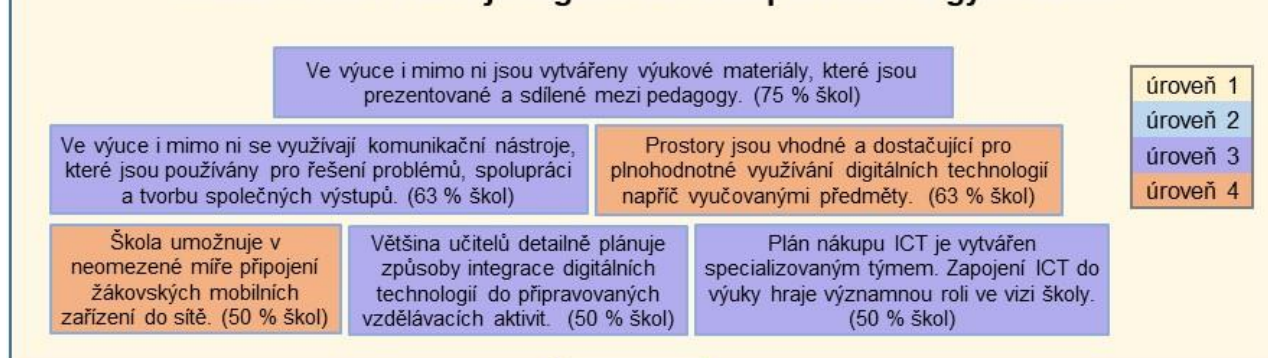
Plán nákupu ICT je vytvářen specializovaným týmem. Zapojení ICT do výuky hraje významnou roli ve vizi školy. (57 % škol)

Učitelé se systematicky vzdělávají v oblasti digitálních technologií a to nejen v rámci DVPP, ale také prostřednictvím sebevzdělávání. (57 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje digitálních kompetencí na gymnáziích

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

10 Podpora čtenářské gramotnosti v Karlovarském kraji

Rada Evropské unie v Doporučení z května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení doporučuje zaměřit vzdělávání na rozvoj kompetencí, a to jak žáků, tak učitelů. **Gramotnosti jsou podmínkou pro získání klíčových kompetencí i pro dosažení důležitých cílů vzdělávání a odborné přípravy.** Rozvoj gramotností je základem pro další učení i pro uplatnění na měnícím se pracovním trhu a je potřebné rozvíjet je **průřezově napříč vzdělávacími obory.**

Jedním z cílů Strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) je šířit osvědčené postupy týkající se **schopnosti žáků porozumět psanému textu** a vypracovat závěry, jak zlepšit gramotnost v celé EU, **zlepšit znalosti z matematiky a přírodních věd na vyšších stupních vzdělávání a odborné přípravy.** A rovněž více zohledňovat klíčové průřezové kompetence ve vzdělávacích oblastech, hodnocení a kvalifikacích.

Koncept gramotností má ústřední místo také v **šetření PISA**, které se užívá i v českém prostředí. Důležitým charakteristickým rysem projektu PISA je pravidelné zjišťování nabytých dovedností a vědomostí, o nichž se předpokládá, že budou nezbytné pro úspěšné zapojení žáků do reálného konkurenčního prostředí a budou pro ně výhodou v dalším vzdělávání i na trhu práce. Záměrem není zkoumat, jak žáci dovedou reprodukovat získané vědomosti, ale **jak dokáží v úlohách vytvořených na základě rozmanitých situací běžného života využít své schopnosti a osvojené dovednosti.**

V návaznosti na výše uvedené je tak cílem oblasti intervence Čtenářská a matematická gramotnost podporovat **systematický rozvoj gramotnosti ve školách** a tím přispívat k lepšímu uplatnění žáků v dalším vzdělávání a na pracovním trhu. Díky funkční schopnosti pracovat s texty a dokumenty, porozumět jim, zužitkovat získané informace, aplikovat získaný matematický aparát na úlohy z běžného života, přemýšlet v souvislostech a návaznostech, zaujmout postoj a sdílet a formulovat vlastní myšlenky mohou žáci zažít úspěch nejen ve škole, ale samozřejmě v práci a osobním i veřejném životě.

Čtenářská gramotnost ve smyslu schopnosti praktického uplatnění znalostí v rozmanitých životních situacích umožňuje **porozumět psanému textu**, který využívá jazyk ve své grafické podobě (včetně vizuálních útvarů jako např. diagramy, mapy, tabulky grafy), nakládat s **informacemi v kontextu**, vyvozovat a **usuzovat v souladu s vlastními rostoucími zkušenostmi**, posuzovat **věrohodnost textů** a číst z **většího počtu zdrojů**, často multimodálního charakteru. Psanými texty jsou myšleny vedle klasických, tzv. statických textů také tzv. dynamické texty, které jsou charakteristické pro digitální média.

Nezbytnou podmínkou pro získání čtenářské gramotnosti je **osvojení si čtenářských strategií**. Těžiště jejich rozvoje je v základním vzdělávání, na středních školách by měly být dále rozvíjeny a prohlubovány. Cílem je, aby se žáci naučili pracovat se strategiemi vědomě, aby věděli, kdy mají které použít, a hlavně aby přemýšleli, proč a jak by je měli použít. Strategie jsou prostředkem k dosažení toho, že žáci budou schopni přemýšlet o tom, co a jak čtou, a naučí se, jak porozumět obsahu textu, záměru autora apod. Pro úspěšný rozvoj čtenářské gramotnosti jsou základním předpokladem také **vhodné materiální a organizační podmínky ve škole.**

Zjištění šetření PISA ve výsledcích českých žáků dlouhodobě ukazují na **potřebu věnovat pozornost významným rozdílům ve výsledcích žáků jednotlivých druhů škol.** Rozdíl mezi výsledkem žáků víceletých gymnázií a středních odborných škol bez maturity je větší než dvě gramotnostní úrovně. Rozdílných výsledků je dosahováno také dívkami a chlapci, je proto třeba rovněž v rozvoji čtenářské gramotnosti pracovat s hlediskem genderových specifíků.

Hlavní zjištění

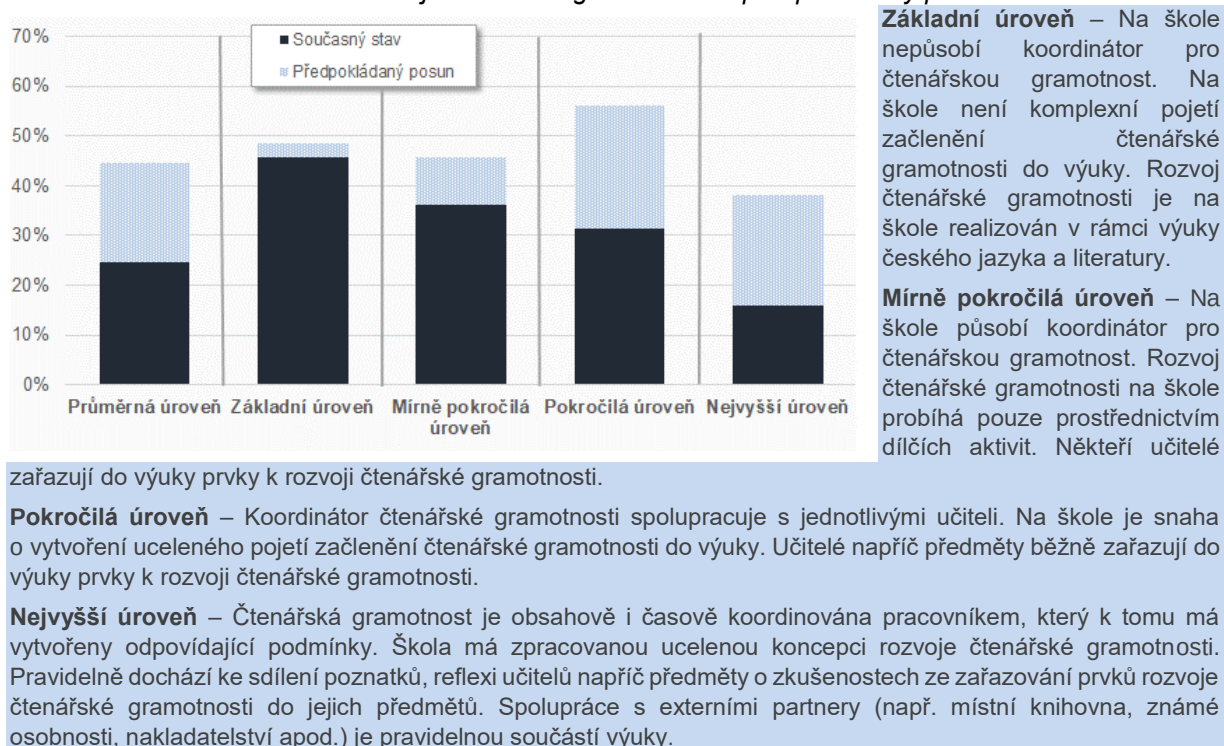
- V rámci oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti se školy zaměřují zejména na činnosti spadající do základní úrovně, kdy rozvoj čtenářské gramotnosti je na škole realizován v rámci výuky českého jazyka a literatury. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně, kdy na škole působí koordinátor pro čtenářskou gramotnost a rozvoj čtenářské gramotnosti na škole probíhá prostřednictvím dílčích aktivit a také aktivity spadající do pokročilé úrovně, kdy již na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky a učitelé napříč předměty běžně zařazují do výuky prvky k rozvoji čtenářské gramotnosti. V nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně. Školy plánují rozvoj činností v rámci pokročilé úrovně a deklarují tedy snahu o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky. Výraznější posun lze očekávat také v rámci nejvyšší úrovně.
- Střední školy a vyšší odborné školy se v rámci oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti soustředí především na pomoc žákům s vlastním výběrem četby, práci s texty napříč předměty, zřízení a zajištění školní knihovny a práci s různou podobou textu. Školy se také dále věnují práci s odbornými a beletristickými texty ve výuce a zvyšování motivace žáků ke čtení. Dále často systematicky spolupracují s místní knihovnou, organizují pravidelné návštěvy knihovny a učitelé se vzdělávají v rozvoji čtenářské gramotnosti ve výuce. Polovina škol realizuje mimoškolní aktivity na podporu čtenářské gramotnosti.
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj čtenářské gramotnosti na středních a vyšších odborných školách, se školy nejčastěji potýkají s nedostatečnou motivací žáků k rozvoji čtenářské gramotnosti, tj. s neochotou číst a s nedostatečnou úrovní čtenářské gramotnosti žáků ze ZŠ. Dále školy narážejí na příliš nízkou časovou dotaci na rozvoj čtenářské gramotnosti ve výuce napříč předměty, na nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje čtenářské gramotnosti na škole i na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost, na chybějící strategie rozvoje čtenářské gramotnosti na celonárodní úrovni a na chybějící spolupráci mezi učiteli.
- Opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především podpora rozvoje čtenářské gramotnosti napříč předměty, systematická práce žáků s odbornými texty a dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu. Školy dále deklarovaly zájem o využití ICT a interaktivních médií podporujících čtenářské gramotnosti, podporu projektových dnů ke čtenářské gramotnosti a prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu. Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zřízení funkce koordinátora gramotností ve škole, prostředků na nákup beletrie a odborné literatury a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Pokles lze naopak sledovat u systematické práce s odbornými texty, vzdělávání vyučujících k podpoře čtenářské gramotnosti a zajištění dostatečných prostředků pro personální zajištění konzultací pro žáky se ŠVP i na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost.

10.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti se školy zaměřují zejména na činnosti spadající do základní úrovně (46 %), kdy rozvoj čtenářské gramotnosti je na škole realizován v rámci výuky českého jazyka a literatury. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (36 %), kdy na škole působí koordinátor pro čtenářskou gramotnost a rozvoj čtenářské gramotnosti na škole probíhá prostřednictvím dílčích aktivit a také aktivity spadající do pokročilé úrovně (31 %), kdy již na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky a učitelé napříč předměty běžně zařazují do výuky prvky k rozvoji čtenářské gramotnosti. V nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (16 %), v rámci které má již škola zpracovanou ucelenou koncepci rozvoje čtenářské gramotnosti a pravidelně dochází ke sdílení poznatků, reflexi učitelů napříč předměty o zkušenostech ze zařazování prvků rozvoje čtenářské gramotnosti do jejich předmětů.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti, školy plánují rozvoj činností v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 25 p. b.) a deklarují tedy snahu o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky. Výraznější posun lze očekávat také v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 22 p. b.). Již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 10 p. b.) či základní (předpokládaný posun o 3 p. b.) úrovně.

Graf 105: Současná úroveň rozvoje čtenářské gramotnosti a předpokládaný posun

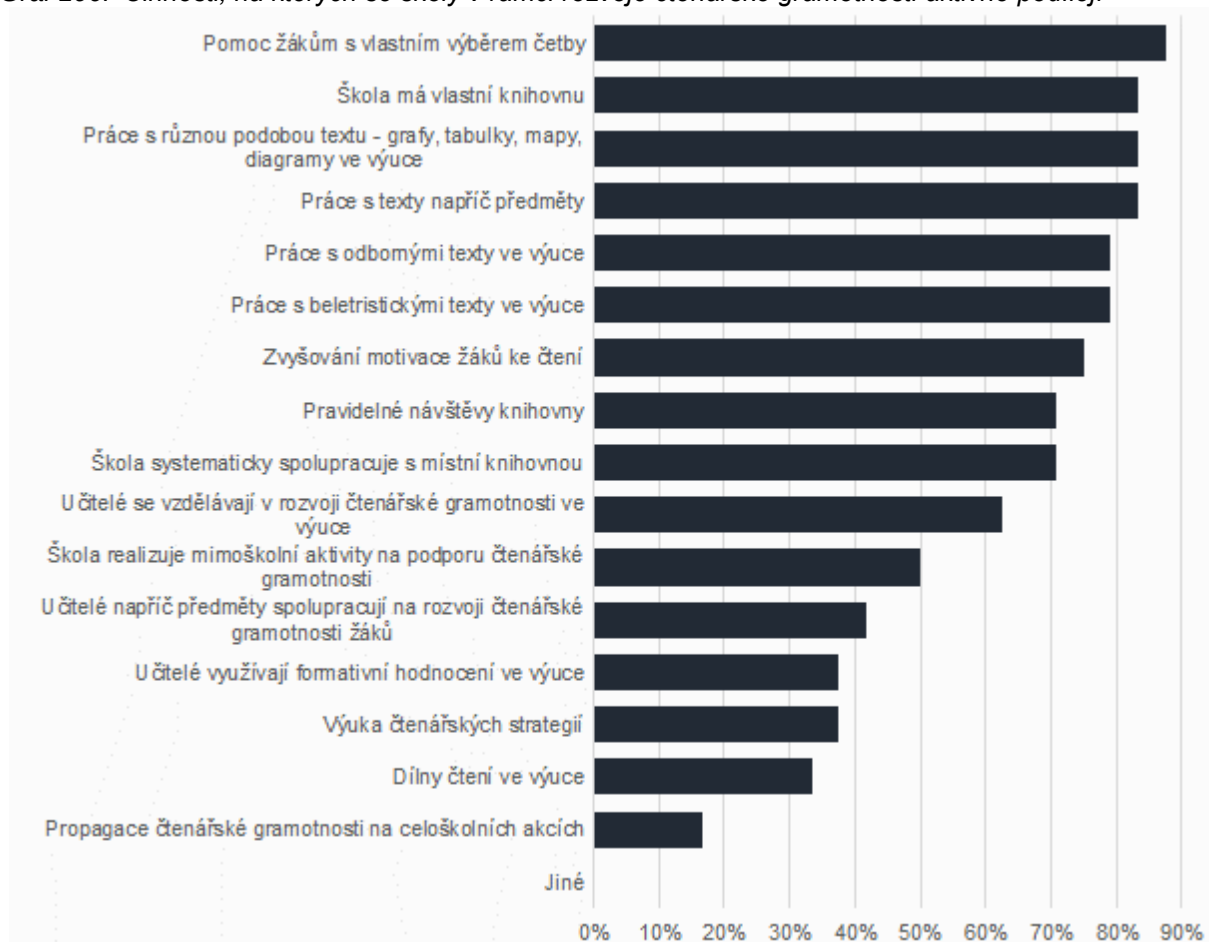
10.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti se střední školy a vyšší odborné školy soustředí především na pomoc žákům s vlastním výběrem četby (88 %), práci s texty napříč předměty (83 %), zřízení a zajištění školní knihovny (83 %) a práci s různou podobou textu (83 %). Školy se také dále věnují práci s odbornými (79 %) a beletristickými (79 %) texty ve výuce a zvyšování motivace žáků ke čtení (75 %). Dále často systematicky spolupracují s místní knihovnou (71 %), organizují pravidelné návštěvy knihovny (71 %) a učitelé se vzdělávají v rozvoji čtenářské gramotnosti ve výuce (63 %).

Polovina škol realizuje mimoškolní aktivity na podporu čtenářské gramotnosti. Na školách učitelé napříč předměty spolupracují na rozvoji čtenářské gramotnosti žáků (42 %) a využívají formativní hodnocení

ve výuce (38 %). Na části škol probíhá výuka čtenářských strategií (38 %) a dílny čtení ve výuce (33 %). Pouze 17 % škol zajišťuje propagaci čtenářské gramotnosti na celoškolních akcích.

Graf 106: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti aktivně podílejí

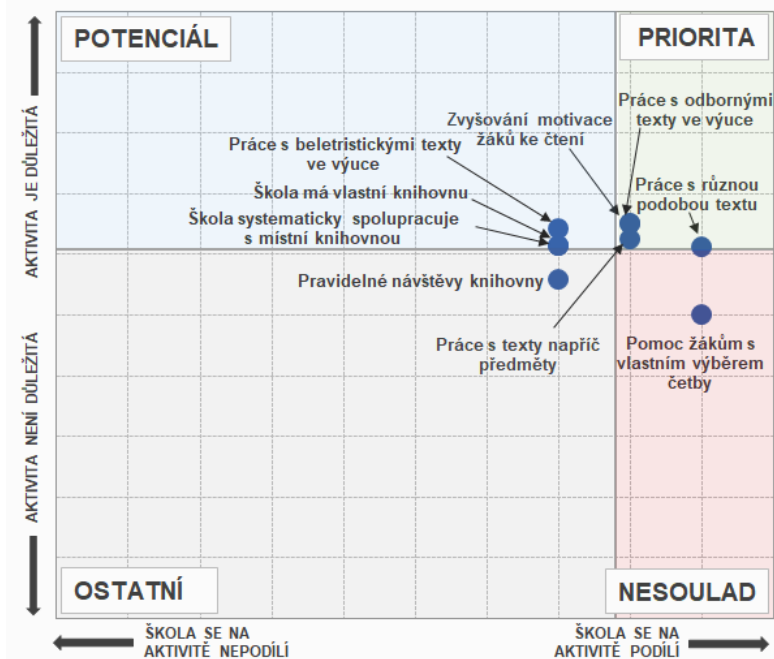
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

10.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v rozvoje čtenářské gramotnosti v největší míře pracují s různou podobou textu - grafy, tabulky, mapy, diagramy ve výuce (90 %) a pomáhají žákům s vlastním výběrem četby (90 %). Ve značné míře SOU pracují s odbornými texty ve výuce (80 %), také s texty napříč předměty (80 %) a zvyšují motivaci žáků ke čtení (80 %). 70 % SOU uvádí, že pracuje i s beletristickými texty ve výuce. Je také velice rozšířené, že školy mají vlastní knihovnu, systematicky spolupracují s místní knihovnou a pravidelně navštěvují knihovny (vše shodně 70 % škol).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště jsou práce s různou podobou textu - grafy, tabulky, mapy, diagramy ve výuce, práce s odbornými texty ve výuce, práce s texty napříč předměty i zvyšování motivace žáků ke čtení. Tyto aktivity střední odborná učiliště zmiňují nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují větší význam.

Graf 107: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

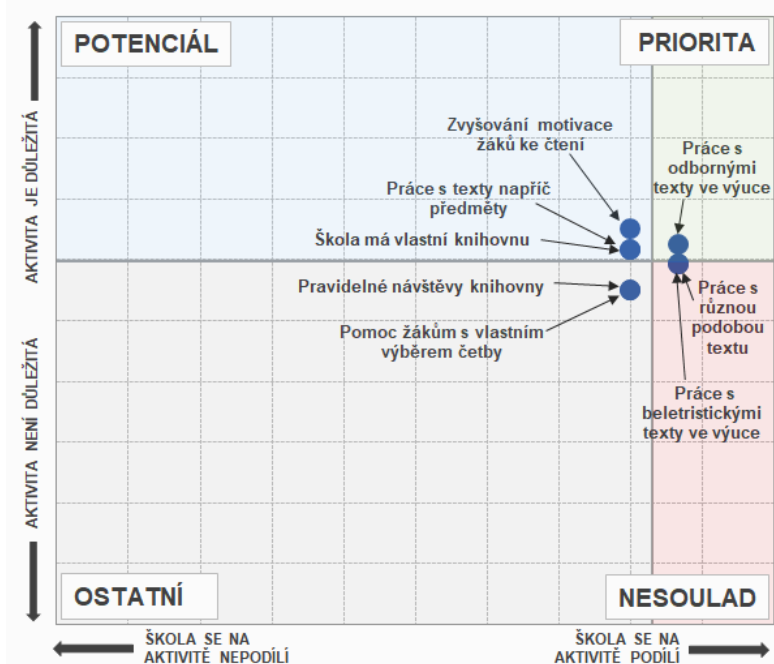

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště dále soustředí na pomoc žákům s vlastním výběrem četby, ale tato aktivita je dle jejich vyjádření méně důležitá. Nachází se tedy v jistém nesouladu.

V relativně menší míře SOU pracují i s beletristickými texty ve výuce, dále mají vlastní knihovnu a systematicky spolupracují s místní knihovnou. Těmto aktivitám také přisuzují větší význam, čímž mohou představovat pro školy činnosti, které skýtají potenciál. Pravidelné návštěvy knihovny mají pro školy již menší význam.

Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště především pracují s odbornými, s beletristickými či s různou podobou textu - grafy, tabulky, mapy, diagramy ve výuce (vše 87 %). 80 % škol uvádí, že zvyšuje motivaci žáků ke čtení, pracuje s texty napříč předměty, má vlastní knihovnu, organizuje pravidelné návštěvy knihovny a pomáhá žákům s vlastním výběrem četby.

Graf 108: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit představuje prioritu středních odborných škol práce s odbornými texty ve výuce. Střední odborné školy tuto aktivitu realizují ve velké míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládají větší význam. Dalším stejně často realizovaným aktivitám přikládají již menší význam, čím se tyto aktivity nachází v jistém nesouladu. Jedná se o práci s různou podobou textů a práci s beletristickými texty.

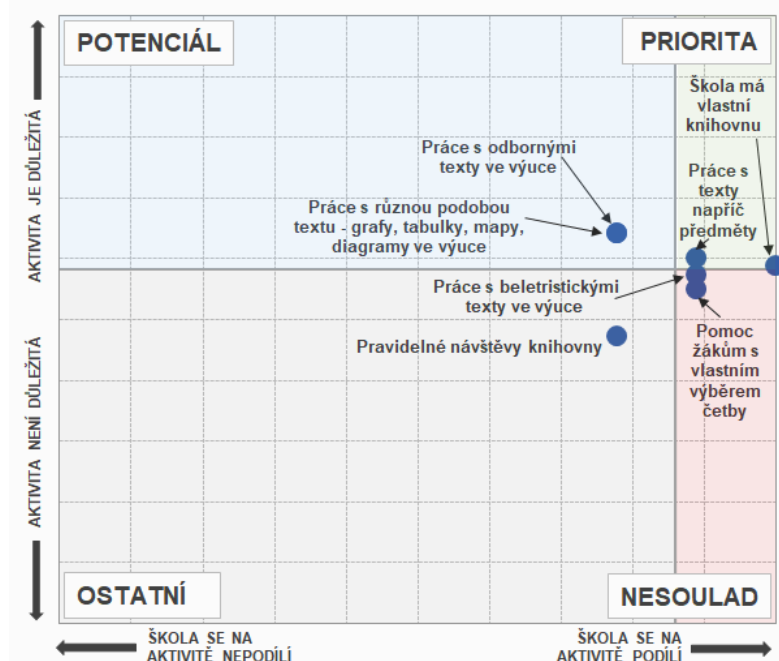
V relativně menší míře se střední odborné školy věnují zvyšování motivace žáků ke čtení, práci s texty napříč předměty a provozu vlastní knihovny, přičemž tyto aktivity hodnotí jako průměrně

důležité. Mohou tak představovat pro školy potenciál v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti. Pravidelným návštěvám knihovny a pomoci žákům s vlastním výběrem četby školy přisuzují již nižší míru důležitosti.

Všechny **gymnázia** uvádějí, že mají vlastní knihovnu. Velká část z nich (89 %) uvádí, že pracuje s texty napříč předměty, dále pracuje i s beletristickými texty ve výuce a nabízí pomoc žákům s vlastním

výběrem četby. Více než tři čtvrtiny gymnázií (78 %) pracuje také s odbornými texty či s různou podobou textu - grafy, tabulky, mapy, diagramy ve výuce a pravidelně navštěvují knihovny.

Graf 109: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představují priority v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti provoz vlastní knihovny a práce s textem napříč předměty. Na těchto aktivitách se podílí převážná část gymnázií a zároveň je jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam.

Gymnázia ve velké míře také pracují s beletristickými texty ve výuce a pomáhají žákům s vlastním výběrem četby, ale těmto aktivitám přisuzují jenom podprůměrnou míru důležitosti.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných aktivit představují pro gymnázia potenciál pro jejich další rozvoj

v této oblasti práce s odbornými texty a práce s různou podobou textu - grafy, tabulky, mapy, diagramy ve výuce. Pravidelným návštěvám knihovny gymnázia vyjadřují již nižší míru důležitosti.

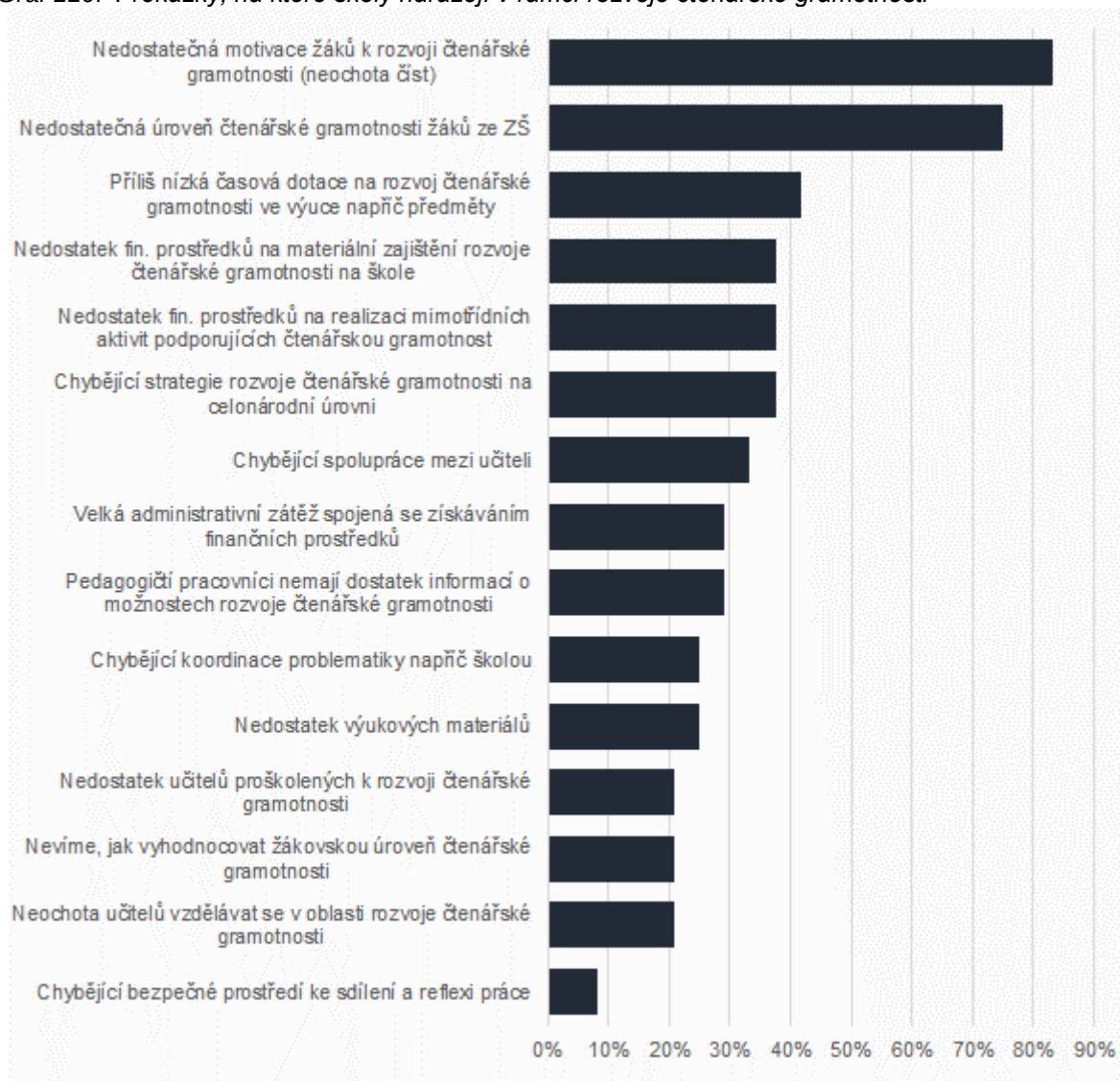
10.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj čtenářské gramotnosti na středních a vyšších odborných školách, se školy nejčastěji potýkají s nedostatečnou motivací žáků k rozvoji čtenářské gramotnosti, tj. s neochotou číst (83 %) a s nedostatečnou úrovní čtenářské gramotnosti žáků ze ZŠ (75 %).

Příliš nízkou časovou dotaci na rozvoj čtenářské gramotnosti ve výuce napříč předměty uvádí 42 % škol. Nedostatek fin. prostředků na materiální zajištění rozvoje čtenářské gramotnosti na škole a na realizaci mimoškolních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost omezuje 38 % škol. Na chybějící strategie rozvoje čtenářské gramotnosti na celonárodní úrovni naráží 38 % a na chybějící spolupráci mezi učiteli 33 % škol.

Pro 29 % škol představuje překážku velká administrativní zátěž spojená se získáváním finančních prostředků. Část pedagogických pracovníků uvádí, že nemají dostatek informací o možnostech rozvoje čtenářské gramotnosti (29 %). Čtvrtině škol chybí koordinace problematiky napříč školou a nedostatek výukových materiálů. Školy dále naráží na nedostatek učitelů proškolených k rozvoji čtenářské gramotnosti (21 %), neochotu učitelů vzdělávat se v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti (21 %) a nevědomost jak vyhodnocovat žákovskou úroveň čtenářské gramotnosti (21 %). Pouze výjimečně jim chybí bezpečné prostředí ke sdílení a reflexi práce (8 %).

Graf 110: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti

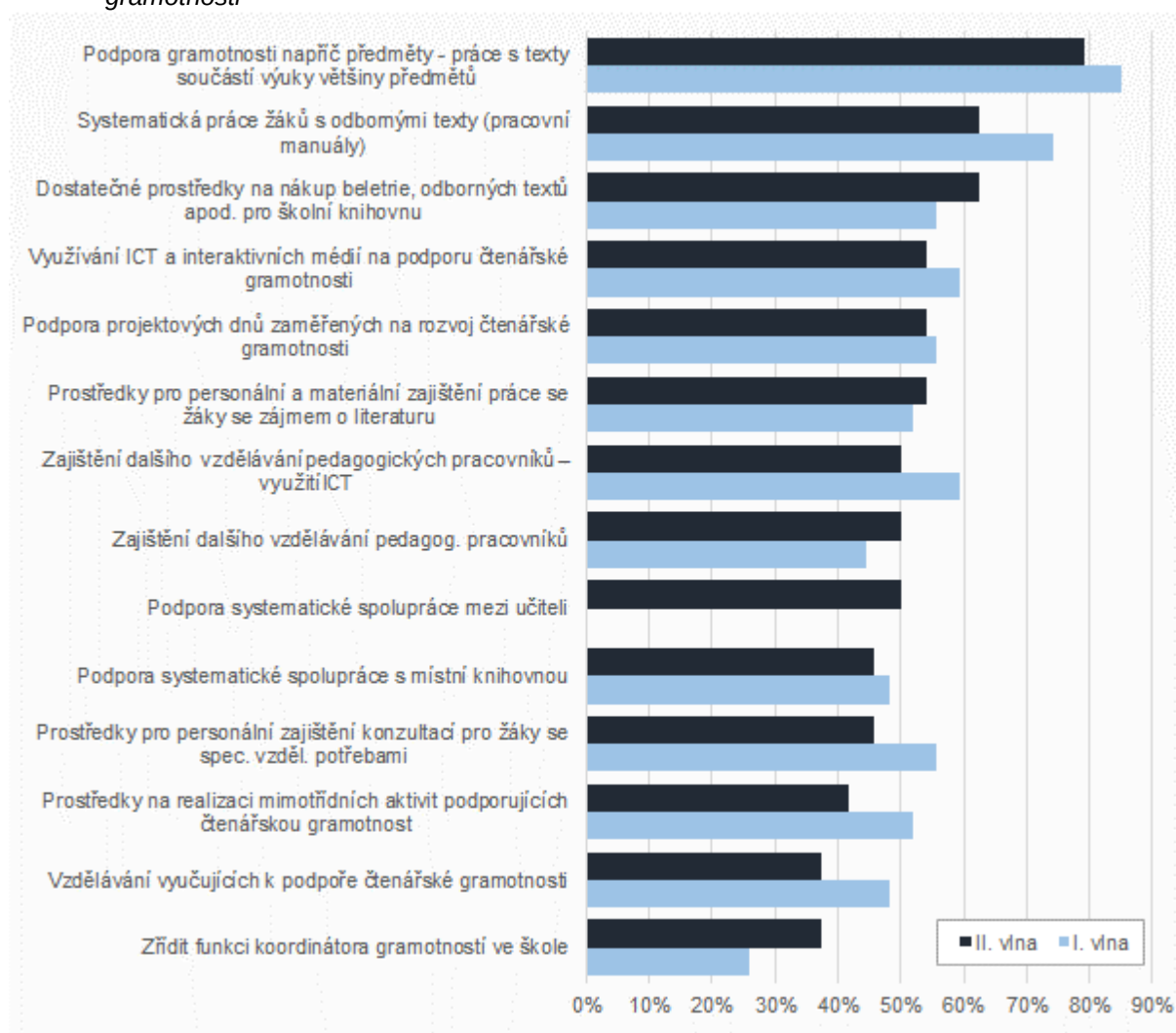
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

10.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V souvislosti s dalším rozvojem sledované oblasti by školám nejvíce pomohla podpora rozvoje čtenářské gramotnosti napříč předměty (79 %), systematická práce žáků s odbornými texty (63 %) a dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu (63 %). Školy dále deklarovaly zájem o využití ICT a interaktivních médií podporujících čtenářské gramotnosti (54 %), podporu projektových dnů ke čtenářské gramotnosti (54 %) a prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu (54 %).

Polovina škol uvádí potřebu zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (využití ICT) a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Školy uvádí i potřebu podpory systematické spolupráce mezi učiteli (50 %) a podpory systematické spolupráce s místní knihovnou (46 %). Výrazněji zaznívá i potřeba prostředků a to pro personální zajištění konzultací pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami (46 %) i na realizaci mimořádných aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (42 %). 38 % škol uvádí mezi potřebná opatření i vzdělávání vyučujících k podpoře čtenářské gramotnosti a zřídit funkci koordinátora gramotností ve škole. Jiné potřeby školy neuváděly.

Graf 111: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti

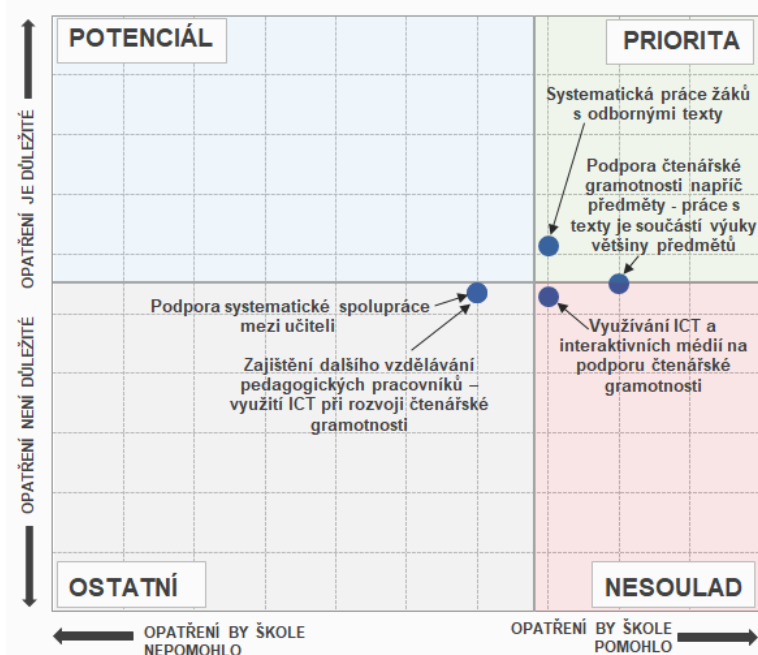

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zřízení funkce koordinátora gramotností ve škole (nárůst o 12 p. b.), prostředků na nákup beletrie a odborné literatury (nárůst o 7 p. b.) a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (nárůst o 6 p. b.). Pokles lze naopak sledovat u systematické práce s odbornými texty (pokles o 12 p. b.), vzdělávání vyučujících k podpoře čtenářské gramotnosti (pokles o 11 p. b.) a zajištění dostatečných prostředků pro personální zajištění konzultací pro žáky se ŠVP (pokles o 10 p. b.) i na realizaci mimoškolních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (pokles o 10 p. b.).

10.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji čtenářské gramotnosti pomohla především opatření týkající se podpory čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů (80 %), dále systematická práce žáků s odbornými texty jako např. pracovní manuály apod. (70 %) a využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (70 %). Školy by ve větší míře ocenily také zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – využití ICT při rozvoji čtenářské gramotnosti (60 %) a podporu systematické spolupráce mezi učiteli (60 %).

Graf 112: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

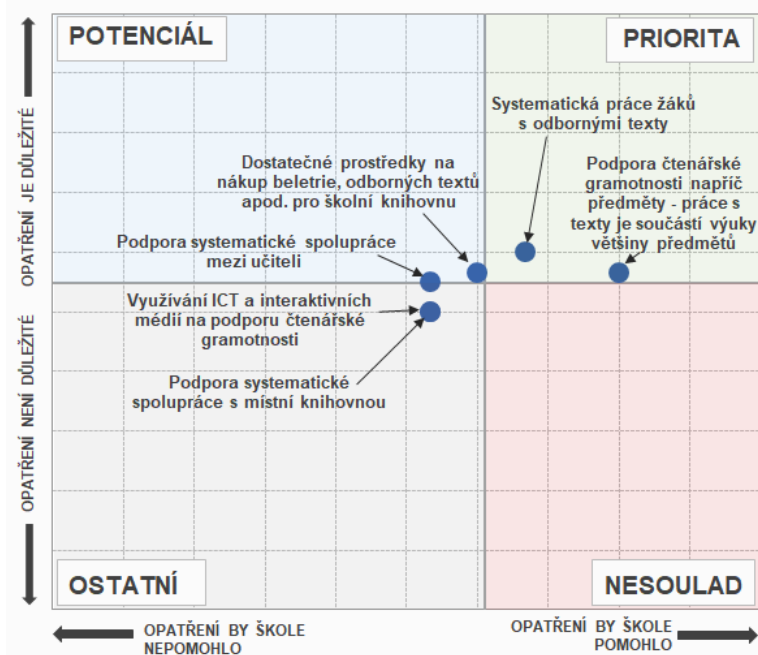
Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory čtenářské gramotnosti zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tyto opatření – systematická práce žáků s odbornými texty a podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů. Tyto opatření zmiňují školy jako jedny z nejčastějších a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

Častěji zmiňovanému opatření, využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti, učiliště přisuzují nižší

míru důležitosti, nachází se tedy v jistém nesouladu.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu podpory čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů (80 %). Dále školy pociťují potřebu systematické práce žáků s odbornými texty (67 %) a dostatečných prostředků na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu (60 %). Pro školy je důležitá i podpora systematické spolupráce mezi učiteli (53 %), podpora systematické spolupráce s místní knihovnou (53 %) a využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (53 %).

Graf 113: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

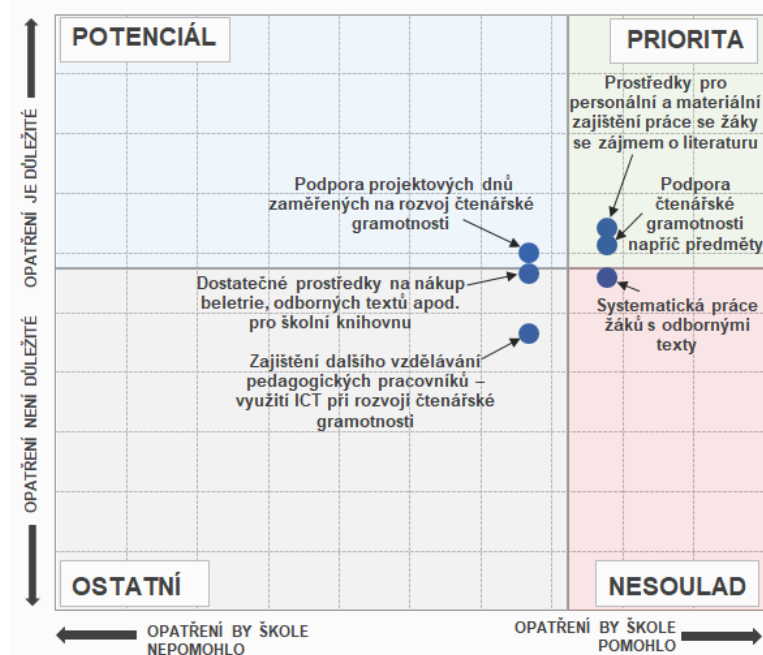
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření představují největší priority středních odborných škol podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů a systematická práce žáků s odbornými texty. Tato opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako velice důležitá.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představují pro střední odborné školy potenciál pro jejich další rozvoj v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní

knihovnu a podpora systematické spolupráce mezi učiteli. Opatřením - podpora systematické spolupráce s místní knihovnou a využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti školy - přisuzují již nižší míru důležitosti.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti. Mezi nejčastěji uváděná opatření patří: prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu, např. tvůrčí psaní, tvorba školního časopisu (78 %), podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů (78 %), systematická práce žáků s odbornými texty (78 %), podpora projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti (67 %), dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu (67 %) a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – jak podpořit čtenářskou gramotnost žáků při výuce všeobecně vzdělávacích i odborných, praktických i teoretických předmětů (67 %).

Graf 114: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření představují priority gymnázií podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů a prostředky pro personální a materiální zajištění práce s žáky se zájmem o literaturu. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá.

Další velice často uváděné opatření - systematická práce žáků s odbornými texty, má již pro gymnázia nižší míru důležitosti.

Realitně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim pomohla

podpora projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti. Důležitost tohoto opatření je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nadprůměrná, čímž pro gymnázia představuje potenciál v jejich dalším rozvoji čtenářské gramotnosti.

10.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje čtenářské gramotnosti“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

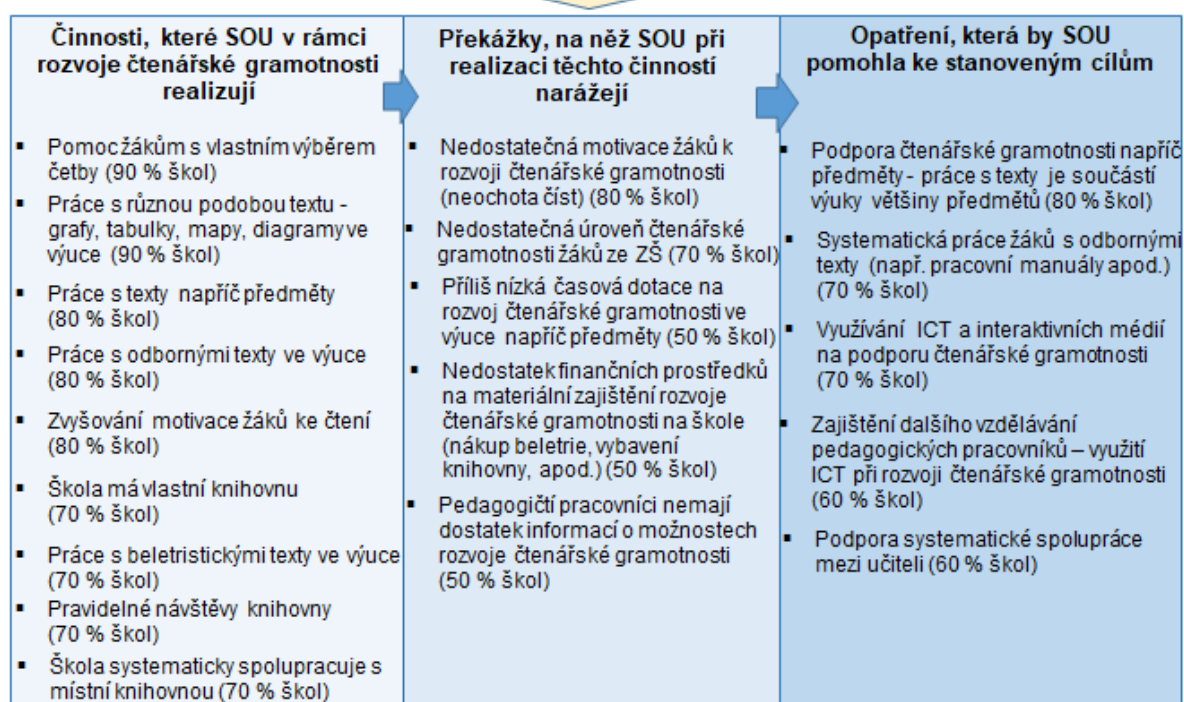
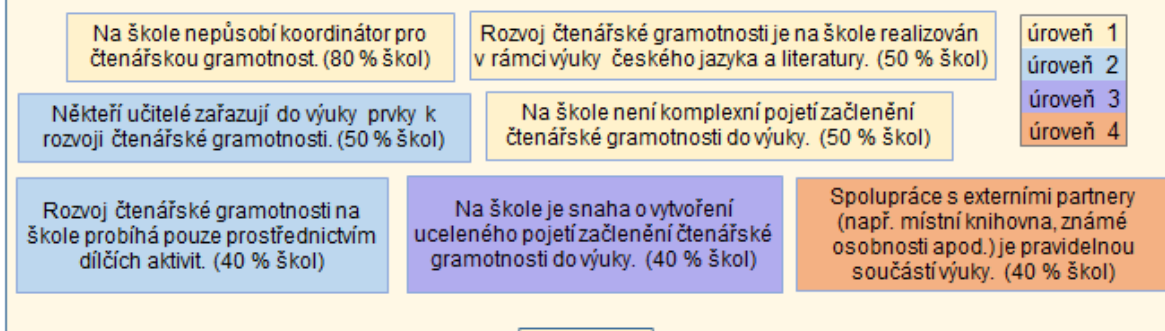
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje čtenářské gramotnosti* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje čtenářské gramotnosti*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

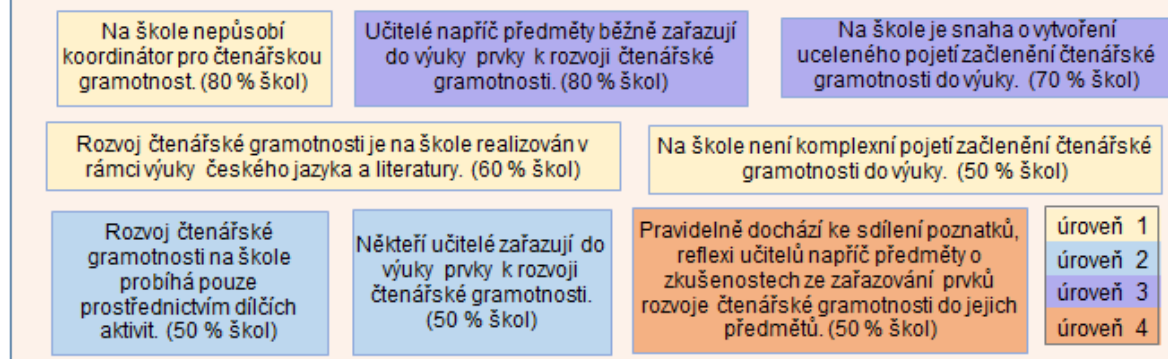
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje čtenářské gramotnosti*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje čtenářské gramotnosti na SOU

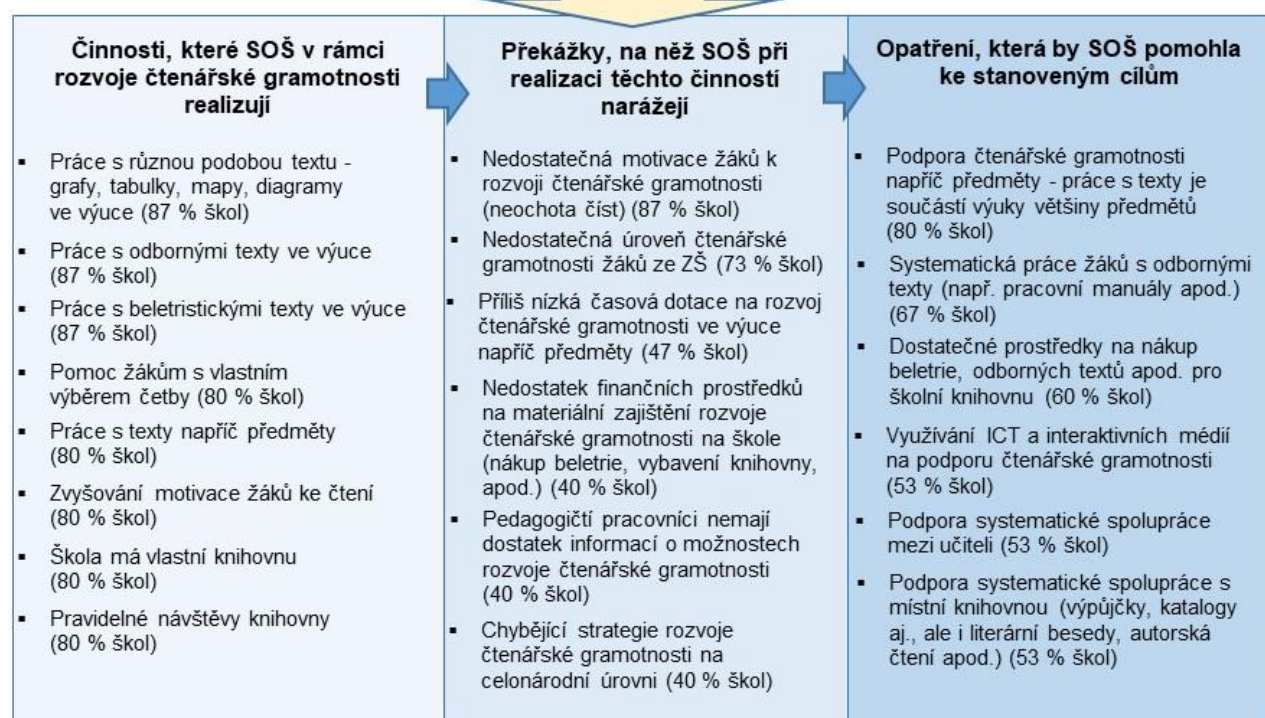
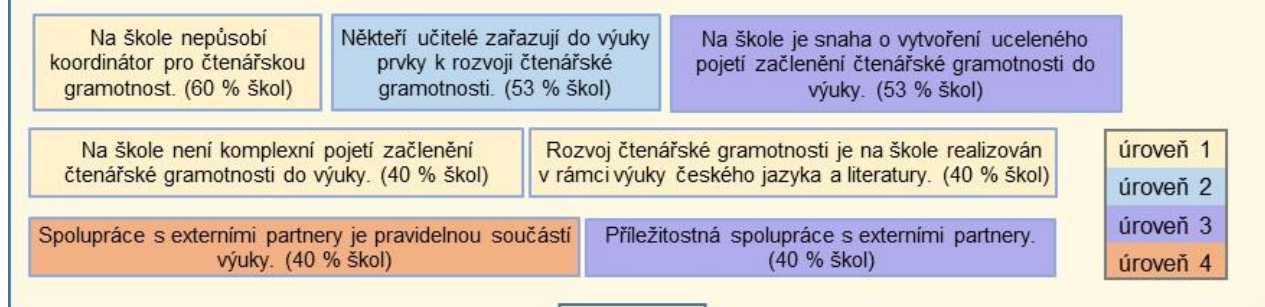

Cíle, které si v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti stanovila SOU

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje čtenářské gramotnosti na SOŠ

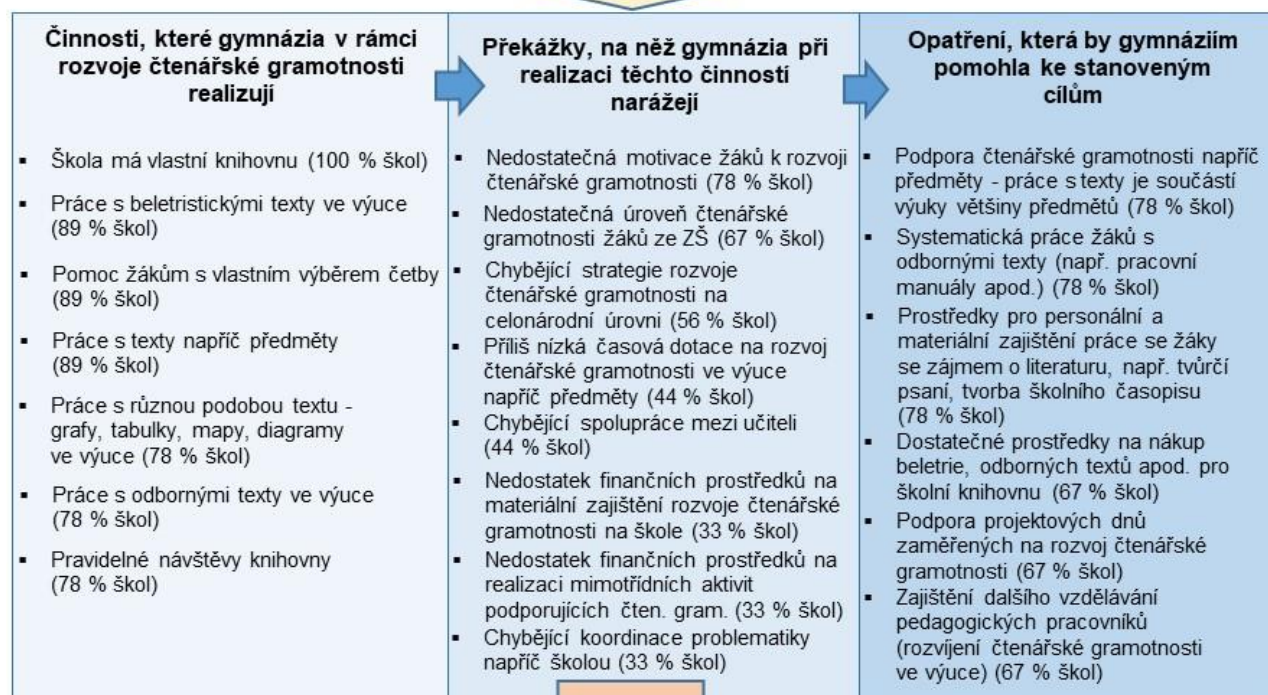
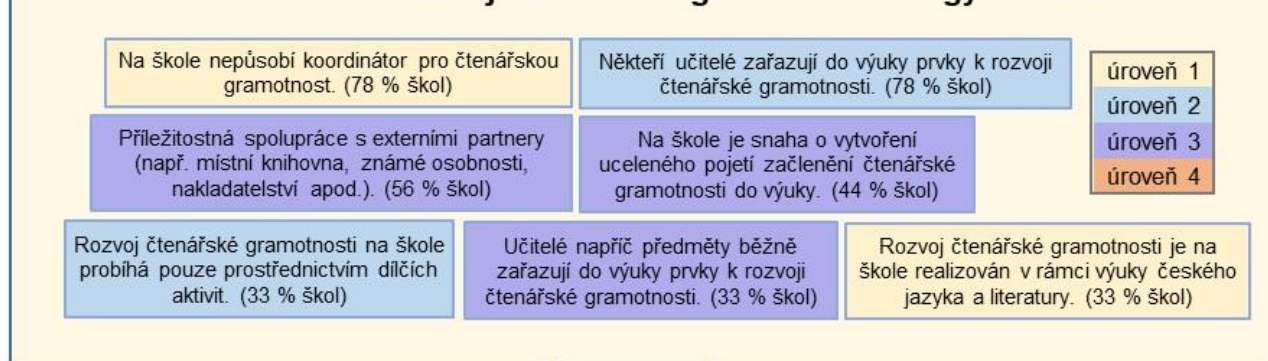

Cíle, které si v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti stanovily SOŠ

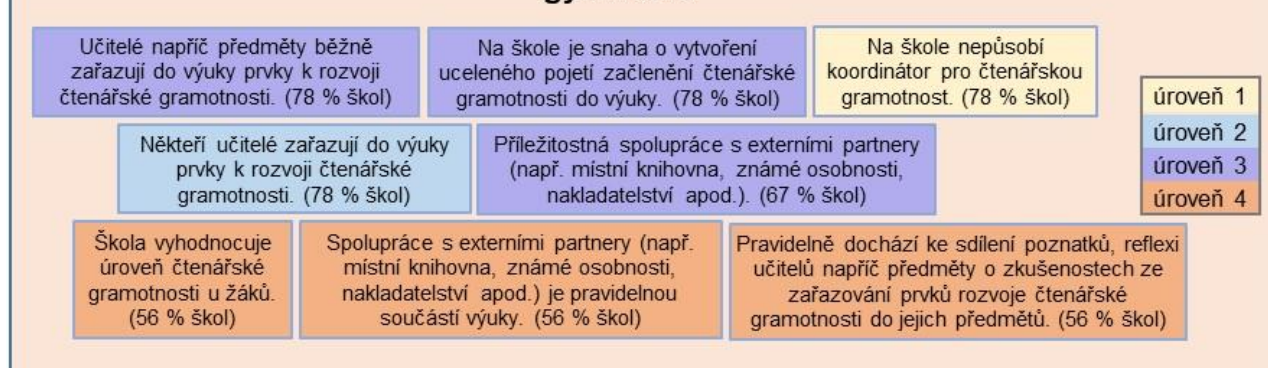

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje čtenářské gramotnosti na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

11 Podpora rozvoje matematické gramotnosti v Karlovarském kraji

Rada Evropské unie v Doporučení z května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení doporučuje zaměřit vzdělávání na rozvoj kompetencí, a to jak žáků, tak učitelů. **Gramotnosti jsou podmínkou pro získání klíčových kompetencí i pro dosažení důležitých cílů vzdělávání a odborné přípravy.** Rozvoj gramotností je základem pro další učení i pro uplatnění na měnícím se pracovním trhu a je potřebné rozvíjet je **průřezově napříč vzdělávacími obory.**

Jedním z cílů Strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) je šířit osvědčené postupy týkající se **schopnosti žáků porozumět psanému textu** a vypracovat závěry, jak zlepšit gramotnost v celé EU, **zlepšit znalosti z matematiky a přírodních věd na vyšších stupních vzdělávání a odborné přípravy.** A rovněž více zohledňovat klíčové průřezové kompetence ve vzdělávacích oblastech, hodnocení a kvalifikacích.

Koncept gramotností má ústřední místo také v **šetření PISA**, které se užívá i v českém prostředí. Důležitým charakteristickým rysem projektu PISA je pravidelné zjišťování nabytých dovedností a vědomostí, o nichž se předpokládá, že budou nezbytné pro úspěšné zapojení žáků do reálného konkurenčního prostředí a budou pro ně výhodou v dalším vzdělávání i na trhu práce. Záměrem není zkoumat, jak žáci dovedou reprodukovat získané vědomosti, ale **jak dokáží v úlohách vytvořených na základě rozmanitých situací běžného života využít své schopnosti a osvojené dovednosti.**

V návaznosti na výše uvedené je tak cílem oblasti intervence Čtenářská a matematická gramotnost podporovat **systematický rozvoj gramotnosti ve školách** a tím přispívat k lepšímu uplatnění žáků v dalším vzdělávání a na pracovním trhu. Díky funkční schopnosti pracovat s texty a dokumenty, porozumět jim, zužitkovat získané informace, aplikovat získaný matematický aparát na úlohy z běžného života, přemýšlet v souvislostech a návaznostech, zaujmout postoj a sdílet a formulovat vlastní myšlenky mohou žáci zažít úspěch nejen ve škole, ale samozřejmě v práci a osobním i veřejném životě.

Matematická gramotnost ve smyslu schopnosti praktického uplatnění znalostí v rozmanitých životních situacích umožňuje **používat a interpretovat matematiku v různých kontextech** a pomáhá uvědomit si, jako roli matematika v životě jedince a celé společnosti hraje.

Matematická gramotnost spočívá v (1) **potřebě** jedince opakovaně **zažívat radost** z úspěšně vyřešené úlohy, pochopení nového pojmu, vztahu, argumentu nebo situace a v důvěře ve vlastní schopnosti, (2) **porozumění** různým typům **matematického textu**, (3) schopnosti získávat a třídit zkušenosti pomocí **vlastní manipulativní a badatelské činnosti**, (4) zobecňování získaných zkušeností a objevování zákonitostí, (5) **tvoření modelů** a protipříkladů a dovednosti vhodně argumentovat, (6) **schopnosti účinně pracovat s chybou** jako podnětem k hlubšímu pochopení zkoumané problematiky, (7) **individuálně i v diskuzi analyzovat** procesy, pojmy, vztahy a situace v oblasti matematiky, (8) **vytvářet systém** v pojmech a souvislostech mezi nimi a (9) pohotově **používat početní dovednosti.** V neposlední řadě je matematická gramotnost také dovedností užívat různé pomůcky a nástroje (včetně digitálních), které mohou při matematické činnosti pomoci, a to s vědomím hranic jejich možností.

Podstatnou podmínkou rozvoje matematické gramotnosti žáků je překročit hranice hodin matematiky a rozvíjet ji napříč předměty a tím i efektivněji posilovat jejich kompetence nezbytné pro **samostatné řešení problémů a správné usuzování a rozhodování.**

Hlavní zjištění

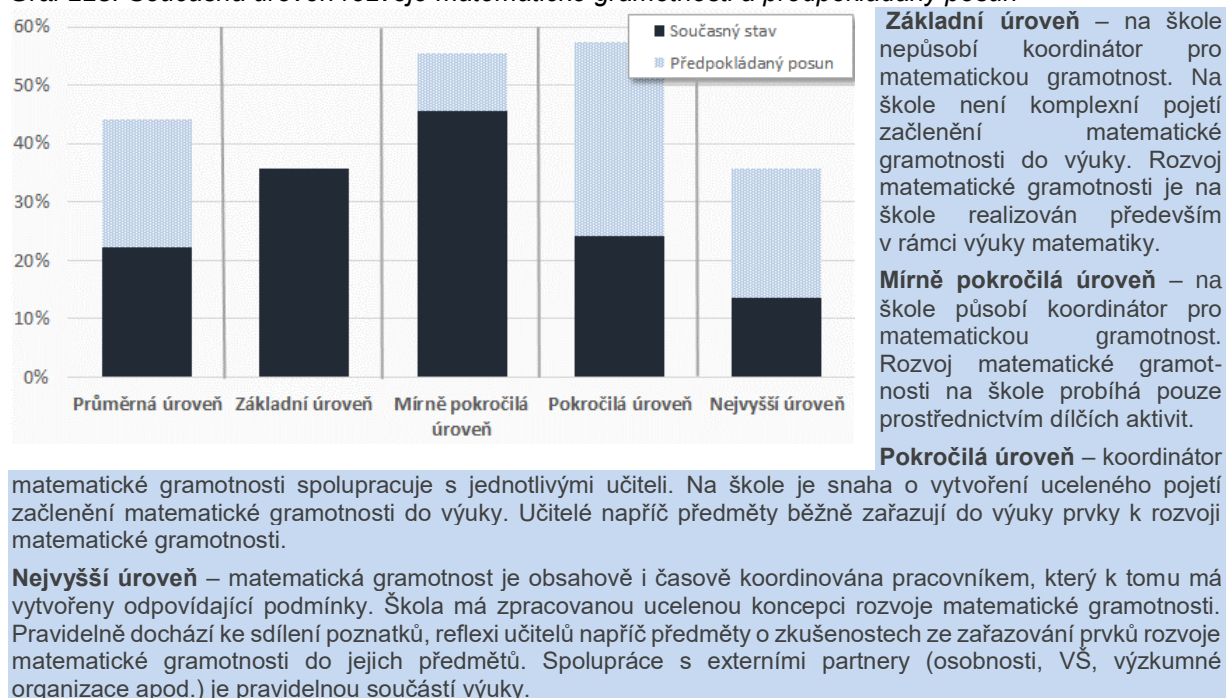
- V rámci podpory matematické gramotnosti školy vykonávají největší množství aktivit spadajících do mírně pokročilé úrovně, na škole působí koordinátor pro matematickou gramotnost, ale její rozvoj probíhá pouze prostřednictvím dílčích aktivit. Nejvíce se školy plánují věnovat aktivitám spadajícím do pokročilé úrovně, v jejímž rámci se budou snažit o vytvoření uceleného pojetí začlenění matematické gramotnosti do výuky napříč předměty.
- Školy v rámci podpory matematické gramotnosti nejčastěji žákům předkládají úlohy, které vycházejí ze situace reálného života, a organizují konzultace pro žáky. Téměř tři čtvrtiny škol také uvedly, že učitelé se žáky rozebírají a hodnotí jejich řešení a motivují žáky k rozvoji matematické gramotnosti. Žáci jsou také velmi často zapojováni do soutěží a olympiád a školy se rovněž ve značné míře zaměřují na využití ICT při rozvoji matematické gramotnosti.
- Mezi překážky, se kterými se školy nejčastěji setkávají při rozvoji matematické gramotnosti, patří nedostatečná motivace žáků k rozvoji matematické gramotnosti a znalosti matematiky žáků, které si přináší se základních škol. K dalším často uváděným překážkám se řadí jednak nastavení maturitní zkoušky z matematiky, které nesměruje k rozvoji matematické gramotnosti, jelikož čas využívají školy k přípravě na maturitu, jednak nízká časová dotace pro rozvoj této oblasti ve výuce napříč předměty.
- Opatřeními, která by školám v Karlovarském kraji nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, je finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky a podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč předměty. Tři čtvrtiny škol také deklarovaly zájem o prostředky pro zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a o výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem. Oproti roku 2015/2016 mají školy větší zájem o metodickou podporu na úrovni kraje a o finanční podporu pro možné půlení hodin matematiky. Pokles lze pozorovat především u opatření týkajících se nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a to ve využití digitálních technologií i ve výuce didaktiky matematiky a klesl také zájem škol o prostředky pro zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP.

11.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o rozvoj matematické gramotnosti na školách v Karlovarském kraji, v největší míře jsou rozvíjeny aktivity na její podporu v rámci mírně pokročilé úrovně (46 %), kdy na škole působí koordinátor pro matematickou gramotnost a její rozvoj probíhá prostřednictvím dílčích aktivit, a v rámci základní úrovně (36 %), kdy škola nemá komplexní pojetí začlenění matematické gramotnosti do výuky a její rozvoj je realizován především v rámci výuky matematiky. V menší míře jsou školami v Karlovarském kraji realizovány také aktivity spadající do pokročilé úrovně (24 %), kdy učitelé napříč předměty běžně zařazují do výuky prvky k rozvoji matematické gramotnosti. Relativně nejméně školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (14 %), kdy má škola zpracovanou ucelenou koncepci rozvoje matematické gramotnosti, pravidelně dochází ke sdílení poznatků učitelů napříč předměty a pravidelnou součástí výuky je spolupráce s externími partnery.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje matematické gramotnosti, školy plánují rozvoj činností především v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 33 %), čímž deklarují zájem o vytvoření uceleného pojetí začlenění matematické gramotnosti do výuky. O něco menší posun lze očekávat také v rámci nejvyšší (předpokládaný posun o 22 %) a mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 10 %). Naopak prakticky žádnou změnu neplánují školy v rámci základní úrovně (předpokládaný posun o 0 %).

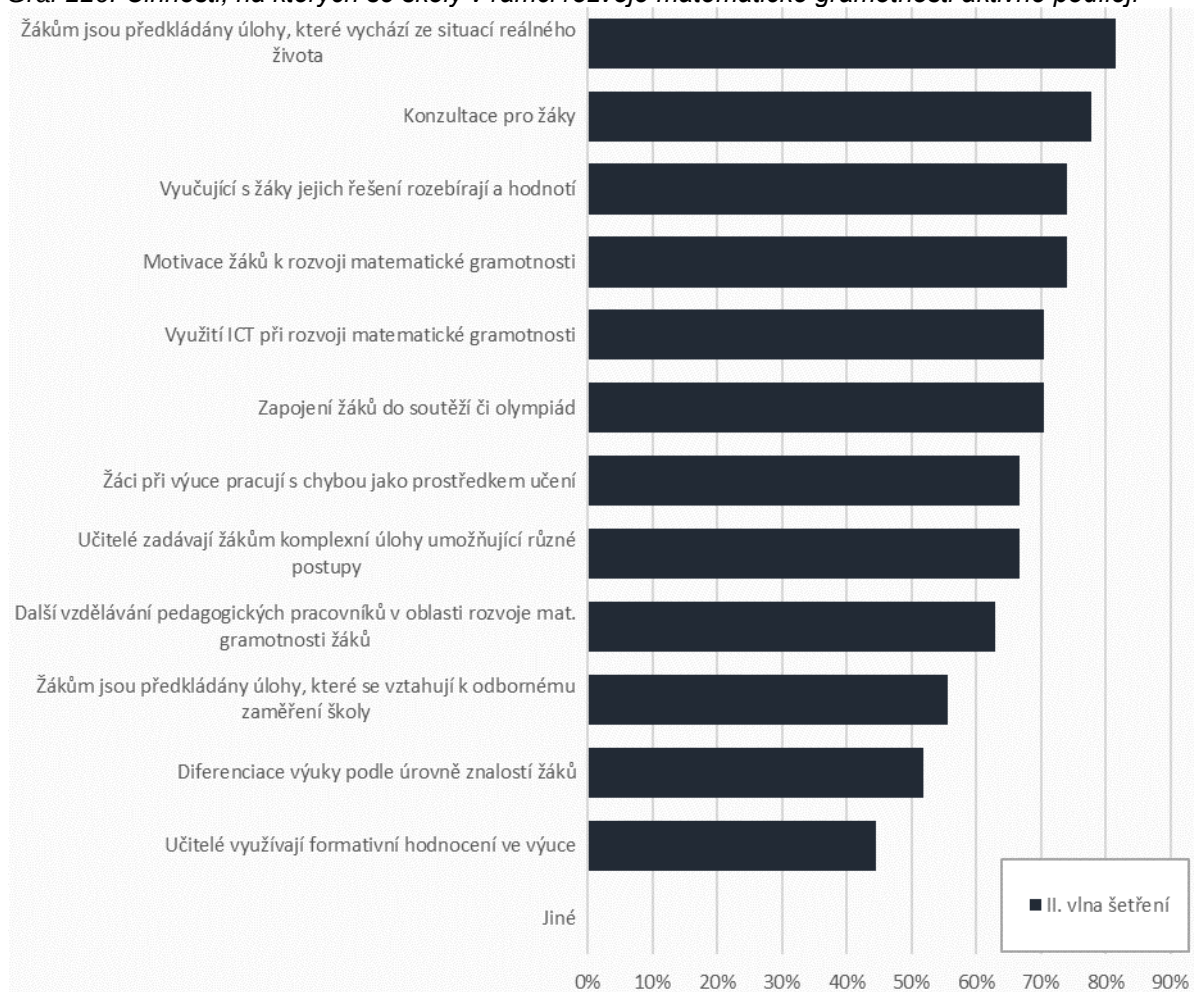
Graf 115: Současná úroveň rozvoje matematické gramotnosti a předpokládaný posun

11.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory matematické gramotnosti učitelé na školách v největší míře předkládají žákům úlohy, které vycházejí ze situací reálného života (81 %), a nabízejí žákům konzultace (78 %). Vyučující na třech čtvrtinách škol Karlovarského kraje s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí a snaží se motivovat žáky právě k rozvoji matematické gramotnosti (shodně 74 %). Žáci jsou také velmi často zapojováni do soutěží a olympiád (70 %) a školy se také ve značné míře zaměřují na využití ICT při rozvoji matematické gramotnosti (rovněž 70 %). V případě zhruba dvou třetin škol pracují žáci při výuce s chybou jako prostředkem učení (67 %), žákům jsou zadávány komplexní úlohy, které je možné řešit více způsoby (67 %), a učitelé se dále vzdělávají ve výuce matematické gramotnosti (63 %). Na více než polovině škol jsou žákům předkládány úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy (56 %), a výuka je diferencována dle úrovně žáků (52 %). Na 44 % škol je učiteli ve výuce používáno formativní hodnocení.

Graf 116: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje matematické gramotnosti aktivně podílejí

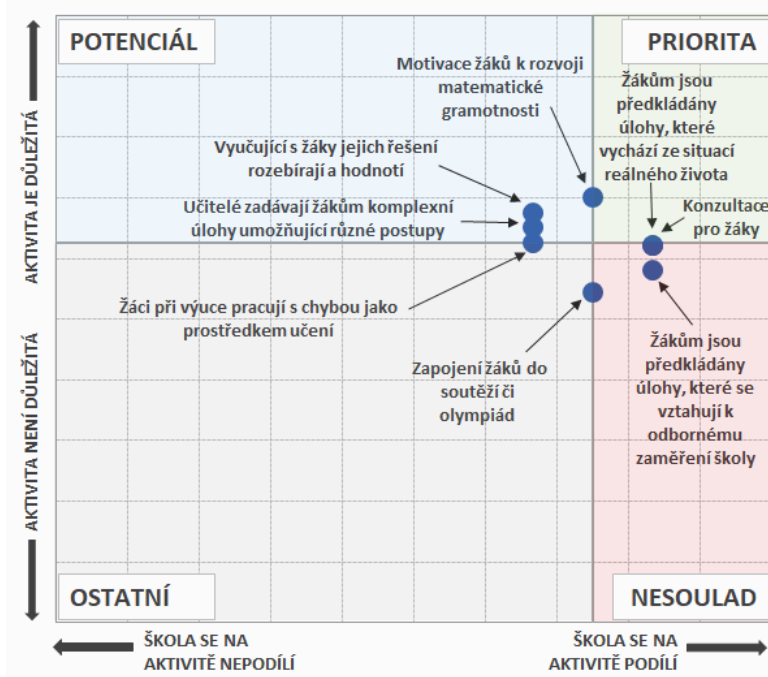
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

11.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře žákům předkládají úlohy vztahující se k odbornému zaměření školy a vycházející ze situací reálného života a poskytují žákům konzultace (shodně 83 %), dále motivují žáky k rozvoji matematické gramotnosti a zapojují je do soutěží a olympiád (75 %). V poměrně značné míře střední odborná učiliště Karlovarského kraje vedou žáky během výuky k tomu, aby pracovali s chybou jako prostředkem učení, vyučující žákům zadávají komplexní úlohy, které umožňují různé způsoby řešení, a s žáky řešení rozebírají a hodnotí (shodně 67 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, jako určité priority pro střední odborná učiliště lze označit motivaci žáků k rozvoji matematické gramotnosti, předkládání úloh, které vychází ze situací reálného života, a konzultace pro žáky. Tyto aktivity střední odborná učiliště zmiňovala nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládala relativně velký význam.

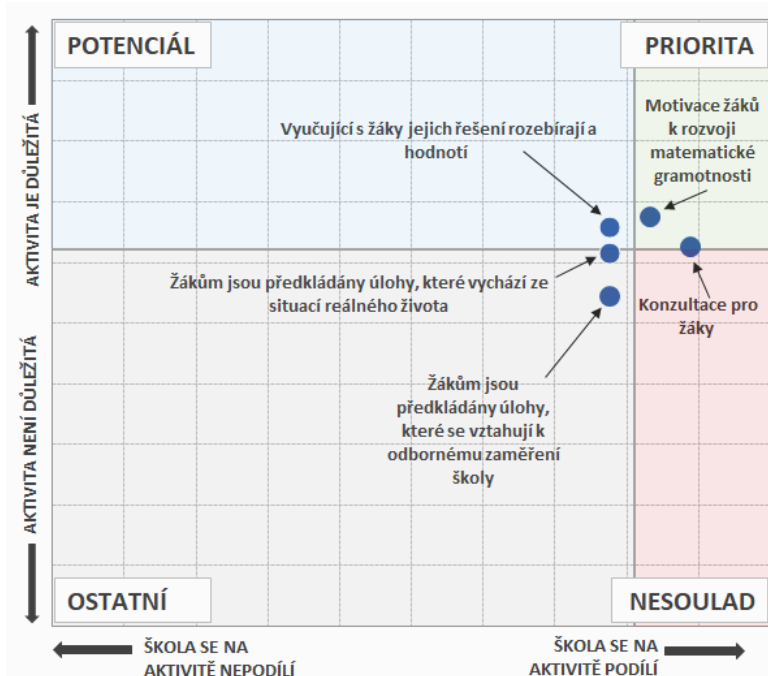
Graf 117: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště více soustředí také na předkládání žákům úloh, které se vztahují k odbornému zaměření školy, a na zapojení žáků do soutěží či olympiád, deklarovaná důležitost je u těchto aktivit ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nicméně spíše nižší. Naopak relativně velký význam přiřkládají SOU skutečnosti, že učitelé zadávají žákům komplexní úlohy umožňující různé postupy a s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí a že žáci při výuce pracují s chybou jako prostředkem učení. Tyto aktivity však školy vykonávají v relativně menší míře a představují tak určitý potenciál dalšího rozvoje této oblasti.

Střední odborné školy především nabízejí konzultace pro žáky (89 % škol) a motivují žáky k rozvoji matematické gramotnosti (83 %). Relativně velký podíl škol dále také žákům předkládá úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy nebo které vycházejí ze situací reálného života (shodně 78 %), a vyučující s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí (78 %).

Graf 118: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu rozvoje matematické gramotnosti představují priority středních odborných škol motivace žáků k rozvoji matematické gramotnosti a konzultace pro žáky. Tyto aktivity střední odborné školy realizují v největší míře a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají relativně velký význam.

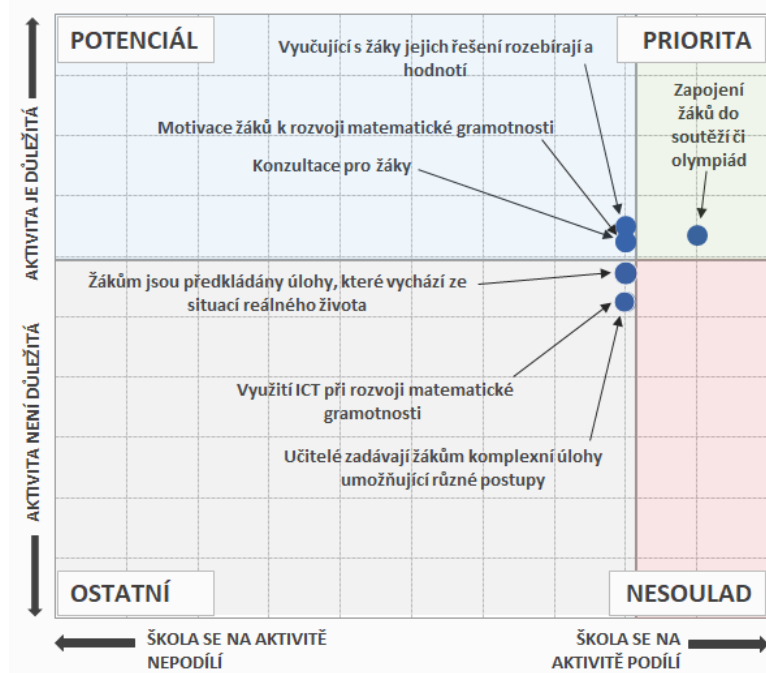
Relativně velký význam přisuzují střední odborné školy skutečnosti, že vyučující s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí, a to i přes to, že se na této aktivitě podílí v nižší míře než v ostatních případech. Tato činnost tedy představuje jistý potenciál dalšího rozvoje matematické gramotnosti na

středních odborných školách.

Gymnázia se soustředí především na zapojení žáků do soutěží či olympiád (90 %). Ve značné míře se také věnují motivaci žáků k rozvoji matematické gramotnosti (80 %), učitelé zadávají žákům komplexní úlohy umožňující různé postupy a vyučující s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí (shodně 80 %)

a žákům jsou předkládány úlohy, které vychází ze situací reálného života (80 %). Gymnázia se rovněž zaměřují na využití ICT při rozvoji matematické gramotnosti (80 %) a na konzultace pro žáky (80 %).

Graf 119: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje hlavní prioritu v oblasti podpory rozvoje matematické gramotnosti především zapojení žáků do soutěží či olympiád. Na této aktivitě se gymnázia v největší míře podílí a zároveň je jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován relativně velký význam.

Poměrně značný význam přisuzují gymnázia také motivaci žáků k rozvoji matematické gramotnosti, konzultacím pro žáky a skutečnosti, že vyučující s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí. Na těchto aktivitách se gymnázia nicméně podílí v relativně nižší míře než v ostatních případech. Tyto činnosti tedy představují jistý potenciál dalšího rozvoje

matematické gramotnosti na gymnáziích.

11.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

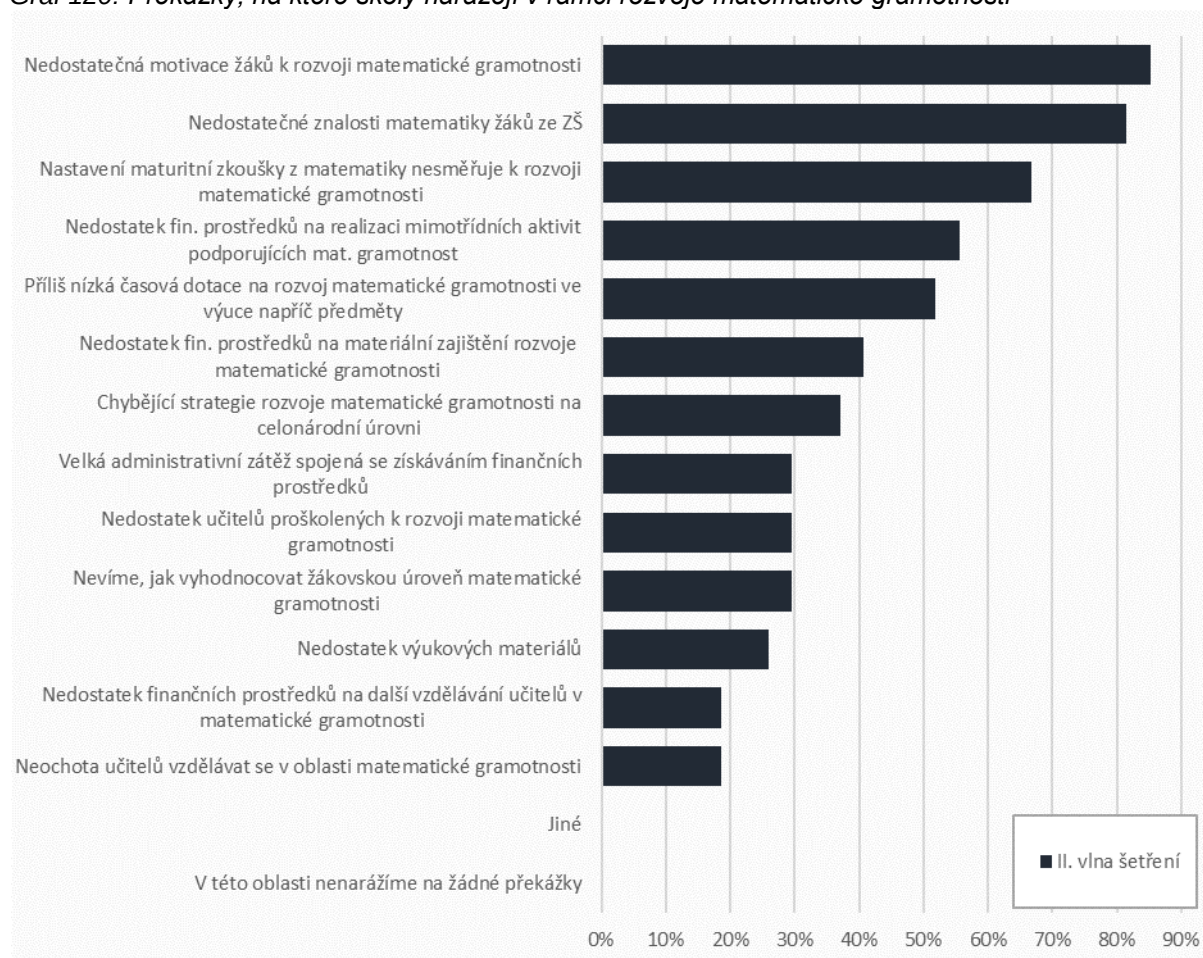
V souvislosti s překážkami, které omezují podporu matematické gramotnosti na školách v Karlovarském kraji, školy nejčastěji zmiňují nedostatečnou motivaci žáků k rozvoji matematické gramotnosti (85 %) a nedostatečné znalosti matematiky žáků, které si přináší se základních škol (81 %). Další často uváděnou překážkou je nastavení maturitní zkoušky z matematiky, které nesměruje k rozvoji matematické gramotnosti (67 %).

Více než polovina škol se také potýká také s nedostatkem finančních prostředků na realizaci mimořádných aktivit podporujících matematickou gramotnost (56 %) a příliš nízkou časovou dotací na rozvoj matematické gramotnosti ve výuce napříč předměty (52 %).

Dále se školy potýkají také s nedostatkem finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje matematické gramotnosti (41 %) a s chybějící strategií rozvoje matematické gramotnosti na celonárodní úrovni (37 %). Necelá třetina škol naráží na nedostatek proškolených učitelů v oblasti rozvoje matematické gramotnosti (30 %), na velkou administrativní zátěž spojenou se získáváním finančních prostředků (30 %) a na nevědomost, jak vyhodnocovat žákovskou úroveň v této oblasti.

Již menší podíl škol se potýká s nedostatkem výukových materiálů (26 %), nedostatkem finančních prostředků na další vzdělávání učitelů v této oblasti a zároveň i neochotu učitelů se v této oblasti vzdělávat (shodně 19 %).

Graf 120: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje matematické gramotnosti

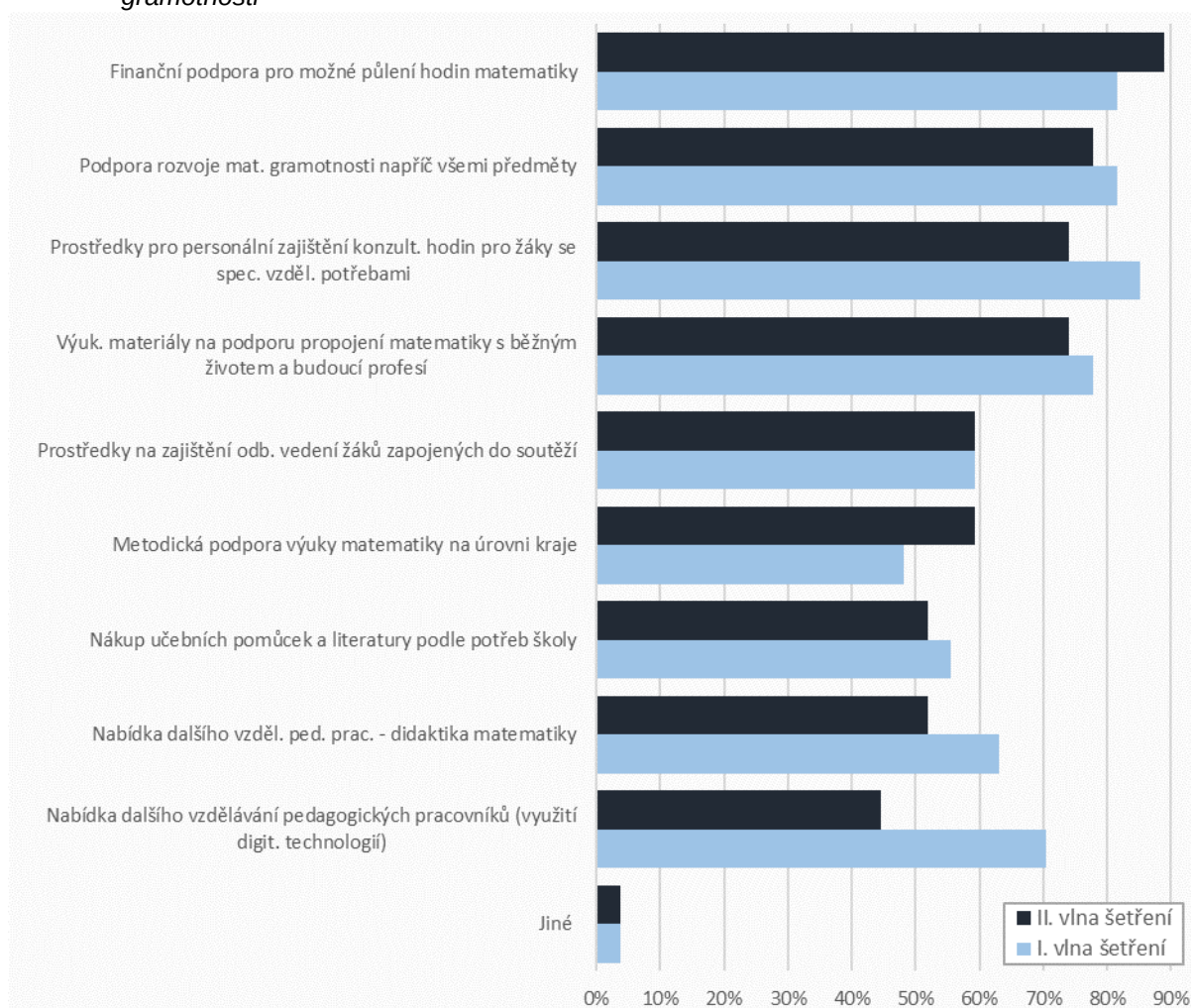
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

11.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory rozvoje matematické gramotnosti by školám v Karlovarském kraji nejvíce pomohla finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (89 %), podpora matematické gramotnosti napříč všemi předměty (78 %), prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (74 %) a výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (rovněž 74 %).

Více než polovině škol by pomohly prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (59 %), metodická podpora výuky matematiky na úrovni kraje (také 59 %), nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy a nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky matematiky (shodně 52 %). O další vzdělávání pedagogických pracovníků ve využívání digitálních technologií má zájem 44 % škol a 4 % škol Karlovarského kraje by preferovala jiná než ve výčtu nabízená opatření.

Graf 121: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje matematické gramotnosti

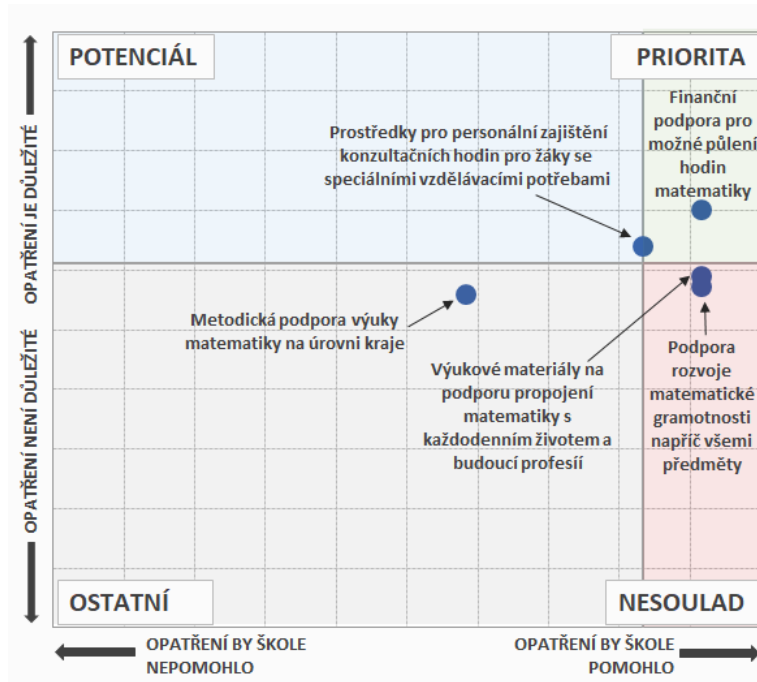

Oproti roku 2015/2016 mají školy větší zájem o metodickou podporu na úrovni kraje (nárůst o 11 p. b.) a o finanční podporu pro možné půlení hodin matematiky (nárůst o 7 p. b.). V porovnání s první vlnou šetření je většina uvedených opatření zmiňována méně často. Pokles lze pozorovat především u opatření týkajících se nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a to ve využití digitálních technologií (pokles o 26 p. b.) i ve výuce didaktiky matematiky (pokles o 11 p. b.). Poklesl také zájem škol o prostředky pro zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP (pokles rovněž o 11 p. b.).

11.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji matematické gramotnosti pomohla především opatření týkající se zvýšení finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (92 % škol), výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (92 %) a podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (také 92 %). Dále by školy ve větší míře ocenily také prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (83 %) a metodickou podporu výuky matematiky na úrovni kraje (58 %).

Graf 122: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

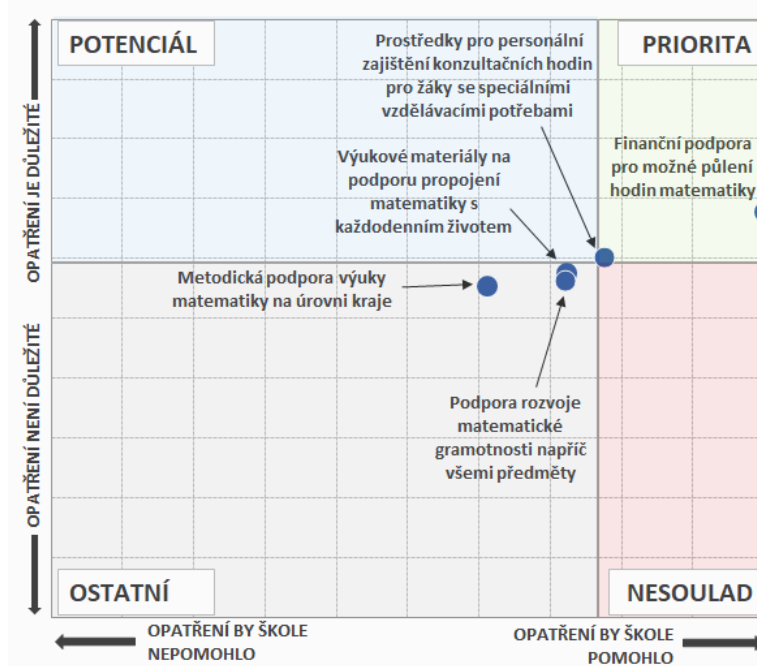
Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory matematické gramotnosti zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť finanční prostředky pro možné půlení hodin matematiky a částečně i prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato opatření jsou středními odbornými učilišti zmiňována relativně nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako nejdůležitější.

Relativně často uváděla střední odborná učiliště opatření týkající se zajištění výukových materiálů

na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí a podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty. Těmto opatřením však střední odborná učiliště Karlovarského přisuzují lehce podprůměrnou důležitost.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (100 %), prostředků pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (78 %), výukových materiálů na podporu propojení hodin matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (72 % škol), podpory rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (také 72 %) a metodické podpory výuky matematiky na úrovni kraje (61 %).

Graf 123: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření na podporu rozvoje matematické gramotnosti představuje největší priority středních odborných škol finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato opatření jsou školami zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velmi důležitá.

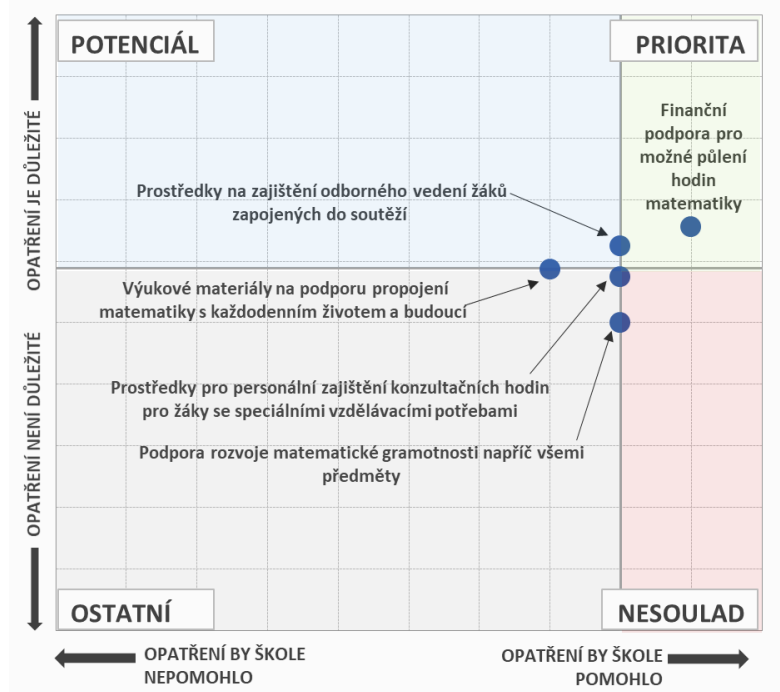
Jen o něco méně často byla školami také uváděna opatření týkající se potřeby výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním

životem a podpory rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty. Těmto opatřením však byl školami připsán v průměrný až lehce podprůměrný význam vzhledem k ostatním opatřením.

Téměř všechna **gymnázia** v Karlovarském kraji by ocenila zvýšení finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (90 %), prostředky pro zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (80 %), prostředky pro zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (80 %) a podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (80 %). Necelé tři čtvrtiny gymnázií mají zájem o výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (70 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory rozvoje matematické gramotnosti představuje hlavní prioritu gymnázií zvýšení finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky a jako prioritní lze označit také prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží. Tato opatření jsou gymnázii zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako relativně důležitá.

Graf 124: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Dalšími opatřeními, která jsou gymnázii v Karlovarském kraji relativně potřebná, jsou podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Těmto opatřením ale gymnázia přisoudila ve srovnání s prioritními opatřeními spíše podprůměrnou důležitost.

Relativně méně často uváděla gymnázia také opatření týkající se zajištění výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí. Tomuto opatření ale gymnázia přisoudila ve srovnání s ostatními jen průměrnou důležitost.

11.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj matematické gramotnosti“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

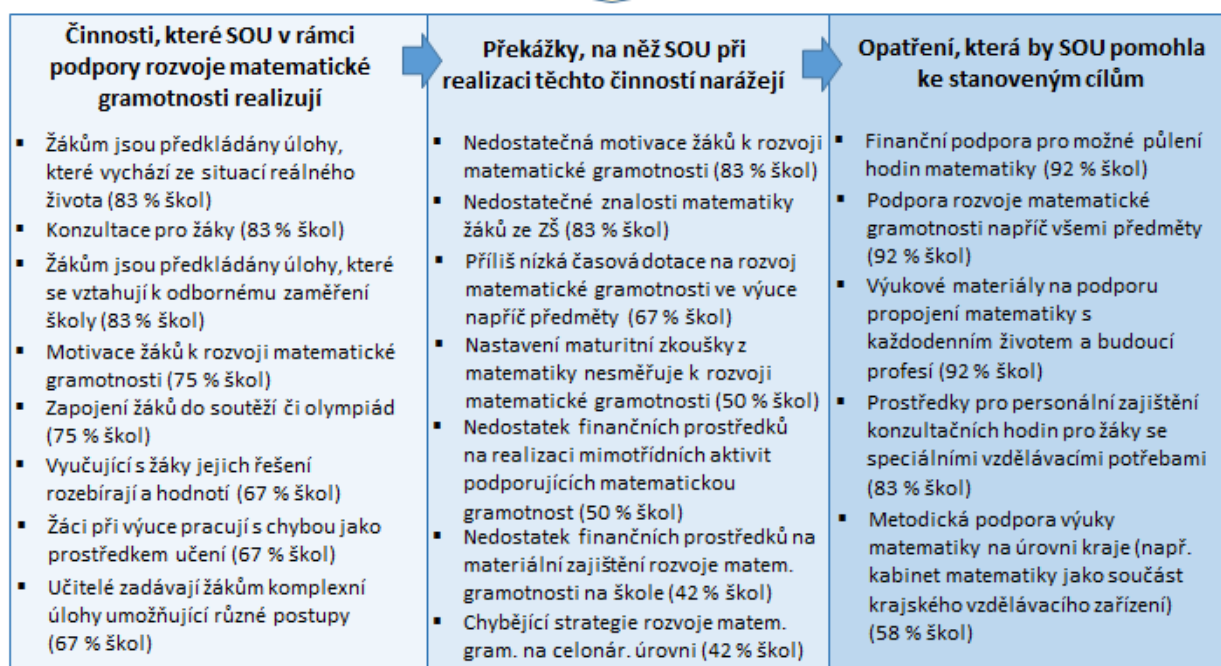
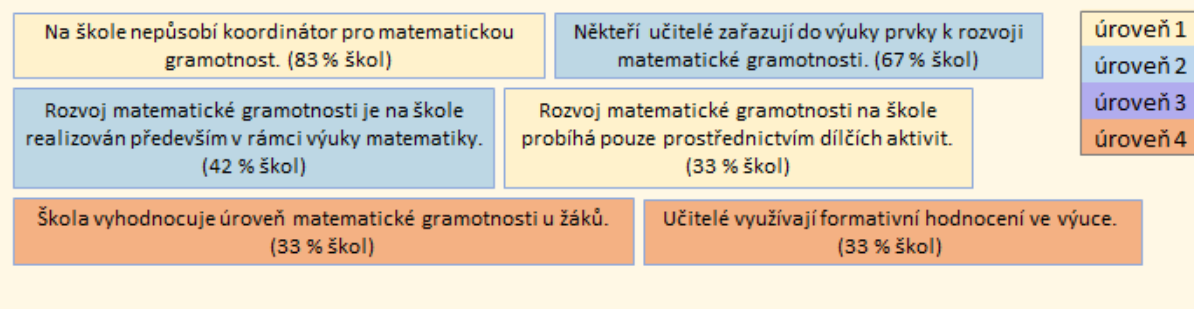
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje matematické gramotnosti* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje matematické gramotnosti*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

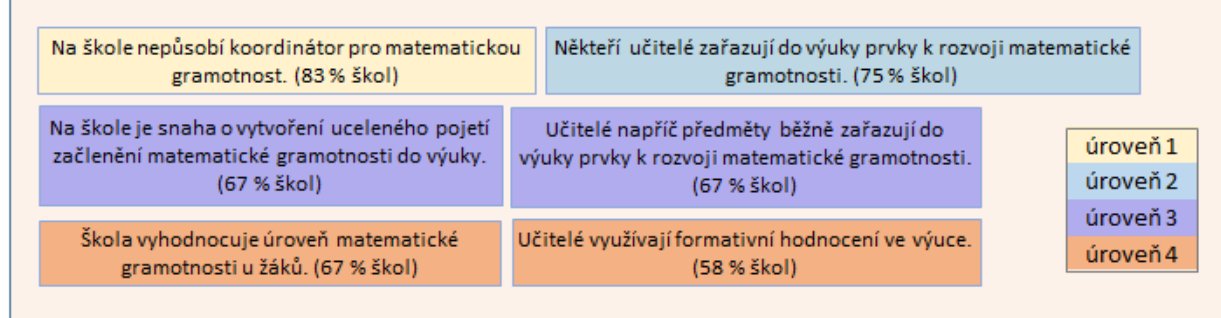
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje matematické gramotnosti*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory rozvoje matematické gramotnosti na SOU

Cíle, které si v rámci rozvoje matematické gramotnosti stanovila SOU

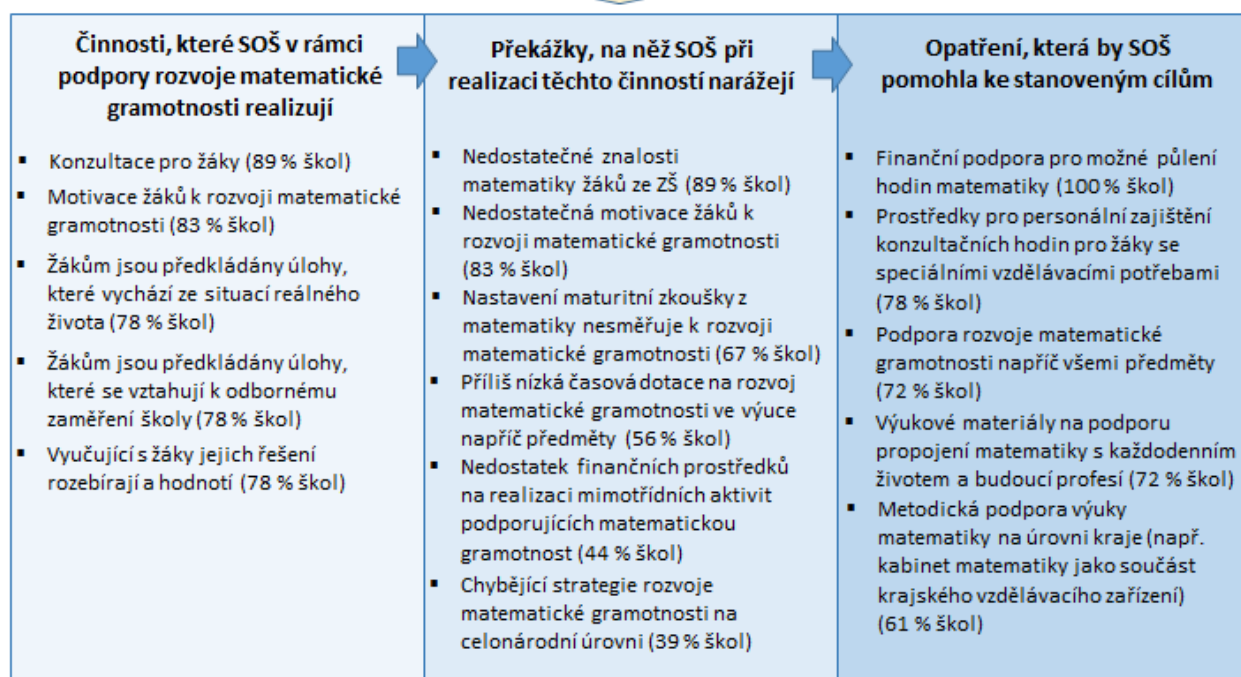
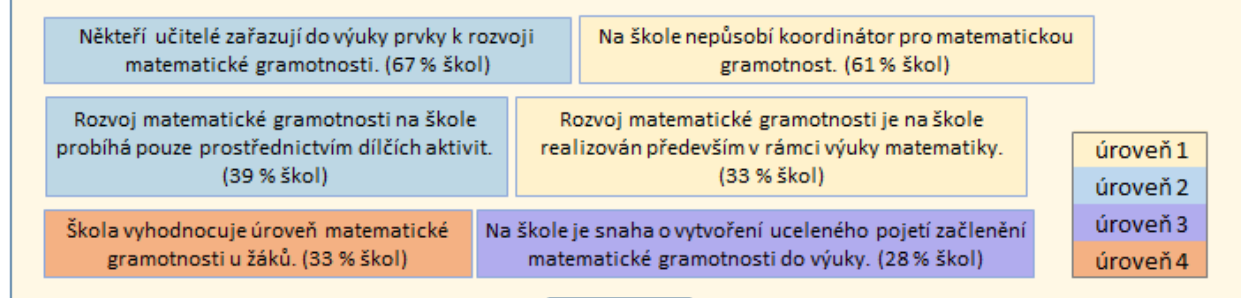

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

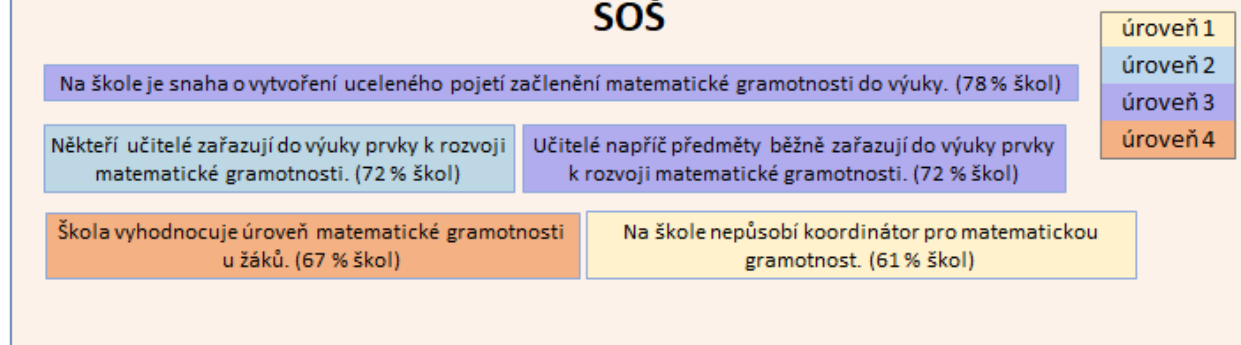
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Procenta jsou vztažena pouze k těm školám, které tuto oblast označily za důležitou.

Aktuální stav podpory rozvoje matematické gramotnosti na SOŠ

Cíle, které si v rámci rozvoje matematické gramotnosti stanovily SOŠ

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Procenta jsou vztažena pouze k těm školám, které tuto oblast označily za důležitou.

Aktuální stav podpory rozvoje matematické gramotnosti na gymnáziích

Někteří učitelé zařazují do výuky prvky k rozvoji matematické gramotnosti. (80 % škol)

Rozvoj matematické gramotnosti na škole probíhá pouze prostřednictvím dílčích aktivit. (70 % škol)

Na škole nepůsobí koordinátor pro matematickou gramotnost. (60 % škol)

Příležitostná spolupráce s externími partnery (osobnosti, VŠ, výzkumné organizace apod.). (50 % škol)

Na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění matematické gramotnosti do výuky. (50 % škol)

Rozvoj matematické gramotnosti je na škole realizován především v rámci výuky matematiky. (30 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory rozvoje matematické gramotnosti realizují

- Zapojení žáků do soutěží či olympiád (90 % škol)
- Konzultace pro žáky (80 % škol)
- Motivace žáků k rozvoji matematické gramotnosti (80 % škol)
- Žákům jsou předkládány úlohy, které vychází ze situací reálného života (80 % škol)
- Vyučující s žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí (80 % škol)
- Učitelé zadávají žákům komplexní úlohy umožňující různé postupy (80 % škol)
- Využití ICT při rozvoji matematické gramotnosti (80 % škol)

Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečná motivace žáků k rozvoji matematické gramotnosti (90 % škol)
- Nastavení matur. zk. z M nesměřuje k rozvoji matem. gram., čas využíváme k přípravě na maturitu (90 % škol)
- Nedostatek fin. prostředků na realizaci mimotřídních aktivit podporujících matem. gramotnost (80 % škol)
- Nedostatečné znalosti matematiky žáků ze ZŠ (70 % škol)
- Příliš nízká časová dotace na rozvoj matematické gramotnosti ve výuce napříč předměty (60 % škol)
- Chybějící strategie rozvoje matem. gram. na celonárodní úrovni (50 % škol)
- Nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje matematické gramotnosti na škole (50 % škol)

Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům

- Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (90 % škol)
- Prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (80 % škol)
- Podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (80 % škol)
- Prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (80 % škol)
- Výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (70 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje matematické gramotnosti stanovila gymnázia

Někteří učitelé zařazují do výuky prvky k rozvoji matematické gramotnosti. (90 % škol)

Učitelé napříč předměty běžně zařazují do výuky prvky k rozvoji matematické gramotnosti. (80 % škol)

Rozvoj matematické gramotnosti na škole probíhá pouze prostřednictvím dílčích aktivit. (80 % škol)

Příležitostná spolupráce s externími partnery (osobnosti, VŠ, výzkumné organizace apod.). (80 % škol)

Na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění matematické gramotnosti do výuky. (60 % škol)

Na škole nepůsobí koordinátor pro matematickou gramotnost. (60 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Procenta jsou vztažena pouze k těm školám, které tuto oblast označily za důležitou.